

МАРІЯ ЧЕЛЕСТА КРОСТАРОЗА АВТОБІОГРАФІЯ

Вступ

**+ Ісус, Марія, Йосиф
Ісусе Христе, будь моїм життям**

Із волі Господньої мій духівник доручив мені описати безмежне милосердя, яке в своїй благоді вчинив мені Господь наш Ісус Христос. Він покликав мене іти за Ним ще в дуже ранньому віці. І хоч я чинила перешкоди Божественній благодаті й часто втікала далеко від стежки праведності і правильного шляху, йшла за своїми схильностями, багато разів занедбуючи дані Господом натхнення, то Він у своїй величезній доброті зволив мене вести і бути моїм Провідником на дорозі досконалості і молитви. Від раннього дитинства Він сам був моїм Наставником і Провідником, спрямовуючи мене у винятковий спосіб і з надзвичайною ніжністю Своєї святої любові. Так Він чинить із кожною вірною душею, яку хоче спонукати іти за Божественним Наставником. Предвічний Бог Отець дав Його нам за Провідника на дорозі до неба, Він є Той, хто має ключі небесних скарбів.

Тому перш ніж розпочну мою розповідь я молилася і далі гаряче молюся, щоб Господь сподобив мене дару Свого Божественного світла, щоб я упевнилася в Його Волі; і щоб моє перо рухалося тільки заради Його слави і лише в послуші Його святей Волі. Нехай його провадить сила Духа мого Господа Ісуса Христа, що сам довершує цей Твір. Він є Той, хто покаже в цій книзі те, що хоче, і як хоче. В тому, що я пишу, нехай не буде нічого доданого від себе, але нехай Він єдиний буде автором цього Твору. Нехай так станеться. Амінь.

РОЗДІЛ 1

Про те, як уже в дитинстві Господь покликав мене на шлях молитви

Властивість нашого люблячого Господа – розливати ріки Милосердя на свої створіння і в найнужденніших являти Свою велич. Саме так Він захотів послужитися мною, даючи мені особливу ласку і милосердя, ласкаво споглядаючи на мене від самого початку.

Я була ще маленькою дівчинкою п'яти чи шести років, коли Господь почав обдаровувати мене пасивним пізнанням Його Божества, настільки ніжним, що в мені зродилося прагнення любити Його і служити Йому. Обдарував мене добрим розумом і здібністю розуміння, що перевищувала можливості мого віку. Часто я спрямовувала до Бога зітхання любові і не знала, як заспокоїти свої прагнення і жар волі. Спрагло я слухала все, чого батьки навчали мене про християнську віру, а родина, в якій я зростала, була дуже віруючою і побожною. З уподобанням і задоволенням я слухала розповіді про життя святих, які особливо любили Бога, і вибирала їх собі за покровителів. Господь також говорив у моєму серці, пояснюючи багато різних речей; час від часу кликав мене і спонукав любити Його виразними короткими внутрішніми словами, чого я все-таки не розуміла.

І так я дійшла до дев'ятого року життя, будучи від природи дуже жвавою і вразливою. Тоді я почала охоче перебувати з деякими служницями нашого дому, які – маючи схильність до світських справ – почали знайомити мене із суєтними речами цього світу. Тож я охолола в служінні Богові, і мені почали подобатися світські новинки; і так я догоджала собі, з цікавістю спостерігаючи за тими особами. Охоче вчилася світських пісень і прагнула речей цього світу. Але перебуваючи в такому житейському розслабленні, я відчувала сильні докори, що роздирали моє сумління. Господь давав мені певні внутрішні напоумлення і світло, яке до глибини мене зворушувало. Тоді я шукала в Нього прощення, але потім знову поверталася до тих розмов. Не знала я, що це був гріх.

У цей час, коли минуло багато місяців, Господь не переставав мене просвічувати і давати поштовхи то через страх, то через неспокій. Так Він змушував мене віддалитися від

такого типу розмов. Страхаючись, чи не зневажаю Бога, я зважилася на генеральну сповідь. Тож я думала піти до одного монаха-домініканця, щоб не тільки висповідатися, а й просити, щоб навчив мене умові молитви і вказав спосіб, як любити Бога з усього серця. Хоча я весь цей час молилася, а Господь обдаровував мене своїм надприродним світлом, та все-таки вважала, що умова молитва – це щось зовсім інше, щось, чого я не знала.

РОЗДІЛ 2

Про мою сповідь і про те, як я зрозуміла, що науки, які мені давали служниці, були грішні, і про те, як мені пояснили метод умові молитви і про інші події

Хто може виразити Господнє милосердя і Його безмежну доброту до душ, яких Він відкупив? Якби ми, сотворіння, спромоглися пізнати і змогли зрозуміти бодай малесеньку часточку тієї правди, то збожеволіли б із чистої любові до люблячого Бога. Він Сам наближається до нас, щоб притягнути до життя вічного спасіння. Так Він учинив і зі мною. Коли я по-різному віддалялася від Нього, Він з іще більшою добротою і милосердям ішов за мною, посилаючи докори і сумніви, повні страху, чи грішу, чи ні, чи Бог не є незадоволений мною... Я дуже того боялася, але далі не віддалялася від тих шкідливих розмов і зустрічей. Та Боже благовоління і любов не затримали потоку благодаті, милосердя і багатства внутрішнього світла, з огляду на мою невірність. Він говорив у серці: «Залиши створіння, люби Мене єдиного». Також Він говорив: «Прийди до Мене, віддайся цілковито Моїй любові, і Я дам тобі справжнє упокоєння». Часом Він обіцяв мені великі ласки; і продовжував обсіпати мене дарами Своєї лагідності та ніжності. Іноді показував мені прогрішення, які я чинила. Так у тисячу способів Він являв мені Свою близькість. Нехай завжди будуть благословенні Його безмежна доброта і милосердя!

Я, ще мала дівчинка, більше не могла зносити дотики Божої благодаті, а тому зважилася на генеральну сповідь, про що вже було згадано в попередньому розділі. Ба більше, я вже багато разів сповідалася з тієї своєї легковажної поведінки, але не достатньо ясно висловлювалася перед сповідником, так що не було відомо, чи це були гріхи, чи ні, чи це були тяжкі провини, чи легкі прогрішення. Можливо, тоді я була неспроможна добре все пояснити сповідникові. Тож надалі піддавалася способові життя згідно з “догмами” свого розбещеного товариства, не стримувалася перед світськими розмовами, і навіть після сповідей далі ходила на ті шкідливі зустрічі. Але мене так потрясли внутрішні імпульси від Господа і страх, чи не ображаю Його тяжко, що я з усією рішучістю постановила відбутися генеральну сповідь і залишити це дотеперішнє остигле та небезпечне життя.

Так, одного дня, а це було саме на свято славного патріарха св. Йосифа, я сказала мамі про моє прагнення сповіді у церкві св. Томи Аквінського в Неаполі, місті, де ми мешкали¹. Тоді мама повела мене туди до сповіді. Мені було одинадцять років. Відкрила я тоді перед тим отцем докладно все, що зробила і що сталося, і запитала сповідника, чи це був гріх, чи ні. Отець відповів, що те, що я чинила, не тільки було гріхом а й доведе мене до вічної згуби, якщо я далі йтиму тією дорогою. Він докладно пояснив мені небезпечне становище, в якому я тоді перебувала, і з деяким перебільшенням закликав мене стриматися на майбутнє від тих розмов. Усвідомлення того, що я згрішила, мене, дівчинку, наповнило жахом. І у великому страсі я вирішила вже насправді покинути цей спосіб життя і погане товариство. Я тоді визнала мої гріхи із сильним почуттям жалю і постановила в серці цілковито віддатися Богові.

Тоді також, осмілившись, я сказала отцеві, що прагну навчитися умові молитви. Він дуже люб'язно мені відповів, що охоче мене цього навчить. Запитав мене, чи вмю читати, а я відповіла, що так. Тоді отець почав розповідати про окремі етапи умові молитви і вказав

¹ Церкву св. Томи названо за Колегією отців домініканців, яку почав будувати дон Фердінандо де Авалос, маркіз Пескари у 1503 р. Церква тепер не існує. Головний вівтар храму був посвячений Пречистій Діві, а одна з тринадцяти каплиць – св. Томі. Ім'я домініканського сповідника не вдалося уточнити (див.: R. TELLERIA, *Ven Crostarosa...*, с. 222; його ж, *Ven. Sororis...*, с. 95).

книжки для розважань: медитації св. Петра з Алькантири², а також книжку під назвою: «Пожива душі»³ і дав мені багато вказівок.

Поверталась я дуже втішена і моєю сповіддю, і довгоочікуваною наукою умової молитви. Але водночас відчувала сильний біль і розкаяння через усвідомлення, що своїми вчинками і бесідами я образила Бога. Відтоді я залишалася дуже упокороною з постійним болем, що засів у душі й огортав її смутком.

РОЗДІЛ 3

*Про те, як я розпочала витривалу дорогу умової молитви
і про багато ласк, які дав мені Господь*

Одразу повернувшись, я почала старанно переглядати духовні книжки моєї тітки, котра була дуже побожною особою, шукаючи книжок, що їх мені порадив отець домініканин і які мали б допомогти мені в медитації. Знайшла швидко обидві: і медитації св. Петра з Алькантири, і “Поживу душі,” і взяла їх собі, щоб користати з них, згідно з вказівками отця домініканця, думаючи, що цей спосіб молитви буде для мене найдосконаліший і найкорисніший. Ця вправа мала тривати півгодини щодня – вранці або ввечері.

Спершу я прочитала медитацію про Страсті Господні, здійснила акт віри у Божу присутність. Раптом мене огорнула надзвичайна зосередженість: увага, притягнена до нутра великою любов'ю; я не могла триматися розважання, яке прочитала з книжки. Так минуло півгодини, яких я навіть не помітила. Я вважала, що зробила щось не так, тому повернулася до читання медитації. І знову час минав. Урешті я згадала, що отець радив прочитати іншу медитацію, якщо та не пасуватиме. Так я бралася читати то одну, то другу медитацію, а здавалося, що часу й не було. Так минали дві, три години, а я не розуміла, чому. Впродовж дня мене охоплювало зосередження: я усамітнювалася у віддаленій кімнаті, що виходила на терасу, щоб уникати розмов, бо розмови зі створіннями були для мене мукою. Але я не розуміла цього всього.

Одного дня я прочитала медитацію про проколання списом боку Господа нашого Ісуса Христа на хресті. Поглинула мене тоді любов Господа, і Він запросив мене вселитись у Його божественне зранене серце. Мене так сильно зранила любов, що відтоді я вже більше не брала книжок для медитації. І з тим світлом я перебувала в такому зосередженні душі, що воно тривало близько двох місяців. Багато годин на день я перебувала на молитві, виражаючи свою любов до нашого Господа Ісуса Христа, але мені того не вистачало. В такому стані я була, плачучи і благаючи, щоб Господь простив мені гріхи з минулого. А чим більше Господь дарував мені Свою милість, тим сильніше зростав біль через мою невдячність. Тоді я була безутішною, бо не мала кому розповісти про ті всі речі, що діялись у моїй душі, не було в мене духовного отця. Сповідалася я у пароха нашої церкви, якому не наслідувалася виявити справи своєї душі, бо вже відкрила серце тому отцеві-домініканцю, про якого згадано вище. Мені не було дозволено йти до тієї церкви, так як я перебувала під послухом у своєї матері. Тож я далі перебувала зі зболеним серцем.

Одного ранку, в неділю, я йшла до Причастя і, коли отримала святу частицю, показався мені наш Господь Ісус Христос із відкритим боком і, приймаючи мене до свого божественного Серця, промовив: “*Увійди в цю рану, а Я тебе обмию й очищу тебе з усіх твоїх гріхів*”. І коли так говорив, душа у невимовній солодкості відчула себе чистою і невинною. Додав іще, що відпустив мені всі мої гріхи. Після того почався у мене солодкий плач, що тривав багато годин, який я пережила в надзвичайно великому зосередженні.

² Петро з Алькантири (справжнє ім'я Хуан де Гаравіто-і-Вілела де Санабрія; [icn](#). *Pedro de Alcántara, Juan de Garavito y Vilela de Sanabria*; 1499-1562) – католицький святий, францисканець, один з ініціаторів аскетичної реформи в ордені, наставник і духівник св. Терези Авільської. Основний його твір – «Трактат про молитву і розважання» (1562).

³ Правдоподібно, йдеться про книжку, яку написав єзуїт Франческо Раїнальді (1600-1679): «*Cibbo dell'anima ovvero pratica del mese con alter meditazioni per la settimana*». Рим, 1637 (Pop. R. TELLERIA, *Ven. Sororis*, с. 96 та O. GREGORIO, *La lirica religiosa*, с. 339).

Господь говорив мені: *«Я хочу бути твоїм провідником, я хочу тебе вести, не шукай іншого [провідника], окрім Мене. Я буду твоїм наставником, не люби створіння, тільки Мене одного»*. Моя душа пережила таке внутрішнє потішення, що зовні я була як остовпіла, бо вперше отримала таке внутрішнє видіння.

Тоді я повернулася додому, повна добрих прагнень із великою постановою цілковито віддатися Богові й розпочати справді святе життя. В мені було величезне прагнення, породжене таємничою присутністю, яку я відчувала в серці і якої раніше не знала. Присутність Господа нашого Ісуса Христа [була] така відчутна, що я не могла себе стримати, щоб не вимовляти слів любові й не шукати віддалених місць у хаті, де могла б усамітнитися і де би ніхто не міг мене зауважити. Не могла я тоді стримувати сліз, коли Господь просвічував мій розум, бо почувалася дуже зобов'язаною перед своїм Богом і Господом. Бачила я свою велику невдячність перед повнотою Його доброти, що з таким милосердям навідував мене й обдаровував Своєю благодаттю. Зростало в мені бажання самовідречення з любові, настільки, наскільки я переживала наслідки цієї божественної присутності в своєму серці. Тоді я почала думати, що мені робити, щоб відповісти на Його любов? І єдина думка, що залишалася в мені, була такою: догодити Богові.

Бажаючи розпочати суворіше життя і перебуваючи в цьому прагненні, я почула, як Господь говорив у глибині серця: *«Ти маєш наслідувати Моє життя і всі свої дії чинити в єднанні з ділами мого життя»*. Так я зажагнула Його наслідувати, а знаючи, що наш Господь Ісус Христос, коли був подорожнім у цьому світі, ходив босий, то хотіла Його наслідувати у цьому відреченні. Була зима, тому якраз мені здавалося, що це чудова пора на таке умертвлення – ходити без взуття, себто без шкарпеток, бо якби я ходила без взуття, це привернуло б увагу всіх домашніх. Тому я вирішила потай знімати шкарпетки і взувати черевики на босі ноги. Також я почала вдаватися до бичування і носити ланцюжки для умертвлення тіла, які мені вдалося здобути. Також відмовлялася від вишуканіших страв. І хоч я була слабосилою і часто хворіла на шлунок, обмежила приймання їжі й почала вставати опівночі приблизно на годину молитви, якщо тільки могла. Рахуючи ніч і день разом, молилася шість годин на добу. Але все це здавалося мені нічим порівняно з прагненням, яке я відчувала. Сон і приймання їжі – коли не могла собі в цьому відмовити – завдавали болю моїй душі, бо я не знаходила уподобання ані задоволення в жодній із речей цього світу. Але всю свою втіху я знаходила в цьому внутрішньому товаришуванні Господа нашого Ісуса Христа, який із ніжністю і любов'ю обдаровував мене радістю, особливо у святому Причасті. Це був зазвичай стан духовного спочинку у любові, що тривав у великому зосередженні багато годин, так що я нічого не помічала, ані не знала, що діялося в той час.

Тоді мені було чотирнадцять років, коли Господь попередив мене, щоб я зберігала в таємниці все, чим Він мене обдаровував, бо і Він тридцять років жив укритим життям, незнаний для світу, а чеснота укритого життя була Йому особливо приємною. Так я пізнала тоді велич цієї чесноти, яку також сильно полюбила, ревно прохаючи про неї мого Господа, і набагато більше утвердилася в мовчанні, не бажаючи вже виявляти будь-кому того, що переживала.

Із волі Божої в цей час не було в мене ще духовного отця, а сповідалася я лиш у пароха церкви⁴, до якої ми з батьками ходили на Службу Божу і де приступали до Святих Тайн. Не могла я піти до того отця-домініканця, бо його церква була досить далеко від нашого дому. Так я перебувала у мовчанні, аж поки Богові сподобалось прислати того, хто мене мав духовно провадити.

РОЗДІЛ 4

*В якому пояснено подальші милості, які я отримувала від Бога,
і про те, як я відкрилася перед одним сповідником*

⁴ Парафія св. Йосифа, де парохом у 1699-1722 роках був о. Андреа Стараче (див. R. TELLERIA, *Super Fratribus*, с. 61).

Милосердя Боже, настільки сповнене любові до своїх створінь, що неможливо описати, як воно спонукає людину в серці любити Бога. Тож у моїй душі все більше зростало прагнення і я почувалася дуже зобов'язаною перед Ним, бо не знала, як можу Йому віддячити. Щобільше, я почувалася знічено і хотіла применшити себе з любові до Нього. У молитвах я безперервно благала про Божу любов, бо постійно бачила свої недоліки і недотягнення у відповіданні на Його любов. Тому я взивала до святих як до своїх заступників – до тих, про яких чула, що палко любили Бога – до св. Філіпа Нері, св. Катерини Сієнської та інших святих, прохаючи, щоб випросили мені справжню любов до Бога.

У мене була жива і весела вдача, але тоді я почала змінюватись, працюючи над своєю безладною жартівливістю, через що я була пустункою в хаті, марнуючи час у непотрібних забавах. Господь повчав мене, що я маю змінити таку поведінку, і я так змінилась, що мої брати, котрі знали мене як жартівливу від природи і завжди втішались моїми жартами, бачачи таку зміну, думали, що мене мучать якісь скрупули. Вони кепкували з мене, з чого мені було дуже боляче. Я почала уникати спілкування з ними. Але Господь настільки перемінив ці мої легковажності, що я вже нездатна була більше так поводитись.

Одного дня Господь візвав до мене внутрішнім голосом і сказав: *«Поглянь на сотворене сонце, як освітлює, зігріває, зрощує рослини на землі, щоб вони видавали квіти і плоди, своїм світлом дає радість усьому світові. Дивись, як воно променює для всіх, і тільки ті, що заслонивши вікна не хочуть приймати його світла, залишаються позбавлені його з власної вини, бо не бажать споглядати його сяйво. Це сонце, котре бачиш у видимому світі, було створене як символ божественного Сонця, що означає моє Божество, яке дає світло внутрішньому світові душі, разом із іншими плодами, що походять із Моєї божественної присутності в сотвореній мною душі. Як і це матеріальне сонце, що постійно променіє, споглядай мою божественну досконалість, і дивись, як теплотою мого Духа зростають рослини чеснот у душі, що видають квіти і плоди життя вічного. Вона дає світло, що просвічує розум і запалює волю любов'ю до Бога; моєю божественною теплотою вона висушує злі соки, що виділяють безладні пристрасті, нищить недосконалості душі тих, чийі очі відкриті, хто вдивляється в Мене і дозволяє, щоб увійшло в нього Моє божественне сяйво, відкривши вікна своєї душі, тобто ті, хто не зачинив їх через гріх. Тому ти, вдивляючись на це матеріальне сонце, памятай про те, чого Я навчив тебе, і це буде твоєю неустанною молитвою».*

Це розуміння стало мовби ясним дзеркалом, в яке душа вдивлялася безперестанно, воно так сильно відбилося на душі, що було моєю постійною дійсністю. Вранці, коли я вставала з ліжка і розплющувала тілесні очі, щоб споглядати матеріальне світло сонця, мене відразу притягувало божественне невидиме світло Божої присутності. Із цього сопричастя походило нове світло і жар, що неустанно спалював душу. Тоді я не могла ні про що думати, але йшла в усамітнені місця... У захопленні від цього божественного світла я багато годин перебувала у зосередженні, не помічаючи часу, що минав, ані того, що діється з моєю душею. Тоді я відчувала постійну духовну насолоду і тугу з любові до Бога.

Декілька разів я отримувала певне особливе пізнання, подібне до того, коли я споглядала небо з його безмежжям: Господь дав мені внутрішнє пізнання про неосяжність Бога, незмірного у Його несотвореному і вічному божественному бутті.

Іншим разом мені було дано пізнати, що Ісус Христос, наш Господь, є божественним Сонцем у вічній славі на небі і що Він є водночас внутрішнім Сонцем праведної душі (про що ширше розповім пізніше, в іншому місці). У такому стані молитви я перебувала понад рік, отримуючи нове світло і повчання, щодня нове пізнання Бога, яке неможливо описати словами.

Так я досягла п'ятнадцятирічного віку, але Господь усе ще не давав мені духовного отця. Я не мала нікого, хто б мене провадив, ані нікому не звірялася з того, що діялося в моїй душі. Сповідалася лишень у пароха нашої церкви, не виявляючи своїх внутрішніх станів.

У цей час, з волі Божої, в цій церкві був звичай посвячувати середі славному патріархові св. Йосифу – це було найменування цієї церкви, і перед святом святого патріарха святкували сім таких серед. А оскільки в цей час був великий вплив богомільного народу, паламар тоді запрошував багатьох сповідників допомагати сповідати.

Тоді я зауважила серед інших сповідників одного дуже ученого священника. Здавалося мені, що це людина глибокого духовного життя. Але був він дуже молодий і недосвідчений, тому міг сповідати тільки чоловіків. Він ще не сповідав жінок, але мав частковий дозвіл тільки для тих деяких церков, у яких відбувалися празники; у таких [церквах] він сповідав також і жінок, але за особливим дозволом.

Тоді я, побачивши цього нового сповідника, такого благоговійного й уважного, вирішила представити йому справи моєї душі і так зробила. Під час сповіді він сам запитав мене про моє духовне життя і про мій духовний провід. Я сказала йому, що не маю духовного отця і що звичайно сповідаюся у пароха цієї церкви. І так у довгій розповіді я представила йому всю свою дорогу. Коли цей отець почув про те, що Бог чинив у моїй душі, дуже здивувався, а будучи молодим і з малим досвідом, почав робити мені великі прогнози, кажучи, що Бог хоче возвести мене на дуже високий ступінь святості й інші подібні речі. Довго розпитував мене і розповідав про Божу любов. Говорив також, що недобре бути так без духовного провідника, і що він міг би ним бути, і багато іншого.

Тоді я дуже прив'язалася до цього молодого отця і вирішила черпати з його духовного проводу. Він велів мені записувати детально все, що діялося у моїй душі. Але я, хоч добре навчилася читати, не вміла, однак, писати. Ніколи досі не вчилася писати, але, довірившись Господеві, почала писати без допомоги жодного вчителя. В таємниці передавала тому священникові описані мною мої внутрішні досвідчення.

Але тому, що я почала відчувати до того отця певне духовне прив'язання, дуже швидко цей духовний провід став для мене радше перешкодою, ніж допомогою, бо цей священник не був позбавлений певних недосконалостей, які звичайно має кожен, хто береться за духовний провід без відповідного досвіду.

Тому духовні особи повинні бути дуже обережними у виборі свого духовного провідника і не приймати раптових рішень у такій важливій справі. Але спочатку їм треба довго молитися і просити Господа, щоб зволив дати світло і ласку, щоб мати певність у такому важливому виборі, бо від цього залежить духовне зростання і поступ на їхньому шляху. Якщо душа добре не впевниться в такому виборі, він може стати причиною перешкод і втрат для душі. Краще було б для душі довіритися самому лишень Богові, ніж віддати себе в руки недосвідченому сповідникові, що не ще відрікся себе самого.

Так виявилось, що цей сповідник став для мене радше втратою, ніж допомогою в моїй духовній дорозі, а це сталося через певне прив'язання і з мого, і з його боку, хоч воно було зовсім невинне. Але оскільки Господь дуже ревливий і, будучи самою Чистотою, то Він і далі обдаровував мене Собою, але вже не так, як раніше. Вже так часто не траплялися хвилини особливого сопричастя з Ним і багато разів я відчувала внутрішній докір щодо цього прив'язання. Але я, бідна, не знала, що з тим робити. Так минуло два роки. А цей отець обіцяв мені, що як мине четвертий рік його праці у єпископській курії при катедрі в Неаполі, то переїде працювати до нашої церкви, де зможе сповідати мене регулярно. Тоді вже не буде потреби писати до нього листів, але зможемо розмовляти особисто з повним задоволенням.

У мене були ще дві старші сестри⁵, які також користали з духовного проводу того отця через листування, але в таємниці перед матір'ю. Нашій мамі не подобалося, що ми є під духовним проводом цього священника тільки тому, що він молодий і початківець, а доньки ще

⁵ Джулія Кростароза була десятою дитиною в родині. Зі свідчень хрещальних метрик парафіяльної церкви подружжя Кростароз мали таких дітей: Франческо (25 вересня 1678), Мікеле (29 вересня 1680), Агату (1 серпня 1682), Урсулу (16 березня 1684, померла 4 листопада 1687), Розу (4 червня 1686), Урсулу (19 вересня 1688), Джакомо (28 листопада 1690), Джорджо (18 грудня 1692) і Б'яджо (лютий, 1694). Після Джулії народилася Джованна (6 жовтня 1698, померла 17 листопада 1699) та інша Джованна (23 серпня 1701). Див. R. TELLERÍA, *Super Fratribus*, с. 58-61.

зовсім юні. Вона заохочувала нас, щоб ми піддалися керівництву пароха, у котрого сама сповідалася. Однак цей парох, хоч і був людиною зрілого віку і досвідченою, не йшов дорогою глибокої молитви. Тому ми не хотіли відкривати перед ним наших пережиттів. Це стало причиною непорозумінь між матір'ю і дочками, і заради спокою в домі ми були змушені писати потайки до згаданого отця. Але цей духовний провід не був Божою волею.

Тоді старша сестра⁶, під впливом Божого світла, почала шукати іншого духовника. І так ми всі разом постановили знайти іншого духовного отця, усвідомивши собі, що саме такою є воля Божа. Вона довго молилася, аж доки знайшовся отець, який згодився бути духовником нас трьох – людина рідкісної святості життя і досконалої вченості, шанований у Неаполі як один із найвизначніших отців того часу – о. Бартоломео Какаче⁷. Цей отець після довгих молитов і порад згодився, що старатиметься приїздити кожних вісім днів сповідати нас у нашій церкві. Тоді я перед ним здала звіт з усього, що діялося в моїй душі аж досі. Він запевнив мене, що я йду Божою дорогою, і підбадьорив мене. Сказав, щоб я ретельно слідувала за Господом у простоті серця і що готовий приїздити щотижня, аби слухати, що діється в моїй душі. Дав мені багато мудрих порад і вказівок.

РОЗДІЛ 5

Про благодать, якою обдарував мене Господь, і про інші речі, які сталися в цей час

Мені було сімнадцять років, коли я опинилася в руках такого доброго духовного проводу. Коли Господь забрав перешкоду – попереднього духовника, то заходився ще більше, ніж спочатку, обдаровувати мою душу, безперервно заливаючи її ріками благодаті. Я відчула себе вільнішою на своїй духовній дорозі й аж тепер усвідомила, що цей попередній мій духовник хоч і був добрий, однак, без належного самозречення, став певною перешкодою в моєму духовному зростанні. Тому я дякувала Господеві за те, що сподобив мене зцілити у моїй потребі.

Тому хочу попередити духовних осіб, щоб не були занадто необережні у такому виборі і не йшли за власним задоволенням. Але спочатку повинні прибігати до Бога з покорою і довірою, а також у відреченні від усякої власної волі та природних нахилів. Бо початківці, хоч і пешені Богом, ще не вільні від себе, не очищені, не мають відповідного досвіду. Зазвичай вони полюбляють з неупорядкованим апетитом говорити про багато речей, що їх переживають. І коли зустрінуть духовника також не дуже досвідченого, у якого є велике бажання багато знати і говорити про Бога у довгих розмірковуваннях і з певною чуттєвою ревністю, яка зазвичай супроводжує початківців, чистота їхнього єдності з Богом нидіє і зроджується певне чуттєве прив'язання, що перешкоджає в божественному сопричасті та відсікає душу від твердої відданості. Тому слід, щоб душа під час такого вибору прибігала до Бога з молитвою, без жодної власної волі, і щоб з великою старанністю намагалася довідатися про рівень того, кого хоче вибрати, бо найкраще, щоб це була людина свята, досвідчена і вчена. Ще раз доручаю не робити жодного вибору, чекаючи, поки Бог сам його не вибере. Він вірний душі, що Його любить, і дбатиме, щоб вести її певною дорогою, аж поки дасть їй духовного провідника, призначеного і передбаченого спеціально для її зростання і духовної користі.

Але повернімося до нашої розповіді. Господь обдаровував мене більш, ніж дотепер, Своєю благодаттю і милосердям. Одного вечора сталося таке: несли Найсвятіші Тайни до хворого, а я вихилилася з вікна нашого дому, щоб їм поклонитися. З вірою адорувала Господа, якого священик ніс у руках, аж раптом узріла, що той священик перемінився на

⁶ Далі в “Автобіографії” під старшою сестрою має на увазі Урсулу, народжену 19 вересня 1688 року. Тож правдоподібно, що тут також йдеться про неї.

⁷ Дон Бартоломео Какаче (Bartolomeo Casace) народився в Неаполі 1664 року. Гуманістичні предмети і граматику вивчав у єзуїтів, філософію і богослов'я – в домініканській колегії св. Томи; духовну формацію пройшов під проводом о. Де Торреса у священничому Згромадженні побожних трударів (*Pii Operarii*) у Сан-Ніколо-а-Толето та в священничому згромадженні при єзуїтській колегії о. Павоне. Священниче рукоположення прийняв у 1688 році (пор. *Imitazione*, с. 43, прим. 40).

нашого Господа Ісуса Христа: з великою достойністю Він ніс дарохранильницю, такий прекрасний і повний світла, що зранив моє серце любов'ю і солодкістю. Це видіння так поглинуло мій дух, що я аж остовпіла з подиву і перебувала в стані духовного спочинку. Але це видіння не було бачене тілесними очима, а духовно.

Відтоді я перебувала у внутрішній присутності Господа нашого Ісуса Христа. Моє серце інтимно згорало в Бозі (якого я споглядала), але не у фізичний спосіб.

Іншого дня мене знову дуже зранила та божественна присутність, з'єднана зі святою людською природою, коли, під час причастя, я отримала від Найсвятіших Дарів багато світла і любові. Дивуючись із такої доброти цього ласкавого Господа до мене і бачачи свою невдячність і брак взаємності, я пригадала, що в минулому віддалилася від Нього. Знову побачила все, чим Його образила і про що я писала в попередніх розділах. Тоді мене наче вразила стріла болю і скрухи, я вибухнула плачем розкаяння, гірким і болісним, і почала привселюдно визнавати свої гріхи перед деякими особами, що були поруч мене у церкві. Коли вони побачили цей гіркий і болісний плач, то і запитали, що сталося, бо думали, що в мене раптовий приступ сильного фізичного болю. А я, не дивлячись ні на що, без жодного сорому відповіла, що тяжко образила Бога і почала визнавати свої гріхи, кажучи, що вони великі й тяжкі.

Особи, до яких я говорила, здивувалися, бо знали мене і часто бачили мене в церкві, вдивлялися в мене з усмішкою і потішали, бачачи таку юну дівчинку. Але я далі плакала в невтішному болю, а Господь постійно і все більше ранив мене любов'ю і стражданням – і так минув увесь ранок. Коли я повернулася додому, була нездатна приймати жодну їжу й провела весь цей день в любові та найсолодших словах до свого Улюбленця, який був зі мною в моєму нутрі. Я віддалилася до тихого закутка дому, де перебувала в усамітненні.

Тут завершується ця перша книга. З веління самого Господа і з послуху моєму сповідникові далі описуватиму в монологах всі милості Бога, які Він мені вчинив. Зворушена Його любов'ю, виявлю всю Його безкінечну доброту і велич Його любові до мене.

ПЕРША КНИГА МОНОЛОГІВ

РОЗДІЛ 6

Розділ 1

Як Господь вів мене духовною дорогою і про внутрішню присутність нашого Господа Ісуса Христа, а також про великі страждання і муки

Вічна і безмежна Любове, хто може передати безліч Твого милосердя, даного цьому Твоєму жалісному створінню, яке стільки разів Тебе образило? І Ти, моя Любове, ніколи не втомлювався любити й обдаровувати мене, і завжди був поруч, щоб я не віддалилася від Тебе, джерело живої води. Ти, моя Любове, оберігав мене з усією ревністю і був наче світильником для моїх стіп, щоб я не помилилась, якою дорогою іти. Ти посилав світло у мій розум, щоб у Тобі він постійно вдивлявся у світло правди: не було жодної миті, ані години, в якій я не споглядала би Тебе чистим і духовним зором. Моя воля розпалювалася від того видіння Твоєї такої люблячої присутності, бо Ти завжди з найніжнішою любов'ю, спокійним і люблячим поглядом дивився на мене і притягував мене до себе, щоб я не зупинялася на видимих і чуттєвих речах цього світу. Моя душа чула деякі короткі слова, якими Ти повчав мене і пояснював таїнственный смисл, записаний у Твоїх святих Євангеліях. Іншим разом Ти промовляв до мене найсолодші слова, якими спонукав мене до Твоєї любові, кажучи: «Люби тільки Мене одного»; «Я – Твій єдиний Провідник, тільки Мені одному довіряй, не людям»; «Я вибрав тебе на свою обручницю: хочу, щоб ти була чиста і бездоганна, не затримуйся на жодному створінні»; «Не забруднюй себе земними справами, ані почиттями, Я ревливий за

твоє серце, бо вибрав тебе тільки для Себе». І багато інших подібних речей, якими сподобалось Тобі час від часу притягувати мою душу до Себе, так ніжно, так лагідно, з великою добротою і милосердям, попри те, що вона ще не була очищена зі своїх поганих звичок, повна себе самої і недосконалостей, чого я сама тоді не усвідомлювала. Ти був так близько мене, а я була, здавалось, наче вся поглинута найчистішою і найсолодшою Твоєю любов'ю. І так я вірила, що я чиста, бо світло Твого божественного світла огортало мене знутри і спричиняло горіння серця. Це було так сильно, що я не відчувала потреби більше жити своє тіло жодною земною поживою. Твоя божественна солодкість була така велика, що наповнювала не тільки духовну частину душі, але й її нижчу чуттєву частину. Наче Ти вдихнув в мене ангельську чистоту, а душа не відчувала ніякого бунту ані жодного спротиву духові.

Так постановила Твоя доброта, розпоряджаючись, за посередництвом мого духовного отця, щоб я причащалася щодня. Тоді мені було дев'ятнадцять років.

Ти не зважав, коли кожного ранку приходив до мого серця, що воно було повне себе самого та недосконалостей і поганих звичок, бо ще не було очищене Тобою. Ти знаєш, як я любила змішувати Твої ласки з моїм самолюбством. Але все-таки Ти щоразу, коли приходив до мого серця в Найсвятіших Тайнах, об'являвся мені так чудесно і по-різному. Часом Ти звіщав мені, що Ти є моїм єдиним Женихом, і говорив мені: *«Я – твоє все»*; часом, зі словами життя, повними любові, підносив мого духа, тримаючи його в зосередженні багато годин. І в інший спосіб багато разів тисячами ласк і просвітлень Ти пояснював мені правди віри.

Німію, коли маю розповідати про Твоє безмежне милосердя, яке Ти являв моїй невдячній душі. І попри велетенське милосердя і любов, якими Ти обдаровував мене, я погорджувала Тобою, воліючи іти туди, де могла догоджати своєму самолюбству. Якось у церкві, куди я ходила щоранку, щоб приймати Тебе, приїхав сповідати мій попередній духівник, а Ти не хотів більше, щоб Він провадив мене. І я пішла лишень, щоб заспокоїти своє «я», проти Твоєї святої волі. І це я зробила тільки один раз, через бажання розповісти про себе, не запитавши дозволу духовного отця, якому Ти віддав мене в опіку. Та відразу, коли я вийшла зі сповідальниці того отця, Ти, моя любове, мені суворо докорив, і раптово в моєму нутрі запанував густий морок, страхітлива темрява, а глибоко в душі залишився біль, що з моєї вини було порушено єдність із Тобою.

І від цієї години моя душа втратила цю духовну радість і мир, якими доти втішалась. Я не відчувала більше Твоєї ніжної присутності, ані того божественного світла, яке внутрішньо повчало мене шляху правди віри, але всіма владами⁸ моєї душі залишалася занурена в темряву й жах. Я почала відчувати бунт чуттєвої частини душі і страшний неспокій. Твою ніжну присутність заступило товариство демонів, які мучили мене огидними і потворними спокусами, вночі і вдень, без перерви: перед моїми очима появлялися нечисті й мерзенні образи, які спричиняли порушення того, що в мені низьке і чуттєве, винищуючи мене, як пожираючий вогонь. А найбільше мене мучила повна згода, яку, як мені здавалось, моя воля давала на всі ці спокуси і навіювання, бо я відчувала страхітливий бунт чуттів, що розпинав мою душу.

Залишалась я наче спаралізована і нерухома, мовби вся поглинута власним злом. Була ніби позбавлена розуму і відчуття, як непорушна статуя, нездатна допомогти своїй душі, але цілковито в руках своїх ворогів. Немов переможена і жалюгідно погублена, як та, що не може поворухнутися, як хтось закутий у кайдани, позбавлена пам'яті про Бога і нездатна прикликати Його наймиліше ім'я. Я була нездатна до жодного доброго вчинку, перебувала багато часу наче поза собою. У цьому конфлікті мені здавалось, що я вся стала подібна до демонів. Закінчувалась одна битва, одразу ж починалась наступна, ще жорстокіша. Обіймав мене страх, що я, безсумнівно, вчинила смертні, тяжкі гріхи. Бачила я себе серед нещасних, погублених душ, відкинена Тобою, о моя Любове – і розпачливо плакала над своїм горем, із невітшим болем і смутком. І хоч я ходила до мого духовного отця і розповідала про свої

⁸ За схоластичною теологією безсмертна душа людини має три ознаки чи «сили»: пам'ять, розум і волю.

муки, а він запевняв мене, що я не образила Бога, це не приносило мені розради, ані моя душа не могла повірити його словам, бо Ти так хотів, моя любове, а також тому, що Ти не потішав мене Своєю присутністю.

Створіння також не могли дати розради моїй душі, і тому я переживала жакливу боротьбу. Мій духовний провідник давав мені велику надію і говорив мені, щоб я не боялась, а те, що переживаю, є подвійним очищенням – два сполучені в одно очищення, які Господь звершує в душі – тобто очищення чуттів і очищення духа, обидва одночасно. Говорив також, що такий рід болю і одночасних страждань зазвичай не може тривати довго і що Бог швидко звільнить мене від того. Він був дуже здивований, бачивши в мені стільки речей поєднаних водночас і казав, що Ти, Любове моя, хочеш скоротити дорогу духовного очищення моєї душі. Та я слухала ці слова з болем і була внутрішньо розп'ята, бо здавалося мені, що він помиляється, бо в нутрі відчувала, що Бог повністю покинув мене з моєї власної вини – тої вини, про яку я вище вже згадувала.

Одного разу мій духівник, бачачи мене в такому жалюгідному стані, послав мене до іншого священика, щоб я йому розповіла про все, що в мені діялося. Але й це не принесло ніякої користі, хоча той потішав мене і підтримував. Моя душа не отримувала жодного зміцнення, ані потішення, бо лишень Ти, Любове моя, був моїм єдиним спокоєм і моєю потіхою. І Ти, Господи, не хотів потішати мене, тому що я не заслужила на це через мою невдячність у минулому та брак відповіді на Твою любов. Та все ж слова Твого слуги, хоч і не приносили мені потіхи, підкріпляли мене, але без найменшої розради.

Але причиною найбільшого мого страждання і шаленого болю було розпорядження мого духовного отця, щоб я надалі, щоранку, як це я робила звичайно, приступала до святого Причастя. Примушена послухом я йшла до церкви і тільки-но входила через поріг, відчувала начебто якийсь жах у своєму нутрі, бо мій дух мав внутрішнє видіння, немовби зі святого кивоту вийшла вогненна стріла, що прошила і зранила мене, проникла крізь мою темряву до мого найшлибшого нутра, але не для того, щоб потішити, а тільки щоб сповнити мене жахом. Духовним зором я побачила Вічного Суддю, розгніваного на мене, і вся Твоя найвища справедливість блискавкою прошивала мій густий морок і засуджувала мене, і немов засуджена до пекла, на яке заслужила своїми провинками, я бачила себе в оточенні бісів, далеко від найвищого Добра. Через це жакливе видіння я протягом трьох місяців не насмілювалася підвести очі і поглянути на святий престіл чи кивот, де Ти, Любове моя, закрити себе з любові до мене. Тоді, примушена святим послухом, я йшла причащатися, як злочинниця, яка перед лицем справедливого судді вже відчуває себе засудженою у найчистіших відблисках Твоєї верховної справедливості та безмежної святості. Я відчувала, як мене розпинав пекельний біль, що пронизував мої кості (аж до кісткового мозку), і тоді я пізнала муки вічно проклятих. Я вважала себе слушно зненавидженою в Твоїх очах, бо стала Твоїм ворогом.

Пригадую, Любове моя, як одного ранку, повна гіркоти з того всього жаху і болю, я подалась до свого духовного отця і сказала йому, що я вчинила багато тяжких гріхів, бо ненавиділа Бога і Його святий Закон. У ті хвилини, під час святого Причастя, я відчувала присутність багатьох демонів, які при мені робили ганебні і нечисті речі. І здавалося мені, що вони мають дозвіл від Тебе, Любове моя, мати владу над моїм тілом і чуттєвістю, і то в такий спосіб, що я була немов очманіла, неспроможна чинити жодного акту спротиву, як хтось, хто є не в собі, а в їхній владі. Під час цієї важкої боротьби здавалося мені, що я даю їм повну згоду. Така була боротьба моїх збунтованих чуттів. Урешті я ставала наче мертва, а ці пекельні вороги жакливим бурмотінням насміхалися з мене як із переможеної, підкидали мені багато страшних доказів і навіювань проти таємниць віри, так що всі правди Твого святого Закону здавалися мені безглуздою справою і просто вигадкою. Тож я ні в чому не мала підтримки.

Коли під час розмови з духівником я розповідала йому про свою боротьбу, він сказав необачно, однак з Божої волі: *«Дочко, я певний, що ти ходиш по вістрі ножа»*. Тоді моя душа заніміла, і я вийшла із сповідальниці, сіла у кутку церкви і Ти, Любове моя, дозволив

мені виплакати, бо ж досі Ти ніколи не дозволяв мені на це. Я почала нестримно плакати, що тривав багато годи. Бачачи себе в стані повної розпуки, я виливала свій біль разом зі сльозами без жодного слова.

Цього ранку я не приступила до причастя, проти святого послуху, і, повернувшись додому, провела весь той день в гіркому плачі. Здавалося мені, що на мою грішність немає жодного ліку ані розради, і що Ти, Любове моя, дивишся на мене гнівними очима, як на свого ворога. Не знала я, де маю сховатися від сорому через моє беззаконня. Моє тіло змарніло настільки, що можна було порохувати всі мої кості, бо я не могла приймати жодної поживи – цю дрібочку, яку могла спожити, була змушена вернути під вечір...

Та найбільшим моїм стражданням стали стосунки з моїми рідними вдома, які, не знаючи, що зі мною, завдавали мені терпіння і болю. Я ж ховалася у віддалені місця і там продовжувала зітхати до Тебе, але Ти, Господи, помножував мої муки тим вогненным поглядом суду і праведної чистоти, яким Ти зважував усі мої зрадницькі вчинки. У Твоїй святій присутності всі мої порухи були невідповідні, нечисті й повні всякого бруду, огидні і зненавиджені в Твоїх очах, і я сама себе ненавиділа. Бо (як мені здавалося) якщо Ти, Бог праведності і безмежної досконалості, справді засудив мене, наче злочинця, у вічний пекельний вогонь, то і я себе вже бачила в товаристві багатьох бісів, що нашіптували мені лихі слова, коли я молилася, а часом навідали на моє тіло таким важким тягарем, що мені спирало дихання. Я не могла прикликати Твоє пресвяте ім'я, мій Господи, бо була немов у нестямі та нерухома аж доки тривала ця мука. Іншим разом усередині мене вони огидним бурмотінням погорджували Твоїм святим Законом, навіваючи мені єхидні аргументи проти правд віри. Часом я чула богохульства, які вони промовляли. Ті голоси були зі мною постійно, навіть тоді, коли я перебувала з моїми рідними вдома.

Однак я не бачила їх тілесними очима ані не чула вухами, але все це діялося на духовному рівні, і від того мій біль ставав ще сильнішим. Але під час святого Причастя найбільшим моїм стражданням було зносити жахливі й нечисті навіювання та уявлення, які мене переслідували. Водночас я переживала порухи чуттєвої сфери, які мене поглинали. Була я тоді наче поза собою, немовби вся занурена в цю гниль, неспроможна вчинити жодного акту спротиву, як мрець. Демон запевняв мене, що я вже належу йому, бо висловила повну згоду на це, і перебуваю в смертному грісі, в сотнях і тисячах невірностей. Моєму духовному отцеві під час духовних розмов зі мною бракувало слів, якими він міг би мене потішити, і він просто мовчав. Із великим зусиллям він змушував себе сказати мені будь-що.

Як згадано вище, мій духівник казав, що я була «на вістрі ножа» і що стан, в якому я перебувала, дуже небезпечний. Коли ж я сказала йому, що ці слова завдали мені великого болю і що я не приступила до святого Причастя, згідно з його наказом, він присягнувся мені, що не пригадує, що будь-коли сказав мені цю річ. Зауважив, що протягом часу, коли я приходила на розмови до нього, він втрачав силу і відчував темряву й холод серця. Декілька разів залишався в мовчанні й сказав: *«Дочко, не маю що тобі сказати. Чекай на Бога»*.

Ти, мій Господи, все чиниш в любові і справедливості, якими виправляєш мої погані звички. Ти, Господи милосердний, зносив у Своїй божественній присутності цю негідну істоту, яка якщо у власних очах була така спотворена, брудна і мерзотна, то якою ж тоді була перед Твоїм Божим і найчистішим поглядом? О моя найсолодша Любове, якщо нутро моє було повне огидного бруду, то здавалося мені, що це дає Тобі всі підстави мене зненавидіти! І через це я ніколи не насмілилася жалітися Тобі й говорити: *«Ти покинув мене, Господи!»* Але німа перед Тобою, я усвідомлювала, що я переступниця і що Ти справедливо і по правді мене засудив, і що слушно віддав мене у владу пекельних демонів.

Декілька разів я бачила себе вже в цьому місці мороку і пільми в їхньому оточенні, у вогні Твого гніву, що спопеляв мене аж до кісткового мозку. Моя душа зацімліла, без жодного слова, приголомшена чистотою Твоєї праведності, бачила себе спотвореною у Твоїй Божій безмежній досконалості, якою Ти зважував усі мої беззаконня на терезах Твоєї справедливості присудом слухним і праведним. Я не насмілювалася скаржитися Тобі, моя Любове, бо справді мої беззаконня змушували Тебе до того найсвятішого суду. Ти просто не

міг інакше, як тільки ненавидіти мої беззаконня в мені. І ця ненависть і гнів твоїх божественних очей завжди були переді мною, проникаючи мене повсякчасно і на кожному місці, і та винищуючи мене аж до ядра світу моєї жадюгідної мізерності.

Ти хотів, моя Любове, щоб я в такому стані перебувала від грудня аж до Великої суботи – пасхальної служби, без жодної перерви на внутрішнє потішення. Щобільше, кожного разу, як я йшла, щоб розповісти про стан моєї душі моєму духівникові, Ти робив так, що я почувалася втомленою і пригнобленою, губила слова і зі зболеним серцем важко мені було будь-що сказати. Ти також розпорядився так, що і Твій слуга, що був мужем святим і для Тебе дуже дорогим, у цей час відчував, наче його серце ставало тверде, як мармур. Він сам згодом зізнався, що було так, наче Ти сам, Господи, забирав слова йому з уст, якими він міг би потішити мене. Хоча з усієї душі співчував мені, він залишався німим перед Твоєю святою присутністю і не міг зробити нічого іншого, як тільки сказати мені, щоб я чекала на Бога і терпеливо перебувала під Його всемогутньою рукою, що своєю божественною справедливістю та праведністю тяжіла наді мною.

Ти, Господи, Боже правди, справедливий і праведний у своїх присудах, Ти зважуєш серце людини, і проникаєш його аж до найглибшого нутра, і знаєш, як упокорити його гордість, і відаєш глибоко про кожен його найменший порух. Ти – Серцевідець і знаєш путі нашого беззаконня, Ти зважуєш їх на своїх терезах, виносиш присуди і найсправедливіший суд. Твоє безмежне милосердя лікує мої рани, бо моє самолюбство і гордість мого лихого серця завжди поєднувалися з Твоїми дарами, і Твоїми милостями вони мали бодай якусь цінність.

І Ти, Боже благий, бажаючи визволити мене від ілюзій, оголив мене з Твоїх благ, залишив мене у владі моїх ворогів і віддав мене напризволяще моїй власній немочі. Ти вчинив так, щоб я пізнала не тільки те, що я не була праведною, а й те, що я є повною протилежністю праведності, повна нечистоти, поганих звичок і самолюбства. Тому Ти, Любове моя, своєю лагідністю і добротою лікував мої хвороби і великодушно зносив мою грішність, ні на мить не покидаючи мене. Із божественною терпеливістю Ти й далі мене зносиш і не віддаляєшся від мене, о Любове добра і Доброто любові. Як я маю дякувати Тобі, о насолодо мого серця? Бо навіть тепер, коли пишу ці слова про Твоє милосердя, я не виправилась із моїх злих звичок і схильностей, хоча Ти стільки разів упокоряв мене і виправляв, як це можна буде побачити в наступних частинах цієї книги, особливо в книзі про Діло Твого Інституту і з Діла, яке Ти наказав [вчинити]. Мій Господи, дай мені благодать хоч у ці останні дні мого життя ходити слідами Твоєї святої волі. Амінь.

РОЗДІЛ 7

Розділ 2

Як у Велику суботу Воскресіння⁹ Господь звільнив мене з цього болісного стану

Моя душа була цілковито оніміла, мій Господи, дійшовши до вершини свого страждання і смирення перед Тобою. Це тривало аж до Великої Суботи перед Пасхою. В суботу вранці я пішла до церкви і стояла так, не сміючи поглянути в бік престолу, де знаходився святий кивот у Твоєму вівтарі. Але надійшла година святої пасхальної Меси, і під час співу «*Слава во вишніх Богу*»¹⁰ раптом я відчула у собі приплив життя. За одну мить я вся відчула себе оживленою і відновленою Твоєю святою любов'ю. Я глибоко вдихнула й звела очі на дарохранильницю; цієї ж миті цей мій внутрішній страх зник. І Ти, Любове моя, звернув на мене свій найніжніший погляд, повний божественної любові, цілком усуваючи всякий біль, так що я забула все, що мені довелося раніше перетерпіти. Я перебувала у спочинку, наче всі мої духовні сили були в найсолодшому сні: розум не пам'ятав нічого, був без тями, пам'ять також забула про все, а воля спочивала у блаженному мирі. Я була, як

⁹ 7 квітня 1718 року. Див. *Imitazione*, с. 45-46.

¹⁰ У XVIII столітті Месу Воскресіння переносили на Велику Суботу. Тому тут мова йде вже про пасхальну службу неділі Воскресіння.

хтось, хто після страшних зусиль і сильної втоми засинає і відпочиває від свого труду. Так було протягом усієї відправи.

Наприкінці Святої Меси я приступила до святого Причастя. Як тільки Ти, моя Любове, увійшов у моє серце, то промовив до мене: «Мир нехай буде в твоєму серці». Це слово розтопило мою душу, і її поглинула Твоя присутність. Не знаю, скільки це тривало, де поселилася душа моя, ані що діялося у мені, єдине, що можу сказати, це те, що я не тямала себе самої: ані мої душевні сили, ані внутрішні й зовнішні чуття не давали жодного поруху, але я була як хтось, хто мирно спить. Це все тривало весь час мого перебування у церкві. Але в кінці духовним поштовхом пробудився мій насичений дух і, повернувшись до свого дому я вже була зовсім іншою, ніж тоді, коли з нього вийшла. Я перебувала в повному забутті: була неспроможна сформулювати жодної думки, ні дочасної, ні духовної; не пам'ятала нічого, навіть про домашні справи в хаті, тому не могла нічого робити. Це був стан чистої простоти і мені здавалося, що я є маленькою дитиною, яка ще не вміє робити нічого з того, що вимагало розуму.

Бачачи свою нездатність, я ховалася в різних закопелках дому, як тільки могла, бо не могла нічого згадати. Як я кудись ішла чи коли працювала, завжди відпочивала у цьому солодкому спокої; і декілька разів, у віддалених кутках дому, залишалася не здатною до будь-якого поруху, як хтось непритомний. І так, не зауважуючи часу, я провела багато годин, не знаючи, що зі мною діється. Тіло не могло приймати жодної їжі, і навіть те трохи, що вони приймало в часі поживи, не спроможне було перетравити, будучи змученим і хворим після бурі, яку я перейшла. Часто я вертала те, що споживала, і через шлункові болі переживала постійні муки, але мало або зовсім про це не думала через внутрішній стан, в якому я перебувала.

О, моя найсолодша Любове, як раптово Ти забув про моє беззаконня! Як повний Ти милосердя і благоді, як швидкий Ти на прощення! Як умієш перетворити наше зло в добро, а з отрути вчинити спасенний лік! О, безкінечна Доброто, хто зрівняється з Тобою в Твоїх присудах, справедливості й істині? Дивний Ти в усіх ділах Своїх, але в милосерді Твоєму незбагненний: і хто може збагнути путі Твої?

РОЗДІЛ 8

Розділ 3

Як Бог хотів, щоб я пішла в монастир і вдягнула габіт кармелітки у реформованому чині матері Серафими з Капрі у місцевості Марільяно¹¹, і про духовну дорогу, якою вів мене Бог у цьому монастирі¹²

Моя душа переживала саму єдине прагнення, спричинене Тобою, моя Любове, таке чисте, що окрім Тебе, я не була здатна затриматися на будь-якій сотвореній речі. Моє тіло було таке слабке, що я ледве трималася на ногах. У мене була потреба якогось тілесного підкріплення, але душа не була спроможна тим зайнятися, бо була зайнята так сильно, що не зауважувала тієї потреби. Тоді ти, моя Любове, надихнув мою маму, щоб допомогла мені в цій потребі, хоч я не говорила їй нічого. Тіло моє не бажало ніякої поживи, втратило смак до будь-чого (їжа викликала відразу в моїх устах, а шлунок погано і з боєм перетравлював будь-що, якщо говорити м'яко). Мої домашні почали переживати за моє здоров'я, викликали лікаря і почали лікувати мене різними медикаментами.

Тоді я лишень відчувала себе часами пожертою палкою любов'ю, що переходила від Тебе, Любове моя, до мене, без жодного уявлення про будь-що конкретне, створене, чи

¹¹ Консерваторія (чи монастир, як пише Марія Челеста) у Марільяно офіційно була під патронатом св. Йосифа і св. Терези, а монастирська церква була посвячена Матері Божій Семистрільній. Від назви церкви часто так називали і сам монастир. Його заснувала 18 травня 1715 року мати Вердіана від Ісуса, улюблена учениця Серафими Капрійської, та с. Тереза від Ісуса, вікарія, що прибули з Капрійського монастиря.

¹² Про перший релігійний досвід блаж. сестри Марії Челести Кростарози у консерваторії св. Йосифа та св. Терези у Марільяно 1718-1723 рр. Див.: R. TELLERIA, *Ven. Sororis*, с. 79-128.

несотворене; але тільки Ти, мій Господи, знав, що я переживала. І саме в такому стані моєї душі, Любове моя, Ти захотів, щоб я прийняла монаший стан. І хоча я завжди прагнула найглибшої єдності з Тобою, моя єдина Любове, та не хотіла вибирати ніякого стану, а лиш прийняти той, про який Ти розпорядишся щодо мене. Тому не хотіла вирішувати сама з власної волі.

Тоді мені було двадцять років¹³. Ти, мій Господи, розпорядився так, що я, без жодного мого старання про це, могла поїхати до Марільяно, на відстані дев'ять миль від Неаполя¹⁴, щоб відвідати одну Божу слугиню, яка заснувала жіночий монастир згідно з реформованим правилом матері Серафими з Капрі¹⁵. Тож ми вирушили в дорогу: я була разом із однією з моїх старших сестер, яка дуже прагнула стати монахинєю¹⁶, а також із однією знайомою пані і моєю мамою.

Саме цього ранку я прийняла розвільнююче, тому мама радила мені залишитися вдома, боячись, що я мучитимуся в дорозі. Але я, через якийсь дивний поштовх від Тебе, благала її, щоб вона взяла мене з собою, і з волі Божої вона погодилася. І протягом усієї поїздки я почувалася так, наче б я була без тіла, вся в Тобі, Боже мій, переображена, бо Ти, Господи, здобув мою душу, спочатку звівши її у ніщо своїм божественним діянням, а потім з'єднавши із Собою, наповнив її по вінця. Це сталося без жодної людської дії, ні зовнішньої, ні внутрішньої, окрім єдиної найпростішої згоди, яку дала моя душа, натхненна Твоїм порухом і притягнена Тобою. Тоді я стала як маленька дитина: пам'ять не могла пригадати нічого, розум перебував у найчистішій Божій ясності; воля була занурена в Твоїй чистій любові. Тіло і мої чуття стали знаряддям у руках самого Бога, а очі не були спроможні зосередити свій погляд на жодній сотвореній речі. Я дивилася як хтось, хто не бачить, слухала як хтось, хто не чує: те, що до мене говорили, я не була спроможна логічно осмислювати. До тих, що мене супроводжували в дорозі, говорила, мовби спонукана кимось іншим. Здавалось, наче з неба спливав на мене потік любові, що ніжно розтоплював мою душу. Відчувала я також прекрасний аромат, що огортав душу і проникав насолодою аж до глибини костей. Нічого не

¹³ Вираз “двадцять років” слід трактувати в ширшому сенсі. Із дати обличчя (21 листопада) випливає, що Марія Кростароза вступила до монастиря в Марільяно у квітні або травні 1718 р., коли їй уже виповнився 21 рік (*Imitazione*, с. 47-48). Сама Кростароза, переїжджаючи до Роккап'ємонт, стверджувала: «до віку 21 рік я залишалася в домі моїх батьків в м. Неаполі, де я народилася. Відтоті, тобто у згаданому віці 21 року, я прийняла богопосвячений стан і вступила до консерваторії на честь Марії Семистрільної в районі Марільяно, де я жила впродовж п'яти з половиною років» (*Radici*, с. 445).

¹⁴ Марільяно лежить на відстані 25 миль (40 км) від Неаполя та 14 миль 22 (км) від Ноли. Тоді Марільяно налічувало близько 5000 мешканців, сьогодні – 15000.

¹⁵ Сестра Серафима від Бога (*Serafina di Dio*), відома як Серафима з Капрі, народилася 24 жовтня 1621 року у Неаполі. У 40 років вона відчула у неаполітанській церкві Діви Марії з Кармелю покликання заснувати нову монашу спільноту, яка б жила духом св. Терези, але водночас була б пристосована до суспільних вимог тодішнього Неаполя. Тому говориться про «реформу» терезіанського Кармелю. 2 жовтня 1661 с. Серафима заснувала свій перший монастир на Капрі, посвятивши його Пресвятому Спасителю. Померла 17 березня 1699, коли існувало вже сім реформованих монастирів. Щонайменше 10 наступних монастирів було засновано у першій половині XVIII ст. Такий швидкий розвиток можна пояснити тим, що її монастирі чи консерваторії було створено передусім для молодих міщанок і дівчат із середнього класу. Суспільний поділ в ті часи поширювався і на монаше життя. Традиційні монастирі були призначені виключно для знаті. Дівчата з середнього класу чи простого народу вступали до таких монастирів як конверски, служачи спільноті або окремим монахиням в такий самий спосіб, як це вони робили в резиденціях і палацах знатних родин. Канонічне законодавство і термінологія тих часів є неточна і неясна. Назви «монастир» і «консерваторія» іноді вживали без розрізнення для означення тої самої чернечої обителі. Говорячи про Марільяно у своїй «Автобіографії», с. Марія Челеста називає цю обитель монастирем, а в своїх свідченнях на процесі в Каві називає її консерваторією. Хоча тоді було багато консерваторій, де практикували строге монаше життя, включно з клявзурою, і які називалися монастирями, юридично назву «монастир» можна було застосовувати лише після папського затвердження та встановлення папського мурі. Про с. Серафиму див: N. SQUILLANTE – T. PAGANO, *Vita della Ven. Madre Suor Serafina di Dio*, Napoli 1723; S. POSSANZINI, *La Venerabile Madre Serafina (carmelitana)*, Fisciano 1992.

¹⁶ Йдеться про Урсулу, яка мала на той час 29 років.

бачила я ані не чула під час усієї подорожі, аж до часу, коли Ти привів мене до місця, що його Ти вибрав для мене.

Коли ми врешті прибули до цього монастиря, тамтешня настоятелька¹⁷ прийняла нас надзвичайно радісно і ввічливо, була бо вона жінкою, що вела святе життя. Духовним поштовхом, що походив від Тебе, вона запитала мене, чи я не хочу залишитися в їхній спільноті у цьому монастирі на що я, ведена Твоєю божественною волею, негайно відповіла, що прагну залишитися і прийняти монаше життя. Тож я з великою рішучістю залишилася в тому монастирі разом із моєю сестрою, після довгої «битви» з матір'ю, котра не мала дозволу мого батька, щоб ми могли там залишитися, а лишень, щоб поїхали відвідати ту слугиню Божу, яка була настоятелькою монастиря. Але врешті ми переконали її, що залишимося тепер у монастирі під умовою, що якби батько не згодився на наше рішення, то вона знову приїде сюди, щоб нас забрати. Але Ти, Господи, вчинив настільки м'яким серце мого батька, що він згодився і підтримав наше рішення.

Тоді я відчула, що повністю звільнена від справ цього світу, серце моє пройняла Твоя потіха, і я цілковито віддалася у Твою власність, а Ти безнастанно огортав мене повнотою милосердя. І так у моїй душі, притягненій Твоєю божественною любов'ю, почали зроджуватися сильні прагнення стати Твоєю обручницею і зв'язати себе вузлом святих обітів.

А оскільки в цьому монастирі була дещо надмірна свобода, то від початку допускалися вільні контакти з деякими світськими, що суперечило досконалому дотриманню правила. Щоправда, душі зібрані в цій обителі, вели справді невинний спосіб життя, бо були молоді (цей монастир був на початках свого існування, заснований лише декілька років тому), і все там робилося з великою простотою. Оскільки настоятелька також була душею святою, ангельської простоти і чистоти, то зустрічі сестер зі світськими здавалися їй дозволеними і невинними, тому вона не обмежувала їх своїм авторитетом.

Але Ти, божественний і ревливий Коханцю, не бажав, щоб ті Твої обручниці проводили свій вільний час у такий спосіб: наразі невинне добро могло стати шкідливим для душі у майбутньому. Тому Ти хотів, щоб я пішла до настоятельки і в ім'я Твоє сказала, що я й зробила, заявивши, що якщо вона не обмежить цю свободу, то я ніколи не стану монахиною в тому монастирі. А що ця настоятелька була дуже доброю душею і слугинею Божою, то добре сприйняла цю пораду, яку Ти, мій Господи, дав їй через мої уста. Тож вона пообіцяла мені, що більше не дозволить такої свободи в монастирі, що й зробила. Так я віднайшла потіху та розраду і рішуче постановила стати сестрою в цьому монастирі, і на кінець шести місяців після мого вступу я прийняла облечини і розпочала новіціят¹⁸ із великим бажанням і прагненням догодити Тобі, мій єдиний Скарбе.

РОЗДІЛ 9

Про багато ласк, які я отримала в цей час у новіціяті, і як, після восьми місяців з волі Божої я отримала послух на фірті, будучи ще новичкою

Вранці, коли я отримала монаший габіт новички, Ти, моя найсолодша Любове, розпочав обдаровувати моє серце певним ясним світлом, в якому показав мені, що це Ти, божественне Слово, люблячий Обручник мого серця, обіцяючи мені, що більше ніколи не покинеш мене, запалюючи в моєму серці святу і чисту Твою любов. Це був день Введення в храм Богородиці, отже, він минув у супроводі цієї великої Матері, яка прийняла мене за свою донечку.

Бачачи, що мене так любить і Мати, і Син, я дуже зніяковіла в собі, бо почувалася нужденною і позбавленою будь-якої чесноти і не знала, як віддячити за стільки ласк і милосердя, які Ти виявляв мені, незважаючи на відсутність будь-якої моєї заслуги. Але мій

¹⁷ Мати Вердіана від Ісуса.

¹⁸ Підготовка до новіціату тривала звичайно один рік (постулат). Урсула і Джулія прийняли облечини 21 листопада 1718 р. Урсула отримала ім'я Коломба від Святого Духа, а Джулія – ім'я Кандіда від Неба.

Ісус обіцяв мені, що покаже мені дорогу, якою я маю йти. Так Ти зміцнив мою надію, що наповнило моє нутро духовною радістю, і я почала висловлювати свою подяку за те, що Ти із великим милосердям підніс мене, таку нужденну і вбогу, і вибрав мене для величної гідності Твоєї невісти. Тоді я написала ось цю пісню любові:

У солодку цю годину
За невісту Богу стану;
У любові відпочину
І у втіхах я розтану.

Сила Божа вдовoliла,
щоб невістою я стала,
свого Красеня любила,
вічно я Його кохала.

Тут я буду спрагла миті,
послужити, догодити,
насолоди обіймати,
вічно в серці Його мати.

Мій коханий, як прибуду
в небі я Тебе стрічати,
вже повіки тоді буду
Нареченого кохати.¹⁹

Ти, найдорожчий Ісусе мого серця, просвітив мій розум божественним світлом і вчинив, що я пізнала Тебе. І Твоя божественна любов, якою Ти полюбив мене, зродила в моєму серці любов, якою я полюбила Тебе. Ти пояснював мені далі про чистоту любові, і мої духовні вуха Тебе слухали, а моє серце днями і ночами палало для Тебе, мій Ісусе.

У цей час Ти почав навчати мене про те, що таке монаше життя і дорога чистої любові, даючи такі правила²⁰:

Перше правило,
дане душі Духом правди

Ранковою порою, моя улюблена донечко, духом занурся вся у мені, твоєму Творцеві, уникаючи всяких розмов із людьми, будь-яких балачок чи зайвого слова. З великою ревністю стережи комірчини твого серця для мого відпочинку. Віддалися і перебувай в усамітненні, наскільки це лиш можливо: не залишай мене самого в Твоєму серці. Від цієї миті Твоєю таємною келією нехай буде моє божественне серце. Там вчини собі гніздечко, де будеш безнастанно молитися. Я буду в твоєму серці, а ти в моєму. Тоді почувеш голос чистоти моєї святої любові і в моєму світлі пізнаєш всі свої недоліки і вади, щоб завжди бути смиренною в моїй святій присутності. І коли забажаєш прийняти мене у Найсвятіших Тайнах вівтаря, заглибся у безодню цього невимовного дару, відречися себе у правдивій покорі. І коли приступиш до цього великого Таїнства, заглибся у безодню безмежної любові, маючи в

¹⁹ Переклад поезії з італійської мови Богдана Завідняка.

²⁰ Сім правил містяться також у творі «Внутрішній сад» (9-12) під назвою «Правила, дані монашій душі Духом Господнім» (*Regole date dallo Spirito del Signore ad un'anima religiosa*). Ця інша версія сімох правил не є рукописом с. Марії Челести і в деяких пунктах відрізняється від версії з «Автобіографії». Версія в «Автобіографії» відображає вже духовну зрілість Марії Челести, а тому дуже вірогідно, що текст, який не є рукописом с. Марії Челести, є первинним і походить із періоду в Марильяно. Про дві версії правил див.: *Incontri*, с. 269-270.

своєму нутрі цей незрівнянний скарб, безмежний і невимовний, що його тільки я сам спроможний збагнути. Згорай у моїй чистій любові.

Друге правило

Улюблена донечко, слухай голос чистоти. Поглянь, як ти маєш повестися у двох ситуаціях, в яких є найбільша небезпека догодження своїм природним схильностям: це спільна трапези і рекреації. Дай своїм чуттям свободи настільки, наскільки вимагають цього від тебе ці два акти, залишаючись духом уся занурена у Мені з любові та не покидаючи твого гніздечка порожнім, живися Моїм духом більше, ніж ти живиш своє тіло тілесною їжею.

На рекреації приходить із духом лагідності й тихості і приймай кожен вчинок твоїх ближніх як добрий. Перетерпи кожне неприємне слівце, яке тобі скажуть, в душі покори, чистоти і простоти і не наважуйся судити, що інші думають чи роблять,. Не дозволяй собі напусту веселість і не виходь зі своєї улюбленої келії, тобто з Мого божественного серця. Коли б тільки випало тобі вести дружні розмови з твоїм ближнім, старайся говорити про святі і чеснотливі речі. Коли інші розпочнуть світські розмови, ти не відповідай нічого і сама не так не рррозмовляй. Ні в цей час, ані в інший не втручайся у справи монастиря, які тобі не довірено святим послухом.

Третє правило

Будь старанною, зберігаючи усамітнення у години, призначені на мовчанки, і виконуй це ретельно, хіба що послух або любов ближнього вимагатимуть інакше. В години мовчанки і зосередження цілком занурся у глибину свого нутра і перебувай у моєму божественному серці, уважна до всього, що я тобі об'явлю. Під час мовчанки пам'ятай про ті три години страждань, які я перетерпів на хресті, весь пронизаний болем душі і тіла заради любові до тебе. Я віддав своє життя за спасіння дорогих мені душ. Тож зупинись під хрестом і збери мою кров, щоб пожертвувати її Моєму Отцеві за всіх грішників.

Четверте правило

Моя донечко, поєднай усі прагнення твого серця в Моєму Дусі, зрікаючись усього, що не є чистотою любові. Роби усі свої вчинки у правоті й чистоті наміру, тільки задля Моєї слави. І так, як тіло потребує через дихання отримувати повітря, так і ти дихай в Мені і для Мене у кожному мить свого життя і в кожному порухові твого серця, приймаючи Мою волю як свою власну, і як ціль усіх твоїх прагнень і уподобань, усіх страждань і хрестів. Із радістю задовольняйся внутрішньою посухою та залишенням, так само, як і потіхами.

І як вогонь горить ясніше в сухих дровах, ніж у зеленій деревині, так і моя свята любов чистіша і досконаліша, і сильніша в поглинанні серця правдивим милосердям у час посухи і скорботи.

Нехай твоїм єдиним бажанням буде Моя слава і честь, тому не займайся ні собою, ні світом, ні створіннями. Завдяки моїй любові будеш завжди сильною, щоб ревно дбати про Мою честь, аж до віддання свого життя, як і Я це вчинив з любові до тебе.

П'яте правило

Існують три вправи, які душа повинна виконувати під час своєї земної мандрівки: перша – це перебувати і жити посеред створінь, лише щоб допомагати їм дійти до вічного спасіння і задля добра їхніх душ, не втручаючись у справи цього світу. Друга – духом перебувати завжди у Бозі, в такій єдності з Ним, в якій душа Ісуса була постійно з'єднана зі Словом, Отцем і Святим Духом у Бозі. Це було Його постійною молитвою тут, коли був подорожнім на цій землі. Третя – не затримуватися на жодній із речей, ні на чому з минулого, ні з теперішнього, ні на тому, що має прийти у майбутньому. Затримуйся тільки на єдиному добрі, найвищому вічному добрі, твоєму первоначалі й остаточному кінці.

Шосте правило

Люби ближнього свого і не нарікай, коли він що-небудь заподіє тобі. Залишайся постійно у своєму власному ніщо, бо як безмежною є моя велич, так безмежною є твоя вбогість і мізерність. Знай, що ніколи не матимеш достатньо світла, щоб бути спроможною це зрозуміти. Коли почуєш про ласки і блага, якими обдаровую твого ближнього, тоді ти так радій за них і дякуй, начеб сама їх отримала – так зростатиме в тобі любов і плід смирення, і це буде на мою славу. Прийми з покорою всі зневаги, бо гріхи людини заслуговують на великі злидні і безкінечний біль. Але й на це не звертай уваги: все це нехай буде для тебе нічим. Ніколи не говори до твого ближнього різкими словами, стався до нього зі смиренною пошаною, як до живого храму твого Бога. З лагідністю прийми кожну образу, як і Я вчинив із любові до тебе.

Сьоме правило

Поважай свою настоятельку і будь слухняна, бачачи в ній Мою Особу на землі, а в твоїх сестрах – моїх святих апостолів і учнів; перебувай у їхньому товаристві, наче у світлиці, живучи у тій святій обителі в душі тихості й любові між ними.

Як будеш у хорі прославляти мене, поєднай свій дух із Моїм, прославляючи Отця тією славою, яку Я віддавав Йому, коли був подорожнім чоловіком: так, начебто не ти, а Я живу твоїм життям. Так само приймай всякий дар, ласку чи духовну потіху, що отримуєш від Мого милосердя, не в собі самій, але в Мені. і я радітиму ними в тобі у моїй чистій любові. Так чини й під час тілесних занять: споживання їжі, відпочинку, праці й усіх діях свого життя. Я є життям любові у твоєму серці: люби Мене тією чистою любов'ю, ти єдина для Мене і Я єдиний для тебе. Не живи іншим прагненням, як тільки Моєю чистою любов'ю. Як укриєшся від усіх створінь, Я буду жити укрито в Твоєму серці.

РОЗДІЛ 10

*Про духовне товаришування нашого Господа Ісуса Христа, яку в цей час переживала моя душа у своєму нутрі, і як Він повчав мене про духовну дорогу, та **яке** триває до часу, коли пишу ці рядки; і як різноманітно Він випробовував мої чесноти*

Моя найдорожча Любове, Ісусе мого серця, хто може оповісти про Твоє безкінечне милосердя, яке стількома способами і проявами Ти вдіяв цьому невдячному творінню? Від самого мого дитинства Ти полюбив мене з особливим милосердям і випереджував своєю благодаттю. О, любове моя, коли думаю про ті всі отримані милості, огортає мене подив і, ніяковіючи, затамовую подих. І мене сповнюють страхом не так гріхи, якими я завинила проти Тебе, як усі блага, які я отримала від Тебе без жодної моєї заслуги. але я розповім про них тут, як знаю і як Ти цього хочеш, на мій сором, але на більшу Твою славу. не впевнена чи зможу, бо дари, якими Ти обдарував цю невдячну душу, є незліченні. Постараюся все-таки розповісти те, що Ти мені пригадаєш.

Спочатку, коли я була маленькою дівчинкою, Ти спілкувався з моєю душею через уявні видіння, і Твоя божественна присутність так розпалювала мене Твоєю божественною любов'ю, що я танула від великої внутрішньої насолоди. І Ти навчав мене про погорду світом, про вбогість і смирення, вказував на багато слів із Євангелія, роз'яснюючи закладені в них божественні сенси. Ти спонукав любити Тебе з таким запалом, водночас пристрасним і делікатним, і вимагав, щоб я повністю була Твоя. Я постійно відчувала цю Твою близькість і бачила Твоє божественне світло, яке мене неймовірно притягувало.

Коли я піросла і досягнула підліткового віку, ця божественна присутність почала супроводжувати мене в інший спосіб, більш духовний: це було своєрідне уможгадне світло, божественна ясність, що дозволяла мені споглядати твою невимовну красу. Це видіння краси було таким дієвим, що через найчистішу насолоду, яку воно спричинювало, виривало всю мою душу поза саму себе. Тоді власне я почала терпіти велику фізичну слабкість, відчуження і майже постійне знесилення.

Ти так притягував мою душу, Любове моя, що під час моління церковного правила Ти, любляче Слово Боже, підносив мій дух до вершин мого нутра, так делікатно і водночас із такою силою, що ледве я починала рецитацію, як ставала нерухома і неспроможна продовжувати читання псалмів. А ставалося це через те, що закладені в псалмах божественні сенси раптово ставали ясними та об'являлися моїй душі, і зранювали моє серце Божою любов'ю. Це мене дуже засоромлювало, бо, помітивши, що вже закінчується церковне правило, я з болем відчувала на собі погляди інших монахинь. А часто було так, що я залишалася нерухомо аж до кінця богослужіння, а ті, що стояли близько, знаходили мене як ту, яка не може нічого зробити, мовби була у глибокому сні. Через це я терпіла великий сором і біль, спричинені моїм самолюбством, з якого я тоді ще не була очищена.

Під час святого Причастя та в годині молитви я переживала заніміння чуттів і тому намагалася сховатися в віддалених закутках, щоб на мене не дивилися і щоб уникнути терпіння, яке я досвідчувала через це.

Такі речі траплялися зі мною також і впродовж дня: коли я чула, як хтось говорить про Бога або про щось, що стосується Бога, здавалося, що моє серце раптово відчувало рану любові в своєму нутрі. Особливо ж коли я чула найсолодше ім'я Ісуса, моє серце постійно розтоплювалось, і я входила у стан внутрішнього зосередження, що спричиняло потребу уникати будь-яких розмов із людьми. Також, скільки могла, я залишалась у своїй келії, насолоджуючись присутністю мого Улюбленого. І Ти, мій Боже, улюблене Слово, кількома короткими словами про Твою велику любов живив і потішав мене божественною чистотою. Стаючи присутнім у моєму власному серці, Ти робив його своїм житлом, і тієї ж миті в своєму нутрі я отримувала від Тебе пояснення. Будучи в тому солодкому товаристві, моя душа страждала, коли мусила перебувати зі створіннями, хоч я й жила поміж монашими душами добрих звичаїв.

Серед слів, які я отримувала від Тебе, Любове моя, понад усе Ти показував мені, що таке чиста любов. Ти дав мені збагнути, що найважливіше в духовному житті – перебувати у Твоїй божественній присутності, думати лише про Тебе, прагнути лише Тебе, любити лише Тебе, нічого не шукати ані не бажати поза Тобою, єдиний Скарбе душі. І хто так чинитиме, той очиститься зі своїх поганих звичок і демонічних навіювань. І в Твоєму божественному світлі душа побачить і пізнає свою темряву і від Твоєї божественної досконалості отримає ризу святих чеснот.

І багато разів Ти, моя Любове, промовляв до мого серця цими найніжнішими словами: *«Ти моя єдина, і Я весь твій: не залишай мене самого в твоєму серці»*, і подібні слова. Мені бракувало часу на усамітнення у своїй келії, або в каплиці, або в будь-якому віддаленому і самотньому місці у монастирі, щоб там слухати Твої найсолодші поучення. Але все-таки деколи я полишала Тебе, і Ти, моя солодка Любове, кликав мене знову до внутрішнього усамітнення, допомагав мені пізнати хиби, які я вчинила через свою недбалість, засоромлюючи мене. Це Ти чинив, моя Любове, з великою любов'ю, пригортаючи мене з добротою і безмежною милістю Ти терпеливо зносив брак моєї взаємності і ніколи не гнівався на мене. Хоч я й заслужила на те, щоб Ти, Любове моя, покинув мене, Ти ніколи не віддалявся від мене, щоб я не впала у безодню своєї слабкості. Будь благословенний і прославлений навіки. Амінь.

РОЗДІЛ 11

Як я отримала обов'язок служіння на фірті, і про те, що трапилося зі мною у цей час

Ти розпорядився так, мій Господи, щоб я отримала служіння на фірті і колі²¹, коли я була ще новичкою. Якраз закінчився восьмий місяць мого новіціату, як настоятелька

²¹ Колом (la ruota) в споглядальних закритих монастирях називають зазвичай металевий «барабан», що обертається навколо своєї осі, за допомогою якого люди ззовні можуть щось передавати сестрам і навпаки. Там зазвичай з одного боку є вбудована полицка. Звідси «коловою» сестрою, або «сестрою на колі» називають черницю, що має обов'язок приймати відвідувачів. Це те саме, що фіртянка.

вирішила доручити мені цю функцію. Вона вчинила так з єдиною метою – обмежити відносини сестер зі світськими і зробити так, щоб усі сестри, яких викликали особи ззовні, їхні рідні або й ні, щоб залагодити якусь справу, полагоджували всі свої справи через фіртянку, і тим чином обмежити свободу ходіння кожної сестри на фірту, відповідно до того, як наказувало правило. Окрім того, моїм обов'язком була присутність при ґратах під час зустрічі сестри зі своїми близькими чи з іншими особами ззовні. Оскільки в цьому монастирі досі ще не було введено тих обов'язків, кожна сестра, з дозволу настоятельки, вільно ходила на фірту – до кола і до ґрат – без супровідної сестри, як цього вимагало правило.

Цей вибір викликав велике невдоволення деяких монахинь, особливо вікарії²², яка сама була коловою та фіртянкою, будучи разом із настоятелькою співзасновницею монастиря. Вона була доброю черницею, але не дуже ревною у зберіганні правила, через що було зроблено багато зловживань. Це невдоволення з вибору настоятельки посилювалося ще й тим, що в монастирі було достатньо сестер з обітами та в поважнішому віці, щоб прийняти відповідальність фіртянки і колової. Тож вибір настоятельки, що випав на новичку, яка ледве що скінчила вісім місяців новіціату, викликав у серцях монахинь велику заздрість.

Через це почалася «війна» довкола мене і ворожість до мене: згадана вікарія висміювала мене і погрожувала мені, а інші сестри дивилися на мене з презирством. Вони також повідомили звичайного сповідника спільноти, що я щодня причащаюся і перебуваю в омані, але що все це скоро мені мине, бо я не є витривалою. Звичайний отець сповідник, не будучи моїм духівником, не знав нічого про стан моєї душі, бо за дозволом настоятельки мене провадив той отець, який був моїм духівником ще перед монастирем. За його постановою і з дозволу матері настоятельки я причащалася щодня.

Але звичайний сповідник, будучи під впливом поганой інформації про мене, може, й справедливо, заборонив мені щоденне святе Причастя і, добряче мене зганивши, сказав: «Для вас буде краще, якщо підете до прядки, ніж постійно молитися, промовляючи вервицю. Цього вам буде достатньо, ніж марнувати стільки часу на непотрібні справи, роблячи себе дуже духовною. Частим причастям ви хочете викликати подив інших. Ви новичка, отже, вам треба трудитися і працювати. Недобре для вас віддаватися умові молитви, бо жінки легко піддаються диявольській омані». І інші подібні слова він говорив із великою строгістю і погордою. Я ж нічого йому не відповіла на те і після того вважала, що добре буде задля послуху не приступити до святого Причастя, а пізніше порадитися з матір'ю настоятелькою. Я також написала листа до свого духівника, описуючи все, що трапилось, і просячи поради, що мені робити далі, щоб мати певність, якою є Божа воля. І цього ранку я не приступила до святого Причастя з послуху тому священникові.

Наступного дня я подалася до настоятельки, щоб обговорити з нею всю ту ситуацію, бо вона мала владу допускати до святого Причастя, як було у звичаях цього монастиря. Вона постановила, щоб я в цій справі керувалася постановами мого духовного отця і щоб далі молилася своїм правилом, як я це звичайно робила раніше. Порадила також, щоб я написала до свого духівника, котрий перебував у Неаполі, і щоб була слухняною в усьому, що він щодо мене розсудить, незважаючи на те, що інші б мені наказували. Саме так я й зробила. Натомість мій духовний отець, не бажаючи, щоб я керувалася тим, що говорить сповідник, звелів мені слухатися лише його рад, бо він був призначений до того, щоб мене вести, бо я зобов'язана слухатися того, хто піклується моєю душею, а також настоятельку, якій я підлягаю. Сказав, щоб я не непокоїлась тим, що говорить сповідник, але щоб дала йому зрозуміти, що в мене є інший духовний наставник. Так я і зробила.

Та все ж моє переслідування серед сестер, особливо з боку вікарії, тривало три місяці. Вікарія постійно наголошувала матері настоятельці, що вона також є засновницею, і вимагала, щоб мене знято з функції фіртянки, бо я – новичка і не надаюся до цього, і що фіртянкою хоче бути вона, яка раніше мала цю функцію. Тож вона часто робила мені догани або насміхалася з мене разом з іншими черницями, що були тієї ж думки, що й вона. На це я

²² У нотаріальних актах консерваторії ця вікарія згадується як сестра Тереза від Ісуса. Див. R. TELLERIA, *Ven. Sororis*, с. 100.

нічого не відповідала, бо мені здавалося, що вони до певної міри мають рацію: все-таки я була новичкою, ще ненавченою і недосвідченою, а вони були старші за мене і віком, і досвідом служіння. Тому я декілька разів просила настоятельку, щоб зняла з мене цю відповідальність, але вона ніколи не прийняла мого прохання.

Господь розпорядився так, що за три місяці згадана вікарія померла. Вона до кінця наполегливо домогалася від настоятелів за будь-яку ціну звільнити мене з моєї функції. Але враз із її смертю припинилися переслідування, а в монастирі запанував великий мир.

Надалі Господь продовжував постійно обдаровувати мене своєю благодаттю і всяким добром. Він повчав мене, як я маю виконувати свій обов'язок, а також супроводжував мене в усіх щоденних заняттях. Він нагадував мені все, що слід зробити у зв'язку з моїм обов'язком, а душа моя відчувала духовний запах Його божественної присутності. Цей запах чистоти був чимось найсолодшим, чого не можна збагнути, ані з чимось порівняти. А відчуття присутності було не фізичним, а духовним, від чого моє серце тануло з любові. Це траплялося зі мною під час святого Причастя. Після того цей запах чистоти залишався зі мною у цій повній любові присутності аж до наступного дня, до моменту, коли я знову причащалася. Іноді я була нездатна приймати тілесну їжу через велике насичення, яке переживав мій дух.

Здавалося мені, що саме так сповнилася Його обітниця, яка каже: «Я з вами по всі дні, аж до кінця світу» (Мт 28:20). О, блаженна близькосте для вірної душі! Чого можемо боятися, маючи стільки талану на цьому світі? Ах, якби ми мали цю живу віру у наших потребах, і духовних, і дочасних, то ніколи не падали б духом у проблемах цього марного життя! Я сама на досвіді переконалася, що Господь є міцним щитом проти всіх моїх ворогів, а також єдиним Ізбавителем і Захисником від будь-якого роду зла, часткою спадщини всякого добра для душі, яка вірно надіється на Нього. Ах, Він – мій батько і моя мати, Він – моє єдине існування, Він – моє життя!

РОЗДІЛ 12

Як я склала обіти, і про багато інших речей, які сталися в той час

Оскільки зближався час святих обітів, Ти, моя Любове, Ісусе, навчав мене, як я маю приготуватися, і обіцяв мені, що зодягнеш мене у ризу своєї божественної невинності. Тож моя душа зраділа в особливий спосіб, очікуючи на Твоє божественне милосердя. Через ці обітниця я поринула в надзвичайне зосередження, так, що не могла вільно виконувати необхідні справи, пов'язані з моїм обов'язком на фірті. Але Ти, моя Любове, тією внутрішньою підтримкою допомагав мені і нагадував все, що потрібно було зробити.

Коли врешті надійшов час обітів, я з превеликою радістю обітувала моєму Господу послух, чистоту і вбогість, згідно з уставом²³. Однак я вже від сімнадцяти років жила обітом чистоти, який склала за згодою мого духовного отця, будучи ще мирянкою, але тепер у монашому стані знову зміцнила і підтвердила його. У цих обітах, Ісусе, Ти прийняв мене за свою невісту, кажучи, що від цієї миті я буду вся Твоя, а Ти мій. Ти також дав мені за матір Твою Матінку Марію, мою Владичицю, а за духовну наставницю – святу Катерину Сієнську. Під час складання святих обітів я з невимовною духовною радістю розкошувала їхньою духовною присутністю, а також супроводом безлічі ангелів.

²³ Сестра Кростароза не подає точної дати своїх обітів. Наймовірніше це сталося 21 листопада 1719 року після закінчення одного року новіціату (див. *Imitazione*, с. 49). Перед обітами, 10 листопада, дон Джузеппе Кростароза приїхав до монастиря, щоб домовитися про посаг для своїх дочок: 500 дукатів для кожної доньки. Через три дні після обітів настоятелька зробила інвестицію і за 200 дукатів купила земельну ділянку площею 3 га, яка належала сеньйорові Арканджело Д'Анджеріо за 13 дукатів найму на рік. Після закриття монастиря в Марильяно монахині відступили свої права донові Джузеппе Кростароза. 8 серпня 1750 року обидві родини – Кростароза і Д'Анджеріо домовилися скасувати найм. Родину Кростароза тоді заступав онук дона Джузеппе Луїджі (від сина Мікеле).

Наприклад, у неаполітанському монастирі св. Єроніма, куди вступило двоє сестер св. Альфонса, Анна Марія і Барбара (Марія Луїза), посаг становив 1500 дукатів на особу. В Скалі ж вимагали лишень 400 дукатів посагу.

Так я мала шалене внутрішнє бажання розпочати нове життя в душі й жити здала від світу, всіх створених речей, а також і від себе самої. Я відчувала постійну надзвичайну підтримку мого Господа. Моє серце досвідчувало палку любов, і щодня я отримувала духовні повчання, яких неспроможна тут описати, бо милості, які я отримала від Тебе, моя Любове, незліченні! А також тому, що тоді я ще не отримала доручення від мого духовного отця, щоб це записувати, тож не можу описати це все, але з послуху тому, хто тепер наказує мені писати, розповім тут лишень те, про що зможу згадати з того часу, перед яким отримала наказ писати – і від Господа, і від свого духовного отця.

Із того часу я дуже добре пам'ятаю, що відчувала в собі божественний аромат, який ніби сповнював пахощами усю мою душу, і навіть тіло брало участь у його солодкості, яка зробила мене німою щодо всього зовнішнього, а всі людські розмови – нудними. Тож я залишалася в кімнаті коло фірти. Я була настільки поглинута тим досвідом, що старалася сховатися від інших у кімнаті коло фірти, щоб ніхто не міг бачити мене чи спостерігати за мною у тих станах (заціпеніння чуттів), я займалася ручною працею з метою уникнути несподіваної появи цих духовних станів, що приходили з нездоланною силою. Під час цих духовних ексцесів я працювала з великим поспіхом і старанням. І Ти показав мені, що Ти дуже задоволений тим, що я ховаюся від створіння, і заохочував мене робити так далі, кажучи, що Ти ревнивий до моєї любові. Тож моя душа переживала збільшення благодаті у тому укритті, і мені було корисно перебувати у віддалених закутках монастиря. Ти, моя Любове, супроводжував мене з любов'ю, показуючи мені, що в укритті та внутрішньому мовчанні зберігається справжня чистота серця. Тоді я дуже страждала через необхідні контакти зі створіннями і тому, що інші бачили мене під час заніміння, яке досвідчував мій дух.

У час, коли я була на фірті, до монастиря якраз вступало двоє дівчат-учениць²⁴, які були дочками одного неаполітанського адвоката. Супроводжуючи їх, приїхала також їхня старша сестра²⁵, вишукано вбрана, бо вже невдовзі мала вийти заміж за одного неаполітанського дворянина. Ця молодиця увійшла до монастиря разом із двома сестрами, яких якраз мали прийняти, бо в тому монастирі був такий звичай, що родичів черниць допускали до нижньої частини обителі, оскільки в монастирі ще не було введено клявзури²⁶.

Тоді ця дівчина, залишивши товариство своїх сестер та інших монахинь, увійшла у кімнату при фірті, сіла поряд зі мною і пильно в мене вдивлялася. Врешті почала говорити до мене, кажучи: «Слугине Божа, хочу залишитися у цьому монастирі разом із вами, стати монахиною і цілковито відректися від світу!»

Я ж, знаючи про її попередні наміри, почала її відводити від цього, щоб побачити, чи серйозно вона говорить, чи це лише примха. Тож сказала їй рішуче: «Не можете до нас вступити, бо не маємо місця. Нас забагато, а келій мало, і нам самим тісно».

Вона ж відповіла: «Я твердо вирішила залишитися з вами. Відчуваю, що Бог сильно притягнув мене...».

Тоді я знову їй сказала: «Ні, це неможливо. Ті, хто сюди приходить, роблять такий крок не з огляду на людські схильності убогого творіння, але лишень з огляду на Бога. До того ж ви тепер зустрічаєтеся з чоловіком зі світу і бажаєте вийти заміж за смертну людину. Як ви можете так швидко приймати рішення про таку важливу справу?»

²⁴ Учениці – малі дівчатка, яких приймали до монастиря з наміром, що в зрілому віці вони стануть монахинями. Якщо після того, як їм сповнювалося 15 або 16 років, вони хотіли розпочати новіціят, то поверталися на якийсь час додому, щоб цим підтвердити, що їхній вибір цілком добровільний. Якщо вони не хотіли стати монахинями, могли залишитися в монастирі до 25 років. Це був також випадок життя матері св. Альфонса, донни Анни Кавальєрі, котра жила як учениця в монастирі капуцинок у Понтекорво від 1684 року аж до віку 25 років. 15 травня 1895 року вона вийшла заміж за дону Джузеппе де Лігуорі. Монаший устав передбачав лише рік випробування перед новіціят (постулат), але учениці жили вже як постулянтки: підлягали законові затвору, який забороняв приймати відвідувачів, і брали участь у всіх монастирських богослужіннях та молитвах.

²⁵ Неможливо точно визначити, хто були ці сестри. З нотаріальних документів випливає, що в наступних роках після обличин Кростарози, до консерваторії вступили дві пари сестер: Єлизавета та Аполлонія з Бізоньйо, а також Б'янка й Агнеса з П'єтрою Див.: R. TELLERIA, *Ven. Sororis*, с. 100 і 116-117.

²⁶ Див. вище примітку про клявзуру.

Я довго говорила до неї, на що вона гірко плакала, кажучи, що більше ніколи не повернеться до свого дому й назавжди прагне залишитися зі мною та стати черницею. Вийшовши з кімнати біля фірти, вона подалася до настоятельки та монахинь, заявляючи, що прагне залишитися в монастирі, та зі сльозами благала настоятельку, щоб та її прийняла. Чутка про це дійшла до її родичів, котрі привезли її двох сестер, яких тільки-но прийняли, і вона так слізно просила і настоятельку, і монахинь, і своїх близьких, щоб дозволили їй залишитися в монастирі, що вони погодилися залишити її в монастирі на велику радість її серця.

Так, дочекавшись сповнення свого прагнення, вона таємно закликала мати-настоятельку і сказала: «Мати моя, тепер, коли ви зробили мені таку велику благодійність, що прийняли мене у вашу спільноту, прошу вас, не відмовте мені ще в одній милості. Прагну, щоб моєю наставницею була та черниця, яка тепер є на фірті й через яку Бог покликав мене до цієї святої обителі».

Мати настоятелька сказала їй, щоб вона була спокійна, бо якраз на початку травня мають бути вибори, на яких відбудеться новий розподіл обов'язків у монастирі²⁷ і що вона, думає про те, щоб призначити саме ту сестру, про яку вона просить, наставницею новичок, а в міжчасі таємно дозволила їй користати з духовного проводу тієї сестри вже тепер. Так і сталося.

Іще того ж дня, коли Господь покликав цю душу до монашого життя, одна з її двох сестер, котрі прийшли, щоб залишитися в монастирі, почувши, що тут є спільне життя і що сестри не мають ніякої власності, вирішила повернутися зі своїми родичами додому. І так Господь замінив їхні покликання на превеликий подив усіх черниць.

РОЗДІЛ 13

Як я стала наставницею новичок і про те, що відбувалося в цей час

Коли настав травень²⁸ і в монастирі відбувся новий розподіл обов'язків, мене, з волі Господа, вибрано наставницею новіціату. Це завдання вимагало деякого відходу від суєти, що вселило в мою душу великий мир. І ця гарна дитина новичка, про яку згадано вище, почала входити в духовне життя, одразу дуже інтенсивне і надприродне. Думаю, що варто сказати про неї щось більше, якщо я вже розповіла про її навернення.

Отримала вона від Бога дар сліз, а її молитва була від самого початку надприродною. Це справді була душа укрита і тиха. Вночі вона йшла на хори, де чувала і так цілі ночі проводила в молитвах і чуваннях. Удень же брала на себе усі найважчі роботи конверсок²⁹ у

²⁷ У консерваторії с. Серафими всі обов'язки, окрім функції настоятельки, призначалися на один рік. Більше того, у правилах про це у **"Purità di Pagani"** також вказано, що зміни в розподілі обов'язків відбувалися 8 травня. Див. *Imitazione*, с. 49, прим. 80.

²⁸ Мова йде про 1720 рік. Події, які описує Челеста, збігаються із записом у Роккап'емонте: "У консерваторії в Марильяно, де я носила габіт Інституту матері Серафими Капрійської, яка носила терезіанський одяг я виконувала послідовно обов'язки фіртянки, наставниці новичок, паламарки та наставниці учениць. Тож коли я покинула згадану консерваторію, я була, як сказала, наставницею учениць". Див. *Radici*, с. 449.

²⁹ Конверси – світські брати (і сестри), приналежні до релігійного чину. Цей термін первісно вживали щодо тих, хто вжк в дорослому віці добровільно відрікався світу і приймав монаше життя щоб чинити покуту та вести життя вищої досконалості. Відречення від світу було відоме як *conversio a saeculo*, що мало на меті зміну життя та звичаїв – *conversio morum*, звідси й назва *conversi* – навернені. Конверси, таким чином, творили окрему групу, відмінну від облатів чи тих, кого батьки ще в дитячому віці віддали в монастир і пожертвували (*oblati*) для чернечого життя і які жили в монастирі, отримуючи там релігійне виховання та світське навчання.

У часи суспільного поділу в монастирях панував також феодальний лад. Існували два хори: перший і другий. До першого хору належали сестри із заможніших родин, які вносили вищий посаг і мали якусь освіту (яка була взагалі можлива для жінок у ці часи). Тому головним обов'язком «хористок» була участь у богослужіннях, що відправлялися латиною, та різноманітне рукоділля. Сестри «хористки» могли займати різні посади й отримувати функції. Конверсками, або «помічницями» були дівчата з бідніших сімей, які приходили без відповідного посагу й дуже часто були неграмотні. Усе життя у монастирі вони проводили у найтяжчій праці, їхнім обов'язком була кухня, город, догляд за тваринами тощо. Конверски не брали участі в усіх богослужіннях, заміняли їх вервицями або різними усними молитвами, мали своє окреме місце в каплиці й

смиренні та приниженні. Переживала часті екстази і захоплення, але так їх приховувала та погорджувала собою, що ніхто не здогадувався про благодаті, які вона отримувала від Господа. На рекреаціях прикидалася кумедною жартівницею, була така весела, скромна і розмовна, але завжди у погорді себе самої та впокоренні. Приховувала свій стан від людських спостережень із такою витонченістю і легкістю, що це було просто диво. Щодня ходила на кухню мити баняки та вимивати всі найбрудніші закутки монастиря. Це був привід, щоб їсти за другим столом. Тож, щоб ніхто не здогадався про її умертвлення, потай збирала недоїдки сестер першого стола, тобто здебільшого суп, посипала його попелом та пилом або гіркими травами і їла це, і нічого більше. Щодня бичувала себе і носила багато покутних ланцюжків. І після життя великої досконалості померла з ознаками істинної святості, а її тіло переховується, як мощі, через знамення і чудеса, які Бог здійснив після її смерті. Це все написано тут на славу Господа мого, який здійснює такі прекрасні й чудесні речі у душах, яких любить.

Але повернімося до нашої теми. Коли Господь доручив мені завдання наставниці новіціяту, моя душа відтепер мала більше можливості перебувати в зосередженні, яке мені давав Він сам у цей час. Це зосередження було таке надзвичайне, що всі дочасні речі були для мене обтяжливими, але душа з великим зусиллям все-таки старалася виконати всі доручення, яких Бог бажав від мене. Маючи такий обов'язок, я була вільнішою від зовнішніх турбот, тож зростало внутрішнє спілкування з Богом, яке дійшло до тієї міри, що коли я йшла на богослуження і коли тільки-но починала псалмодію, відчувала, що божественний зміст декількох слів сильно притягує мене. Раптово мене огортало заніміння чуттів, і я ставала наче мертва, неспроможна продовжувати псалмоспів, на превеликий мій біль, бо мені було ніяково від того, що інші мене бачать і що я привертаю увагу цією зовнішньою надзвичайністю. Але цю ніяковість я відчувала аж після закінчення богослужіння, бо тієї миті, коли я переживала таке ось заціпеніння, я була нездатна думати про ці речі чи навіть їх не зауважувала. Так ставалося зі мною під час молитви та інших різних занять.

Але в тому, що стосувалося духовного проводу моїх новичок, Господь побуджував мене в особливий спосіб і з ревністю. Господь спонукав мою душу не занедбати блага довірених мені душ. Ба більше, до мене приходили навіть монахині з обітами, щоб радитися зі мною у справах їхніх душ, і, за благословенням настоятельки, я допомагала їм, як могла, бо Господь давав мені жагу спасіння мого ближнього.

Одного ранку, а це був день якогось празника, я йшла на хори слухати месу. Як тільки я увійшла, любов запалала в мені так сильно, що я зі страху, що знову почнеться це звичне заціпеніння, з великою швидкістю вийшла з хорів, вбігла в свою келію і лягла на ліжку, щоб ніхто не міг мене бачити. Раптово (мій дух) захопило особливе видіння (було воно духовне, не тілесне, такі тілесні видіння я ніколи не переживала), і я побачила мого Господа Ісуса Христа у незрівнянній величі та красі, і з Його божественного боку виходив промінь світла, що пронизував моє серце з великим захопленням і любов'ю та водночас із таким болем, що я лежала на ліжку, наче мертва. Дивом було те, що я не померла від того, що тоді пережила. Це вперше мені трапилося пережити таке зранення.

Надійшов час, коли треба було йти до святого Причастя, а я мала проводити новичок, як це було у звичаї цього монастиря. Тому, не знайшовши мене на хорах, новички, як завжди, прийшли до келії, щоб покликати мене, та знайшли мене мов мертву на ліжку. Це їх так налякало, що вони одразу побігли шукати сестер та настоятельку, кажучи, що наставниця померла. Скоро я відчула, що мати настоятелька й сестри почали смикати мене за руки і торсали мене. Бачачи, що я не чую, настоятелька наказала мені силою святого послуху встати й прийняти Причастя. Тоді я прокинулась, наче від солодкого сну, зітхнула і сказала: «О, Бог простить!» – і тоді замовкла. Але, бажаючи підвестися, щоб іти до причастя, я виявила, що нерви моїх рук і грудей були у такій великій болісній напрузі, що думала помру від болю. Та з огляду на послух, примусила себе піти, спираючись на сестер, аж до

трапезній (так званий другий стіл). Їли аж після того, як обслужили перший стіл. Часто конверски відрізнялися одягом від «хористок».

приміщення, де сестри приступали до Причастя³⁰. Я причастилася, і сестри знову завели мене до ліжка, і так я лежала, згадуючи все, що бачила. Я пригадувала цю божественну красу мого Господа і водночас як моє серце тануло з любові, так що в мене з очей випливали дуже солодкі сльози, і я не могла поворухнути жодним членом свого тіла. Це було чудо, що я не померла тоді внаслідок того насильства з боку сестер. Тож я далі жила, немовби маючи надірвані нерви, і цілий рік страждала від легкої гарячки. Була постійно неуважна, так, що була неспроможна зайнятися чимось зовнішнім. Не могла їсти, а душа моя постійно була немовби поза собою. Коли я йшла до трапезної, несподівано мене обіймав плач, якого я не могла стримати. У час спільної рекреації так само находили сльози з величезним прагненням бачити Бога і звільнитися від мого тіла. Ті прагнення були такі сильні, що здавалося, наче душа справді бажає покинути це жалюгідне життя.

Це було дуже болюче чистилище, яке ледве чи можна описати. Та душа мовчала, бо так навчив мене мій внутрішній Наставник. Моєю мовою були зітхання та сльози. Коли хто питав мене, що зі мною, я відповідала очима. Я не могла їсти ні спати; коли щось споживала, відчувала сильну нудоту в шлунку, який не приймав цього. Кожна земна річ завдавала мені болю. Я була здивована такою тілесною слабкістю, яка змушувала мене неухильно лежати в ліжку, з постійною гарячкою, що виснажувала моє тіло, так що всі, у тому числі й лікарі, підозрювали, що це сухоти. Тож подавали мені бульйон та інші речі зі страху перед цією хворобою.

У моїй душі був мир і свята простота, начеб я була серед блаженних. Настільки я почувалася поза самою собою, не знаючи, що маю сказати, що мені здавалося, наче я в небі, з моїм Улюбленим. Але тіло було настільки слабким, що фізично я почувалася щораз гірше і щодня могла спожити лише маленький кусник, бо не перетравлювала їжі через нудоту, на яку страждала. Мій духовний отець думав, що вже скоро кінець мого життя і сказав мені, що це вже не триватиме довго. Тож він наказав мені не приймати більше жодних ліків, бо і так нічого мені не допомагало в моїй хворобі.

Тут не можу описати всіх ласк, що їх доброта Господня дала мені в той час, бо вони незліченні, і мій розум губиться у стількох милостях без ліку, що я отримала від Твоєї безмежної щедрості: це було постійно, і моя душа постійно виривалася понад себе саму. Відчуваю великий сором, коли згадую, скільки я отримала, і якою невдячною потім була перед твоєю безмежною любов'ю, що воліла би, якби це було можливо, сховатися в пеклі, бо ж я на те заслужила, щоб залишитися там навіки – не так через скоєні гріхи, як через ласки, які я отримала, але не відповіла на них, і через мою невдячність Тому, хто мене так полюбив.

Але залишмо це, бо ніколи не буде кінця тому, що хочу сказати, і перейдімо до нашої теми, з послуху тому, хто звелів мені написати про ці речі. У цей час я була таке немічна фізично, що лежала у ліжку в гарячці та болях, і була така виснажена, що вже сумнівалися, чи я виживу. Саме тоді моя настоятелька, за Божим натхненням, одного дня пішла до новіціату, де я лежала хвора, і почала добряче ганити й упокорювати всіх новичок, кажучи, що це через їхній малий поступ Господь допустив, що я так захворіла, і додала, що не бажає, щоб хтось із них ще приступав до святого Причастя, якщо я не одужаю з тієї хвороби. І промовила багато інших слів, упокоряючи їх. А тому, що ті добрі новички були душами дуже чеснотливими й ревними, ангельського життя, вони почали сумувати і впокоряти себе з болем і жалем, бо справді вірили, що через їхню недосконалість Господь так розпорядився щодо мене. Тож, натхненні Богом, вони вирішили написати листа до мого духовного отця, щоб розповісти йому про свій смуток та просити, щоб зволив допомогти їм. Отже, духовний отець наказав мені під послухом, щоб я негайно встала з ліжка, щоб почувалася добре та зайнялася новичками. Як тільки надійшов цей лист, я змогла підвестися з ліжка й відчула, що болі припинилися, почали прибувати сили і гарячка спала, але все одно я й надалі не була вільна від звичних тривалих заціпенінь, особливо після святого Причастя.

³⁰ У закритих монастирях сестри не були присутні у каплиці, але слухали месу у хорі за ґратами. До святого Причастя приступали з малого приміщення, яке по-італійськи називалося *communichino*, де через маленьке віконечко в решітці священник причащав монахинь.

Я все ще не мала апетиту, і в палкому бажанні бачити Бога мені здавалося, що я перебуваю в постійному чистилищі пожираючого вогню. І в цьому стані я пережила щось зовсім відмінне від того, що інші особи кажуть, нібито шлях, на якому Бог уділяє душі такі милості, як сухість й залишеність, є солодшим. Натомість я кажу, що шлях любові є важчим і вимагає більше сили духа та мужності, ніж шлях страждання. На своїй духовній дорозі душа переживає більше смертельних і пекельних страждань, коли Господь веде її шляхом вогню, ніж коли провадить її шляхом скорботних вод. Шлях вогню вимагає більшої сили духа, щоб знести Бога в немочі нашого жалюгідного стану, і часом душа бачить себе на межі смерті. Я можу так стверджувати, бо пережила обидва шляхи, про що можна буде прочитати в книзі під назвою «Діло Інституту», де записано внутрішні та зовнішні скорботи, які моя душа витерпіла згодом.

РОЗДІЛ 14

Як я перейняла служіння паламарки і про те, що сталося у цей час

Як закінчився рік мого обов'язку наставниці новичок, моя настоятелька вважала, що буде краще позбавити мене цього тягаря, і, щоб дати моєму тілу трохи полегші, призначила мені легше служіння, бо сестри і мати настоятелька дуже любили мене та боялися за моє здоров'я, бачачи мене у стані, в якому я перебувала. Тож довірили мені обов'язок паламарки – на мою велику радість задля любої близькості з Найсвятішими Тайнами, – в якому я мала служити моєму Женихові. Та ось я сама почувалася безпорадною та забудькуватою, ні до чого не здатною, бо втратила не лише пам'ять, а й будь-яку природну здатність, та була така безсила, що була неспроможна до жодної домашньої роботи.

Однак я почала працювати, як тільки могла добре, і почала займатися квітами для церкви. Цілі дні я проводила в кімнаті нижнього хору, працюючи руками та втішаючись солодкою присутністю мого любого Ісуса. Там я була віддалена від будь-якого людського спілкування і ніхто не міг спостерігати за мною під час тривалих заціпенінь, які я переживала тоді постійно через певний відгомін у моїй душі, що залишився від божественної краси, яку я споглядала в минулому видінні. Також зі мною постійно було певне внутрішнє товаришування мого Господа Ісуса Христа, що розтоплював моє серце любов'ю й ніколи мене не залишав. Я була нездатна навіть бачити свої недосконалості ані роздумувати про те, з чого маю сповідатися, тільки тоді, коли я приступала до сповіді, сам Господь надихав мене, у чому маю обвинувачувати себе перед сповідником, Він же потім вливав у мене акт жалю під час моєї сповіді.

Мій дух відчував святу чистоту, запах, що виходив від мого таїнственного Ісуса і яким я насолоджувалася та живилася в правдивій простоті любові. Іноді я відчувала, як мій Жених Ісус, моя Любов, пригортав мене до себе з такими виразними словами любові, які не годиться та й не посміла б я тут їх наводити, бо Йому подобається, коли я покриваю їх мовчанкою любові.

Поміж усіма тими справами я терпіла великий хрест, бо, як наближалися головні свята, я мала приготувати церкву, як це було в звичаї. Отак будучи такою безпам'ятною та позбавленою будь-яких природних здатностей, я бралася відкривати шафи у ризниці, щоб навести порядок із церковними обрусами, квітами й усім, що треба було мені зробити, та й забувала, навіщо я їх відкрила та що мала звідти взяти. Так ходила туди і сюди, будучи цілком неспроможною пригадати, що маю робити. Тоді, втомившись безперервним ходінням туди й назад, відкриванням та зачинанням дверцят, так нічого і не згадавши, що маю робити, мені вже нічого не залишилося, як тільки сісти у приміщенні, де приймали святе Причастя, та розплакатись як маленька дівчинка у стіп мого Господа. Там я тихо скаржилась перед Ним на ту мою недоумкуватість, а Ти, моя солодка любове Ісусе, співчував цьому моєму болеві і поділяв його зі мною.

Тоді ж якраз надійшла одна сестра, щоб помолитися перед Найсвятішими Тайнами, і знайшла мене в сльозах. Тож вона підійшла і запитала мене, чому я плачу. То я розказала їй,

що страждаю через свою недоумкуватість та брак пам'яті. Тоді вона знайшла ключі й повитягувала із шаф усе, чого я потребувала, всміхаючись і співчуваючи моєму смуткові, сказала мені, що завжди, коли я готуватиму церкву, можу закликати її, а вона мені допоможе. І так вона й надалі робила.

Тоді я була настільки нездатна до кожної домашньої справи, що сестри вірили, що це моя природна нездатність. Також і мої рідні говорили монахиням: «Вона не може виконувати (монастирські) обов'язки, бо нездатна ні до чого». Таке велике було моє отупіння. Мій Господь лише тому, що є Богом доброти, забажав полюбити щось таке нікчемне та нещасне: нехай Він буде прославлений навіки.

Та все ж люблячий Бог виявляв до мене таке благовоління, що особливо опікувався ще й моїм тілом. Якось я піднімалася драбиною на горище й поставила її трохи необережно, так що драбина впала з великою силою, і хоч як я стояла на найвищій щаблі, нічого поганого мені не сталося, а могла поламати собі обидві ноги через важкий удар, який я отримала від падіння з такої висоти.

Іншого разу, коли я нездужала від браку апетиту й нудоти шлунку, мені захотілося тістечка³¹, яке звичайно пекли у монастирі. Бажання це було лише у волі, без рефлексії. Але більше нічого я про це не думала, а тим більше не говорила нікому про це бажання. Наступного ранку одна із сестер-помічниць принесла мені гаряче тістечко, яке якраз прислала через неї мати-вікарія, та ще й із велінням, щоб я під послухом негайно його з'їла. Ця подія дуже мене здивувала, бо я нікому не виявляла свого бажання, яке було в мене попереднього дня. Згодом, коли я зустрілась із матір'ю-вікарією, то запитала її, звідки вона взяла про цю річ, а вона сказала, що коли рано-вранці прокинулася в ліжку, то почула внутрішній голос, щоб вона спекла це тістечко, і зробила це для мене, бо цього бажаю і потребу. Ця подія занурила мене в засоромлення і зніяковіння, коли я задумалася над добротою Господа, який дбає навіть про такі дрібниці задля любові до мене.

Іншого разу, коли я тяжко розхворілася і лежала в ліжку зовсім без апетиту, сестри купили велику кількість устриць. Усі ті устриці, що їх відкрили, щоб принесли мені на поживу, були на диво повні, просто прекрасні. А решту, що залишилася, відкрили, щоб подати сестрам у трапезній. Усі вони, а було їх дуже багато, виявилися порожніми, жодної не виявилось доброї, на подив усіх черниць.

Про такі випадки можна було б написати книгу, на мій сором. Господь учинив так, що всі сестри разом із настоятелькою дуже мене любили, дбали про мої тілесні потреби, а в моїй забудькуватості приходили на допомогу моїй слабкості. Мій духовний отець призначив одну сестру, яка опікувалася мною і дбала про поживу для мене у тих моїх недомаганнях, які я тоді терпіла. Сам прислав мені продукти: черешні в лікері, воду з кориці, солодоші³² та шоколад, щоб я споживала їх за потреби, коли моя опікунка вважатиме за слушне. Він також наказав тій монахині, щоб якби щось із тих речей закінчилося, вона негайно його повідомила, а він доставить, що потрібно.

Мати-настоятелька, бачачи, як у трапезній всі ті страви стояли переді мною, а я через нудоту не могла того їсти – як тільки я сідала за стіл і бачила їжу перед собою, то починала плакати з безпомічності й труднощі, що їх я терпіла, дивлячись на їжу – тож мати настоятелька, співчуваючи мені, давала мені випити трохи сирого яйця, щоб мене покріпити, і все це мало бути в малій кількості, інакше мій шлунок відкидав це.

Причиною того, що моє здоров'я так зіпсувалося, було внутрішнє спілкування з Богом. Воно було таким постійним, що мені бракує слів, щоб передати, що я переживала в душі. Неможливо пояснити, бо щодня я була ніби відділена від самої себе, а ласки Господа були приходили одна за одною. Серед інших речей була чистота мого Ісуса: Його божественна краса винищувала саме осердя моєї душі, і прагнення померти завдавало мені смерть, але померти я не могла.

³¹ Це просте слойоне тістечко називається sfogliatella.

³² Grafioli – тістечка з борошна, цукру і тваринного жиру.

О, Любове моя, це було занадто важке розпорядження для мене! Як же я могла описати Твоє милосердя, яке Ти безмежно виявляв до мене, хоча я зовсім на це не заслуговувала? Ти єдиний знаєш це, тому я, нужденна мурашка, не хотіла б з'явитися перед Твою божественною присутністю інакше, як лишень із покритим лицем із сорому та сум'ття через невдячності, які я вчинила супроти Тебе, моя Любове.

Одного ранку, коли після Причастя я перебувала у звичному стані заціпеніння, то не хотіла, щоб хтось за мною спостерігав. Тож після спільних молитов у хорі я віддалилася до своєї келії та лягла в ліжку, бо моє тіло було таке ослаблене через винищення любові, яка розтоплювала моє серце: пречисті очі мого улюбленого Бога пронизували мене з великою внутрішньою ясністю. Тож коли моя душа була повністю поглинута внутрішнім мовчанням, Господь промовив: *«Хочу вчинити тебе матір'ю багатьох душ, які я бажаю спасти за твоїм посередництвом»*. Серед інших речей Він показав мені групу монаших душ, яких я не знала, кажучи мені, що я маю заснувати монастирі. Але нічого більше не пояснив мені.

Понад це я нічого не розуміла і не приписувала тому жодного значення, бо ж здавалося мені це дуже далеким від мене, такої слабкої та нездатної до чогось такого. Але невдовзі, з Божої волі, цей монастир мав закриватися, як це далі буде описано. Моя мати настоятелька перед тим, як покинути цей монастир, мала захоплення в дусі. Господь об'явив їй цю річ також, бо вона, після того захоплення, яке сталося в присутності всіх монахинь, що були в монастирі, – а була вона великою слугинею Господа, – обійняла мене, поцілувала і промовила так: «Моли Бога за мене, бо ти чинитимеш великі речі для Божої слави. Це розв'язання обителі стається з Божої постанови для більшої Його слави». Але це сталося багато років після того, як Господь уперше дав мені знак. Але я не приписувала цьому значення, ні першому, ні другому, бо це здавалося мені неможливим для мене, і не розуміла, як ці речі можуть здійснитися.

Та повернімося до нашої розповіді. Як уже було сказано, я мала обов'язок у захристії, та весь цей час благодать Господня зростала в моїй душі. Мій духовний отець жив у Неаполі, тож я змушена була звітувати йому про те, що діялося в моїй душі, тільки через листи. Господь розпорядився так, що деякі отці зі Згромадження побожних трударів прийшли з місією до цієї місцевості (де був наш монастир), і було постановлено, що деякі з тих отців проведуть духовні вправи в нашому монастирі. До нас прийшов отець, що очолював проведення місії, а згодом став єпископом³³. В мені з'явилося прагнення відкрити йому стан моєї душі, але оскільки в мене вже стільки років був свій духовний провідник (о. Бартоломео Какаче, людина виняткової чесноти й вченості, неаполітанський священник, шанований усім духовенством як через те, що був великим богословом, так і через святість і невинність його життя), здавалося мені чимсь зайвим відкриватися та виявляти стан моєї душі перед тим отцем. Тому я вирішила піти до нього тільки на сповідь, щоб не видаватися особливою.

Однак наступної ночі, коли я перебувала на молитві, Господь наказав мені піти до цього отця та відкрити йому все, що діється у моїй душі, бо такою є Його воля, і скоро він стане моїм духовним отцем. Показав мені також стан душі цього отця і сказав мені, що цієї ночі покаже цьому отцеві стан моєї душі. Тож уранці я написала записку, в якій просила його, щоб підійшов до ґрат і що прагну розповісти йому про стан моєї душі, бо такою є воля Господня. Після ранішньої проповіді він закликав мене, а я виявила йому все, що сталося цієї ночі, а також те, у чому Господь просвітив мене щодо нього. Він також сказав, що отримав від Господа світло щодо мене тієї ж ночі на молитві. Звелів мені надалі писати до нього, не залишаючи мого духовного провідника, щоб побачити, чого бажає Господь від мене, і запевнив мене, що мій духовний шлях є від Бога.

³³ Мова йде про о. Томмазо Фалькоя, згодом єпископа Кастеллямаре. Він народився 16 березня 1663 р. в Неаполі, помер 20 квітня 1743 р. в Кастеллямаре. Склавав обіти у Згромадженні побожних трударів (Рії Operarii) 19 березня 1687 р. 28 вересня прийняв священничі свячення, а 8 жовтня 1730 року – єпископські. Був місіонером, настоятелем, професором богослов'я, а також генеральним настоятелем свого згромадження. Починаючи від реколекцій у монастирі в Марільяно, Фалькоя стане головним героєм «Автобіографії», хоча Челеста ніколи не подає його імені, називаючи його в «Автобіографії» «духовним отцем монахинь». Місії в Марільяно і реколекції у монастирі кармеліток відбувалися, правдоподібно, в перші місяці 1722 р.

Але Господь передав мене у руки цього отця, щоб я скуштувала дорогоцінних плодів Хреста, яких раніше не знала, хоч він і був великим Божим слугою. Я розмовляла з тим отцем, і наша бесіда тривала довше, ніж дві години, і супроводжувало її багато поривів духа між нами. Але коли я вийшла з цієї розмови, мене огорнув такий великий неспокій, що аж ввів мене у сум'ятт, бо здалося мені, що це була зайва дія і що я відкрилася перед ним без якоїсь необхідності, бо ж маю свого провідника. А те, що сталося попередньої ночі, здавалося мені справою демона, не Господа, як я була повірила.

Тож я провела весь цей день у сумніві й страху, що я зневажила мого Жениха, що, можливо, я вчинила цей акт із марнославства, та сто тисяч подібних думок. Тож я твердо вирішила піти до того отця наступного ранку й забрати свої слова назад. Так я й зробила: упокорюючи свою гордість, я оскаржила себе на сповіді в тих провинах, говорячи, що злий дух звів мене.

Отець натомість переконував мене, що весь цей неспокій був від демона, і наказав мені, силою святого послуху, щоб я писала йому про все і більше не слухала ворога. Так він мене заспокоїв. Він також хотів, щоб я прийшла до нього ще кілька разів під час духовних вправ, що були у монастирі, та при нагоді згадував, що при амальфійському узбережжі є одне місто, яке називається Скаля. У цьому місті він разом із одним своїм співбратом³⁴ проводив святі місії, і з тої нагоди вони обидва зобов'язалися заснувати там монастир для осіб середнього класу³⁵. Із допомогою міста, що надавало місце під монастир та засоби на його утримання, а також за згодою єпископа-ординарія ці отці старалися зорганізувати там монастир для богопосвячених дівиць³⁶. Із Божою поміччю вони заклали нову фундацію за уставом св. Августина та конституціями св. Франциска Сальського. Для цього вони дотримувалися правил та конституцій сестер-візиток із монастиря, що в місті Неаполі, зі всіма їхніми записаними правилами. Водночас ті отці зібрали дев'ятеро дівчат, дівиць зразкового життя разом із однією домашньою³⁷ черницею Чину св. Терези, яку вони обрали на засновницю та настоятельку монастиря³⁸.

Так розпочалася нова фундація у душі та ревності всіх тих добрих душ, які притягували велику кількість дівчат, і скоро їх кількість сягнула тридцяти трьох. Однак вони були трохи невдоволені, що їхня засновниця, оскільки вона не була монахинею із досвідом життя у монастирі, не дуже добре розуміла правила та конституції щодо справ, які стосувалися досконалості у спільному житті. Тож у дотримванні уставу вона робила помилки й не розуміла неспокою та сумнівів, що родилися в її духовних дочках. Тому згаданий отець, котрий потім став єпископом, зайнявся духовним провідом монастиря і, разом зі своїм співбратом допомагав, як міг, у поясненні тих правил, але, не будучи всередині й не маючи практики життя за такими правилами, не досягав результатів, а черниці залишалися невдоволеними й молили Господа, щоб дав їм просвічення щодо своєї божественної волі. Так

³⁴ Мавріціо Філанджері (1656–1730), як і Томмазо Фалькоя, був членом Згромадження побожних трударів, і в 1722-1728 рр. його генеральним настоятелем. В «Автобіографії» Челеста пише про нього, як про «співбрата духовного отця», або «настоятеля духовного отця» і т. п. Детальніше про нього див.: O. GREGORIO, *Mons. Tomaso Falcoia*, с.133-187.

³⁵ Monastero di persone civili – вираз *civile* тут означає досить заможних міщан.

³⁶ Насправді тут йдеться радше про реформу «Консерваторії Непорочного Зачаття для дівиць, закладену, згідно зі свідченням каноніка Скалі, Луїджі дела Мура, ще в 1633 році. Фалькоя та Філанджері зацікавилися нею під час їхньої місії в Скалі. Єпископ і капітула погодилися на пропозицію Фалької та Філанджері, щоб перетворити консерваторію на монастир сестер-візиток. У 1720 році там було запроваджено правило візиток і встановлено монастир. Див.: C. D'AMATO, *Scala un cento amalfitano di civiltà*, Scala 1975, с. 92-97; O. GREGORIO, *Preistoria del monastero redentorista di Scala // Spic. hist.* 5 (1957) 407-415; G. IMPERATO, *L'Ordine delle Redentoriste nella Storia // Vita Religiosa nella Costiera Amalfitana. Monasteri – Conventi – Confraternite*, I, Maiori 1981, с. 429-453; L. MANSI, *La cilla del duplice istituto del SS. Redentore di Scala*, Roma 1904.

³⁷ Bizzogha (bizzocca) – цей термін означав монахинь, які жили, дотримуючись свого уставу, вдома, а не в спільноті. Носили також облачення свого чину.

³⁸ Мова йде про сестру Марію Джузеппу від Хреста, у миру Катерину Скізано. До 23 років вона належала до консерваторії терезіанської реформи с. Серафими з Капрі у Масса Лубренсе. Вийшовши з неї, вона близько тридцяти років жила далі як монахиня в своїй родині, аж до 1720 року, коли її запрошено до Скалі, де вона прожила до кінця своїх днів (1750). Див.: AMRSc, *Libro di memoria*, с. 13-19; *Imitazione*, с. 60, прим. 147.

тривало чотирнадцять років, хоча завдяки духовному проводу тих отців кожна зокрема зробила великий поступ у дусі та в дорозі молитви. Вони зростали, змагаючись у святих чеснотах із великим благоговінням та ревністю, в очікуванні на те, що Бог постановить відносно досконалості у житті уставом, яке вони прийняли.

Ці всі речі розповів мені цей отець, і я тут описую це все, щоб можна було згодом краще зрозуміти, як Господь благоволив дати початок своєму Ділу.

РОЗДІЛ 15

*Як мені передано новий обов'язок наставниці новичок та учениць
і про те, що трапилось у цей час*

Коли закінчився рік мого служіння паламаркою, я знову отримала святий послух бути наставницею учениць та новичок³⁹. Тоді був у нас такий собі квітничок учениць – дванадцять дівчаток і три молоді новички. Тож дано мені доглядати цей Господній сад на велику розраду мого духа, бо тоді я переживала велику жагу й прагнення допомагати моєму ближньому, а тут були душі, що палко любили Бога.

У цей час Господь почав мене пробуджувати з тієї моєї зовнішньої нездатності й уділив мені особливу ясність ума⁴⁰, дуже дієвим надприродним світлом повчаючи мене у правді віри, і, приваблюючи мене до Себе, показував, як Він живе і є життям у праведній душі. У глибокому єднанні любові мій Ісус Своєю божественною благодаттю чинив у моїй душі солодку подобу вічного життя. Дав мені збагнути ці слова, записані у святому Євангелії, де Він каже: «*Ego sum via, veritas et vita: nemo venit ad Patrem, nisi per me*»⁴¹. Показав моїй душі дивовижне діло, яке Він учинив, діло божественної єдності з людською природою, до якого душа доходить тут через віру благодаттю Його Святого Духа та через чудесні плоди Його добрих вчинків і чеснот Його пресвятого життя, коли Він був подорожнім чоловіком на землі. Тому що Він учинив себе дорогою до неба, правдою через дар чесноти віри, об'явленої нам як надприродний дар, Він є дорога, істина та світло благодаті у нашому умі. Життя завдяки звершеному єднанню Божої Особи з людською природою. Він живе, у єднанні любові в Бозі, як подорожній у всіх дорогах Йому душах, як життя їхнього життя.

Він став таїнственною ліствицею, якою людина піднімається від землі до небес, так, як це пояснюється у «Ступенях молитви», у другій книзі. За посередництвом тієї таїнственної золотої ліствиці, якою є чесноти життя Господа нашого Ісуса Христа, людина сходить від суєти цієї землі аж до найвищого неба, де возсідає Бог. Тому Він і каже, що ніхто не може прийти до Отця інакше, як тільки через Нього⁴².

Бачимо, що небеса дуже далеко від землі. Хто міг би піднятися на таку височину? Хто, як не Той, Хто своїм предивним смиренням зійшов із неба і став подібним до нас лише задля того, щоб вознести нас на небеса, злучених із Ним, бо ж можемо втішатися вічним життям лишень у Ньому? Тому Він і говорить, що ніхто не може зійти на небо, крім того, хто зійшов із неба⁴³. Саме тут пояснюється досконала єдність душі зі Словом Божим, яке стало людиною, **тут стає відомою божественна дія, яку наш Господь Ісус** Христос чинить у душах, своїх невістах.

Дорогою є діла та чесноти Ісуса Христа, що стали діями душі (людини) через благодать. Правда – віра, що влита у наш ум завдяки надприродному дарові для Його дорогої душі. І життя – це любов та єднання з возлюбленим Словом. Тож Він стає подорожнім у тих, хто з Ним з'єднаний через любов та істинне єднання в Богові завдяки вірі, через святі діла і благодать у Святому Дусі. І всі, з'єднані з Ним через діла, віру та надприродну благодать, у

³⁹ Це було у травні 1722 року. Слід зазначити, що в Роккап'ємонте Кростароза завжди говорить про себе лише як про наставницю учениць.

⁴⁰ Слово «*intelletto*», як і «*mente*», у всій цій книзі перекладено терміном «ум» на відміну від «*ragione*» – «розум чи інтелект в поточному розумінні» (прим. пер.).

⁴¹ «Я – дорога, і правда, і життя. До Отця не приходять ніхто, якщо не через Мене» (Йо 14:6).

⁴² Йо 14:6.

⁴³ Йо 3:13.

єдності любові, як одна особа у Христі Богочоловікові зійдуть на небо. Господь учинив небеса настільки незрівнянно вищими за землю, щоб сказати нам, що якщо людина не залишить усі земські речі, видимі та чуттєві, не буде спроможна вийти на небо з Тим, Хто зійшов з неба.

Визнаю у правді моє невігластво у цих речах. Коли Господь показав мені ці істини у досвіді любові, я вірила, що вже осягнула небо. Вірила, що вже увійшла в посідання цього великого блага. Це було моїм величезним невіглаством, бо ж це було лишень заporукою, а не вже осягненням чи посіданням цього блага. Забагато хотіла! Я була ще занадто земною: не була ще очищена водою та вогнем страждання і муки. Була я повна землі, а думала, що я – чиста, бо чистота мого Ісуса огортала мене і наповнювала приємним запахом. Ті божественні «відвідини» оточували мене світлом. Вони були дані мені, щоб уздріти, так як ізраїльтянам було дано побачити обітовану землю ще багато років перед тим, як вони її прийняли в посідання від Господа. Властивість нашої гордині – вважати себе чимось більшим, ніж ми насправді є. Господь хотів, щоб ізраїльтяни вибороли собі володіння обітованою землею, воюючи та перемагаючи силою зброї, а також зносячи багато скорбот. Так само Господь бажає, щоб душа, духовно борючись та перемагаючи зброєю хреста, спершу пройшла довгий ланцюг років, аж поки врешті набуде цю божественну й інтимну єдність із улюбленим Словом-Богом.

Відколи Господь почав просвітлювати мій ум у цій істині, у мене припинилися ті постійні заціпеніння та зовнішня нездатність, натомість пробудилась певна ясність душі та постійне ясне бачення умом Святого Письма, як і всього закону Господнього, що було для душі великим задоволенням. Але все це я отримувала від Слова Божого, Ісуса, любові моєї.

РОЗДІЛ 16

Як розпорядився Господь про ліквідацію монастиря і про те, що сталося в цей час

Господь змінив стан моєї душі, так що моє здоров'я покращилося і додалося сили, хоча я не пригадую, щоб колись протягом всього мого життя у мене було досконале здоров'я, бо від дитинства я була слабкого здоров'я та постійно нездужала на шлунок, мала хворі внутрішні органи та нудоту. Але відтоді Господь наказав мені, щоб я почала чинити покути й тілесні умертвлення для очищення моєї плоті. Тож як тільки я отримала благословення мого духовного отця, я почала практикувати веління Господа. Пробудилося в мені прагнення любити й страждати заради Того, хто так полюбив мене.

Однак я не дуже добре вловила, якої покути бажав від мене Господь: я думала, що це лише покута й умертвлення плоті, але Господь хотів, щоб поряд із ними йшли духовні покута й умертвлення. Я зрозуміла це щойно згодом, бо тоді ще була неспроможна. Лиш тоді це стало мені ясно, коли Господь дав мені пізнання, що таке смерть себе самої, про що розлого описано в книзі під назвою «Духовний сад», як я написала зі святого послуху в монастирі, в якому тепер перебуваю⁴⁴.

Через рік і кілька місяців, відколи я почала писати до цього отця-місіонера, про якого я розповідала вище в попередньому розділі, в цьому монастирі виникли страшні труднощі, сталося так, що одна дуже впливова особа⁴⁵, з волі Божої, здобула такий контроль над тим монастирем, що довела бідних черниць до межі терпіння. Вона робила це в такий спосіб, що були відібрані всі монастирські добра, а всіх духовних отців усунули з монастиря, з таким великим диявольською підступністю, що це була б занадто довга історія, щоб

⁴⁴ Точніше «Внутрішній сад», причому слово «сад» у цій назві вжито у здрібнювальній формі: «giardinetto». Повна назва тої книжки така: «Ісус-Христове життя душі. Внутрішній сад божественної любові, включаючи кухонний сад вочоловіченого Бога і християнської душі» (*Gesù Christo vita dell'anima. Giardinetto indarno del divino amore, orto chiuso dell'uomo Dio e un'anima christiana*). Це найбільша праця Кростарози, що охоплює бл. 600 сторінок розважань та духовних просвітлень. Див. *Incontri*, с. 343-455.

⁴⁵ Ця впливова особа – це герцогиня Ізабелла Мастрілло, власниця земель, на яких було розташовано монастир. Див. R. TELLERIA, *Ven. Sororis*, с. 102-107.

розповісти все, що відбувалося серед усіх тих труднощів. Це все призвело до того, що місцевий єпископ⁴⁶ порадив черницям, щоб вони взяли свій посаг і подалися до інших монастирів, а цей монастир слід розв'язати, щоб звільнитися від такої неволі, згубної для монашої тиші та правила. Зробив він так, бо не міг захистити монастиря, оскільки ця особа мала велику силу і владу.

Сестри схвально сприйняли цю думку єпископа, і, здавалося, що це добрий вихід, аби звільнитися від тривалого утиску, який вони терпіли, та від майбутньої загрози, яку можна було передбачити. Тож усі черниці написали до своїх рідних про рішення, яке порадив їм єпископ, і всі родичі монахинь схвалили його.

Я написала не тільки до своїх рідних, а й до отця-місіонера, про якого сказано вище. Хотіла я почути від нього, що маємо робити я та мої обидві сестри – одна з обітами, віком старша за мене, та друга – учениця, наймолодша моя сестра⁴⁷, щоб зрозуміти, якою є воля Божа. Цей отець відповів мені, що, безсумнівно, Господь прагне, щоб я була в монастирі у Скаля, там, де він заснував монастир і в якому був духовним провідником. У цей час Господь передав мене під цей провід, бо я втратила свого попереднього духівника, Бартоломео Какаче, який провадив мене стільки років.

Отже, ми негайно повідомили батьків, що всі троє відходимо з цього монастиря. Поки велися переговори щодо нашого переїзду, батьки привезли нас до родинної вілли Портічі, щоб ми трохи відійшли від стількох складних пережиттів. Ми провели місяць у цій віллі, перш ніж я ще поговорила зі своїм батьком про перехід до Скаля, про який мені говорив мій духовний отець, бо я все ще вагалася в душі з причини того, що моя родина, зокрема батько, почав домовлятися з певними управителями про місце для нас у новому монастирі, що його якраз засновували в Трамонті, місті що знаходилося всього лиш на кілька миль від Неаполя. Оскільки ця фундація була вигідна для них, бо ми були б там у ролі засновниць без жодного грошового внеску, а також тому, що вона була близько до міста Неаполя, батьки були дуже прихильні до її вибору. До того ж ті, хто дбав про заснування цього монастиря, дуже прагнули привести нас туди, і не переставали просити і переконувати нас, наводячи багато аргументів, так що я не знала, що з цим усім робити. Тож я почала сумніватися, якою є воля Господня.

Одного ранку, коли я приступала до святого Причастя, Господь промовив: *«Моя воля, щоб ти йшла до монастиря у Скалі. Там навчишся чесноти смирення та будеш серед сестер як найменша з усіх»*. Отже, всі сумніви й страхи покинули мене, і я почала пояснювати все своєму батькові, виявляючи тверде рішення податися до монастиря у Скалі. І після довгих дискусій мій батько, не бажаючи завдавати мені прикрості, погодився з моїм рішенням. Натомість моя старша сестра, що вже також була монахиною з обітами, відчувала нехіль щодо переходу туди, бо в тому монастирі у Скалі не було інших духовних провідників, окрім тих двох місіонерів, які його й заснували, і не було дозволено мати інший духовний провід. А вона не дуже добре почувала себе при тому духівникові, бо він був дуже строгий, а її дух від природи був дуже тендітний. Однак вона була залежна від мого рішення; тож я сказала їй, що воля Господня є така, щоб ми подалися до скалянського монастиря, і вона негайно заспокоїлася на мої слова і вирішила йти до монастиря у Скаля-делля-Коста⁴⁸.

РОЗДІЛ 17

*Про вступ до монастиря у Скалі та про те, що трапилося в дорозі,
і як покерував Господь*

Господь розпорядився, щоб за посередництвом згаданого отця-місіонера я вступила до нового монастиря у Скалі. Цей отець, узгодивши з батьками справи посагів для нас – трьох

⁴⁶ Єп. Франческо Марія Караффа, театинець (1656–1737). Див. RITZLER–SEFRIN, V, с. 291.

⁴⁷ Наймолодша сестра – Джованна, нар. 23 серпня 1701 року та приєдналася до своїх сестер у Марільяно, найправдоподібніше, в перші місяці 1720 року. Див.: *Imitazione*, с. 53, прим. 104.

⁴⁸ Амальфійське (Божественне) узбережжя (Costiera Divina) в італійській Кампанії.

згаданих сестер, призначив дату подорожі. Він сам узявся за організацію поїздки, разом із двома вікаріями зі Скалі та Равелло: о. Анджело Кріскуоло та о. Анджело Панталео, щоб супроводжувати нас у подорожі. Призначено день, щоб для цієї цілі ті отці могли прибути до Неаполя, і це було десь у листопаді 1726 року⁴⁹. Отже, ми від'їхали у величезній радості, з великим прагненням уже закритися в тих священних стінах.

Але диявол, який завжди намагається перешкодити справам Божої слави, влаштував нам великі клопоти під час дороги. Коні вирвалися з рук і цілковито понеслися, і то через самих погоничів, що їх сполошили, так, що ми впали би в прірву, якби Господь не врятував нас своєю божественною поміччю. Сталось це так, що один із екіпажів перевернувся догори дном та одній із сестер колеса проїхалися по ногах, але завдяки заступництву Пресвятої Богородиці нічого їй не сталося. Всю дорогу після того ті коні їхали неспокійно і дуже прискорено, наче несені вітром. Нам постійно здавалось, що ми впадемо у провалля.

Урешті, благодаттю Божою та з допомогою Пресвятої Диви Марії ми щасливо доїхали до монастиря у Скалі. І нас прийняли ці чудові монахині на загальну радість усіх. Я ж, як і мої сестри, прагнула, щоб мене відразу зарахували в ряди новичок. Тож ми попросили про це дозволу в отця (того, про якого я вже згадувала, духівника цього місця), а він прихилився до нашого бажання. І через п'ятнадцять днів після⁵⁰ нашого вступу ми облеклись у габіт св. Франциска Сальського Чину візиток і розпочали період нашого новіціату з великою радістю та ревністю. Здавалося нам, що ми були в раю на землі. Натхнені цим⁵¹, інші монахині з обітами у цьому монастирі забажали наново пройти новіціят і приєднатися до нашого товариства. Усіх разом новичок було дванадцятьоро. Тож ми змагалися між собою у ревності справжнього монашого життя. А Господь постійно зливав на наші душі потоки свого милосердя.

Наставницею⁵² новичок була монахиня великого духу та ревності, котра сильно спричинилася до нашого поступу та досконалості. Тож я була дуже задоволена, що можу жити в такому середовищі. Здавалося, що Господь хоче компенсувати мені всі скорботи, які я вистраждала у минулому – труднощі, пов'язані з ліквідацією попереднього монастиря. Тепер я втішалася усамітненням і миром, які Господь уділяв мені у цій святій обителі.

РОЗДІЛ 18

Розділ 4

Тут розповідається про багато щедрот, яких Господь сподобив мене

Господь почав обдаровувати мене потоками благодаті й милосердя. Та з усіх тих ласк найціннішою для мене була можливість щоденно приступати до святого Причастя, за постановою духовного отця. Господь у святому Причасті почав давати мені відчуття переміни мене в Нього, мого Ісуса. Тоді у божественному світлі викарбовувалися у мені всі чесноти святого життя Господа нашого Ісуса Христа, на велику потіху і радість моєї душі.

⁴⁹ Рік та місяць є неточні. Точніші дані сама Кростароза подає під час процесу в Роккап'ємонте: «Коли узгоджено інтереси щодо нашого посагу, в середині листопада, близько 1723 чи 1724 року, не пам'ятаю точно, подалися ми до цієї консерваторії, під назвою Пресвятого Зачаття, де я провела дев'ять з половиною років» (див.: *Radici*, с. 446).

⁵⁰ Найімовірніше, це відбулося 9 лютого 1724 року, пор. *Imitazione*, с. 57, прим. 126.

⁵¹ У Роккап'ємонте Кростароза свідчить: «У скалянській консерваторії мене назвали сестра Марія Челеста від Пустини (Maria Celeste del Deserto): «Це ім'я я отримала, прийнявши салезіянський габіт. Через зміну імені, яка вимагалася в цьому правилі, мене почали називати сестра Марія Челеста від Найсвятішого Спасителя», і це ім'я залишається за мною й досі (див. *Radici*, с. 450). Урсула прийняла ім'я с. Марія Ілюміната від Святої Світлиці (Sister Maria Illuminata del S. Cenacolo), а Джованна – с. Марія Євангелистка Ісуса (Maria Evangelista di Gesù).

⁵² Мова йде про с. Марію Анджелу від Неба (в світі: Тереза де Віто), котра, як читаємо у «Книзі споминів» монастиря у Скалі, спочила в Бозі 30 травня 1783 року, маючи 81 рік. Див. *Imitazione*, с. 62, прим. 154. Про неї також див.: F. DUMORTIER, *Les premières Rédemptoristines avec une notice sur leur institut*, Lille – Bruges 1884, с. 135-179; S. MAJORANO, *Il P. Carmine Fiocchi direttore spirituale. II. Corrispondenza con suor Maria Angela del Cielo // Spic. hist.* 31 (1983) 3-83.

Одного ранку, під час святого Причастя, в осерді моєї душі прозвучали слова, які під час Меси промовляються у «Вірую»: «*Consubstantialem Patri*»⁵³. Тоді вся душа моя наповнилася блаженством, немов розлитим миром. У ньому містились усі чесноти, що видавали приємний запах Слова Бога, що став людиною. Тоді моя душа зрозуміла, що ці чесноти мають керувати всіма діями мого життя і життя всіх праведників. Та коли зникали ті моменти сопричастя, бідна душа зауважувала, наскільки вона неподібна до того первообразу, відтиснутого в ній. Тож я жила біля стіп свого Господа, дуже упокорена тим, що недостатньо відповідаю на Його превелике милосердя.

Іншого ранку, під час святого Причастя, Господь сказав мені: «*Приготуйся, бо під час цієї Чотиридесятниці дам тобі великий дар*». Тоді мене огорнуло надзвичайне зосередження, так що сестри зі спільноти здавалися мені тінями. Тоді я зовсім була неспроможна думати про будь-що: ні про свою зовнішню дію, ані про те, що інші чинять чи говорять, через те, що предивна зосередженість поглинула всі сили моєї душі, яка потонула у блаженстві, що перевищує все сотворене. У Слові й зі Слова струмує джерело благодаті й повноводний потік, що містить у собі всі досконалості й чесноти, і Він вдихнув їх у мене. Тоді Господь Ісус Христос подарував мені Своє божественне серце: у безкінечній любові Він дав мені його у власність, через що я пролила багато сліз від надмірної насолоди душі. Він також подарував мені все Своє найсвятіше життя з невідкличною обітницею, що навечно з'єднаюся з Ним у вірі, надії та любові. Здавалося мені, що Святий Дух Своєю волею вчинив ту єдність і перемінив її у божественну, так що відтоді здавалося мені, наче душа воскресла до нового життя, цілком інакшого від попереднього.

Я не маю наміру говорити тут про всі ласки та щедроти, які Господь дав моїй душі, та про уділене їй милосердя, бо цьому не було б кінця. Говоритиму тут лише про те, що стосується Діла нового Інституту, яке Господь доручив мені. Все це лишень заради слави Божої та щоб виконати святий послух, покладений на мене.

РОЗДІЛ 19

Розділ 5

Про об'явлення Діла, яке Господь сподобив об'явити мені

У день, коли відбувалися хресні ходи за врожаї, у квітні місяці 1729 року⁵⁴, після святого Причастя, знову сталася в моїй душі переміна мого єства у єство Господа нашого Ісуса Христа. Але цього разу не так, як раніше, коли тільки душа переживала цю переміну. Тепер на коротку мить я побачила нашого Господа Ісуса Христа, що поєднав Свої пресвяті руки, ноги та бік з моїми, але не як людське тіло, а в красі та божественному світлі, які неможливо описати людською мовою.

Тоді моя душа відчула дію такої духовної чистоти й насолоди, яких іще ніколи не переживала. У мить щасливого блаженства мені здалося, що я покидаю теперішнє життя. Тоді я скуштувала всіх найцінніших благ життя нашого Господа Ісуса Христа: Він відтиснув їх печаттю на моєму серці. Також тоді я почула слова від Господа, що цей знак Він відбив не тільки на моєму серці, а на багатьох душах, які через мене мають отримати життя у Ньому.

Тоді я зрозуміла, що має постати новий Інститут, який Господь хоче закласти у світі через мене, і що в Ньому, в Його житті містяться всі закони, якими вони мають жити, та їхні правила, як книга відкрита, написана з безкінечною божественною досконалістю, разом із усім, що в усі часи містилося у цьому Божому Агнцеві. Це все було відтиснуто у моїй душі та в моєму серці.

Тож я перебувала поза собою від надміру блаженств, які переживала, залишаючись непорушною багато годин, і хоча те об'явлення та божественна переміна в моєму дусі тривали дуже коротко, я була вся поглинута Богом у захваті.

⁵³ Лат.: «єдиносущного з Отцем».

⁵⁴ Рік вказано неточно. Це відбулося 1725 року. Весняні хресні ходи з молінням за урожаї випадали на 25 квітня. Пор. *Imitazione*, с. 60.

До того ж спільнота після закінчення спільних молитов влаштувала хресний хід, як зазвичай робили в той час, та я нічого не чула, хоча мої сестри-новички кликали мене й торсали, щоб я пішла з усіма на ту процесію, оскільки це був обов'язок. Та бачачи, що я нічого не відчуваю, подумали, що це щось надприродне, бо я часом впадала в такі стани духовної непритомності. Тож вони залишили мене в спокої. Коли ж закінчився хресний хід, всі монахині покинули хор, а я залишалась у хорі аж до дев'ятого часу. Аж тоді я отямилася й молилася дев'ятий час разом з усіма сестрами. Ідучи на обід, я була вельми захоплена тим, що зі мною сталося.

РОЗДІЛ 20

Розділ 6

Про страхи та сумніви, що несподівано з'явилися в мені, про розмову з моєю старшою сестрою, котра порадила мені повідомити про все наставницю новичок, як я й вчинила

Після того, як минула дивна хвилина божественного спілкування, яке дав мені Господь, у мені всередині почало з'являтися багато страхів та сумнівів, і багато речей поставало перед очима розуму, особливо тому, що мій духовний отець якраз перебував у Римі у деяких дуже важливих справах, що стосувалися його згромадження, я не мала кому сказати про те, що діялось у моїй душі, а також тому, що я не знала ані не розуміла, де, як і коли Господь зволить здійснити те, що Він знаменував мені. Тож я боялася, чи ця річ дійсно походить від Бога, чи ні.

Тож я вирішила не зважати на жодну з речей, що зі мною тоді трапилися, щоб позбутися страху перед диявольським обманом. Я підозрювала, що лукавий під видом Божих речей та фальшивих видінь хотів ввести мене в оману, оплутати мене та позбавити внутрішнього миру, яким я втішалась у цій обителі, а також мого самозречення, якого я так прагнула. Цей неспокій посилювався ще й тим, що я була новоприбула у цьому монастирі, може, зо п'ять чи шість місяців після вступу. Мені було 28 років, коли я отримала це об'явлення. У цьому монастирі, так коротко після мого прибуття, я ще була тут як чужа. Тож я постановила собі мовчати й не звертати уваги на те, що зі мною сталося.

Я перебувала в смиренні перед Господом, благаючи Його про помилування, допомогу та світло, та щоб не дозволив ворогові тріумфувати над моєю душею. Проте боротьба надалі тривала, бо диявол не переставав тяжко терзати моє нутро сильним страхом, постійно нагадуючи мені, що я залишила позаду себе, переживши великі труднощі ліквідації монастиря, в якому я була доти, і що тепер, втішаючись тут невеликим спокоєм, я раптом стикнулася з такою новинкою, і то в місці, де я є найменшою з усіх у монастирі, до того ж лишень новичкою! Тож ніхто не повірить мені, бо це не може бути від Бога. У глибині свого серця я відчувала безпеку і мир, але з іншого боку, перебувала між двома вогнями (битвами), [бо мені здавалося,] немовби моє життя, чи внутрішній шлях, було цілковито демонською оманою. Так у цій боротьбі минуло багато днів. Тож я усамітнілась у глибині своєї душі, молячись безперестанку та не розмовляючи з жодним людським створінням.

Будучи у такому стані духовного сум'яття, я залишалась трохи сумною та мовчазною, а назовні не виявляла такої радості духа, як звичайно. Тож моя старша сестра, монахиня великої чистоти життя, здогадалася з вигляду мого обличчя, що я переживаю якусь внутрішню гризоту. Вона приватно запитала мене, що сталося, а я відповіла їй, що переживаю великі страждання через певні страхи та сумніви, які виникли через певні речі, що стались у моїй душі... Тоді вона змусила мене, щоб я довірочно розповіла їй про те, що стало причиною тих мук і так наполягала, що я розповіла їй про все: і про знамення, яке дав мені Господь, і про свої сумніви та страхи, а також про внутрішній мир та безпечність, які Господь давав мені відчути всередині. Я також розповіла їй, що чим більше я усамітнювалась на молитві у глибокому зосередженні, тим менше відчуваю ці страхи та сумніви, ба більше, і тим більше Бог запевняє мене, що це не було лишень обманом чи справою ворога, бо в душі я відчувала повноту Його любові; але як тільки я залишала це

зосередження, відразу ці страхи пригнічували та мучили мене. Тож моя сестра розрадила мене і сказала, що добре мені було би відкритися перед наставницею новичок і шукати в неї ради та допомоги у своїй потребі, та що недобре є усувати це в забуття, як я вважала, але покласти все в руки Господа та святого послуху.

Почувши таку мудру пораду своєї сестри, я постановила саме так і вчинити, і душа моя трохи відчула розраду. Наступного дня я сказала наставниці новичок, яка була чеснотливою та духовною жінкою, що мушу обговорити з нею деякі духовні справи, і ми домовилися зустрітися після закінчення ранкової рекреації, під час години післяобідньої мовчанки. Вона закликала мене у віддалене місце, щоб вислухати мою потребу. Я почала розповідати їй по порядку, як усе відбувалося у моїй душі, а також усі свої сумніви та страхи. Я думала, що моя наставниця перелякається та побоїться таких нових речей, та сталося навпаки, бо Господь зворушив її в душі та великій ревності так, що вона наче загорілася любов'ю Бога і зі сльозами, ликуючи, промовила: «Нехай буде прославлений Господь, що вислухав наші багаторічні молитви та прагнення, які ми возносили до Нього, щоб Він удосконалив цей наш монастир, бо ми не мали за засновницю справжньої монахині нашого правила з Чину візиток і багато років не знали, яким має бути дух нашого Уставу св. Франциска Сальського. Ось надійшов час, коли Господь дасть нам солідний фундамент нашого життя уставом».

І так, повна радості й духовного задоволення, вона довго розповідала про всі непорядки, які сестри пережили протягом тих років, коли не мали засновниці Чину. І тому, що настоятелькою не є монахиня із досвідом монастиря, у спільноті з'явилося багато порушень. Хоч ця монахиня була людиною доброї душі, все ж вона не мала талантів для управління, бо була простою душею. Багато поганого сталося через те, що засновницею не була монахиня того самого Чину. Та й інші речі вона мені розповіла.

Так, на кінець розмови наставниця наказала мені написати повний звіт з усього, що сталося у мені, щоб, коли повернеться з Риму мій духовний отець, якого очікували вже незабаром, вона могла передати йому те, що я написала.

РОЗДІЛ 21

Розділ 7

Про багато одкровень, даних мені щодо сповнення Діла Господнього

Два дні опісля я йшла до святого Причастя знову в страхах та сумнівах щодо того, що мені було трапилось. Ідучи до Причастя, приступала я у смиренні, просячи допомоги в Господа. Тоді я побачила Господа нашого Ісуса Христа і вмить увесь морок щез, бо в пресвятій частинці я могла побачити Господа, зодягненого в габіт того Чину, що був темно-червоного кольору, та в плащі такої ж самої форми, як і габіт, який мають носити монахині [того Чину]. Те видіння тривало одну мить і було духовним, я не бачила цього тілесними очима, але таке світле і виразне, що його не можна пояснити жодним порівнянням, бо мантия була такою, яким буває погідне небо. Його хітон був такого кольору, як пурпур, але надзвичайно яскравий. Він повчив мою душу про форму і стиль [габіту], про що записано в уставі, а також сказав, що це є Він сам, а не демон, як я вважала, і що Йому вгодно, щоб я жила у Його житті.

А на знак того, що це Його Діло, Він дасть мені велику спрагу переносити страждання та муки заради Його любові й серед тих страждань мати в них уподобання. І чим більше я відчуватиму спрагу і бажання страждань для Нього, тим більше Він прийматиме все, що учинять мені люди – добро чи зло – так, наче б це вчинили Йому самому. Завдяки тому я повинна перемінити своє життя на Його, щоб Він міг знову народитися у світі в своїх дорогих душах, і так стати справжнім свідченням тих спасених діл, що Він учинив із любові до людей.

Більше того, Господь дав мені побачити, як Він пише у моєму серці своєю дорогоцінною кров'ю. Наказав мені в Своє ім'я писати устав, щоб я писала його одну годину на день – і ця година має бути після святого Причастя – так, як Він мені подаватиме і як

викарбує його у моєму серці й пам'яті. В одну мить Він пояснив мені всі значення одягу та пунктів уставу й дух, який у ньому міститься.

Він сказав, що в цьому уставі не повинно бути жодного найменування засновника чи засновниці, але Він сам буде наріжним каменем цього Чину, євангельські зерна Його божественного слова – цементом, моє серце – землею під цю будівлю, а Його Пресвятий Отець – будівничим, і що [сестри] мають зберігати піст сорок днів, протягом того часу, коли я писатиму цей устав, і мають у цей час постійно молитися та зберігати мовчання, щоб таким чином максимально очиститися, а також відректися від себе самих, щоб не докласти до уставу нічого з власної людської природи й усунути перешкоди, щоб Його божественна велич могла довершувати в мені діло свого милосердя. А я маю бути, як мале дитя, ще не відлучене від грудей матері, яке ще не спроможне нічого робити, але сама мати робить [за нього] все: так само і я, зроджена в лоні Його божественної любові, є неспроможна щодо кожного доброго діла, зроджена та відкуплена Богом-Словом, що став людиною, у Його божественному лоні: Він був моєю матір'ю, годуючи мене своїм Святим Духом. Даючи мені поживу Святого Духа, Він надихав мене записувати згаданий устав.

Господь наказав мені, щоб я без страху написала про все своєму духовному отцеві, бо така Його воля.

РОЗДІЛ 22

Розділ 8

*Як Господь відкрив мені правду про великі труднощі,
які я мала вистраждати задля Його Діла*

Відтоді я почала звітувати перед своєю наставницею про все, що діялося у моєму нутрі, а вона наказала мені написати докладний опис усього того, щоб пізніше, коли тільки мій духовний отець повернеться з Риму, передати йому цього листа.

Тоді з Божого розпорядження сталося так, що дві інші сестри в цей самий час відчували велику радість духа. Розмовляючи між собою про духовні речі та про Бога, як це вони робили звичайно, говорили одна одній: «Не знаю, що діється. Здається, Господь хоче уділити нам благодать, та не розуміємо, що все це означає. Відчуваємо всередині якусь неймовірну сердечну радість». І так говорила одна одній, навіть тоді, як побачили, що підійшла наставниця новичок та прислухалася до цієї розмови. Сказала вона: «Воістину, саме так є, Господь хоче дати нам велику благодать».

Як сестри побачили, що вона підтвердила їхні висновки, то мовили до неї, щоб, якщо вона щось знає, розказала про це їм на їхню втіху. Тож, неспроможна більше тримати це в собі, наставниця новичок оповіла їм усе, і це піднесло їх на душі й дуже зміцнило у внутрішній втісі. Також і Господь підтверджував у їхніх серцях у правдивих духовних пережиттях, що це справді Його Діло. І наставниця, й інші сестри отримали це духовне підтвердження у багатстві світла від Бога. Всього було семеро сестер, яким Бог дав підтвердження, що це Його Діло⁵⁵.

Одного вечора, коли я йшла на молитву після повечер'я і стала у смиренні перед Господом, сталося, що мій дух був піднесений у великому зосередженні у божественну ясність. Тоді я зрозуміла, що Господь має започаткувати Своє Діло в цьому монастирі, бо така Його воля, і що я маю написати устав у Його ім'я, який Він мені продиктує. Я пізнала, що я маю зазнати всіляких страждань та стати мішенню, в яку люди цього світу спрямовуватимуть численні постріли. Виразно в деталях я побачила все, що зі мною станеться, і все це було об'явлено, як море болю, і що я маю бути очорненою, погордженою, залишеною своїми найдорожчими друзями, зостануся покинутою і позбавленою всякої людської допомоги. Люди оскаржуватимуть мене як злочинницю; я буду висміяна і

⁵⁵ Кростароза не згадує тут імен цих семи сестер (згодом, однак, вона говорить про шість сестер). Ця інформація з'являється в довгому листі с. Марії Рафаелли де Віто від 20 лютого 1726 року. Див.: *Analecta* 3 (1924) 256-268 і 4 (1925) 35-46.

принижена, як ганебне творіння за те, що присвятила цьому [Ділу] своє життя. Мене вважатимуть за мрійницю, що піддалась омані, я залишатимуся без усякого блиску, похована в засудженні, позбавлена будь-якого духовного комфорту й, повна страхів, буду передана в руки пекельних супостатів.

Через це все моє тіло пройняв холод, мене кинуло в піт, що спричинило потрясіння моїх нижчих душевних сил, якого я ще ніколи не відчувала. Однак, попри те, що моя нижча частина душі переживала такий жах та смертельну агонію, дух перебував у мирі та повній підлеглості у найніжніших руках Господа.

Тож після закінчення молитви сестри віднесли мене на ліжку, бо я була напівмертва, у стані фізичної непритомності. Так я пролежала декілька годин, аж поки почала приходити до тями; сестри думали, що я занедужала, і дали мені ліки на зміцнення. Тоді прийшла до мене наставниця новичок і конфіденційно запитала мене, що сталося, а я розповіла їй усе, що об'явив мені Господь.

РОЗДІЛ 23

Розділ 9

Про те, як було написано устав під послухом наставниці новичок і звичайному отцеві сповідникові, та про різні предивні речі, які Господь чинив у цей час

Я отримала наказ від звичайного сповідника⁵⁶, який мене перевірів щодо Діла Господнього. Тож як тільки я отримала від нього наказ написати устав, а наставниця новичок в ім'я святого послуху ще раніше наказала мені, про що була мова вище, я почала писати устав у визначений час, як Господь призначив, тобто під час години подяки після святого Причастя.

У цей час я відчувала особливу допомогу Духа Господнього та надзвичайне зосередження у Бозі. Декілька разів мої душевні сили були настільки поглинуті, що я сама від себе не була здатна задуматися над писанням, яке я мала робити, немовби інші диктували мені те, що я мала сказати. Я відчувала, що мені [хтось] допомагає, наче багато вчителів разом пояснювали мені, що маю сказати. Багато разів я не усвідомлювала того, що писала. Але коли закінчувалася година подяки після святого Причастя, я не могла написати й слова. Тож припиняла писання аж до святого Причастя наступного дня.

Протягом цього часу я постила сорок днів, як наказав мені Господь, і споживала лише хліб та деякі фрукти, додаючи інші тілесні умиротворення. І душа моя і тіло були настільки сильні тоді, що здавалося, наче я живу понад цією низькою та немінною природою, бо з природи я була хворобливою. Та й усі сестри, що отримали від Бога підтвердження, приєдналися до того посту.

Не можу промовчати про одну чудесну подію, яку вчинив Господь у ці сорок днів, коли я писала устав. Одного вечора, коли сестри вже йшли відпочивати, у монастирі було чути пресолодкий звук органу, але невідомо було, звідки він походив, а черниці відчували сильне і ніжне внутрішнє зосередження, що аж відходив від них сон, і вони переживали внутрішнє пробудження любові до Бога із запалом та духовною радістю. І так вони проводили багато годин у постійній молитві, а ночі здавалися їм днями. Жодна з сестер не потерпіла на здоров'ї через брак сну, ані не запізнювалася на ранішню молитву. Цей звук органу було чути лишень у новіціяті, де перебували дванадцять новичок та наставниця – разом тринадцять монахинь. Цей звук чули однакововсі, і хоча його чули тілесними вухами, та все ж він більше вражав духа й породжував у душах ті плоди, про які я розповіла вище.

Тим часом я закінчила писання уставу та докладних звітів про те, як я отримала це Діло та про всі ласки, які я отримала від Господа, і передала все це наставниці новичок, котра переховувала це аж до приїзду з Риму мого духовного отця, що також був духовним отцем усієї спільноти. А тому, що він мав повернутися до Неаполя після празника Воскресіння Господнього, тобто дуже скоро, вона вирішила зачекати на нього, щоб почути, що він

⁵⁶ Дон П'єтро Романо. Про нього див.: S. J. BOLAND, *A Dictionary of the Redemptorists*, Roma 1987, с. 325.

вирішить щодо цієї справи, бо тільки семеро сестер, яким Господь підтвердив Діло, знали про це і не повідомляли інших монахинь. Навіть настоятелька цього монастиря нічого про це не знала, бо вона була дуже простою особою і несвідомою духовних речей та надзвичайної молитви, тож наш духовний отець конфіденційно наказав сестрам, щоб вони відкривались у цих справах тільки перед ним та не звірялись у жодній речі у цій ділянці та в справах сумління настоятельці. Щодо справ духовного життя, він хотів бути поінформованим про все, що діялось у душі кожної монахині. Так і було.

РОЗДІЛ 24

Розділ 10

*Про те, що сталося у справі Діла Господнього,
коли повернувся з Риму до Неаполя духовний отець*

Після Пасхи приїхав до Неаполя з Риму згаданий духовний отець, і наставниця новичок, повідомлена про це, одразу вислала йому цілу пачку листів з усіма звітами про те, що трапилося зі мною у справі нового Інституту. Проте залишила у себе написаний мною устав, бо ще не були закінчені копії, які вона звеліла зробити кільком сестрам, яким Господь підтвердив правдивість цього Діла, і вони все ще не завершили [переписування].

Отримавши звіти й прочитавши їх, отець, про якого я говорила, написав у відповідь два листи: один до наставниці новичок, а другий до мене у дуже суворому тоні, повному упокорень. Написав, що я безумствую, і щоб я не звертала ніякої уваги на свої сни, але упокорилася перед Господом та спалила написаний устав. Заборонив мені приступати до святого Причастя аж до його приїзду до Скалі. В іншому листі, до наставниці, він написав, щоб вона застосувала всі його повеління щодо мене й суворо мене покарала, і розпорядився, щоб вона зберігала це у непорушній таємниці. Але, з волі Господа, ці листи не дійшли до монастиря.

Отже, коли минуло п'ятнадцять днів і не було жодної відповіді від згаданого отця, звичайний сповідник монастиря мав нагоду поїхати до Неаполя і запропонував наставниці новичок, щоб передала через нього написаний мною устав. Так устав був висланий тому отцеві, а він, отримавши і прочитавши його, знову відповів. Натхненний Богом, він написав наставниці новичок, що дозволяє мені приступати до святого Причастя, бо певний докір сумління, що не давав йому спокою, спонукав його допустити мене до святого Причастя. Він також додав, що у вересні прибуде до Скалі, щоб розпізнати, якою є воля Божа.

Після того, як дійшов цей останній лист до монастиря (скоріше, ніж обидва попередні, написані за місяць перед тим останнім), незабаром надійшли і два перші листи, адресовані до мене та моєї наставниці, в яких говорилося про заборону приступати до святого Причастя та був наказ спалити устав. Тож ми з великим подивом роздумували, як могло статися, що ці два листи так довго забарилися, бо ніколи ще протягом минулого часу не траплялися подібні витівки з листами, бо ми завжди пересилали пошту дуже надійним шляхом. Тож я і наставниця дякували Господеві за такі благодіяння.

Також я молила Господа, щоб Він просвітив мого духовного отця Своєю благодаттю і дав пізнати Свою волю. У смиренні я просила, щоб Він очистив мене зі всього, що є лишень моє, та щоб звершилося тільки те, що буде на Його більшу славу, бо я не маю навіть найменшої частки в Його божественних милостях, хіба що тільки мої недосконалості та нікчемність.

Так стоячи перед Господом, я почула, як Він сказав, що у звершенні Його Діла буде стільки перешкод, скільки буде діянь людського егоїзму. Тому саме людський егоїзм стане єдиною перешкодою до виконання того Діла. Це викликало в моєму серці великий неспокій, бо я думала, що Господь говорить суто про мої недосконалості й себелюбство, тому я благала Його очистити мене, щоб я не стала перешкодою для Його Діла.

РОЗДІЛ 25

Розділ 11

Як Діло Господнє затвердили багато богословів на конгресі, що зібрався у зв'язку з цим

Духовний отець монахинь, прочитавши й добре обдумавши згаданий устав, ствердив, що, безсумнівно, він є ділом Бога та Його волею. Але хоча було так, як він уважав, і попри те, що він був ученим та дуже шанованим мужем у Неаполі, то все ж вирішив, що дуже важливо піддати цю справу розпізнаванню ради багатьох богословів, щоб почути їхню думку. Тож повідомив багатьох учених та святих отців, і вони вирішили зорганізувати зібрання всіх разом, щоб прийняти добре рішення та правильно розсудити, і так вчинили.

На цьому конгресі всі разом підтвердили Діло, кажучи, що воно істинно є від Бога й не містить у собі ніякої труднощі. Поставили лишень дві умови чи застереження.

Перша: щоб цей устав поєднати з одним зі стародавніх уставів, що їх уже затвердив Апостольський Престол. Якщо новий устав базуватиметься на давньому, то єпископи без перешкод зможуть впровадити його у життя. Таке поєднання уставів може запобігти спротиву окремих єпископів до затвердження нового уставу в своїх єпархіях, сестри не матимуть перешкод для отримання декрету місцевого єпископа, тому що устав, будучи новим, міг стикнутися з перешкодами.

Друга умова, поставлена на тому зібранні, стосувалася способу реалізації Діла. Оскільки монахині Скалі жили за правилами Уставу візиток св. Франциска Сальського, і всі вони складали обіти у цьому святому Чині, то зміна уставу, яким сестри жили і з яким були зв'язані святими обітами, на життя та устав набагато суворіший – а саме таким мав бути Устав Найсвятішого Ізбавителя – була би дуже складним процесом. Тож вирішено, що якщо не буде згоди та волі усіх монахинь, які вже склали обіти в згаданому монастирі за першим уставом, то в цьому монастирі не буде впроваджено цієї зміни правил заради уникнення всякого неспокою та неладу, що міг би виникнути.

Тож згідно з рішенням, прийнятим на цьому конгресі, отець – провідник згаданого монастиря у Скалі – так і вирішив зробити.

РОЗДІЛ 26

Розділ 12

*Про багато шуму, що диявол наробив у скалянському монастирі
під час конгресу богословів у Неаполі*

Коли в Неаполі відбувалися засідання у справі Діла Господнього, сестри скалянського монастиря не знали нічого, про що старається їхній духівник. Але демон злився та скаженів проти монахинь, що мали стосунок до Діла. Зазвичай він давав себе чути в пізній час, щоб перешкодити молитві тим добрим душам, котрі чували у ревності духа. Та особливо під час нарад у Неаполі він почав так страшно нас переслідувати, що не було ні дня, ні ночі, коли б він не лякав нас диявольськими примарами та пекельним гуркотом.

Одного вечора, коли всі монахині вже відпочивали в ліжках, під час великого мовчання, демон увійшов через двері до новіціату у вигляді великого чорного собаки й, роззявивши пащу, стягнув накриття зі спини однієї з новичок, ліжко котрої було найближче до дверей. Потім пройшов далі, до місця, де стояло моє ліжко, і завдав мені удару в бік. Такого жахливого, що три дні я відчувала страшенний біль ребра, бо це був удар наче залізною рукою. Тож я не могла рухатися ані ходити, аж духовний отець під послухом наказав, щоб цей біль залишив мене. Від тієї миті він відійшов.

Іншого разу, під час шуму та великого реву серед ночі, він вив і погрожував, що переслідуватиме й травитиме Діло Боже, щоб перешкодити його здійсненню, і завиваючи, промовив таке: «Прокляте зібрання!» Це слово та його значення не було зрозуміле для сестер, але через три дні прийшов лист від духовного отця монахинь, написаний до звичайного сповідника монастиря, у якому говорилося, що конгрес богословів у Неаполі

схвалив устав. Аж тоді сестри зрозуміли, що означали слова, сказані демоном. Та він не зупинився і продовжував раз – в один спосіб, раз – в інший тривожити тих добрих черниць.

Одного вечора, коли сестри молилися утренью з церковного правила, серед голосів монахинь було чути щось на подобу тваринних голосів, що повторювали цей самий тон, але не словами, а тільки звуком, на подобу звірячого, і він був схожим на іржання коней. Це спричинило таке замішання серед сестер, що вони були нездатні далі молитися утренью: частково тому, що ті голоси тварин викликали сміх, а частково тому, що деяким сестрам ставало моторошно.

Іншого дня, коли одна із сестер⁵⁷ прогулювалася в саду у мовчанні та зосередженні, як це було звичаєм у цьому монастирі. то відчула, що в неї хтось жбурляє великою кількістю каміння, хоча неясно, в який спосіб таке каміння могло потрапити сюди іззовні, бо мури затвору були височенні, а каміння летіло з місця, яке не мало виходу назовні. До того ж летіло воно дуже низько, мовби метала його невидима рука. Ця сестра була доведена до такого стану, що треба було, щоб інша сестра, котра якраз проходила мимо, сказала їй: «Втікай звідси! Демон іще не скінчив і може суттєво пошкодити Твоєму здоров'ю!». Коли ця сестра відійшла, якась невидима рука штовхнула її в рам'я, так що потім у неї багато днів боліло передпліччя, яким вона не могла рухати.

Це була б занадто довга історія, якби я розказувала про все, що ворог виробляв у цей час у монастирі. Та на іншому місці опишу це все докладніше в іншому розділі.

РОЗДІЛ 27

Розділ 13

*Як мій духовний отець приїхав до монастиря у Скалі
та як перед людьми стало явним Діло, хоча тоді ще не здійснилося*

У місяці вересні 1729 року⁵⁸ до Скалі приїхав згаданий духовний отець монахинь, щоб краще пізнати Діло Боже й особисто порозмовляти зі мною, а також щоб обрати той засіб, який, йому видавався відповіднішим для виконання Господньої волі. Отже, він почав розпитувати всіх тих сестер, яким Господь підтвердив Діло, яке я отримала. Усі ті сестри підтвердили та засвідчили те, що сталося зі мною відносно Діла, – це були дуже добрі душі, і вони були першими монахинями того монастиря, – після того, як він заслухав їх усіх, він також перевірів і мене щодо того, як я отримала устав від Господа. Після того, як усіх нас піддав перевірці, він сам утвердився у тому, що це справді діло від Бога. Тож він сказав тим монахиням, щоб особливо молилися, бо він бажає скликати капітулу всієї спільноти і хоче запропонувати їй новий устав, не виявляючи, від кого він вийшов та кому передав його Господь.

Так, із цим рішенням, він найперше звернувся до місцевого єпископа-ординарія⁵⁹ та його вікарія, що були дуже доброзичливі до цього монастиря, і звірився їм в усьому, що сталося в монастирі, щоб дізнатися їхню думку, але не тільки, бо також хотів одержати їхню згоду, якби Діло мало здійснитися у свій час. Тож і єпископ, і вікарій не лише дали згоду, а й готові були прискорити здійснення Діла, щоб виконати волю Бога.

Тож, отримавши дозвіл і благословення єпископа, він повернувся до себе та клопотав, щоб і про це дізнався його співбрат, котрий разом із ним став співзасновником цього монастиря у Скалі, а тепер був головним провідником їхнього згромадження і його настоятелем, якому він підпорядковувався. Він вважав, що було б добре запропонувати, цьому отцю, щоб він сів у сповідальниці монастиря, а я відкрилась перед ним у всьому, що Господь учинив. Тож він звелів мені, ще новичці, щоб я розповіла йому та повідомила його

⁵⁷ Можливо, Челеста говорить тут про себе.

⁵⁸ Насправді це був 1725 рік.

⁵⁹ Єпископом у Скалі від 16 квітня 1718 року був монс. Ніколя Гверр'єро (1667-1732). Див.: RIZLER – SEFRIN, V, с. 239.

про все. Так я і вчинила. Вислухавши все, той отець зворушився в душі і так розчулився, що просльозився від утіхи і сказав мені: «Воістину, сьогодні мій дух зазнав вельми великої внутрішньої втіхи». Це були його слова.

Тоді мій духовний отець, бачачи, що всі речі одночасно і гладко складаються, вирішив скликати капітулу, щоб оприлюднити все, що передбачало впровадження нового уставу, а водночас пізнати налаштування всіх черниць і почути їхню думку, як порадив йому конгрес.

За якийсь час скликано капітулу. Духовний отець виголосив проповідь, на якій представив Діло Господнє, без виявлення каналу, яким Бог послужився, а лишень висловлюючи багато похвал Божій доброті й милосердю, що сподобили вибрати нас для возвеличення Його слави, без жодних наших заслуг. Ця промова була така побожна й лагідна, що всі сестри почали прославляти Господа. Тоді отець виявив бажання, щоб сестри, висловили свою думку, щоб він міг знати їхню свобідну волю, враховуючи, що устав і життя, яке вони мали прийняти, передбачали більшу досконалість і суворіше правило. На це всі сестри відповіли з готовністю і великою радістю, кажучи, що з великим уподобанням і приємністю приймуть новий устав, та що вони всі дуже рішучі зробити це. Лише настоятелька (що раніше була домашньою монахиною та від початку названа засновницею) відповіла, що вона задоволена з уставу, але оскільки ця справа вимагає великої розважливості, то вона хоче обговорити і з духовним отцем і з його співбратом тільки дві свої труднощі. А щодо іншого, вона висловила свою найвищу готовність. Так закінчилась капітула.

РОЗДІЛ 28

Розділ 14

Як демон послужився настоятелькою, щоб помішати й перешкодити Ділові Господньому, через що воно все ще не здійснилося

Після закінчення капітули всі сестри з великою втіхою обіймали одна одну та прославляли Господа, прагнучи, щоб якнайшвидше зреалізувалось Діло. Тим часом настоятельку поїдала цікавість, щоб дізнатися, як духовний отець дійшов до прийняття таких дій, а також звідки та через кого вийшла ця новинка: чи прийшла вона ззовні чи зсередини її монастиря і т.д. Почала вона сумніватися, чи часом не виберуть іншу настоятельку, і що буде далі. Тоді, покликавши двох черниць, найдовіреніших, почала досліджувати, що вони думають і чи щось знають на цю тему. Коли ж виявилось, що не знають нічого, тоді вона задумала податися вранці до співбрата нашого духовного отця, від которого краще сподівалася витягнути бажану інформацію, і залишалась дещо занепокоєна в душі. Наступного ранку вона негайно поволоклась до сповідальниці та почала випитувати цього отця, що спонукало нашого духовного отця до такої новинки. Запитувала його, чи він знає, хто ця особа та від кого вийшов новий устав. А отець цей знав про все з моїх уст, як мені наказав зробити духовний отець, про що було сказано вище. Зробив він так тому, щоб його співбрат і настоятель не розгнівався, що його не повідомлено про дії, які він збирається приймати, а також тому, щоб його співбрат зрозумів, що він робить цю зміну з волі Господа, а не з власної вигадки.

Щойно настоятелька дізналась, як йдуть справи і що канал, з якого прийшло Діло Господнє, був з-посеред черниць монастиря, саме як вона і підозрювала та побоювалася, бачачи, що всі сестри раді та згідні у своїй волі, а вона нічого не знала про цей факт, то раптово змінила своє ставлення і почала докучати отцеві, намовляючи його, щоб за будь-яку ціну не допустив здійснення цієї справи його співбратом, що був провідником монахинь.

Пізніше розказала своїм двом найдовіренішим черницям усе, про що дізналась від цього отця, наводячи багато аргументів. Серед них варто виділити два, Перший говорив про те, що новий устав набагато суворіший, ніж той, у якому всі складали обіти, і не всі будуть спроможні жити ним, і тому що вони прийняли вже затверджений устав і склали в ньому обіти, і тому що ніхто не може змушувати і до найменшої зміни в ньому. Другий аргумент

був такий, що та черниця-новичка вигала новий устав тільки для того, щоб самій стати настоятелькою та керувати монастирем. Вона говорила ще багато інших речей, про які тут не варто згадувати. Цими і подібними фразами закидала вона своїх двох товаришок і переконала їх, щоб і вони пішли до співбрата нашого духовного отця, і краще його впевнити в тому, що далеко не всі сестри погоджуються на зміну уставу, як стверджував духовний отець.

Тоді ті дві її товаришки запалилися, щоб таки піти й порозмовляти із цим отцем, і так учинили. Тож між іншим вони почали підкреслювати, що він також є засновником монастиря і що не тільки духовний отець монахинь має управляти монастирем, як йому завгодно, але що він як настоятель має вимагати пошани до своєї особи. Тим більше, що він є головним настоятелем їхнього згромадження, в якому духовний отець монахинь повинен підлягати йому та бути слухняним. Вони навіть домоглися від того співбрата обіцянки, що доки він живе, ніколи не відбудеться зміни уставу.

РОЗДІЛ 29

Розділ 15

Як диявол через боротьбу та різні неприємності перешикодив здійсненню Діла Господнього, про те, як отець духовний заборонив розмовляти про Діло і про пов'язані з цим події

Коли згаданий отець наслухався стільки всього, постановив формально порозмовляти з духовним отцем монахинь, щоб той відкликав назад усе, що вчинив задля здійснення Діла Господнього у монастирі. Він розмовляв із духовним отцем роздратованим тоном, говорячи йому різні речі, зокрема й те, що той піддався омані разом зі своєю каяницею, та що ця новичка, прагнучи стати настоятелькою, випродукувала ось цю вигадку, і т.д. Він пішов навіть далі, бо говорив навіть із місцевим єпископом і його вікарієм.

Тоді, у цій колотнечі, яку спричинив диявол, духовний отець монахинь хотів якось загасити цей вогонь. У своїй розторопності й витримці вважав, що буде краще замовкнути, аби ще більше не дражнити душ тих охоплених пристрастю осіб. Тому він вирішив податися до монастиря та знову скликати капітулу, що й зробив.

Тож він прибув до монастиря, скликав усіх монахинь на капітулу, і виголосив промову, кажучи, щоб жодна монахиня не сміла більше згадувати й слова про новий устав чи новий інститут. Заборонив розмовляти про це між собою чи то в спільних, чи в індивідуальних розмовах. Говорив, що **якщо все, що відбулося, справді є Божим ділом, то Господь усі справи владнає так, що у відповідний час здійсниться Його свята воля**, і сказав також багато інших речей, як Господь його надихнув.

Усі черниці після капітули були дуже засмучені та невдоволені, проте пристосувалися до Божого розпорядження. Але вони вже дослідили, звідки походять ці всі труднощі, і відтоді постановили, що після закінчення трілітньої каденції цієї настоятельки виберуть іншу.

Наступного дня духовний отець закликав мене та шістьох інших сестер, яким Господь підтвердив Діло, і в їхній присутності почав ганити й упокорювати мене дуже різкими словами, кажучи, що мої мрії були фальшивими та що я стала причиною неспокою у спільноті. Сказав, щоб я більше не звертала найменшої уваги на те, що з'являтиметься, але погорджувала тим і не вірила в це, бо демон уміє перетворюватися в ангела світла, щоб увести в оману, як це сталося з багатьма, навіть святими душами, а тому я повинна виполювати бур'яни в городі під час спільної молитви сестер і взагалі зайнятися фізичною працею, а не ходити до хору разом із сестрами, бо я не заслуговую там стояти. Він закінчив цю промову розповіддю про один дуже страшний приклад. І так із неспокоєм на обличчі він додав вкінці, щоб я добре обдумала все, що він сказав, щоб покалась у багатьох провинах та упокорилася перед Богом, шукаючи Його світла на подальший шлях у душі та правді.

Усі шестеро сестер, що були при тому присутні, плакали, співчуваючи мені, але я в цей час не втратила миру душі й без слова віддалилась, на самоту до стіп Господа, щоб говорити

з Ним поглядом. І після довшого часу тиші Господь розрадив мене, кажучи: *«Обручнице моя, чому так мучишся? Це не демон, але Я. Тому все, що тобі чинять, чинять Мені, не тобі. Тому будь певна і довіряй Мені, а побачиши великі діла Мої»*. Так я зазнала втіхи й зникло це пригнічення духа.

РОЗДІЛ 30

Розділ 16

Продовження про мої страждання

Наставниця новичок уважала за доречне для власного управління піти до отця-духівника, і довідатися від нього, як має чинити зі мною. Отець наказав їй, щоб вона веліла мені під послухом записувати й пересилати йому через неї все, якщо щось надприродне станеться мені в майбутньому, але не повідомляти про це інших монахинь задля чесноти святого послуху та щоб вони між собою про це не розмовляли. Всі сестри мали ретельно виконувати цей наказ, тож вже більше не було мови ні про устав, ні про інші речі протягом усього того часу в монастирі.

Після всіх цих подій духовний отець і його співбрат поїхали до Неаполя. Тоді розпочалася жорстока пекельна боротьба, здавалося, що всі біси взяли за зброю. Співбрат нашого духовного отця розлютився на нього, а будучи тоді його настоятелем, наказав йому більше не наближатися до монастиря у Скаля, не вести листування, не займатися духовним проводом монахинь, бо він дав себе звести своїй каяниці. З тої причини він думав про те, щоб призначити іншого отця провідником сестер.

Цей священник вірив, що він є під натхненням духа Господнього, тому в усій свободі висловлювався і про сестер, і про духовного отця, представляючи їх як зведених перед духовенством і світськими людьми, вимовляючи багато речей, якими наповнив усе місто Неаполь. У кожному середовищі люди дискутували на цю тему. Але оскільки наш духовний отець монахинь був мужем бездоганної репутації та вченості, Господь не дозволив, щоб його позбавлено доброї думки, яку вони мали про нього. Проте неприємності на тому не припинилися, бо настоятелька монастиря у Скаля щораз новими листами під'юджувала настоятеля нашого духовного отця, щоб той духовний отець більше не мав жодного стосунку до цього монастиря, боячись, що з часом за його посередництвом Діло Господнє може дійти до здійснення.

Між тим, щоб надати своїм словам більшого авторитету, отець настоятель викликав до Неаполя вікарія зі Скалі⁶⁰, і той негайно приїхав. Він також скликав на нараду багатьох вчених мужів зі свого згромадження, довірених йому, щоб по-своєму представити їм ті всі думки, які висловила йому згадана настоятелька монахинь. На тій нараді мене та нашого духовного отця визнали зведеними.

Після цієї наради отець настоятель, цілком сповнений ревністю, сказав вікарієві зі Скалі, повідомити сестер від його імені про ці постанови. По-перше, він хотів, щоб капітула сестер відмовилася від духовного проводу їхнього духовного отця, і тоді він вишле їм іншого отця в статусі надзвичайного сповідника. Він сам пропонував свою кандидатуру на провідника як у духовних, так і в дочасних справах монастиря, а якщо сестри приймуть його пропозицію, то обіцяв пожертвувати на монастир шість тисяч ескудо, та ще й забезпечити регулярний дохід по п'ятсот ескудо щороку. По-друге, він хотів, щоб сестри видалили геть із монастиря цю черницю-новичку, що придумала новий устав для Інституту. По-третє, він вимагав від сестер обіцянки, що вони більше ніколи не говоритимуть про винахід нового уставу, але назавжди збережуть первісний Устав св. Франциска Сальського. У випадку неприйняття цих постанов він погрожував, що сам залишить монастир і заборонить духовному отцеві приїжджати ще до Скалі. Так він говорив до вікарія Скалі, змушуючи його до позитивної відповіді.

⁶⁰ Ним був Дон Анджело Кріскуоло.

РОЗДІЛ 31

Розділ 17

Про те, як вікарій приїхав до Скалі, та про все, що сталося в монастирі

Повернувшись до Скалі, вікарій прийшов до монастиря. А щоб краще передати монахи́ням почуття отця-настоятеля, він попросив його написати їм довгого листа, в якому би той особисто виклав усі свої почуття щодо монахи́нь. Та перед всією капітулою, котру скликано у присутності вікарія, прочитано цього листа, що містив ті всі попередньо описані твердження.

Після прочитання цього листа вікарій попросив усіх сестер, щоб кожна зокрема висловила свою думку. Всі одностайно відповіли, що не мають наміру викидати мене геть із монастиря, бо на це немає справедливих підстав і це суперечило б їхньому сумлінню. Тим більше не збираються вони віддаляти від себе духовного отця, що піклувався їхніми душами, бо також не бачать для цього жодного приводу. А свої гроші, – сказали, – нехай залишить собі, бо Господь не допустить, щоб монастир терпів хоч-якусь нестачу.

Після цієї бурхливої дискусії, що тривала багато часу, вікарій, не маючи що сказати проти аргументів монахи́нь, урешті піддався.

Настоятелька також була присутня при тому і, хоча була іншої думки, не відважилась сказати ані слова, за винятком того, що отець настоятель від початку допомагав монастиреві у дочасних справах та що монастир багато втратить, приймаючи таке рішення, бо цей отець залишить монастир. Та сказала вона це дуже несміливо, з дуже схвильованим обличчям, бо що всі сестри з капітули були протилежної думки, так що справа обернулася цілком по-іншому, ніж вона планувала і сподівалася.

Після капітули вікарій викликав мене й дав мені сувору догану, кажучи, що я стала причиною великого безладу, і наказав мені віддалитися на горище, бо не заслуговую перебувати в товаристві інших монахи́нь. Заборонив мені брати участь у всіх спільних чинах і наказав їсти на підлозі у трапезній зі шнуром на шії, цим просячи прощення за скандал [причиною якого я стала] та відбуваючи покуту. Це все я ретельно виконала у цілковитому мирі своєї душі.

Після того вікарій передав відповідь отцеві настоятелю, описуючи думку монахи́нь. Коли той отримав відповідь, якої не сподівався, то ще більше сповнився пристрастю, як ніколи до того. Тож вирішив поговорити з моїми батьками та сказати їм, що їхня донька наробила безладу в монастирі й буде добре для цієї обителі, якщо вони заберуть мене звідти. Та це нічого не допомогло, бо ще не було [на це] волі Господньої. Тож батьки запитали думки і духовного отця, і монахи́нь про те, у чому річ, і ті запевнили їх, що все це справа лукавого, і що їм не треба робити нічого з того, що їм говорив отець. На цій основі ті черниці написали їм цілого листа, в якому просили ніколи не давати згоди на мій вихід із монастиря. Так мій батько заспокоївся щодо того замішання.

Згаданий співбрат нашого духовного отця, побачивши, що сестри його відкинули, не втручався більше у справи монастиря, лишень у таємниці листувався з настоятелькою.

РОЗДІЛ 32

Розділ 18

Говориться про те, що діялося зі мною в цей час, і як диявол мене бентежив, а Господь упевнював щодо Його шляху і Його Діла

Коли я отримала від вікарія наказ віддалитися на горище монастиря, що мав бути моїм карцером, то втішилась, бо це була б для мене нагода в усамітненні більше віддаватися духовним вправам та молитві. Тож подалась я туди в соромі й упокоренні, але з миром у серці. Тоді розпочалася в мені внутрішня боротьба, сильні скрупули, темрява, зневіра і відчуття залишеності, так, наче не було в мене жодного ліку. Здавалося мені, що Господь через мою гординю покинув мене та що я справді була зведена, а все, що сталося тоді у моїй

душі, було оmanoю. Думала також, що я справді ошукала свого духівника, через що спричинила стільки зла. У такому стані я плакала перед моїм Господом.

Коли я тривала у такому пригніченні духа, Господь дав ясність моїй душі та мовив: *«Будь певна, це Я. Чому ж ти лякаєшся? Чи ж не говорив Я тобі, що демон боротиметься проти тебе? І обіцяв Я тобі, що волосок із голови твоєї не пропаде: все було тобі пояснено. Звірся в усьому, що діється в твоїй душі, твоєму провідникові. Живи, залишаючись понад усіма цими упокореннями, без страху перед тим, що чинить світ, створіння та лукавий»*. Душа моя ожила від цих слів, я відчула внутрішню упевненість, що свідчило про те, що це справді Господь потішив мене. Тоді дух мій відпочив поза всіма сотвореними речами, у повному відданні себе з довірою Богів.

Та з часом, коли проминало це єднання з Ним, у мою душу поверталася тіснота й величезний біль. Тож одного ранку, перед святим Причастям, я була така зажурена, що мені здавалося, що Бог не лишень не любить мене, а радше карає мене як свого ворога, і все те, що трапилося зі мною, було тільки сном. Тоді здавалось мені, що чую: «Бачиш, як мучить тебе з усіх сторін?» Це навело мене на думку, що Бог вигнав мене з попереднього монастиря, який було ліквідовано, і що Він ненавидить мене. Здавалось мені, що я – наймізерніша істота на світі, огидна й осоружна Богові й усьому створінню. Так перебуваючи в тому мороці, я не мала бажання відкривати своїх уст до будь-кого, та й не мала кому звіритися про свій біль.

Так плачучи в серці, я приступила до святого Причастя. Вмить Господь підніс мене до Себе і мені здалося, що я існую у житті мого Ісуса. Він промовив до мене ніжно сутнісними⁶¹ словами: *«Ти моя улюблена та подруга моя. Тому я переніс тебе у царство Мого хреста та слави, у царство Мого миру й упокоєння серед болю та печалі, як і я жив, коли був подорожнім на землі»*.

І Він підтвердив справу нового Інституту, яку дав мені, кажучи: *«Не завдавай собі турботи, ти ж знаєш, що тобі треба винищитися для себе, щоб це Діло могло здійснитися. Тому для тебе необхідним є це страждання та це зведення до нічев'я. Так тривай, ніби похована в тому болю та в собі самій зведена до нуля. Так те, що Моє, залишатиметься чистим в тобі, так, як на початку цього Діла Я об'явив і показав тобі, що все звершується в Мені, доброти вічної слави»*.

Так підбадьорив мене Господь і навіть серед страждань ніколи не переставав зміцнювати мене. Часом давав мені прагнення перестраждати хоч часточку погорди, яку Він втерпів, а я виявляла готовність страждати, навіть від руки супостата, будь-які труднощі та хрести, що будуть Господеві до вподоби. Багато разів серце розпалювалося молитвою з проханням, щоб об'явлення Його слави не забарилося через мої провини. Іншим разом, перебуваючи на молитві у великому зосередженні, Господь показав мені Діло Боже, неначе воно вже було довершено. Це зродило у мені великий мир та певність, немовби воно вже здійснилося.

Так минуло п'ятнадцять днів, які я з послуху наказів згаданого вікарія провела на горищі. Наставниця новичок переконала його, щоб дозволив мені повернутися до своєї келії. Тож вона прийшла і, знайшовши мене на горищі, сказала: «Спустіться до своєї келії та ходіть на всі спільні події. Здається мені, що це усамітнення служить лишень вашому лінивству». Так я тоді й зійшла.

Попри те, в цей час я страждала від великої покинутості, бо не мала можливості ні писати, ні розмовляти зі своїм духівником через заборону та сум'яття, яке тоді виникло. Лишень за посередництвом звичайний місцевого сповідника мені вдавалося зрідка передати кілька таємних листів до мого духовного отця. Тут додаю один із моїх листів та відповідь мого духівника, обидва автентичні. Ось що я написала йому:

⁶¹ Суттєсні слова – т. зв. субстанційні слова, тобто за схоластичною термінологією такі слова, які людина сприймає безпосередньо від Бога, і які потрапляють у найглибше єство людини, без посередництва видінь, образів чи голосу. Людина одразу цілісно їх сприймає і розуміє. Часом містики, щоб описати їх, намагалися висловити їх доступною мовою, що спонукало їх послуговуватися метафорами та образами.

Преподобний отче у Господі.

Внутрішньо я дуже страждаю, бо здається мені, що це неправда – все, що пройшло через мене у справі світла, отриманого від Господа, і все було обманом, і мене огортає великий страх. Та, щоб не жити у постійному страху та смутку, мені здається, що краще буде забути про все та опертись лише на Бога. Та щоб не переживати всередині того скрупулу⁶², начебто я піддалась омані через те, що тоді було, думаю забути про те, відкидаючи все, що могло би з'явитися і радше жити безпечно в самотності, з болючим, так, але дорогим хрестом, у самозабутті й відданні себе Богові. Але я не можу цього зробити, бо Ви мені виразним наказом веліли повідомляти Вас про все, що діється в моєму нутрі. І можливо, саме це є тепер моїм найбільшим хрестом.

Одного ранку після святого Причастя, Господь мій Ісус Христос з'єднав мене із Собою, які Він іноді чинить винятково зі Своєї доброти. І після того, як душа повернулася до себе з цього найчистішого акту злуки, Він, мій Господь, звелів мені піти й знайти нашу матір настоятельку, що переживає жахливі спокуси проти мене, та просвітив мене в усьому, що демон нашіптував їй у серці, і сказав відкрити їй із любов'ю та покорою всі свої наміри; і як кров'ю ягняти ламають діамант, так Його дорогоцінною та божественною кров'ю буде зламано затверділість цього серця, яке диявол гнітить стількома своїми навіюваннями.

Так, вийшовши з хору після закінчення молитов, я одразу подалась до нашої матері й смиренно сказала їй усе, що Господь пояснив мені, особливо ж те, що найбільше її хвилювало: те, що вона вірила, що я дораджую сестрам непослух її волі та волі отця настоятеля, який її підтримував. Вона з повною довірою відкрилася переді мною і висловила всі свої спокуси щодо мене. Мовила також, що це все правда, що я їй сказала: що диявол навіював їй, начебто я перетягнула всіх сестер на свій бік та намовляла їх до спротиву їй; що через ці зміни в правилах я прагну стати настоятелькою цього монастиря. розповіла мені ці та інші речі, що їх диявол нашіптував їй. Вистогнала свій жаль, що тоді, коли я отримала цю благодать від Господа щодо нового Інституту, не призналась їй у цьому, як слід було зробити. Я ж відповіла їй, що ніколи, дякуючи Богові, не дораджувала сестрам нічого, що суперечило би пошані, повазі та честі щодо неї як їхньої настоятельки чи любові ближнього. Запевняла її, що люблю її дуже сильно у серці Ісуса Христа та що завжди буду її слухняною донькою, щоб вона не боялася, бо я не стану настоятелькою навіть тоді, коли новий устав буде введено в цьому монастирі, бо не така є воля Господня, щоб я очолила Його Діло, і що ця справа мене не стосується, але мене цікавить тільки слава мого Господа і Його святе благовоління.

Наприкінці розмови настоятелька зовсім розпогодилася і сказала мені, що коли впроваджуватиметься новий устав, вона більше не перешкоджатиме. Обійнявши мене з ніжністю і великою сердечністю, сказала, що тепер вона відчула справжнє полегшення на душі (від злих думок), і коли я йшла від неї, вона була цілком задоволена. Але цей спокій тривав недовго, бо постійно до неї верталися ворожі підшепти. Однак не було це так, як раніше, коли вона ходила з похмурим обличчям через мене та спільноту, тепер вона трохи пом'якшала.

Тож моліться, мій отче, за неї і за мене. Прошу Вас, благословіть мене у серці Ісуса Христа.

Смиренно цілую Ваші стопи.

Нижче подаю оригінальну відповідь мого духівника:

Сестра Марія Челеста

Ісус Христос нехай буде нашим життям

Скаля

Моя улюблена донько в Господі,

⁶² Скрупул (з лат. scrupulus – «камінчик») – це хворобливі, навязливі, часто перебільшені докори сумління через дрібниці, позбавлені справжнього морального підґрунтя для того, щоб переживати, що скоєно гріх.

Маю надію в благословеному Бозі, що наші спільні вороги засоромляться та будуть знищені Його божественною силою, а тому не зможуть торжествувати в тих їхніх жахливих діяннях, що їх вони вже скоїли. Тож, мабуть, матиму можливість побачити Вас. Моліть Господа, щоб сподобилися прийняти дар світла і благодаті ті, що цього потребують, бо ж я не перестаю чинити те, що можна зробити для чесності й любові ближнього на більшу славу Божу, а також для Вашого добра та інших. Не думайте, що я не збираюся приїхати, просто я не можу приїхати доти, доки всі речі не складуться так, що я врешті зможу прибути.

Добрим є пізнання Вашого нічев'я і того, що нічим є всі речі, які не є Богом, про що Ви згадували в попередньому Вашому листі. Ось саме цього від Вас я очікую: часто роздумуйте над цим, бо ця правда прекрасна та цінна.

У новонародженому Дитяткові й у Його Пресвятій Матері та її святому Обручникові Йосифові зустрінемось біля святих воріт, що відкрились у вифлеємській ясині. Увійдіть і подивіться на ці уми та серця, у якій безодні самовідречення вони опинилися. У єднанні з ними перебувачи, благословляю Вас тисячі разів,

Ваш люблячий отець.

РОЗДІЛ 33

Розділ 19

Як до монастиря прибув надзвичайний отець, якого прислав до нас співбрат духовного отця монахинь, і що сталося в цей час

Як минуло кілька місяців після тих подій, описаних вище, настоятель нашого духовного отця забажав дізнатися, в якому стані знаходиться спільнота після того, що сталося, бо думав, що разом із настоятелькою, котра перебувала в постійному душевному неспокої ума, у такому ж занепокоєнні умів перебуває й решта монахинь. Будучи в тому переконаним, цей отець вирішив прислати одного з отців Згромадження побожних трударів, що був підлягав тільки йому, бо вважав, що відсутність духовного отця, який був під його заборонаю, посіяла велике замішання в монастирі. Він також думав, що через те, що не дійшло до реалізації Діла, як цього бажали монахині, між ними та настоятелькою мали би виникнути непорозуміння і неприязнь, про що він говорив отцям свого згромадження. Тож він вибрав того отця як надзвичайного сповідника для монахинь з метою призначити його постійним духівником, черниць замість того, якому він заборонив контактувати з монастирем. Під секретом він розповів тому отцю докладно про все, що думав і відчував щодо цього монастиря та представив його спільноті за посередництва вікарія Скалі. Останній сказав монахиням, що надзвичайний сповідник приїжджатиме лишень щоп'ятнадцять днів до монастиря. Так він сказав при всіх, а таємно просив деяких сестер, щоб прийняли його за свого постійного духівника, бо це буде на славу Божу, і так сестри зробили.

Приїхавши, цей надзвичайний отець сподівався застати все так, як розповів йому настоятель, і вірив, що побачить монахинь, душі яких знаходяться у плачевному стані та весь монастир догори дригом. Але вислухавши всіх сестер, побачив, що вони перебувають у повному мирі та любові як між собою, так і в їхньому внутрішньому житті. А після того, як усі посповідалися у нього, його огорнув подив та водночас велике утвердження у вірі. Пізніше Господь послужився ним так, що той отець не тільки прозвітував отцеві настоятелеві, який послав його, про добрий стан та досконалість сестер у монастирі, але ще й виголошував привселюдні похвали про нас серед отців свого згромадження, яким отець-настоятель повідомляв про протилежне, так як він думав і як представляла йому в листах настоятелька монастиря.

У Неаполі того отця попередили, що монахині тепер позбавлені проводу свого духовного отця через згадану заборону спілкування з сестрами, тож він думав стати духовним отцем спільноти замість попереднього, як йому запропонував настоятель. Отже, цей добрий отець виявив готовність зайняти місце духівника монахинь, кажучи сестрам, що попередній духовний отець не зможе більше займатися проводом монастиря, бо ж має

заборону від свого настоятеля. Говорив також, що не добре для їхніх душ жити без духовного проводу, а як сестри погодяться на його кандидатуру, він із задоволенням проситиме настоятеля про дозвіл на таке служіння. Але сестри відповіли, що вони безмежно вдячні йому за вияв такої приязності, та все ж вважають, що не належить так швидко приступати до нових виборів і воліли зачекати на відповідний час, коли Господу буде вгодно дати можливість їхньому духовному отцеві надалі продовжувати свій обов'язок. Так відіслано цього надзвичайного сповідника з монастиря.

РОЗДІЛ 34

Розділ 20

Про багато чудесних речей, якими в цей час Господь підтверджував Своє Діло

Одного дня, коли я була на молитві, що, як зазвичай, я відбувала після повечір'я, у зосередженні і смиренні, бачила я себе саму як непотрібне знаряддя у ділах Господніх, навіть більше – здавалось мені, що я лишень перешкода для благодаті Господньої. Тоді почула такі слова: *«Надійшов час, коли цей отець заплатить за свої борги. Його вразить тяжка хвороба, через яку він помре перш ніж реалізується справа мого Інституту. Та він цього не побачить як покарання за перешкоди, які він зробив для цього Діла».*

І так сталося. Три місяці потому в нього стався інсульт, після чого все його тіло спаралізувало та трясло до кінця життя. Ця неміч прикула його до ліжка, і він більше не міг вийти зі своєї келії, і не тільки це, але він радше лепетав як дитина, ніж говорив. Так було аж до його смерті, що надійшла перш, ніж звершилося Діло Господнє. І перед смертю, коли його відвідав звичайний сповідник монастиря, він з великим зусиллям, затинаючись, промовив: *«Монахині з мого монастиря приймуть новий устав, але я цього не побачу».* Так і було, надійшов новий сильний приступ, внаслідок якого він помер.

Господь бажав багатьма чудесами підтвердити Своє Діло монахиням цього монастиря. Була там одна сестра на ім'я Марія Магдалина, племінниця вікарія зі Скалі дона Анджело Кріскуолі. Невдовзі після своїх обітів ця черниця занедужала на психічну хворобу, яка довела її до такого стану, що та їла екскременти. Сестри змушені були постійно дивитися за нею та завжди чувати, бо вона, втративши розум, мала постійне бажання кинутися в колодязь. Тож бідні сестри мусили постійно – вночі і вдень – замикаати її. Для цього настоятелька призначила сестру, яка була наставницею хворої черниці, коли ще та була на новіціяті, щоб та наглядала за нею. Через те, що божевільна приносила стільки неспокою у спільноту, вікарій, її рідний дядько, вирішив забрати її з монастиря та говорив про це з монахинями. Ця новина засмутила її наставницю с. Марію Рафаелу, яка виховувала дівчину на дочку монастиря. Тоді та сестра-наставниця сказала Господу, що якщо цей новий устав, який Він бажає дати їхньому монастиреві, дійсно є Його волею, як вони вірили, то нехай зволить підтвердити це через знак і благодать зцілення цієї бідної черниці від її божевілля. Не минуло й місяця, як ця сестра почала приходити до розуму, ходити на богослужіння та приступати до святих таїнств, як інші монахині. Відтоді вона стала спроможною виконувати різні обов'язки у монастирі й робила це з досконалою розсудливістю та у великій вірності життю на загальну радість усіх сестер, які всі були свідками цього чуда, що його вчинив Господь, на підтвердження Його Діла. А я зауважила, що коли вступила до монастиря у Скалі, с. Магдалина рівно рік страждала на цю хворобу, і рівно рік після об'явлення Діла, вона зцілилася.

Духовний отець монахинь також занедужав на дуже тяжку хворобу, та вся спільнота перебувала у смутку й благала Господа про його оздоровлення. А я також одного дня молила Господа, щоб благоволив дати здоров'я цьому отцеві, бо ж боялася, що він такий слабкий і що грозить йому смерть. Тоді Господь запевнив мене та сказав, що отець не тільки не помре, а й побачить Діло довершеним та сповненим, та що буде йому додано ще десять років життя до тих років, які залишилися йому прожити. Тому він не лишень побачить Діло, що здійсниться в монастирі, але й те, як воно розшириться по інших місцях завдяки новим фундаціям.

РОЗДІЛ 35

Розділ 21

Як Господь пояснив мені, яким є дух цього Інституту, та як щораз більше мене утверджував та зміцнював

Господь не переставав постійно утверджувати та зміцнювати всіх тих монахинь щодо Свого Діла, хоч ворог безперервно спричиняв великі труднощі, щоб перешкодити в його реалізації.

У цей час я залишалась без духовного проводу, бо дуже рідко мала можливість писати до свого духовного отця, написала лишень кілька потаємних листів, які передавала через руки звичайного сповідника, тому моїм провідником та вождем був тоді Господь. Одного ранку, після святого Причастя, коли я перебувала у внутрішній боротьбі, як я це описувала у попередніх розділах, Господь підніс мене, у світлі й у дусі. Господь промовив до мене: *«Дочко, чи ти не знаєш, як мало людської допомоги мені потрібно, щоб довести до сповнення це Діло мого Інституту? Що можеш дати від себе? Лишень трохи вірності. Не бажая, щоб ти перестала говорити твоєму духовному отцеві про те, що стосується моєї слави. Навпаки – ти повинна цілковито віддатися Мені і не турбуватися про себе. Знай, що як будеш знаходити в багатьох речах супротивну думку твого духівника, це – моє розпорядження, не його вина. Чи Ти не пам'ятаєш, як Я дав тобі цей Інститут, коли Твоя душа пережила перемену у Мою божественність, та дав тобі духа цього Інституту, та показав тобі скорби мого життя і дав їх Тобі, і зробив Тебе причасницею всіх діянь і чеснот Мого життя?»*

Ти знаєш, як гордували Мною, як переслідували і принижували Мене ті, які є найдорожчими для Мене, аж до смерті на хресті. Все це сталося через упокорення, укриття та зневагу. І так Я прославив Отця та поклав фундамент під Мою Церкву, Моїми упокореннями Я вилікував людство від зла гордині. Моє життя було скорбом, укритим у презирстві та смиренні. Знай, що саме це є духом вашого Інституту: презирство до себе. І, щоб довершити у тобі усі ці плоди, Я вчинив цю перемену твоєї душі у Моє життя, даючи тобі те саме. Бо Я забажав насадити цей устав спочатку у твоєму серці, а потім, в результаті багатьох сумнівів, погорди, труднощів і страждань, які ти терпітимеш багато років, перш ніж звершиться Діло, – закласти солідні основи смирення, убожества та самозречення.

Ви думаєте, що Я не люблю вас та не дбаю про вас, коли ви просите Мене про свої потреби? Але ж це не так, бо Я чиню те, що є добрим для вас. Вам ще бракує ототожнення з Моєю волею, тому допускаєтеся багатьох недосконалостей, хоч не волею, але розумом. А це не дозволяє любити Мене чистою любов'ю, так, як ви повинні. Дочко, не бійся сказати все своєму духовному отцеві. Чим, Ти вважаєш, є Твій дух? Це є тільки Моя любов. Хто ти в суті своєї душі? Ти є образом Моєї сутності. Тож бійся того, якщо можеш боятися. Єдиний є Мій Дух, що творить всяке добро в кожній духовній істоті. Тому та душа, яка є троном Бога, коли Дух надихає її, рухається, діє, розпоряджається і не може помилитися. Тому Він [Дух] називається найбільшим благом і чеснотою, незалежною від будь-якого створіння. Він діє так, що дає ясність в умі, запал у волі, зрощує плоди добрих вчинків і спонукає душу до поступу в добрих вчинках. Тому вона не може помилятися в своєму знанні.

Натомість злий дух, хоч як він може скривати свою злобу, тільки виступає під виглядом добра, але його можна розпізнати по плодах через вправлення в чеснотах: Якщо він може підробити одну чесноту, то в іншій йому цього не вдасться. Наслідки його дії в душі – це знеохота до добрих діл, темрява ума, млявість волі. І постійно, як ознаку якоїсь помилки душа переживає страх, морок, непевність у виконанні – цілковиту протилежність до того, що походить від Духа Святого.

Дочко, прагну, щоб ти любила Мене і щоб ти не боялася передавати твоєму духовному отцеві все, що Я тобі кажу. Не турбуйся про те, що зазнаєш спротиву чи погорди, таке бо є Моє уподобання. Люби тільки Мене і не турбуйся ні про що інше. Знай, що твій ум не може збагнути моїх доріг, ані не може їх зрозуміти жодне створіння. Те, що я кажу тобі, не залишиться пустими словами, але все сповниться, хоч тобі це здається неможливим. Ти отримала три радості: чисту любов, презирство і хрест. І як інакше ти б хотіла втішатися їхніми наслідками, ніж Я втішався ними на землі? Якщо твій духовник сказав тобі, щоб ти не вірила самій собі, то добре сказав, бо те, що ти отримала, не є твоє. І тому не думай більше про себе, бо ти не є сама собою і не належиш більше собі. Кожного разу коли ти у Причасті приймаєш Мене, помираєш для свого життя. Це є акт, завдяки якому ти живеш у моєму житті».

Це все я зрозуміла так, як звичайно: в один лишень момент я отримала ті та інші поучення, яких тут не записано, щоб занадто не видовжувати розповідь про Діло. Це було так, наче якийсь надзвичайно обізнаний учитель все мені пояснив, або багато вчених просвітили мене. І здавалось мені, що віра перестала вже для мене бути справою вірою, бо в один єдиний момент мені було дано зрозуміти стільки правд.

Іншого дня Господь знову приспішив мене до виконання Діла. Але я, бачачи таку силу силенну труднощів на той час, не відповідала Господу і не записувала того, що чула. Тож Господь вислав ангела зі стрілою в руках, який, занутивши її у кров Агнця-Ісуса, зранив нею моє серце. І ця рана повністю зміцнила мене у серці на терпіння всяких неприємностей, образ і зневаги, та всієї тернистої дороги, яка мала стати моєю часткою.

РОЗДІЛ 36

Розділ 22

*Про зняття з посади попередньої настоятельки та про вибір нової,
про мої обіти та багато інших подій із цього періоду*

Коли доходила до кінця трилітня каденція настоятельки, монахині чекали на час нових виборів, бо вважали цю зміну необхідною задля більшого миру, спокою і духовного зросту їхніх душ. Тому вони вважали за доречне написати листи до їхнього духовного отця, який дотепер не міг приїжджати до монастиря через ту заборону, яку наклав на нього його отець-настоятель. Тож вони написали до нього, радячись, котра з сестер, на його думку, зможе найкраще виконувати обов'язок настоятельки, щоб могли зробити новий бажаний для них вибір. А щоб мати певність, що ці листи потраплять саме в руки духовного отця, вони вирішили особисто передати їх через звичайного сповідника, щоб той із власних уст міг передати йому думку монахиням. І так було зроблено.

Тоді наш духовний отець написав листа до сестер, в якому зазначив, щоб у виборі нової настоятельки сестри поступали згідно з Божою волею та власним сумлінням, але якщо бажають знати його особисту думку щодо нового вибору, то він вважає, що найвідповіднішою для цієї функції є наставниця новичок с. Марія Анджела від Христа Розп'ятого, монахиня зразкового життя та чеснотливих звичаїв, прикрашена второпністю та великим розпізнаванням у духовних справах. І так, після того, як отець сповідник повернувся з цими листами, сестри організували нові вибори.

Тож у день П'ятидесятниці відбулося офіційне зняття з посади вищезгаданої настоятельки у присутності єпископа, а в день Пресвятої Тройці відбулися нові вибори. Настоятелька склала свій уряд в руки єпископа у 1730 році, а вся капітула одноголосно вибрала настоятелькою спільноти матір Марію Анджелу від Христа Розп'ятого на велику радість і спільну втіху всіх черниць. Відтоді в монастирі запанував великий мир і зріст духовного життя усіх монахинь, з великою ревністю у святих чеснотах, під добрим проводом цієї матері. Тоді також попередня настоятелька припинила листування зі співбратом духовного отця монахинь. Недовго після того він захворів на важку хворобу й помер, як це було описано вище.

Першого року керівництва нової настоятельки пришвидшено, наскільки це можливо, мої обіти, тобто підтвердження обітів, які я склала в ліквідованому монастирі вже багато років тому. Отже, на превелику радість всіх сестер, я підтвердила свої обіти разом із моєю сестрою, коли закінчились два роки нашого новіціату.

РОЗДІЛ 37

Розділ 23

Про те, як духовний отець монахинь став єпископом, як він прислав до нас дон Альфонса (Лігуорі), і як Господь зволив здійснити своє Діло на тому місці

Сподобалось Господеві, що після стількох труднощів духовний отець монахинь прийняв єпископський сан з осідком у декілька миль від Неаполя. Йому потрібно було податися до Риму, щоб прийняти свячення, і він провів у Римі близько восьми місяців. Тож між часом, як йому було заборонено відвідувати монастир, і тими місяцями, які він провів у Римі, пройшло близько двох років, протягом яких він не приїжджав до Скалі.

Монахині, дуже прагнули, щоб він приїхав заради їхніх духовних потреб, адже вже стільки часу були позбавлені допомоги, тож молилися до Господа, щоб прискорив його приїзд. Але отець написав із Риму, що його приїзд не передбачений аж до кінця жовтня або початку листопада 1731 року з огляду на його стан здоров'я, який не дозволяє йому подорожувати під час надмірної літньої спеки. Тож він прислав до Скалі одного Божого слугу на ім'я дон Альфонс де Лігуорі, неаполітанського священника й місіонера, щоб провів у монастирі духовні вправи та був їхнім надзвичайним сповідником, кажучи, що всі сестри цілком свobodно можуть довірити йому справи своїх душ так, як би вони це вчинили перед ним самим.

Тож цей отець, що звався дон Альфонс, як тільки отримав листа від нашого духовного провідника, негайно поїхав до Скалі та прийшов до монастиря. Прибувши, він одразу покликав матір-настоятельку та її співсестер і сказав їм, що його прислав їхній духовний отець, щоб провести для них реколекції й бути водночас їхнім надзвичайним сповідником. Але передусім він приїхав до цього монастиря задля однієї зведеної монахині, як про це говорилося в цілому Неаполі. І хоча подобалось Господу підтвердити Своє Діло шістьом іншим черницям (так розпорядився Він, щоб допомогти мені, щоб це Діло могло зреалізуватись у свій час, бо ж коли я отримала об'явлення Діла, була ще новичкою), але тільки мене було названо зведеною, як настоятель нашого духовного отця розголосив це по цілому місту Неаполю. Тому отець Альфонс де Лігуорі задля своєї ревності переживав великий страх за спасіння моєї душі.

Спочатку він запитав у настоятельки про моє ім'я, бо йому було відомо, що я знаходжуся всередині монастиря. Настоятелька відповіла смиренно, що вона задоволена з того, що отець приїхав, щоб наставляти монахинь на істинний путь слідування за Господом і що всі сестри з радістю підуть до нього за порадою, як це постановив їхній духовний отець.

Отець Альфонс, не будучи задоволеним такою загальною відповіддю, почав випитувати її про причину того, через що стільки всього говорилося про цей монастир. Настоятелька разом із кількома сестрами, що з нею товаришували, довго розповідали про все, що сталося, та про те, як диявол намагався перешкодити сповненню Діла.

Коли цей отець вислухав усе, то запалений святою ревністю сказав, що не заспокоїться, якщо спочатку не порозмовляє з тією черницею, яка отримала устав, та з шістьма іншими сестрами, які також отримали від Господа підтвердження Діла. Бажав також у сповідальниці іспитувати всіх сестер спільноти, щоб почути, яка є думка всіх: чи це справді Боже діло, яке не можна відкласти в забуття, чи це не є Боже діло, а тому треба повернути цю душу на істинний шлях здорової досконалості. Так він і зробив.

Наступного дня він сів у сповідальниці й спочатку закликав мене, що отримала новий устав, та попросив мене, щоб я розповіла йому про все своє життя: як я віддала себе Богові ще в дитинстві, про всі ласки, які я отримала від Бога від того часу. Тож я так і зробила,

розповіла, як Господь покликав мене до служіння Йому в надзвичайний спосіб, коли було мені 11 років. Під час першого святого Причастя Господь Ісус Христос показав мені Себе та промовив, що Він обмиває моє серце своєю найдорожчою кров'ю та що вибрав мене на свою невісту. Дав мені побачити всю огиду гріха, а це видіння спричинило біль з приводу всіх моїх гріхів та покаєння, таке велике сокрушення серця, що в мене почався нестримний плач під час слухання святої меси у церкві, що я аж закричала сильно та промовила, не соромлячись оточуючих, що бачили мене і чули: «Ох, скільки гріхів я скоїла!». Від часу цієї благодаті Господь покликав мене йти за Ним, відтоді надходили й інші, нові ласки. Бог вів мене незвичайною дорогою. Так я розповіла йому про всі ласки, які мала протягом усього життя аж до моменту, коли я отримала від Господа об'явлення Діла та новий устав. Оповідала це, не оминаючи своїх страхів і сумнівів, які в мене були перед виявленням цієї справи, ані внутрішніх і зовнішніх страждань, які перетерпіла аж дотепер.

Коли отець відпустив мене, іспитував також шість монахинь, які отримали підтвердження від Господа, що це Діло дійсно від Нього. Опісля, випитав і всю спільноту, включно з колишньою настоятелькою, яка, будучи вже звільненою з обов'язку настоятельки, не ставила перешкод у реалізації Діла Господнього.

Зваживши все, отець Альфонс змінив свою думку з волі Божої, та почав говорити всім черницям, що Діло було від Бога, а не було обманом, як про це суджено, та з ревністю й запалом почав пропонувати спільноті, щоб приготувалася до реалізації такої великої благодаті, що її Бог учинив нам. Промовляв також до тих, які спричиняли різні перешкоди аж до того часу, приводячи їх до докорів сумління, бо вони стали причиною запізнення Господньої слави.

На ці слова попередня настоятелька відповіла, що якщо це є воля Божа, вона не хоче перешкоджати, але готова першою прийняти її. Тож усі черниці, переконавшись, що більше немає ніякої затримки, зі святою радістю обійняли одна одну, віддаючи подяку Господу за те, що після стількох років страждань, сподобалось Йому пролити світло на Своє Діло та здійснити його. Також о. Альфонс був так розпалений святою радістю й ревністю про Божу славу, що не міг стримати свого ликування.

РОЗДІЛ 38

Розділ 24

Про те, як отець дон Альфонс де Лігуорі подався до єпископа Скалі, щоб просити про дозвіл ввести устав Найсвятішого Спасителя, та облектись у нові габіти, і про те, як він отримав на все дозвіл і як монахині одягнули габіти Найсвятішого Спасителя

Отець Альфонс де Лігуорі негайно подався до місцевого єпископа – ординарія, на ім'я Ніколя Гверр'єрі, разом із двома співбратами місіонерами: о. Вінченцо Маннаріні та о. Джованні Мацціні⁶³. Цей єпископ вислухав їх із зичливістю, бо знав про все, що перед тим сталося у монастирі та дав о. Альфонсові всі повноваження, щоб вчинити в монастирі те, що він бачить як справу на славу Божу та користь душ. Повернувся він від єпископа надзвичайно втішений і домовився з сестрами, що новий устав буде введено в прийдешню П'ятидесятницю. У міжчасі отець Альфонс провів духовні вправи, щоб підготувати сестер до прийняття нових правил уставу, і з цієї нагоди він проголошував проповіді на тему життя та чеснот Господа Ісуса Христа, а сестри уважно слухали, приготовляючись до цього свята.

Духовного отця монахинь повідомляли про все, що відбувалося, і разом із його благословенням сестри прийняли рішення про зміну одягу. Вони подбали про сукно для габітів і мантий, а я викроїла габіти та мантиї для всіх сестер, згідно з формою, яку Господь показав мені. Також замовили в Неаполі зображення Найсвятішого Спасителя, що сестри з обітами мали носити на грудях.

⁶³ Марія Челеста часто робить помилки у прізвищах. Єпископ мав прізвище Гверр'єро, а отця Маннаріні вона часом називає Маннаріно, або навіть – Мандаріні. Отець Мацціні в неї фігурує як Мацція.

Як усе звершилося, відбулися облечини монахинь у Свято Зішестя Святого Духа 1731 року. Так, благодаттю Божою після стількох труднощів, про які було сказано раніше, було започатковано новий Інститут. У невимовній радості всі монахині відспівали *Te Deum* у подяку за незліченні ласки, які вони отримали від Господа. Нехай буде завжди благословенне і прославлене Його святе ім'я на віки віків, амінь.

КНИГА ДРУГА

РОЗДІЛ 39

Розділ 1

Про ревність, з якою черниці почали жити за новим уставом на початках життя, і як Господь знову дав мені устав, який я під послухом написала наново

Монахині розпочали швидкий святий біг шляхом, який визначив для них їхній Жених і Наставник, з великою ревністю та горінням духа: умиртвлення плоті були дуже надзвичайними, з'єднані з умиртвленнями духа. Змагалися в бігу за пахощами їхнього помазання. Носіння волосяниць і бичування були їхніми постійними вправами, разом із нічними чуваннями в палких молитвах перед Найсвятішими Тайнами або в усамітненні власних келій.

Щоб сказати детальніше, ніж звичайно, багато сестер чувало через цілу ніч у хорі, прославляючи Бога співом та молитвою. Подібно вони проводили й день у святому усамітненні, а на рекреаціях їхні взаємні розмови були настільки палкими та духовними, що звідси вони виходили так, ніби після молитви в хорі. Але про це ще розповім далі.

Настоятелька, як і сестри у монастирі, хоч і ввели в чин усі правила й устав нового Інституту, та не мали ще написаного мною тексту уставу, бо під час нелегкого періоду, який я описувала вище, духовний отець монастиря забрав їх із собою, так що в нього опинилися як оригінал, так і деякі копії, які, з повеління настоятельки, інші черниці зробили з оригіналу. Тому в монастирі не було жодного тексту написаного уставу.

Тому настоятелька вважала, що було би добре написати до духовного отця, щоб він благоволив прислати до монастиря написаний мною устав, адже його потребували, щоб краще дотримуватись досконалого виконання монаших правил як у той час, так і в майбутньому. Так від імені всієї спільноти настоятелька написала прохання про новий устав. На це отець відповів що тепер йому потрібний цей устав, а мені він наказує написати його наново. Отже, настоятелька дала мені розпорядження, як благословив її духовний отець, але я написала листа до нього, в якому було сказано (тут додаю свій власний оригінал):

Мій отче, я отримала наказ, що Ваша Превелебна Святість доручає мені знову написати устав. Мені здається, що це було б з мого боку великою зарозумілістю, якби я взялася наново писати устав стільки років після того, як моя душа отримала його від Господа. Тим більше, що не отримала я жодного повеління від Господа, ані не пам'ятаю добре (того, що написала). Тож написання уставу наново вимагало би, щоб Господь показав чудо. Моя душа дуже боїться спокушати Бога, боюся також себе самої, щоб не додати чогось від себе до цього Діла. Тому благаю Вас, щоб Ви звільнили мене від цього послуху, бо він завдає мені багато неспокою. Прошу Вашого благословення та цілую смиренно Ваші стопи.

Тимчасом у мені тривала боротьба двох протилежностей, після того, як я написала до свого духівника, бо з одного боку мені здавалося, що це брак послуху своєму духівникові, а з іншого – що це вимагання від Бога дати нову благодать. Так, серед тих побоювань, одного вечора я вирішила розпочати написання Вступу про дух Інституту. Та попри бажання почати, нічого не змогла написати. Тому я вирішила не писати більше цього уставу і, погасивши світло, пішла спати.

Як тільки я лягла відпочивати, то побачила праворуч від себе нашого Господа Ісуса Христа, котрий сказав: *«Ти втомлена, відпочинь у Мені»*. Цими словами моє серце повністю розпалилося та я відчула, як воно повністю розтануло в насолоді любові. Мій дух у захопленні ввійшов у стан спокою понад усіма моїми чуттями. І в цьому відпочинку мені здавалось, що Господь передає мені багато крові зі Свого серця, щоб я могла написати устав. Душа моя наповнилася ликуванням і любов'ю.

Тоді Господь промовив до мене: *«Чи ти довіряєш Мені?»*. Моя душа актом любові відповіла, що так. Тож Господь повторив, мовивши: *«Чи ти не віриш, що я можу вчинити так, що ти напишеш устав наново, і то не в чернетці, як ти писала вперше, але в цілковитій досконалості? Я вчинив із тобою так, як чинять голуби, які спочатку зносять свої яйця, а потім своїм теплом перетворюють їх на багато голубів, подібних до них самих. Так само і Я теплом моєї любові зродив у першому уставі ці яйця в тобі, і вони були тим першим уставом, який ти записала в чернетці. А тепер теплом Мого милосердя Я народжу в тобі багато голубів, подібних до Мене»*.

Тоді в одну мить Господь передав мені весь зміст дев'яти основних правил, з такою великою тонкістю та ясністю, так щоб я глибоко зрозуміла їхній сенс. Щобільше, Він навіть дав мені зрозуміти науки Святого Письма, що містяться у святих Євангеліях, з новим світлом, завдяки якому я могла пояснити в конституціях, як дотримуватися монашої дисципліни, поданої в уставі. Якби в цю ніч я не загасила світла, то написала б усі дев'ять духовних правил.

Тієї ночі я зовсім не змогла ні відпочити, ні заснути, бо Господь стояв при мені. Все ж я прагнула трішки заснути, адже тоді недомагала тілом. Та Господь, стоячи праворуч, поклав мою голову на своєму серці та мовив: *«Відпочинь ось тут»*. І обійнявши мене правицею, тримав мене отак. Він так зміцнив тіло моє й дух, що як тільки настав світанок, я побігла до настоятельки та розповіла їй усе, що сталося. А вона з великою втіхою дала мені своє благословення та повеліла написати цей устав, так як і духовний отець наказував.

Тож я всього лиш за дві години написала всі дев'ять духовних правил з такою швидкістю пера, що здавалося, немовби моя рука літала. Написала я також конституції та всі інші речі, що належали до уставу. Господь був для мене особливою допомогою, а перед собою я бачила собор ангельських духів, які допомагали мені під час писання. Навіть як я йшла монастирем, чи молилася, бачила себе оточеною ними, ніби мене оточувало небесне світло.

Коли, отже, я врешті закінчила писати устав і доповнила його відповідними конституціями, то додала також звичаї, взяті з конституцій св. Франциска Сальського, та всі інші речі, що там містилися, і написала листа, де звітувала про все, що сталося, та про те, як уклала устав наново, а також вислала йому попереднього листа, що поданий вище і якого я писала ще перед тим, як отримала від Господа згадану благодать. Тут подаю ще один лист моєму духовному отцеві, написаний у цей час, де мовиться про те, скільки я витерпіла від диявола.

Мій лист до духовного отця, де говориться, як диявол гнітив мене та погрожував, бо я писала вищезгаданий устав від Господа:

Мене страшенно мучить ворог від часу, коли я знову почала писати цей святий устав: це просто неймовірно, який шум та галас він робив у монастирі, особливо ж у той день, коли я писала. Він прийняв потворний вигляд і з'явився вночі в нашій келії з висолопленням аж до грудей язиком і з вогненними очима. Я дуже злякалась його жахливого вигляду, а він, белькочучи, сказав мені, мовляв, якщо я не полишу це писання, він наведе на мене такі муки, що я пошкодую, що взялася за це. Сказав ще, що вчинить так, аби я втратила Божу благодать. І відтоді мене почали переслідувати численні з'яви, які мене непокоїли. Коли я йшла, чи щось робила, бачила перед собою гідкі образи, які з'являлися невпинно, і де б я не була, я бачила їх, не маючи змоги звільнитися від них, і була наче одурманена та поза собою. Так продовжувалося три дні, після яких я пішла та впала ниць перед звичайним сповідником,

оповідаючи йому про мою муку. Той слуга Божий заборонив йому знущатися наді мною, і відтоді я звільнилася від тих нападів.

Мій отче, пишу це все, щоб не бракувало нічого святому послуху, бо ж Ви веліли мені писати про те, що переходить через мою душу. Тому я зобов'язана розповісти й про інші речі, які траплялися зі мною під час писання уставу. Одного дня, коли я писала, відчула збоку присутність святої Катерини Сієнської, яка сказала мені: «Пиши, о донько, бо Господь Ісус Христос поблагословив твою руку повнотою своєї благодаті й милосердя».

Іншого дня мені була подарована від Господа ясність любові, в якій було об'явлено, в чому суть божественної чистоти, і нею Він прагнув заручити мою душу в цьому житті. Мені здалося, що у серці мого Господа Ісуса Христа я бачу три Особи в одній дії божественної чистоти, тобто, Отця, Сина та Святого Духа, і ця чистота була передана трьома силами моєї душі через три хрести, які вклав у моє серце мій жених Ісус. Своєю дорогоцінною кров'ю Він позначив перший хрест чистотою Бога Отця, відбитою у моїй пам'яті Його божественною всемогутністю, яка проникає все живе творіння за наказом Його божественної любові, єдиним актом Його волі та безмежної могутності. Друга чистота – передана від Сина в силі та світлі ума, Його Словом божественної істини, у якому перебуває божественна і нестворена мудрість. Третя чистота – від Святого Духа у волі душі: це безкінечна радість вічного блаженства любові в Бозі, яке не може пояснити таке нещасне створіння, як я. Знаю добре, що я її досвідчила як приємний запах ароматів, що творять немовби єдиний дорогоцінний бальзам, який заспокоює всю мою душу, бо береже її від власного розтління. 1731 р.

РОЗДІЛ 40

Розділ 2

Як Господь об'явив мені, що Він бажає заснування чоловічого згромадження цього самого уставу

Одного вечора я знаходилась у трапезній, а було це у переддень св. Франциска Асизького, 3 жовтня 1731 року. Господь враз притягнув до Себе мого духа. Тоді з'явився мені наш Господь Ісус Христос разом із серафічним отцем св. Франциском у сяйві слави, і був там також отець Альфонс де Лігуорі. Тож Господь промовив до мене: «Ця душа є вибраною, на очільника цього мого Інституту: він буде першим настоятелем чоловічого згромадження». І тоді я побачила в Бозі це Діло вже як звершене.

Моя душа залишалась сповнена радості, так що я не могла приймати тілесної поживи, вся поринула у внутрішню веселість і залишалась у товаристві цього святого патріарха, що з'явився преображений у нашому Господі Ісусі Христі. Це все тривало стільки, скільки тривала трапеза, але крім цього нічого більше мені не було дано зрозуміти. Я не звернула уваги на цю річ: я йшла далі, не бажаючи в це вірити.

Наступного дня був день святого патріарха, до якого я мала особливу набожність. Я йшла до святого Причастя, геть забувши про те, що трапилось зі мною минулого вечора. Несподівано мою душу огорнула ясність і світло від Господа, так що я зрозуміла, що у формулі Інституту треба написати ці слова Євангелія, які говорять: «Ідіть та проповідуйте всякому створінню, бо Царство Небесне близько»⁶⁴. У цих словах міститься формула життя, що Він продиктував мені у Своє ім'я.

Щоденні духовні вправи братів були такі ж самі, як було зафіксовано в уже написаному уставі. Одяг мав бути подібний у всьому, як це зазначено в уставі. Але брати мали жити в апостольській вбогості так, як той улюблений Його слуга (св. Франциск Асизький), якого празник цього дня звершувався і який точно її дотримувався. Всі свої дочасні блага вони мають скласти в ногах настоятеля і так утворити спільний депозит, який називатиметься «депозитом убогих». Його будуть використовувати для місій, на подаяння для вдів і сиріт згідно з їхніми потребами та за розпорядженням настоятеля. Якщо ж поступить будь-яка

⁶⁴ Мр 16:15; Мт 10:7.

милостиня у вигляді грошового доходу, то можуть прийняти її та покласти до цього депозиту вбогих не як свою, але як власність інших. Настоятель може брати з цього депозиту дещо, коли цього буде вимагати відповідна потреба братів в їхній убогості. У подорожах нехай занадто не віддаляються від своїх обителів і ходять по двоє, проповідуючи покаєння. А ті з них, хто покликаний до споглядального або пустельницького життя, нехай не мають перешкод, бо ті душі, які перебувають на самоті у молитві, більше доможуть наверненню душ, ніж ті, які призначені для проповідання. Нехай у кожному домі буде хоча б тринадцять чоловіків, і нехай не виходять на місії з власного вибору, але лишень тоді, коли їх обере й пошле настоятель.

Це перший запис того, що я отримала від Господа, і я записала на аркуші паперу усе, що отримала. Злучений із уставом монахинь, цей запис став уставом чоловічого згромадження братів, як про це буде сказано у відповідному місці.

Я написала звіт для духовного отця про все, що я почула від Господа щодо нового чоловічого згромадження та про всі інші речі, які мені були об'явлені⁶⁵.

РОЗДІЛ 41

Розділ 3

Як за Божою волею отцеві Альфонсу де Лігуорі було об'явлено про нове чоловіче згромадження. Про те, як помер єпископ Скалі, та про вибір нового єпископа. Про те, як Господь розпорядився щодо нового чоловічого монастиря, і що відбулося у цей час

Для о. Альфонса було неабиякою втіхою все те, що Господь благоволив та сподобив зробити в нашому монастирі, до якого він навідувався, навіть трудячись на святих місіях, і хоч би як втомлювався, та все ж не занедбував відвідувати монастир монахинь. Хоча він був лицарем неаполітанського престолу, первістком у своїй родині, але відрікся світу і віддався у Китайське згромадження⁶⁶, яке якраз тоді заснував аббат Ріпа. Разом із ним був також о. Вінченцо Маннаріні, дворянин високого статусу та знатного походження. Тож вони залишили світ, щоб служити Богові, покинувши свої світські доми. Ці два добрих священики належали до Конгрегації отців місіонерів єпископства Неаполя і проводили місії в Трамонті та вздовж Амальфійського узбережжя, що були недалеко від міста Скалі.

Тож о. Альфонс робив об'їзд і переходив з одного жіночого монастиря до іншого, щоб побачити, як розвиваються справи після успішної реформи, і як він приїхав, черниці розповіли йому про волю Господню, про те, яке об'явлення я мала щодо нового Інституту. Він закликав мене і хотів дізнатися, як це відбувалося.

Як тільки він вислухав мене, то не міг передати, яка радості розгорілася в його серці⁶⁷. Тоді він розповів про це отцеві Вінченцо Маннаріні та іншому своєму товаришеві, також великому Божому слугі, дону Джованні Мацціні. Вони теж знали про все, що сталось у монастирі в Скалі. Тоді ще й вони розгорілися бажанням разом із ним приєднатися до нового Згромадження Найсвятішого Спасителя⁶⁸, коли Господь дав би йому початок. Отже, вони всі вирішили податися до Неаполя для розмови зі своїми духовниками, щоб зрозуміти волю Божу в цій справі щодо кожного з них. Так і вчинили: духовний отець дона Альфонса де

⁶⁵ Цей звіт не дійшов до нас. Фактично цей опис в «Автобіографії» є першою чернеткою уставу місійної спільноти братів.

⁶⁶ Це місцеве неаполітанське згромадження займалося місіями в Азії, головнo в Китаї. Див.: M. RIPA, *Storia della fondazione della Congregazione e del Collegio dei cinesi, sotto il titolo della sagra famiglia di G.C.*, Napoli: Manfredi 1832.

⁶⁷ В дійсності, перша реакція Альфонса не була такою ентузіастичною. У цій частині розповідь Челести скорочена та компілятивна. Для детальнішої реконструкції подій див.: Th. REY-MERMET, *Il fondatore*, с. 136-150; E. LAGE, *Suor Maria Celeste Crostarosa*, с. 99-116.

⁶⁸ Згромадження Найсвятішого Спасителя (Congregatio Sanctissimi Salvatoris) – це первісна назва згромадження, змінена Апостольським Престолом у 1749 році на “Згромадження Найсвятішого Избавителя” (Congregatio Sanctissimi Redemptoris). У 1750 році так само змінив назву і жіночий чин (Ordo Sanctissimi Redemptoris).

Лігуорі⁶⁹ відразу погодився, що це воля Божа; так само отримав згоду о. Маннаріні. Але духовний отець дона Джованні Мацціні сказав, що про це буде мова лиш тоді, коли згромадження стане на ноги, тож він мусів очікувати чотири роки від моменту, як згромадження було засновано, і аж тоді приєднався⁷⁰.

Отець Альфонс знайшов духовного отця монахинь, щоб із ним обговорити все, що стосується реалізації Діла Господнього. Духівник сказав йому, що він разом з ними обома, тобто з о. Маннаріні та з о. Альфонсом де Лігуорі, та з усіма, що хочуть приєднатися, мають податися до Скалі, і там визначитися щодо подальших рішень. а тим часом і монахині, і вони нехай моляться до Господа. І так було.

У той час о. Альфонс не зумів втримати цю таємницю прихованою у своєму серці, тому щоб вона не поширилася серед багатьох братів його згромадження. Його серце горіло, бо так розпорядився Господь; і багато хто захотів перейти до нового згромадження, і число охочих слідувати за отцем, були ревними та повними духа священниками швидко зростало.

Якось отець Вінченцо Маннаріні відвідував дім одного, світського, але благочестивого дворянина⁷¹, що провадив духовне життя та був дуже освіченим у кожній галузі знань. Коли він прийшов до цього дому, бо той слуга Божий замовив у нього месу, вони опісля розмовляли про духовні речі, поки бесіда не зайшла про те все, що сталося у монастирі в Скалі. Отець Вінченцо зробив це не випадково, але тому, що цей мирянин раніше розповідав про багато речей, що трапилися в його душі: ще з юності він отримував багато світла щодо нового Інституту, не знаючи нічого про те, що сталося у вищезгаданому монастирі. І для ясності у цій правді додаю тут оригінальний лист о. дона Вінченцо про Інститут до мене, написаний його власною рукою⁷².

Коли цей благочестивий дворянин дізнався про все від о. Вінченцо, то висловив бажання взяти участь у Ділі Господньому, якщо його особу вважатимуть гідною для допомоги цьому Ділу. Водночас чоловік просив отця завезти його до Скалі, щоб він міг порозмовляти зі мною про Діло для утіхи його душі. Отець Вінченцо чемно пообіцяв йому, що завезе його до монастиря у Скалі, як тільки це буде можливо.

Волею Бога було покликати до Себе єпископа Скалі⁷³, як тільки звершилося Діло Господнє у монастирі монахинь. Смерть цього доброго достойника занепокоїла та викликала жаль, як поміж черницями, так і серед братів, покликаних до Діла, тому що вони отримали дуже щирий, але тільки усний дозвіл, натомість, забракло часу, щоб отримати письмовий декрет на підтвердження уставу.

Новим єпископом Скалі та наступником попереднього, став отець згромадження св. Франциска з Паоли⁷⁴, на ім'я монсеньйор Санторо. Він був дуже близьким другом

⁶⁹ Духовним отцем Альфонса до 1732 року був Томмазо Пагано. Після того він перейшов під духовний провід Фалької. Це рішення далось йому непросто, але було плодом пошуків та конфронтації.

⁷⁰ Мацціні вступив до Згромадження редemptористів 23 жовтня 1735 р.

⁷¹ Тим окресленням Челеста вказує на Сільвестро Тосквеза (Silvestro Tosquez). Він народився у Трої, був адвокатом та займав високі посади в Адміністрації королівської скарбниці. Пор. R. TELLERIA, *San Alfonso Maria de Liguorio: fundador, obispo y doctor*, Madrid: El Perpetuo Socorro 1950, т. 1, с. 194-196 і 256-259; O. GREGORIO, *Mons. Tommaso Falcoia (1663-1743)*, Roma 1955, с. 97-98 і 216-136.

⁷² В рукописі тут поставлено зірочку. Правдоподібно, це мало нагадувати Челесті про залучення листа від о. Маннаріні, чого вона так і не зробила.

⁷³ Монсеньйор Гверр'єро помер у квітні 1732 р. На його місце прийшов 9 червня єп. Антоніо Марія Санторо (1681-1741). Див.: RITZLER – SEFRIN, VI, с. 353.

⁷⁴ Франциск з Паоли (Francesco da Paola, 1416-1507) – святий пустельник, засновник ордену мінімів, які окрім трьох монаших обітів складають обіт строгого посту впродовж усього життя. У віці 12 років батьки віддали його нарік до фарнцісканського монастиря, а потім взяли його з собою на прощу в Асизі, після якого Франциск вирішив стати пустельником і відвалився у печеру, де жив на самоті у молитві та пості близько 6 років. Потім у нього з'явилися послідовники, а коли їхня кількість зросла, було засновано кілька монастирів. Устав нового ордену 1493 р. затвердив папа Олександр VI. Франциск славився як пророк і чудотворець. За легендою, французький король Людовік XI, відчуючи наближення смерті, просив Франциска приїхати в надії на зцілення, але той відмовився, сказавши, що кожне життя має кінець, навіть королівське. Тоді Людовік звернувся до Папи, і Франциск приїхав. Він наставляв короля і був з ним у момент його смерті. Опісля став радником французького короля Карла VIII. Останні 25 років свого життя святий провів у Франції, де й помер.

благочестивого дворянина, про якого згадувалось вище, так що і монахині, і брати, покликані до чоловічої фундації, вважали це великим провидінням Божим.

Тоді о. Альфонс разом із о. Вінченцо подалися до єпископа⁷⁵, котрий був духовним отцем монахинь, та розповіли йому, як Господь завдяки новому єпископу відкриває дорогу до здійснення Діла Господнього, та допомагає затвердити устав й утворити нову фундацію братів. Просили його також про дозвіл для благочестивого дворянина відвідати монастир монахинь у Скалі. А він не тільки дав дозвіл, але й написав листа до настоятельки монастиря⁷⁶, в якому наказував під послухом припилювати, щоб я порозмовляла з тим благочестивим чоловіком, і щоб потім у повній конфіденційності вони повідомили його про все, що сталося. Також кожна сестра, яка хотіла порозмовляти з ним про духовні справи, могла це зробити, бо він був мужем молитви та науки, дуже побожний. Господь його прислав у відповідний час, щоб допомогти Його Ділу.

Так благочестивий дворянин приїхав до Скалі та просив настоятельку, щоб я могла зійти до розмовниці, й разом із настоятелькою ми довго розмовляли про все, що відбулося. У Скалі він провів кілька днів, аж поки не дізнався докладно про все, а пізніше (подався до Кастеллямаре)⁷⁷ і зустрівся з духовним отцем монахинь. І так, повні втіхи, вони возрадувались у Бозі. Після того, благочестивий дворянин поступово почав вводити в цю справу нового єпископа Скалі та розповідати йому про все, що діялось у його дієцезії та в монастирі в Скалі. Молодий дворянин зумів так добре представити справу, що новий єпископ пройнявся великою пошаною та прихильністю до Діла Господнього та до згаданих черниць, і навіть обіцяв позитивну відповідь для Діла, щобільше особливу опіку та сприяння для нього. Також отці Альфонс і Вінченцо час від часу приходили до монастиря та разом із благочестивим дворянином листувалися з монахинями щодо всього, що стосувалося доброго розпорядження у справі нової фундації братів.

Коли, отже, новообраний єпископ Скалі зайняв свою катедру, то почав виявляти сестрам багато прихильності та вважав цей монастир санктуарієм своєї дієцезії. Він також просив настоятельку про можливість розмови зі мною про деякі справи свого сумління. Так і було, приходив, щоб радитися зі мною у справах сумління. І була тоді єдність та взаємна любов поміж братами і монахинями та їхнім єпископом.

РОЗДІЛ 42

Розділ 4

Про кілька чудес, які в цьому часі вчинив Господь, коли браття зібралися в гостинному домі монахинь, про ревність монахинь у той час і про галас, який вчинили демони, коли Господь розпорядився про добрий початок чоловічого згромадження

Коли диявол бачив ці добрі початки, то почав переслідувати черниць дуже відчутним жахом і страхами, щоб залякати їх. Одного разу, під час нічного чування в четвер перед Найсвятішими Тайнами, він зчинив великий галас і шум під хорами, де зазвичай сестри молилися, неначе падало та розбивалося багато глиняних ваз чи тарілок. Сестри тричі спускалися, щоб подивитися, що там діється, але не знайшли нічого. Тож вони перестали звертати на це увагу, вважаючи, що це його діло.

Іншим разом він прийняв вигляд якоїсь черниці та йшов перед іншими сестрами, що йшли на хор, з такою легкістю, що не було чути ступання. Але перед самими дверима раптово зник, та не показувався більше, на превеликий жах сестер, що йшли за ним.

Ще іншим разом, у нічний час, коли одна зі сестер бичувала себе, близько саду побачила вона око, що виглядало, як вогонь на купі сміття чи гноївки. Око це було розміром

Канонізований у 1519 р.

⁷⁵ Єпископа Кастеллямаре (Томазо Фалької).

⁷⁶ Це була с. Марія Анджела, вибрана третій раз настоятелькою 1 червня 1732 р. Див.: *Imitazione*, с. 83, прим. 283.

⁷⁷ Дописка не належить Марії Челесті.

з яблуко. І ця сестра, подолана страхом, хотіла залишити дисципліну та втекти геть, але зрозумівши, що це диявольський обман, хоробро докінчила бичування. Ще перед тим, як піти, побачила вона, що видиво зникло.

Іншим разом (диявол) наробив багато шуму й тріскоту вночі у вбиральнях. Сестри не насмілювалися ходити туди самі у нічний час, а тільки в товаристві, бо черниці бачили багато пекельних привидів.

Ще іншим разом, сестра-економка йшла до комори, щоб взяти деякі необхідні речі для кухні на наступний день. Була ніч і велике мовчання. Демон з'явився у дверях комори в найогиднішому вигляді, погрожуючи сестрі так, що вона з великого жаху завмерла на цьому місці непорушно, аж поки сестри, які проходили повз це місце, не взяли і не завели її до келії, думаючи, що напевно в неї приступ якоїсь хвороби. Але вона не промовила ані слова, щоб не порушити мовчання. Та вранці знайшовся ключ від комори, деформований у вигляді рогів, а голівка ключа оберталась навколо стрижня так, ніби це зробив коваль вогнем і молотком. Вигляд цього ключа викликав здивування. Отець-сповідник взяв цей ключ і відніс його єпископові, який потім передав цей предмет духовному отцеві сестер.

Ще іншого вечора, коли сестри чергувалися на нічному чуванні перед Найсвятішими Тайнами в четвер, одна монахиня, година якої випадала досить пізно, лягла у ліжко в келії настоятельки, котра якраз мала свою годину чування в хорі. Заледве вона заснула, як раптово почула, що її хтось кличе на ім'я та трусить, і так було тричі. Врешті-решт, думаючи, що це настоятелька будить її, бо надійшла призначена година її чування, сестра підвелася з ліжка, але не могла встати через жорстоку невідому силу, яка, немов велетенський тягар, придушувала її. Вона почала взивати найсолодші імена Ісуса та Марії, які диявол, кепкуючи з неї, повторював насмішкуватим способом, не вимовляючи однак цих достойних поклоніння імен, але тільки наслідуючи тон її голосу, являючись їй у пребрідкому вигляді. Тож ця черниця, повна страху, вийшла з келії та в пригніченому стані подалася до хорів, та й виявила, не пройшло й п'ятнадцяти хвилин відтоді, як вона лягла відпочити.

Одного ранку, це був день Різдва нашої Богородиці у вересні, одна монахиня хотіла піднятися до своєї келії, щоб узяти мантію та піти до святого Причастя. Коли вона входила у двері, то відчула, як невидима рука нанесла їй болючий удар у голову, й не тільки. Хоч сестра не бачила нічого, (та рука) багато разів била її головою об двері, так що вона стала наче мертва, позбавлена чуття, та залишилася так непритомною весь час впродовж Причастя, Меси та подячних молитов, які монахині творили після Причастя. Врешті, сестра, яка працювала на кухні, пішла готувати спільну трапезу, і не знайшовши тої сестри (яка в тому році мала служіння економки), пішла до келії цієї монахині. Йдучи, вона побачила, що двері від головного коридору зачинені ключем ізсередини, та не змогла їх відчинити. Це її здивувало, чому хтось із сестер мала закрити двері зсередини, оскільки це був день, і сестри могли свobodно входити до своїх келій, що були саме на цьому коридорі, адже ключ використовували тільки ввечері, коли сестри йшли на спочинок. Тож вона була змушена зібрати всі свої сили, щоб підважити двері, та всередині не знайшла ключа. Вона подалась до келії тої черниці та знайшла її непритомну на порозі власної келії. Тоді підняла сестру з підлоги й побачила на чолі дві гулі завбільшки з голубині яйця, а все її обличчя було подряпане. Вона виглядала страшенно налякана. Коли ця сестра почала приходити до себе, то сказала, що чула, як за нею зачинилися двері на ключ, коли вона ввійшла, та не бачила нічого, аж раптом невидима рука вдарила її. Опухлість не зникала з її чола більше восьми днів, а ключ від дверей коридору так і не знайшли. Його виявили щойно через кілька місяців в тому ж коридорі, де поставили одне на одному обрамлені полотна з картинами, які намальовала одна черниця-новичка. На одній із цих картин було зображено святу, а біля неї – демона, що намагався загасити світоч, який свята тримала в руках: тут і знайшли ключ, у руках намальованого там демона! Ніколи б я не закінчила, якби хотіла описати все, що ми натерпілися від цих бунтівників проти Бога та людей.

Іншого разу сталася така подія: дві сестри жили в одній келії, і якось вночі, коли всі відпочивали (а був це час нічного мовчання), одна зі сестер побачила, що її товаришка разом

із ліжком возноситься аж до стелі. Думаючи, що це особливий дар від Господа, вона стала навколішки на ліжку та почала прославляти Господа в цій сестрі. Але та закликала її й попросила цього не робити, бо це підступ ворога, а не справа Господа, як вона подумала.

Багато різних речей сталося на початках Ордену, так що можна було б написати великий том, розповідаючи про все. Дійшло до того, що отець духовний зробив процесію з усіма монахинями, несучи в руках Найсвятіші Тайни по всьому монастирі, та наказав (лукавому), щоб більше не непокоїв сестер. Він провів екзорцизми в усіх закутках, бо хотів бачити, чи часом десь не приховується якийсь поганський дух, який міг віддавна знаходитися в цьому місці. Та демон не відповідав і не подавав жодного знаку, бо там не було нічого подібного, про що думав (отець), але це було тільки Боже випробування, яке Господь допустив у своїх найсправедливіших присудах.

Та чим більше диявол шаленів у гніві проти цього монастиря, тим більше зростало у черницях зусилля, щоб робити поступ у зберіганні монаших правил та у змаганні в святих чеснотах. І хоч вже було дещо сказано про їхню ревність та умиртвлення, тут не хочу залишити без уваги й інші речі, що стосувалися їхнього поступу, як і багатьох чудес, що їх вчинив Господь.

Понад усе під час чування в четвер усі черниці з великою ревністю молилися по черзі перед Найсвятішими Тайнами, і багато з них не лягали відпочивати та чували цілу ніч аж до утрени наступного дня, а весь цей час здавався їм одним моментом. Одні сестри вдавалися до тривалого бичування; інші покутували з хрестом на плечах і в терновому вінку, або з руками, зв'язаними за спиною та шнуром на шиї, добре «споряджені» волоссяницями. Такими способами вони розпалювали свої серця в любові до Бога.

Якось уночі, коли відбувалося це повне любові чування, Господь благоволив, щоб було видно над дзвіницею монастиря вогненну заграву, що горіла ясным і світлим полум'ям, таким сильним, що всі, зібрані в гостинному домі сестер,⁷⁸ – вищезгаданий благочестивий дворянин, о. Вінченцо Маннаріні, о. Альфонс де Лігурі та отець-капелан монастиря⁷⁹ – бачили цей вогонь над обителлю та хотіли прибігти, щоб побачити, що трапилось, кличучи інших священиків і мирян з дому подивитися на цей таємничий вогонь та сяйво. Та один з них, слуга Божий, сказав: «Не треба йти до монастиря, бо ця ніч є чуванням монахинь перед Найсвятішими Тайнами, так що це є вогонь Святого Духа!». Сказав він так, бо через надмір Духа священики і миряни так сильно відчували в нутрі плоди Божої любові тої ночі, що ніхто зі згаданих братів не міг заснути тієї ночі. Тож вони також провели всю ніч на молитві, усі разом досвідчуючи вогонь божественної любові.

Наступного ранку вони прибули до монастиря та розповіли монахиням усе, що бачили та пережили, та про те, що жоден з них не заснув цієї ночі, але провели її в неустанній молитві. Тож вони разом з монахинями подякували Господеві, бо в цей час була духовна єдність поміж братами, зібраними заради Діла, та сестрами.

Процвітали тоді прагнення чинити покуту у відповідь на божественну доброту, про що кожна дбала, скільки могла. Наприклад, хтось спав на хресті такого розміру, що на ньому могла простягнутися одна особа. Ще хтось з нас спав у одязі дуже мало, тільки кілька годин, що були призначені для (денного) відпочинку, а це було дуже мало. Ще інші сплели собі сорочки зі шнурів із вузликами та носили це вдень і вночі. Я вже не кажу про волоссяниці-пояси, покутні ланцюжки та браслети, хрести із залізними гострими цвяхами, серця з найсвятішим іменем Ісуса, витисненим у формі загострених цвяшків, які ми носили на грудях, та волоссяниці, які мали умиртвляти всі члени тіла та які ми щодня носили.

Було серед нас четверо черниць, які зробили собі мідні медальйони за розміром з третину долоні з вирізьбленим найсолодшим іменем Ісуса. У день початку року вони розігрівали цей медальйон на вогні й розжареним прикладали до грудей. Одна з цих

⁷⁸ Гостинний дім, L'ospizio, знаходився за кількасот метрів від монастиря монахинь. У цьому домі сестри приймали гостей. Це ж приміщення стало колицкою згромадження оо. Редemptористів.

⁷⁹ Ніколя Соррентіно, протоієрей.

чотирьох черниць так сильно розжарила метал, що це спричинило глибоку рану, яка залишалась у неї півтора року. Та пізніше Господь чудом зцілив її⁸⁰.

Дисципліни⁸¹ були постійними, як звичайні, так, бувало, й до крові. У монастирі монахинь – можу про це засвідчити тут – є віддалене місце нагорі, де не можна було побачити клаптика на підлозі чи на стінах, який би не був покритий кров'ю.

Частими були пости: деякі з нас не їли м'яса, інші – лишень суп, інші постили на хлібі та воді, додаючи по п'ятницях гіркі трави до хліба; в час дев'ятниці⁸² та під час різдвяного посту ми споживали тільки хліб та поливку з бобових, або з зелені. І так ми йшли швидким кроком близько за нашим непорочним Агнцем Ісусом.

Це змусило духовного отця наказати настоятельці трохи вгамувати цю суворість. Цей же отець заборонив багато з тих покутних вправ, бо не чув, щоб настоятелька та сповідник давали на них дозволи. Та черниці настільки не шукали власної вигоди, що багато з них, маючи різні хвороби, продовжували умиртвлення, не шукаючи ніякого полегшення для тіла: йшли у визначений час до хору, обтяжені хворобою та болями, не вимагаючи ніякої компенсації, не нарікали на просту їжу, яку подавали всім, відмовляли собі у кращих речах, які зрідка, у дні спільних рекреацій, спільнота приймала відповідно до монашого убожества. Дійшло до того, що настоятелька мусила наказати всім під послухом, щоб кожна з'їдала те, що поставлене перед нею, настільки зросла в черницях чеснота умиртвлення. Тут ми трохи видовжили розповідь про ці речі, але тільки для того, щоб сестри нашого Чину знали, в якому дусі засновано цей Інститут.

Коли перша новичка отримувала габіт⁸³, після того, як монахині ввели новий устав, прийшло з цієї нагоди дуже багато мирян до монастирської церкви, щоб взяти участь у богослужінні. З-поміж інших прибув також, з волі Божої, один молодий і дуже розпусний лицар, чие життя згіршувало ціле місто. Він прийшов сюди з цікавості, щоб побачити богослужіння. Та коли почалася відправа, цей лицар почав зворушуватися, і Господь Своєю благодаттю вчинив так, що той почав нестримно плакати і настільки пройнявся найвищою відразою до своїх гріхів і глибоким внутрішнім болем, що впродовж усієї відправи, постійно плакав із наміром змінити своє життя. Після закінчення богослужіння, лицар одразу подався до ризниці та висповідався перед отцем-сповідником монахинь у сльозах і сокрушенні серця. Відтоді він дійсно перемінив своє скандальне життя на зразкове та покайне: він позбувся свого суєтного світського вбрання та зодягнув строгий і вбогий габіт, став проповідником у цьому місті і мав звичку ходити вночі по місту, проголошуючи та проповідуючи божественний закон і покайння, на подив і збудування всіх міщан Скалі, котрі знали його. Після свого навернення він також прийшов до ґратів монахинь, щоб попросити вибачення за свою легковажність у минулому та подякувати всій спільноті, бо говорив, що в цій церкві Господь просвітив його завдяки молитвам тих добрих черниць. Він також сказав, що відчув це у внутрішності саме тоді, як опинився на богослужінні постригу цієї побожної новички.

Розділ 5⁸⁴

⁸⁰ Цей епізод Марія Челеста згадує в листі до св. Альфонса 4 жовтня 1730 р.: «Ще живе в нас утішення, яке Жених уділив нам через Вас. Його щедрість дає мені надію на сповнення того, що просимо. Все нехай буде на Його честь і славу. Вже нас не оминула «кара», яку Ви напроорочили: чотирьох з нас духовний отець погрожував відлучити від святого Причастя на місяць і вже навіть оголосив нам вирок. Якщо не вдасться його вмовити, не залишиться нічого, окрім як бути слухняними. А все це через те, що хтось написав йому – не знаю хто – що ми витиснули собі ім'я Ісуса без його відома. А це його слова: “Ці безумні, що витиснули собі ім'я Ісуса, нехай на місяць будуть позбавлені святого Причастя”. Написав про це до нашого сповідника». Див.: LIBRANDI – VALERIO, с. 76; D. CAPONE, *Duchowość s. Marii C. Crostarosa* / перекл. з іспан. Siostry Redemptorystki (*Duchowość Redemptorystowska*, 1), Kraków: Homo Dei 2000, с. 154.

⁸¹ Дисципліною називали практику самобичування.

⁸² Тут дев'ятниця означає час приготування перед великими святами, передпразденство.

⁸³ Згідно з “Капітульними актами прийняття облечин та обітів” (*Atti Capitolari del Ricevimento al Abito e alla Professione*) це мала бути с. Марія Вірна Святому Духові (Maria Fedele dello Spirito Santo), в миру – Марія Анна Куомо (Maria Anna Cuomo), яка мала облечини 24 травня 1732 р. Див.: F. MINERVINO, *Con S. Alfonso*, с. 107.

⁸⁴ В оригіналі п'ятий розділ, разом із титулом 15 рядків перекреслені. Невідомо, чи це перекреслення зроблене

Про просвітлення, яке Господь дав мені, і яке прояснило, як світові було дане божественне Слово для оправдання людини в житті Його улюбленого Сина

Господь явив мені, котрій Він дав новий устав, ось це: «Я хочу жити в тобі життям праведних, життям Мого божества. Всю праведність моєї божественної простоти ви називаєте чеснотами. Вони всі були передані Моїм Словом досконалій людині – Христові, який був даний вам. З цієї єдиної доброти випливає для вас всяке благо єдиною дією моєї божественної простоти, в якій є всяка правда. Як Бог, Я умалився і з'єднався з людською природою. Як Бог, Я є покора, слухняна волі божественної єдності у моїй людській природі, волі Божества. Як Бог, Я – простота, справедливість та істина; як Бог, Я довготерпеливий в очікуванні на розкаяння грішника. Як Бог, Я – милосердя, яке прагне, щоб блаженна людина втішалася Моїм власним блаженством. Я все передав вам у досконалій людині – Христі; і в Ньому і через Нього, в моїй єдиній простоті, вам було дано за життя насолоджуватися Словом Бога разом із Отцем, задля прагнення любові, щоб зростити у вас плоди святого Божества: силу духа без жодного страху, незворушний спокій, божественну мудрість і розум, всемогутність чинити те, чого хоче Сам Бог, милосердя до жалюгідних грішників, діяльну благодать, щоб бути вільними від схильностей тлінної людської природи». Здається, ніби цілий світ стає в Його святій присутності, притулком у Бозі, єдиним Божим престолом в Ісусі Христі, Якому єдиному належить всяка слава і честь.

РОЗДІЛ 43

Розділ 6

*Про те, як єпископ Скалі затвердив декретом новий устав,
та про багато інших справ, що діялися в цей час*

Так, як про це було написано в попередніх розділах, у гостинному домі монахинь були разом зібрані о. Альфонс де Лігуорі, о. Вінченцо Маннаріні, вищезгаданий дворянин, о. Джоан Баттіста ді Донато, (звичайний) отець-сповідник монахинь⁸⁵ і духовний отець монахинь. Вони зібралися разом, щоб написати конституції для згромадження братів, які мали бути відповідними до нового уставу та до листка (з чернеткою уставу згромадження), які я передала їм. Разом вони могли обмінюватися своїми поглядами та радитися між собою, щоб погодити й затвердити написані конституції для чоловічого згромадження та щоб спільно шукати місця в місті Скалі, де брати могли би подвизалися та покласти початок цьому згромадженню.

Насамперед вони планували отримати від єпископа декрет *in scriptis* із затвердженням згаданого уставу, щоб про всяк випадок запевнити його на майбутнє, і також тому, що єпископ був захоплений монастирем, відчував незвичайну пошану до нього та був дуже прихильний з огляду на багато підтверджень, які Господь дав Своєму Ділу.

Тим часом вони доручили цю справу благочестивому дворянину, адже він як великий приятель єпископа монсенсьйора Санторо, міг попросити його про це, і так було зроблено. Цей єпископ з великим задоволенням і втіхою написав декрет, не тільки з ввічливості, а й повнотою влади у письмовій формі, а також з похвалою на славу Господа. Отже, отримавши цей декрет, який затверджував устав і сестри, і зібрані брати згромадження, дуже втішилися та дякували Господу, який показав правдивість Свого Діла через Свого намісника на землі.

Уже пройшло приблизно чотири роки⁸⁶ відтоді, як я отримала від Господа новий устав і хоч я написала його двічі: вперше – коли отримала від Господа, вдруге – два роки та кілька місяців пізніше (він був написаний другий раз під послухом наказові духовного отця та чудесно підтверджений наново Господом). Обидва ті записані устави були в руках вищезгаданого духовного отця монахинь, котрий приніс їх зі собою до гостинного дому

рукою самої Челести, чи це пізніша цензура.

⁸⁵ П'єтро Романо.

⁸⁶ Насправді пройшло близько шести років.

сестер. Він забажав додати до того уставу деякі речі. Поміж іншими речами, які він додав, були три правила, долучені до дев'яти духовних правил, так що разом їх тепер стало дванадцять. І щоб дописати ці три, він переписав їх як дванадцять і не зміг пристосувати їх до дев'яти вже існуючих.⁸⁷ Він також зробив доповнення до одягу черниць, що складався лишень з підрясника та мантиї: це був параман і додав також інші речі, які він хотів зробити. Так він зробив із того уставу грубий том на велике невдоволення всіх черниць, котрі дали йому відчуття, що воліли би радше мати той устав, який Господь дав мені, але врешті, щоб не видатися занадто впертими, підкорилися тим змінам, що він впровадив. Духовний отець своїми поглядами сильно засмутив монахинь, тим більше, що сестри, вже кілька років живучи новим уставом, не могли отримати з його рук ні першого, ні другого уставу, написаного мною. Тож, щоб дістати з рук отця устав, вони вирішили порозмовляти з благочестивим дворянином, який певним чином підпорядковувався духовному отцю, і так зробили.

Тож той дворянин із розважливістю сказав отцеві, що добре б було, на його думку, якби він дав йому написану мною книгу уставу, як і ту, яку отець скопіював, додавши власні правила. Він сказав, що після свого повернення до Неаполя дасть їх на копіювання та коректу гарним почерком, а потім перешле монахиням, котрі вже так довго прагнуть мати цей устав. Таким чином він отримав вищезгаданий устав, духовний отець дав йому книгу на зберігання. Тож черниці були задоволені, що після стількох років їм вдалося отримати устав у свої руки.

Після того браття намагалися знайти будинок, який могли б винаймати та якому, вони могли зібратися та започаткувати нове згромадження. Зробивши ретельні пошуки у кількох місцях міста Скалі, бо побожно вважали, що треба почати саме тут, у місці, в якому Господь благоволив об'явити Своє Діло, вони врешті-решт знайшли будинок, який вважали відповідним, і зібралися в ньому, щоб дати початок Ділу Господньому. Духовний отець монахинь – наперекір тому, що було дано почути мені від Господа, тобто, що Він хоче бачити на чолі згромадження о. Альфонса де Лігуорі – вибрав настоятелем (звичайного) сповідника монахинь⁸⁸. І так було розпочато Діло Господнє у 1733 році⁸⁹.

У міжчасі [брати] щодня збиралися в гостинному домі сестер, в якому мав свою резиденцію духовний отець, щоб узгодити конституції та постанови згромадження, які мали узгоджуватися з отриманим мною уставом, щоб зберегти єдиний дух із правилами черниць, як це Господь дав пізнати.

РОЗДІЛ 44

Розділ 7

*Про труднощі, які з'явилися поміж зібраними братами
та про багато справ, що сталися під час тих зібрань*

Духовний отець монахинь так само, як він вчинив із уставом сестер, почав вводити багато вправ та усних молитов у час мовчання після вечері та по закінченню рекреації і записувати їх в чоловічих конституціях. Він навіть хотів, щоб усі спільно молилися церковне правило в хорі у визначені години, як це робили монахині. Він також увів інші ускладнення, наприклад, чи мають вони вести школи, чи ні, або чи доми мають засновувати в містах, а чи у віддалених місцях тощо.

Та в тих справах не було єдності у поглядах між усіма братами, але почалися серед них протиріччя. Вони приходили до монастиря та нарікали на духовного отця, що себе самого хотів зробити головним над усіма братами, щоб кожен з них став підлеглим і залежним

⁸⁷ До дев'яти правил Кростарози (єдність і взаємна любов, убогість, чистота, послух, покора та лагідність серця, умертвлення, зосередження та мовчання, молитва, самовідречення та любов хреста), Фалькоя додав правила: віри, надії та любові до Бога.

⁸⁸ У рукописі дописка: «Каноніка на ім'я П'єтро Романо». Поправка була зроблена не Кростарозою.

⁸⁹ 9 листопада 1732 р.

виключно від його думки. Отець Альфонс де Лігуорі та звичайний сповідник монахинь⁹⁰ стали на бік духовного отця, бо ж вони вже були залежні від нього задля їхнього духовного проводу. Отець Вінченцо Маннаріні і о. Джоан Баттіста ді Донато разом із благочестивим дворянином були іншої думки щодо цих справ. Тому вони приходили до монастиря монахинь і розповідали про всі протиріччя, що були між ними, нарікаючи на ті доповнення, які ввів духовний отець монахинь. Цей благородний мирянин вважав, що, якщо Господь послужився мною, щоб об'явити своє Діло, то я маю вирішувати ці розбіжності у поглядах на всі ці справи, які викликали сумніви серед братів. Але духовний отець, не беручи під увагу інші думки, хотів, щоб усі без винятку підкорялися тому, що він постановив. Тож між ними почалися незгоди та протиріччя, які тривали доволі довго, навіть із вживанням гострих слова, аж дійшло до мовчазної напруги між братами згромадження.

З іншого боку, бачачи, що цей духовний отець зчиняє неспокій у Ділі Господа та порушує таку необхідну єдність між братами, я припала до Господа в молитві, і мені було дано зрозуміти, що він не має бути більше моїм духівником, та що я маю відійти від нього, бо не є більше Його волею цей духовний провід. Але я не надала значення тому, що почула, Та все ж увійшла в мовчанку та більше не обговорювала з цим отцем справ, що проходили крізь мою душу.

Відтоді, як Господь об'явив мені Діло нового Інституту, я переживала внутрішню боротьбу через духовного отця, яка тривала вже добрих п'ять років: відколи було започатковано Діло Господнє, аж до часу розколу між братами, диявол постійно боров його сумнівами щодо Божого Діла. Тож упродовж усього минулого часу, коли Господь вкотре підтверджував уготовані справи надзвичайними, чудесними доказами, він вірив, що Діло походить від Бога. Та коли минали ці підтвердження, він знову повертався до сумнівів і страху, що це омана й ілюзія. Так він постійно тримав мене в муках та хрестах, у страху та непевності духа. Відколи його співбрат, про якого я розповідала вище, зробив публічними стільки речей і поширив у Неаполі стільки пліток проти Діла Господнього з осудженням мого духа, цей отець постійно залишався у ваганні.

Після того, як Діло Господнє вже здійснилося, та черниці облеклися в габіти Найсвятішого Спасителя, духовний отець скликав на зустріч черниць-дорадниць монастиря разом із настоятелькою, а потім закликав мене та представив багато сумнівів і сказав багато речей: він пояснив багато наук святого Тридентського собору, в яких сказано та доведено, що не належить вірити видінням та об'явленням, а тоді звернувся до мене: «Звідки ви знаєте, що те, що ви чули і відчували, було Богом?». І це він сказав у присутності монахинь, що мали зберігати устав, уже впроваджений у життя. Відтоді почалася дискредитація моєї особи та зменшення поваги до Божого Діла серед них, бо згодом, як про це буде сказано вкінці наступного випробування, дійшло до того, що монахині прозвали мене зведеною та, називаючи мене так, говорили між собою, що духовний отець багато разів перед ними представляв Діло як підозріле.

Отже, я, бідна, спостерігаючи відновлену боротьбу братів та сестер-монахинь вже другий раз, вирішила залишити цей духовний провід і піти до когось на пораду. Але я не прийняла рішення щодо нового вибору, бо не настав ще для цього відповідний час: я чекала на Бога, котрий дарує момент, угодний Його Святій волі, а в міжчасі просто залишила цього духівника та перебувала в мовчанні, щоб побачити, як розпорядиться Господь.

РОЗДІЛ 45

Розділ 8

*Як диявол намагався за допомогою жахливих мук знищити все Боже Діло,
плануючи повне знищення того, що вже сталося*

У скалянському монастирі була одна молода черниця, що разом зі мною перебувала на новіціяті у той самий час, коли Господь благоволив об'явити мені своє Діло. Цій дівчині

⁹⁰ Канонік П'єтро Романо.

було тільки 17 років, і вона не знала іншого способу молитви, як найпростіше святе розважання аж до цього часу. Щобільше, своєю поведінкою вона виявляла багато молодечої легковажності та часто заслуговувала на догану. Але згодом, як тільки об'явилося Діло Господнє, моя співновичка була втаємничена в сам осередок справи Господнього Діла, а сталося це таким чином.

Як уже було сказано вище, отримавши Діло від Господа, я подалася до наставниці новичок, щоб з нею обговорити все, що я пізнала від Господа, і про всі свої страхи і духовні сумніви. Після закінчення цієї довгої розмови ми спускалися по сходах і вниз зустріли цю молоду співновичку. Наставниця запитала її, що вона тут робить, побоюючись, що та підслухала те, що я їй довірила. Вона ж, відповіла ніщо інше, як: «Я знаю все, бо Господь об'явив мені». Так вона сказала відразу, але згодом приватно розповіла багато іншого.

Відтоді вона заангажувалася в Діло Господнє, маючи багато видінь і об'явлень. Але як це було сказано, від моменту, коли Господь об'явив Діло, аж до часу, коли воно було реалізовано, пройшло багато років, і упродовж усього цього часу вищезгадана черниця досвідчувала все більше і більше таких надприродних явищ.

До цієї дівчини дуже прихильно ставився духовний отець монахинь. В його очах вона настільки виросла, що була тою, котра наставляла його щодо проводу інших сестер монастиря, кажучи, що отримала від Господа дар розпізнавання духів, завдяки чому дійшла до розуміння багатьох таємниць сумління через об'явлення Духовний отець монахинь любив її в особливий спосіб і вважав її простою душею, з якою спілкується Бог. З такою про неї думкою всі їй вірили.

Так вона сказала духовному отцю, кого належить вибрати на настоятельку, коли монахині мали вибори після прийняття нового уставу; вона також сказала о. Альфонсу, щоб залишив свого попереднього духівника та щоб піддався проповіді духовного отця монахинь⁹¹; а останньому мовила, що Бог хоче бачити його на чолі (згромадження) і що всі брати, які зібрались, мають йому підпорядковуватися та залежати від усіх його рішень і постанов. І бувало навіть так, що він радився з цією черницею щодо справ моєї душі у своїх сумнівах, що находили на нього щодо моєї духовності.

Цю сестру також дуже шанував звичайний сповідник (який був її дядьком)⁹², аж дійшло до того, що він наказав їй в ім'я святого послуху описати йому все своє життя, що вона й зробила. Серед черниць у неї були дві товаришки, яким вона передавала написане, і вона робила це за дозволом звичайного сповідника. Таким чином оприлюднено багато речей, а також її листи, які вона писала до багатьох осіб, де було сказано, що Господь повеліває їм робити через об'явлення; також що вона в душі ходила проповідувати невірним; що п'ять років тому Господь учинив її своєю обручницею; що вона отримала від Бога заповідь тримати в тайні та секреті ці ласки, тому раніше вона ніколи не виявляла справи свого нутра; що вона отримала стигми, та інші речі, про які нема потреби далі говорити.

Її наставниця, монахиня, яка йшла солідним шляхом, почала підозрювати її та терпіти спокуси, сумніви і страхи, бо не бачила в цієї новички, котра була під її проводом, такої чесноти, яка би вказувала на такі великі ласки неба, ані не знаходила навіть найменшого натяку на надзвичайний духовний шлях у тих довгих і повних довіри розмовах, які вона мала з тою сестрою. Тому наставниця побоювалась, що це обман, але щоб не дискредитувати її у вразливості свого сумління, не виявляла своїх страхів ані сповідникові, ані духовному отцеві, позаяк він радився з нею щодо духовного проводу інших сестер, а особливо щодо мене, настільки їй усі довіряли. Здавалось наставниці, що скомпрометує її, якщо скаже про свої сумніви і страхи.

Тож, вона вирішила просити цього побожного дворянина, що був знавцем містики, щоб зволив іспитувати цю дівчину та трішки випробувати її в покорі та самопізнанні, і так

⁹¹ Насправді перехід під духовний провід монс. Томмазо Фалької було вистражданим і добре обдуманим рішенням самого о. Альфонса за пропозицією того ж таки о. Пагано. Див.: Th. REY-MERMET, *Il fondatore...*, с. 162.

⁹² Ця вставка не належить перу Марії Челести.

вчинила. Вона порозмовляла з ним, розповіла про свої сумніви та страхи, сказала йому, що як наставниця знає багато ознак її незрілості та легковажності тощо. Але ця всіма шанована черниця вже раніше говорила про свої духовні справи з цим благородним Божим слугою...⁹³ Коли він вперше зустрівся з нею після цієї інформації, то почав ставити під сумнів її містичний досвід і лякати, кажучи залишити ті всі справи та роздумувати над страстями нашого Господа, та що шлях, яким вона йде, приведе її до омани та ілюзії, а особливо небезпечним є її втручання в чужі сумління. І так, звівши нанівець усі її (духовні) справи, упокоривши її, відіслав.

Це був початок руїни Діла Господнього. Ця молода сестра не знала, що за цим стоїть її наставниця, і подумала, що це я дала підозри благочестивому дворянинові і змовилася з ним проти неї. Тож вона дуже заповзялась проти побожного дворянина, бо він не схвалив її духовності, в той час як духовний отець і звичайний сповідник не лише схвалювали, а й були про неї дуже високої думки, вважаючи її чудом Господньої ласки.

До того ж, її підтримали дві або три черниці, подруги тієї сестри, які мали дозвіл читати її писання і були про неї такої ж високої думки. Вони почали засипати духовного отця листами, спрямованими проти цього дворянина і мене, в яких писали, що благочестивий дворянин радив монахиням покинути духовний провід цього отця, а сам має намір перебрати управління монастирем, що він занадто мене вивищує, і це може мене знищити, бо в мені зродилася духовна прив'язаність. Також в листах вони писали, що монастир занепадає, а Бог об'явив їй, що цей чоловік – лицемір, який тільки видає себе за святого. Сотні тисяч інших речей були написані, про які краще з чемності промовчати.

Це все було ворожим плетивом, котре він таємно й тонко зіткав, тільки щоб зашкодити і повергнути на землю ціле Діло Господнє. Все, що тут сказано про ту черницю, я пишу без жодного наміру судити, чи її дух був правдивий, чи фальшивий. Тут мовиться тільки те, що в дусі правди відбулося як щодо Господнього Діла, як і щодо підступів ворога, залишаючи суд Тому, хто є Суддею живих і мертвих.

РОЗДІЛ 46

Розділ 9

Продовження розповіді про початок труднощів, про те, як єпископ-ординарій злякався та відкликав декрет на підтвердження Діла, і як стався розкол між братами чоловічого згромадження

Духовний отець монахинь, побачивши, що я довгий час уникаю його духовного проводу (з причин, які пояснила вище), подумав, що я вирішила так під впливом порад благочестивого дворянина, бо так йому було це представлено. Тож він сильно обурився на мене, ставлячи під сумнів Діло Господнє разом із моєю духовністю, хоч минуло вже стільки часу відтоді, як в монастирі ввели новий устав й отримали від єпископа письмовий декрет за посередництвом благочестивого дворянина, як про це розповідається в попередніх розділах.

Тож, коли до єпископа дійшли чутки про вагання та суперечки поміж братами та між монахинями, він змінив своє ставлення до Діла і сильно занепокоївся, сумніваючись у тому, що зробив раніше. Чуючи про омани та незгоди, він втратив повагу як до Діла, так і до монахинь, та страшенно перелякався, адже це він затвердив цей устав таким сприятливим декретом. Тож він дав монахиням зрозуміти, що має намір відкликати декрет затвердження правил.

Тоді монахині за згодою духовного отця, що був на їхній стороні, вирішили просити єпископа про особистий візит, а що він сам був зацікавлений у тому, щоб на власні вуха почути про причину тих непорозумінь, які постали, то відразу ж прибув до монастиря та, згідно з протоколом, розпочав особисту візитацію, розмовляючи приватно з кожною черницею окремо. Тому я не могла знати нічого, про що говорили з ним сестри. Не знала я,

⁹³ Марія Челеста залишила це речення незакінченим і різко змінила підмет, повернувшись до розповіді про сестру Марію Коломбу (Maria Colomba).

що демон у цей час творить. Коли я пішла на розмову з єпископом, вже всі сестри з обітами були в нього, а тому що я була останньою за обітами, то й була останньою в черзі. Стоячи з простотою перед фактом, я не мала що сказати, просто йшла, як інші, на розмову з послуху. Тоді я побачила, що єпископ чомусь стурбований. Він не виявляв до мене такої довіри, як завжди, але сказав кілька слів у стриманому тоні і відіслав мене. Пізніше по плодах я дізналася, що єпископові настроїли цілком проти того благочестивого дворянина, який був добрим другом єпископа, здобув від нього декрет із затвердженням уставу, а також повідомляв його про добре життя монахинь і як діє Господь у цьому місці, так що єпископ був захоплений монастирем і надав йому надзвичайну протекцію. Монахині ж представили йому мене як особу, що піддалася омані і так само зведеним вважали того побожного дворянина, який нібито перебував зі мною у стосунках, казали, що ми разом з ним у змові клопотали про затвердження уставу єпископом. Мене вони вважали не лишень зведеною, а й палаючою пристрастю до цього чоловіка, а дворянина представляли не тільки в омані, а й дискредитували його як лицеміра, додаючи ще тисячі інших речей, про які не годиться говорити з огляду на повагу. Говорили також, що я люблю цього чоловіка, бо він хвалив мене як святу, і під його покровительством хочу домінувати на основі нового уставу.

Неможливо описати, скільки всього вчинив диявол, щоб скинути на землю те, що Господь збудував у своєму милосерді. І в той час, коли тривали ці жорстокі випробування, більше не було чути у монастирі ніякого шуму ні гуркоту, так, як перед тим часто було чути тріск у монастирі. Врешті-решт, єпископ, почувши так багато згубних речей, занепокоївся умом та вирішив повністю скасувати декрет, який він видав на затвердження нового уставу. Він хотів, щоб монахині повернулися до зберігання попередніх правил св. Франциска Сальського. Та вони просили його не робити цього оновлення, бо воно могло накликати ганьбу та скандал як для міста Скалі, так і для монастиря, що остаточно втратив би повагу. Тому говорили єпископові, що вони були би задоволені, якби духовний отець написав устав на свій лад і якщо устав буде даний церковною особою, до того ж особою, яка є церковним достойником і користується авторитетом Церкви. Мовляв, набагато краще буде зберігати таке правило, бо вийде від Отця Церкви. Тоді ніхто не міг би нічого закинути, а я вже більше не мала б що робити у справах цього Діла.

Таким чином благочестивий дворянин повернув єпископові-ординарієві декрет, що затверджував устав, а монахиням віддав той устав, який духовний отець скопіював з моєї книги, разом з його власними доповненнями. Однак, незважаючи на те, що духовний отець дещо додав, а дещо змінив, все ж це був той самий устав, взятий від мене. Так зробили лишень тому, щоб дати зрозуміти єпископові, що це було діло духовного отця, а я не маю з тим нічого спільного. Благочестивий дворянин, натомість, затримав у себе книгу з написаним мною уставом і не хотів віддавати її ні духовному отцеві, ні монастирю, але з волі Божої зберігав його в себе. Усвідомивши, що всі ці події є ділом лукавого, він покинув Скалю та повернувся до Неаполя, та все ж згодом написав кілька листів до монахинь.

Брати священики, що зібралися заради Діла, тепер розділилися між собою: о. Альфонс де Лігуорі разом із каноніком П'єтро Романо, звичайним отцем-сповідником монахинь, що були духовними синами духівника сестер, об'єдналися з ним у своїх поглядах; натомість о. Вінченцо Маннаріні та о. Джоан Баттіста ді Донато разом із благочестивим дворянином створили інше об'єднання. Кожен із них хотів заснувати своє згромадження на основі того самого правила та Інституту, але формально відмінне з огляду на розбіжності та різні погляди, що існували між ними⁹⁴, і з цього впливали всі проблеми і скандали з обох сторін, як про це говоритиму далі.

РОЗДІЛ 47

Розділ 10

Про чудесні знаки, що з'являлися у Пресвятій Євхаристії перед тим, як почалися великі скорботи Чину. Ці знаки тривали аж до мого виходу з монастиря

⁹⁴ Див.: Th. REY-MERMET, *Dalla fondazione all'approvazione pontificia // Storia CSSR*, с. 180-182.

Більш, ніж місяць перед тим, як розпочалися негаразди серед монахинь та незгода між братами, Господь почав об'являти певні відчутні та зловісні знаки про майбутні страждання, які не можу оминати мовчанням задля слави Божої та заради того, щоб усі пізнали, наскільки Господеві не подобається, коли людина в Його діла докладає щось зі свого (егоїзму), розбиває любов і братню єдність та перешкоджає здійсненню Його діл через власне самолюбство. Це єдина дія, яка може знищити діло свого Творця.

У монастирі дотримувалися правила, яке наказувало черницям Чину, щоб кожного четверга вранці, під час жертвування на святій месі, робити виставлення Найсвятіших Дарів на згадку про найсвятіше таїнство Євхаристії, яке установив наш Господь на Тайній вечері. Тож черниці дотримувалися правила й робили виставлення Дарів.

Одного разу, під час адорації, у найсвятішій Гостії⁹⁵ з'явилися всі знаряддя страстей Господніх: хтось бачив всередині Гостії ніби закривавлене тіло, з якого крапала кров; хтось бачив усі знаряддя страстей Господа криваво-червоного кольору; хтось – сходи, сходинки яких були закривавлені; інші бачили гору з хрестом темного кольору⁹⁶. А я, що отримала від Господа устав Інституту, не бачила нічого з цих речей, лишень один раз уздріла гору з хрестом і трьома надзвичайно блискучими зірками на деревці хреста. Та всі ці різні з'явлення кожен бачив по-різному: хтось споглядав одне, хтось – зовсім інше. Незвичайним було те, що свята Гостія, будучи таким маленьким кружечком, вміщала в собі всі речі в натуральній величині, і сама Гостія здавалася набагато більшою, ніж були ці предмети насправді.

Щоб довести, що це не є якась химера чи уявне видіння монахинь⁹⁷, Господь забажав підтвердити цей знак тим, що його бачило багато мирян ззовні. У цей час в церкві були також отець-сповідник монахинь, декан Скалі, який служив у нашому храмі як капелан монастиря, та згаданий благочестивий дворянин. Усі вони бачили знаки, як і, наприклад, архидиякон на ім'я дон Емануеле д'Афлітто⁹⁸ та інші побожні люди, що були в церкві. Але

⁹⁵ Гостія (лат.: *hostia* – жертва) – велика євхаристійна частиця у латинському обряді, відповідник Агнця у візантійському обряді.

⁹⁶ Звіт єпископа Санторо, тодішнього ординарія Скалянсько-Равельської дієцезії, до Апостольської Столиці: «Пересилаю результат проведеного мною процесу, а також визнань всіх осіб, які подивлялися чудесні знаки, що з'являлися у Святій Гостії під час багатьох виставлень Найсвятіших Дарів, що мали місце у вересні та впродовж цілого листопада минулого року (1732) у малій церкві монастиря Найсвятішого Ізбавителя в тутешньому місті Скаля. [...] Я особисто був свідком явління деяких знаків. [...] Я затримався біля вхідних дверей до церкви, звідки виразно бачив у Святій Гостії темний хрест. Що ж до знаків, які бачили 19 грудня, то я зрозумів згідно з дорученням Вашої Еміненції, тобто зібрав свідчення деяких сестер». Див.: *Spic. Hist.* 1 (1953), лист від 7 лютого 1733 року.

⁹⁷ Звіт єпископа містить бл. 20 свідчень-зізнань «під присягою на Святому Євангелії, як є звичай». Четвертим свідком, який давав зізнання, був «Альфонсо де Лігуорі, священник, місіонер, неаполітанський лицар, який розповів, що перебуваючи перед Найсвятішою Гостією 7 і 8 листопада, зокрема в суботу, побачив у Гостії темний хрест, і видалося йому, що побачив також хмарку, немов немов бликучу зірку, білішу від Гостії. Вона знаходилася поряд з темним хрестом».

Сестра Марія Рафаела, яка згодом на прохання св. Альфонса заснувала монастир у Сант'Агата і померла в опінії святості, визнала: «Багато разів під час виставлення Найсвятіших Дарів у вересні аж до 29 листопада я бачила у Святій Гостії невелику гору, а на ній спис, а часом хрест. Змінюючи місце, я завжди бачила те саме». Сестра Марія Ілюміната «одного разу в четвер бачила у Святій Гостії довгий спис по довжині цілої Гостії, всередині гріб, з якого ніби витікали краплі крові. Іншим разом вона бачила хрест».

Марія Челеста визнала, що від вересня до грудня бачила у Святій Гостії багато знаків, не пам'ятає докладно, в які дні. Вона бачила хрест на горі, іншим разом хмаринку і закривавлену Гостію. Див.: *Documenta Vaticana de apparitionibus Scalae in Hosti observatis, an 1732-1733* // *Spic. Hist.* 1 (1953) 67-82.

⁹⁸ Першим свідком був архидиякон катедри в Скалі Емануеле д'Афлітто, який визнав, що «в четвер минулого місяця, перебуваючи в церкві Непорочного Зачаття у монастирі Найсвятішого Ізбавителя в Скалі, під час виставлення Найсвятіших Дарів він побачив немовби білий стовп, який не зміг добре роздивитися; видалося йому, що бачить кришталевий гріб. Після завершення набоженства він підійшов до о. Антоніо Кампаніло з питанням, чи той помітив щось у Гостії під час набоженства. Відповідь о. Антоніо розвіяла його сумніви в облуді, бо той, стоячи далеко від вівтаря, цілком в іншому місці, бачив те саме. Він також сказав, що від 6 листопада під час трідууму, який звичайно робили в тій церкві, під час виставлення Найсвятіших Дарів, багато присутніх каноніків і священників бачили в Гостії хрест темного кольору, розміщений на горі, яка також була темна. Для певності він запитав також о. Маннаріні, який з великою увагою вдивлявся у Святу Гостію. Він

не всі однаково споглядали ці знаки – кожен бачив щось інше. Ця подія сповнила всіх неабияким подивом і рознеслася по всьому місту Скаля. Тож єпископ вислав до монастиря посланця зібрати інформацію про те явище, випитуючи кожную зі сестер, що вони бачили. Духовний отець навіть замовив вишити багато зображень Гостії з таїнствами страстей Господніх, які були видимі в найсвятішій Гостії, та послав їх деяким кардиналам у Римі.

Ці знаки продовжувалися і тривали протягом усього періоду труднощів аж до мого виходу з монастиря. Якщо говорити про пізніший час після мого відходу, коли точно ці з'явлення припинилися, то я не чула більше жодних новин про це.

Два дні перед моїм виходом із монастиря сталася ще одна чудесна подія, про яку нижче буде сказано у властивому місці. Одного дня рано-вранці, коли за своїм звичаєм декан, капелан сестер, прийшов відчинити церкву, то побачив, що пресвяте розп'яття над головним вівтарем спущене та зняте (з хреста) так, що ані руки, ані цвяхи не були пошкоджені, неначе якась людина вийняла цвяхи і обережно зняла його. Хрест неушкоджений лежав на подушці на престолі, на лівому боці вівтаря, а пресвяте розп'яття знайшли ликом до землі на підвищенні вівтаря, так, наче хтось його там поклав. Проте це не могло статися за участю людини, бо ключі від монастиря настоятелька зберігала під своєю подушкою, а з церкви не було внутрішніх дверей, що вели б до монастиря; ключі від дверей церкви, як і від зовнішньої монастирської брами, були у вищезгаданого декана. Тому він, весь у жаху та сум'ятті, мало не з плачем, закликав отця-сповідника та розповів йому про цей випадок. Останній закликав настоятельку монахинь та, розказавши їй все, що сталося, під послухом наказав монахиням не розповсюджувати чутки про цей випадок поза межі монастиря, але радше зробити корисні висновки зі стількох попереджень від Бога, зберігаючи цю подію в секреті заради Божої любові. Настоятелька теж дала наказ черницям, щоб ніхто ззовні про це не дізнався задля уникнення скандалу. Так вони змогли вгамувати той переполох, що виник серед монахинь з приводу того, що сталося.

РОЗДІЛ 48

Розділ 11

*Про упокорення, які мені довелося пережити через наказ духовного отця монахинь,
та про мої страждання*

Я бачила, що Діло Господа повністю знищене дияволом, котрий заздрило славі Господній та зросту душ, а тепер досягнув того, чого прагнув. Зробив він це, засіваючи у сестрах неспокій і духовну темряву та ставлячи перешкоди на шляху, який вони з такою ревністю обрали, вже розпочатий з такою досконалістю та підтверджений стількома ласками від Господа. Та й брати з чоловічого згромадження розділилися й були в руїні, тай не тільки це, але деякі з них почали також остерігатися та в душі осуджувати мою духовність і Діло Господнє, тож і цей човник був на межі затоплення.

Тоді я теж почала непокоїтись, що піддалася омані, а внутрішнє світло від Господа цілковито затьмарилося. І хоча в минулих труднощах, ще до того, як Діло було реалізоване, я переживала переслідування та страждання, як про це описано в попередніх розділах, але тоді це були квіточки страждань, бо тоді Господь давав мені багато внутрішніх підтверджень, і всі черниці у своїй ревності разом із духовним отцем підтримували мене. Натомість тепер, у останніх стражданнях, було інакше, бо я не лише не мала внутрішнього світла від Господа, а щобільше – досвідчувала густий морок і темряву в душі. Того разу біль був сильніший, бо ж я бачила, що мої найдорожчі та найближчі друзі переслідують мене й очорнюють, слуги Божі та інші добрі люди противляться мені й чинять це з ревності, переконані, що чинять так на славу Божу. Тож уст мої сестри в монастирі почали нападки на мене, та з волі Божої любов найближчих друзів змінилася на строгий засуд, як розпорядився Господь. І все це

також підтвердив це видіння, щобільше, сказав, що в наступних двох днях трідууму він бачив не тільки хрест на горі, а й немовби неткану ризу, повішену на хресті. Це все було видиме до хвилини благословення». Див.: там само.

вони робили з ревності та справедливих, на їхню думку, причин, за діяннями диявола сестри так сильно заплутались, що навіть найменшу мою дію оцінювали та засуджували як негідну і бачили в негативному світлі.

Проти мене та всіх моїх дій було написано багато листів і записок, а особливо з приводу вищезгаданого побожного мирянина. Він же ж навіть не здогадувався про труднощі в монастирі, ані про те, що монахині настільки налаштовані проти нього та стурбовані духом. Він писав до мене, як і до інших сестер, та розмовляв зі щирістю, нарікаючи на духовного отця, вважаючи, що він став причиною поділу між братами. Але ці листи, які надходили до мене, перехоплювали монахині, щоб пізніше робити наради та перевіряти дух благочестивого дворянина, тоді кожне слово, навіть найневинніше, було предметом підозри. Сестри писали стоси листів до духовного отця, і відповідно від нього надходили великі стоси до монастиря. Тож монахині, котрі були на його стороні, горіли ревністю та прагнули виконати все, що він повелівав, як щодо мене, так і щодо побожного дворянина.

У міжчасі вони привселюдно говорили про нього як про лицеміра, що прикидається святим, бо хоче сам себе проголосити главою Чину, а мене возвеличує та вважає генієм, бо між нами є духовне прив'язання – як з його боку, так і з мого. Таким чином дійшло до того, що моя репутація й честь були під великою підозрою, а все це вони робили через ревність, вірячи, що чинять милу Богові жертву, бо так допустив Господь.

Сестри записували всі слова, що вийшли з моїх уст чи з уст благочестивого дворянина, коли ми розмовляли через ґрати про духовні справи, про те, що з'являлося в наших душах. І кожне найменше невинне слово, що було сказане у великій простоті (розмови відбувалися завжди у присутності монахинь, ніколи я не розмовляла з ним на одинці чи потаємно, але завжди у їхній присутності) трактували на свій лад.

Листи, які присилали черниці духовному отцю, розпалили в його серці великий вогонь ревності, тому він наказував сестрам і настоятельці упокорювати мене, відлучати від святого Причастя та щоб ніхто не розмовляв зі мною. Останнє обмеження було потрібне тому, що в монастирі були ще сестри, які на початку цього утиску не погоджувалися з тими речами через голос їхнього сумління, і захищали як мене, так і побожного мирянина. Саме тому їм було заборонено спілкуватися зі мною, а мене ізольовано від спільнотних зустрічей сестер, навіть не дозволяли бачитися з моїми двома рідними сестрами. Мені також було заборонено писати будь-що, спускатися до розмовниці, ані спілкуватися про духовні справи з будь-ким. Сестри вважали, що для кращої та зрілішої призадуми над собою, ліпше було б закрити мене в карцері, щоб я могла побачити свої хиби. Ті постанови оголосила настоятелька, що була духовною донькою отця-духівника монахинь, і вони були виконані, а особливо – заборона писати до благочестивого дворянина, що вже мав дуже погану репутацію.

Я ж, бідна, чуючи стільки публічних пліток на його адресу, вважала, що маю зробити все, що можу, щоб переконати їх у протилежному, за допомогою християнських рацій закону любові. Проте мені не тільки не вдалося загасити вогонь, але цим я ще більше утверджувала всіх у переконанні, що я палаю пристрастю і прив'язана до нього, і таким чином ліки виявились гіршими, ніж сама хвороба.

Так, розуміючи, що я не в змозі погасити цього вогню, я віддалилася у свою келію у мовчанні, впавши до ніг Господа, молячись та упокорюючись у своєму нічев'ї, бо тоді я вважала себе причиною тих нещасть через свої недосконалості. Але Господь не утішав мене, як зазвичай, навпаки, в моєму нутрі панував морок. До цього додалася тілесна хвороба, яка ослабила мої сили, бо ж я часто непритомніла, мене винищувала висока гарячка разом із браком апетиту, так що я не могла приймати поживи навіть заради необхідного підтримання сил. Я була такою знесиленою, що лежала в ліжку хвора, не маючи допомоги, ані підтримки ні від кого, бо ніхто зі сестер не міг відвідувати мене. Настоятелька не прислала до мене черниці, що відповідала за опіку над хворими, ані не прийшла сама, щоб побачити, що зі мною. Навпаки, вони не вірили, що я справді хворію, а вважали це моєю духовною остиглістю. що стало очевидним із розмови настоятельки з моєю рідною сестрою: «Чому ваша сестра не приходить до хору на молитву та спільне правило?». А моя сестра відповіла,

що я лежу в ліжку хвора. Проте мати не повірила словам про недугу, вважаючи, що я не прийшла на всі спільні обов'язки⁹⁹ через остиглість духа. Відтоді навіть моїм рідним сестрам не дозволяли приходити до мене, хіба що надзвичайно рідко з наказом не розмовляти зі мною за винятком необхідних слів. І щоб знати, чи вони виконують цей наказ, посилали потаємно за ними котрусь із черниць підслуховувати за дверима моєї келії.

Час від часу настоятелька присилала до мене одну з тих трьох черниць, які почали всю цю завірюху разом із духовним отцем монахинь, і вони, вдаючи співчуття, розмовляли зі мною, кажучи: «Справді це диявол впровадив у Діло Господа цього дворянина, що робить із себе дуже духовного, а насправді проводить час на світських розмовах та іграх і весь належить світові, водночас, втручаючись у духовні справи монахинь». Та багато інших подібних речей говорили: «Сестро моя, я вважаю, що краще було б Вам задля уникнення стількох бід, в які Ви потрапили через того (дворянина), вирішити повернутися під провід нашого духівника, як це було раніше. Кажу вам по секрету: якщо Ви не повернетесь під провід нашого отця, то підете в карцер та будете піддані суворим покутам до кінця ваших днів». Та й інші речі, яких навіть неможливо тут усіх навести.

Тоді я, вислухавши те, відповіла: «Чи цей мирянин є добрий, чи злий – цього не знаю. Але віддалити його від монастиря належало би з мудрістю та любов'ю, без скандалу та привселюдного очорнення його, а оскільки всі були доброї думки про нього, то краще було поступово віддалити його з мудрістю та вправністю, не знеславляючи людини, ані Діла Божого, що вже стало на ноги, адже ж саме за його посередництвом ми отримали затвердження уставу від місцевого єпископа. Тому потрібно було виявити мудрість. Що ж до повернення під провід духовного отця, як мене до цього вмовляють, у мене є справедливі причини, пов'язані з вимогою власного сумління, які мене від цього стримують і не дозволяють прийняти такого рішення».

Ці слова дуже не сподобались черницям, які заповзялися за будь-яку ціну повернути мою душу під цей провід, бо ж сам духовний отець до цього їх зобов'язав, тому вони використовували всі засоби, щоб мене знову навести до цього духівника. Тож вони почали мені погрожувати.

Тим часом духовний отець, якого сестри про все повідомляли, прислав дона Альфонса де Лігуорі, щоб проповідувати в монастирі в Скалі, але його проповідь містила в собі багато перебільшень про те, як багато душ було зведено та скільки ще знаходяться під впливом омани, через що зійшли зі справжнього шляху молитви. Після того покликав мене на розмову, але я перепросила, кажучи, що погано почуваюся і не можу зійти. Тоді він написав мені листа, повного повчань і описаних випадків, як душі були втрачені в пеклі через те, що дали себе ввести в оману та в духовне прив'язання¹⁰⁰. Тож я відповіла йому двома рядками, дякуючи йому за любов, яку він виявив мені¹⁰¹. Тоді я, розуміючи, що тепер позбавлена будь-якої людської допомоги, у своїх страхах, сумнівах та диявольських спокусах, повністю віддалася в обійми Божого Провидіння, чекаючи в чистій і сліпій вірі, що Господь виведе з тієї похмурої битви, бо внутрішньо я була позбавлена будь-якого світла втіхи, як Божого, так і людського.

РОЗДІЛ 49

Розділ 12

Про неславу на презирство, які терпіло Діло Господнє, і як привселюдно говорилось про ілюзії цієї монахині, що отримала устав

Усі ці зовнішні звинувачення посилювали внутрішні муки моєї душі та побільшували мої страждання, бо в монастирі було постійне пліткування в мене за спиною, і в кожному

⁹⁹ Спільними обов'язками є всі складові денного розпорядку, в яких беруть участь усі члени спільноти і які є обов'язковими для всіх без винятку: церковне правило (Oficium), трапези і рекреації, а також зібрання капітули.

¹⁰⁰ Див.: *Lettere di S. Alfonso...*, с. 20-32. Для правильного пояснення цього листа див.: *Incontri*, с. 112-122.

¹⁰¹ Ця коротка відповідь Марії Челести є втрачена.

закутку були зібрання. В келії настоятельки постійно відбувалися наради й обговорення за замкнутими дверима. Читали величезні пачки листів, що надходили від духовного отця, як і від братів, що були з ним заодно, між іншим – від дона Альфонса, що погоджувався з ним. Надходили листи і від родичів монахинь, яких також ввели в справу завдяки листам, що виходили з монастиря, а також і від побожних мирян, які підтримували монастир і знали про все, що Господь вчинив у цьому місці.

Оскільки єпископ і вікарій монахинь отримували різну інформацію, Діло було вже дискредитоване, а мене привселюдно оголосили зведеною. Через те побожні люди, що підтримували цей монастир, приходили, щоб дізнатися від монахинь, що сталося. А монахині, особливо – настоятелька, годинами стояли, розповідали та інформували. Так оприлюднили речі, яких навіть неможливо було б передати. Благочестивого дворянина оголошено лицеміром, а мене – зведеною жінкою.

Духовний отець був розсудливим та мудрим чоловіком, але в цьому випадку диявол настільки затемнив його розум, що він втратив всяку розторопність. Подався до Неаполя та наповнив відомостями з монастиря все Згромадження побожних трударів, не оминувши повідомити також весь неаполітанський клір, а особливо – пенітенціарного каноніка Святого Офіціуму¹⁰² в Неаполі, який був тоді дорадником кардинала. Цю особу він повідомив зокрема тому, що я колись виявила своє бажання порадитися у справах своєї душі з доном Джуліо, і монахині донесли йому про це. Таке розповсюдження (інформації) стало причиною оприлюднення цієї справи в усьому Неаполі: на кожному розі розмовляли про ілюзії та про черницю, що піддалася омані. Втім, священики з архієпископства Неаполя, побожні трударі та деякі миряни говорили: «Насправді це духівник піддався ілюзії та був занадто довірливим, він же ж став першим фантастом та зведеним». Інші говорили: «Сам собі винен! Хіба це не він так ревно оспівував стільки речей, пов'язаних із тією черницею, і так її возносив?». Дон Джуліо Торно, чуючи від духовного отця стільки поганого про мене, промовив до нього: «І як це? Хіба не Ви затвердили Діло нового Інституту і хіба не визвляли цю душу перед усіма? Чому тепер, отже, говорите протилежне? Ви вчинили велике зло». Так само говорили побожні трударі.

Так Господь зволив, що вся та неслава, якою він окрив Діло Господнє та мене, звернулася проти духовного отця, і ці речі тривали аж до його смерті.

Поширення таких речей серед усіх привело тільки до пліткування, публічного скандалу та знеславлення Діла Божого аж до такої міри, що духовний отець, як і брати чоловічого згромадження не могли з'являтися в місті, бо, витягнувши назовні справу ілюзій монахині, що отримала Діло, самі на себе накликали насмішки та навели тінь на Діло, бо так допустив Господь.

Тому як духовний отець, так і брати зі згромадження та монахині почали замислюватися над тим, щоб усунути мене з Діла, і вирішили, що духовний отець, з яким згоджувався дон Альфонс, напише устав як для монахинь, так і для членів чоловічого згромадження. Таким чином вони хотіли дати всім зрозуміти, що не мають наміру вживати устав, який Господь передав мені, так що мене навіть не буде згадано, і я не матиму до цього ніякого стосунку. Так духовний отець написав устав, додавши до нього багато чого, як для чоловіків, так і для жінок: наприклад, параман та інші речі, що деформували первісні правила. Щоб усунути будь-яку згадку про попередній устав, написаний мною, він змінив навіть назву уставу з «Найсвятішого Спасителя» на «Найсвятішого Ізбавителя»¹⁰³. На ці

¹⁰² Конгрегація Св. Офіціуму – інквізиція, найвищий уряд Церкви для нагляду за чистотою віровчення. Дон Джуліо Торно був каноніком та настоятелем Конгрегації Апостольських місій, та вікарієм в справі монахинь для Неаполя.

¹⁰³ Інформація неточна. Зміна титулу мала місце під час затвердження Апостольським Престолом чоловічого згромадження (1749), а пізніше жіночого Чину (1750), так-що ні Фалькоя, ні св. Альфонс, ані монахині не мали впливу на цю зміну. Ватикан впровадив цю зміну тому, що вже існували на цей час «Регулярні каноніки найсвятішого Спасителя» і «Каноніки св. Йоана на Латерані і Найсвятішого Спасителя в Альга». Челеста могла цього не знати. Див.: R. TELLERIA, *San Alfonso*, т. 1, с. 159, прим. 25.

рішення дали згоду як монахині, так і о. Альфонс, що підпорядковувався духівникові монахинь. І так було зроблено.

Інші браття, що відділилися на чолі з о. Вінченцо Маннаріні, обрали собі назву «Згромадження Найсвятіших Тайн»¹⁰⁴, але свої конституції спорядили точно за вказівками на листку, який отримали від мене.

Як о. Альфонс, так і о. Маннаріні зробили так, що змінили метод, але не саме правило, однак із тою відмінністю, що о. Альфонс де Лігуорі спорядив конституції за способом та регламентом, якого бажав духовний отець монахинь, а о. Вінченцо з приятелями написали конституції за власним бажанням. І так дискусії припинилися, бо кожна з тих груп вчинила так, як їм здавалось краще. Так само було з уставом для монахинь: духовний отець додав до монашого строю параман блакитного кольору, такого ж, як колір мантиї, та крім того багато інших речей. Вони ввели багато інновацій, але не усунили первісне правило, отримане мною, лишень відкинули метод його інтерпретації.

Це все зроблено, щоб могли сказати, що вони скасували і більше не живуть за уставом, який написала певна черниця, яка його (начебто) отримала. А я, будучи засудженою всіма, і духовним отцем, і моїми сестрами, та й не могли вже інакше вчинити, бо і єпископ Скалі, переживаючи велику ганьбу в своїй діюцезії через усю цю неславу, яка спіткала Діло разом зі мною, котра його отримала, був тим самим змушений визнати і затвердити той монаший устав у цьому монастирі.

Хоча духовний отець та монахині хотіли заявляли, що прийняли устав, написаний тим же духовним отцем, і що єпископ анулював усе те, що було написане мною, але нічого не допомогло, бо єпископ вважав за доречніше змусити монахинь знову повернутися до їхнього давнього уставу св. Франциска Сальського. Він наполягав на цьому і до того, як я вийшла з цього монастиря, як про це буде сказано нижче, і після мого виходу з монастиря. Єпископ хотів, щоб сестри зняли габіти Найсвятішого Спасителя, і ще багато років після цього вони працювали над тим, щоб домогтися від єпископа дозволу, щоб все-таки не змінювати габіту. Вони доклали багато зусиль щоб здобути підтримку осіб, близьких до цього єпископа, які настійливо просили його, аж врешті він дав згоду на збереження уставу, що його написав духовний отець, **бо для монахинь ще одна зміна габіту була б соромом на ціле місто Скалю.**

Так допустив Господь, що все це обернулося проти них самих і стало причиною їхнього власного приниження, бо ж у цьому монастирі було багато сестер, які отримали чимало доказів від Господа, що Діло було справді Його, а не якась моя видумка. Ці докази виявлялися в багатьох чудесах, що їх вчинив Господь, і вони бачили їх на власні очі.

Але їхні власні пристрасті затьмарили їхній ум, що було витівкою неприємця, бо все це робилось не зі злого наміру, але з ревності, бо ж насправді ті душі були добрі. Все це допустив Господь, щоб вся слава та людська пошана, яку я і той монастир та брати згромадження отримали від Діла, були поховані в неслав'ї й упокореннях, і щоб не залишилося від них жодного сліду, та не тільки це, а й щоб ми перебували в утиску багато років.

РОЗДІЛ 50

Розділ 13

*Як Господь розпорядився про мій вихід з монастиря, чого я не шукала,
ба більше – сталося це без моєї співпраці чи волі*

¹⁰⁴ У березні 1733 року о. Альфонс залишився в Скалі сам з братом Вітом Курціо. Маннаріні, Ді Донато і Тосквез подалися до Неаполя з метою заснувати нове згромадження. Швидко відкрили доми в Лючіті, Лючері та Теані. Згромадження розрослося і в 1840 році отримало канонічне затвердження від папи Григорія XVI. Але внаслідок подій, пов'язаних з революцією Гарібальді, перестало існувати. (R. TELLERIA, *San Alfonso*, т. 1, с. 220-221). Під впливом євхаристійного чуда, свідками якого вони стали у монастирі в Скалі, вибрали собі назву «Згромадження світських кліриків Найсвятіших Тайн». Див.: M. DE MEULEMEESTER, *Origines de la Congrégation du Tres Saint-Redempteur*, Louvain 1953, с. 60.

Це була воля Божа, щоб я, котра отримала Діло й новий устав, залишила цей монастир. Так зволив Господь, що моя молодша рідна сестра, що була ще досить молода віці і не достатньо міцна в монаших чеснотах, дуже злякалася і почала хвилюватися, бачачи, як страждає її сестра і як її з нею поводитимуть монахині. Сестри говорили їй, що мене замкнуть у карцері та піддадуть суворим карам. Приводом до цього став один випадок: якимось я написала таємного листа до благочестивого дворянина, в якому просила, щоб заради Бога він не писав більше жодних листів, бо я їх не отримую, але їх перехоплюють і використовують для розпалення ще більшого вогню, а його самого піддають осуду та оцінці, адже він мав звичай писати мені про справи, що стосувались його духовного життя, які теж ставали приводом осудження благочестивого дворянина за лицемірство тощо. Так розпалилося сатанинське полум'я. Того листа, що я тоді написала, також перехопили монахині, і це був остаточний поштовх, який вирішив мою долю – ув'язнення в карцері.

Тож третя сестра, почувши, як монахині шепочуть між собою та погрожують карами й умиртвленнями для мене, ще більше злякалася. Особливо її страх збільшився тому, що була там одна черниця, яка сказала їй, не подумавши, що якщо її сестра не дасть згоди на три речі – перша: щоб більше не писала до дворянина; друга: щоб власноручно підписала цей устав, який їхній духовний отець дав монастиреві; третя: щоб я склала обіт досмертного перебування під проводом цього отця – і якщо вона не погодиться на ті три речі, то буде не лише ув'язнена, а й піддана суворим покутам і карам. Тож бідна дівчина, почувши стільки страшних речей, та бачачи, що не може спілкуватися зі мною через заборону (окрім іншого також призначили сестру-шпигунку, яка слідувала за тим, щоб ніхто не приходив і не розмовляв зі мною), подалася до своєї найстаршої сестри та сказала їй, що вона не в змозі далі жити в цьому монастирі та не має більше сили дивитися, як вмирає її сестра в такому пригніченні. Бажала вона радше вийти з цього монастиря та повідомити свого батька про стан, в якому знаходиться її сестра, щоб він міг цьому якось зарадити.

Старша сестра, почувши цей вираз болю, сильно їй співчувала та намагалась скріпити її в стражданні заради любові Божої і благала її не робити цього, бо це ознака браку чесноти, говорила, що Бог їм допоможе, бо їхня сестра, тобто я, страждаю з любові до Бога та заради Його слави: Він не забариться допомогти мені в цих випробовуваннях. Але ніщо не могло переконати цю молоду дівчину, бо вона була дуже налякана. Тож вона вирішила податися просто до настоятельки та сказати їй, що вона категорично не бажає бути в цьому монастирі та що пошле за своїми батьками, щоб приїхали та більше забрали її додому. Казала, що краще їй бути вдома, ніж у цій обителі служити Богові. Говорила це з такою впевненістю, що настоятелька змушена була їй дати дозвіл написати додому нашим батькам. У листі вона пояснила, чому не бажає більше бути в цьому монастирі.

Батько наш, дізнавшись про цю новину від своєї молодшої доньки, послав до монастиря свого сина¹⁰⁵ (одного з наших рідних братів), який був отцем-єзуїтом, відомим своєю освіченістю та добрим життям, шанованим у всьому Товаристві Ісуса¹⁰⁶, щоб той на власні очі побачив, що це за новина трапилась з його донечкою в цьому монастирі. І так зробив.

Коли батько вислав до монастиря нашого брата, хотів також, щоб він спочатку порозмовляв зі своїми двома іншими сестрами, тобто найстаршою та середньою (тобто зі мною, яка отримала новий устав), та щоб краще довідався від нас про причину такого раптового рішення третьої доньки. Наш батько був уже вісімдесятирічним старцем і дуже хворим, тому не зміг приїхати особисто, але дуже любив своїх дочок і поважав їхню думку, тому хотів від інших двох дізнатися правду.

Тож коли прибув наш брат-єзуїт до Скалі, то відразу пішов до розмовниці з ґратами та покликав настоятельку. Сказав, що він рідний брат нас трьох і що наш батько прислав його,

¹⁰⁵ Джорджіо Кростароза, ТІ, народився 1692 р., до ордену єзуїтів вступив у 1709 р., свячення прийняв у 1721 р.

¹⁰⁶ Мова йде про Джорджіо Кростароза, народженого 18 грудня 1692 р. Він вступив до ордену єзуїтів у 1709 р. та був висвячений на священника бл. 1721 р. Див.: G. ORLANDI, *Mistica e illusione. Note storico-critiche su alcuni casi settecenteschi di visione, rivelazione e ossessione* // *Atti e memorie della Accademia Nazionale di Scienze, Lettere e Arti di Modena*, серія VII, т. V (1987-1988) 252-260.

щоб краще довідатись про те, що писала його третя дочка – мовляв, вона прагне вийти з цього монастиря, але вони не знають причини того. Він просив настоятельку, щоб дала дозвіл порозмовляти наодинці й в таємниці з нами трьома, щоб ми могли свobodно та щиро розповісти йому про причину цього бажання. Тоді настоятелька та дві сестри, що її супроводили, відповіли, що не можна йому розмовляти з нами наодинці, як він цього прагнув, але відповідно до правил при розмові мають бути дві інші сестри-слухачки¹⁰⁷. Тільки так він може з нами розмовляти, і не інакше. Тоді у брата зродилася велика підозра. Він сказав, що йдеться про важливу справу, тобто про вихід монахині з вічними обітами, а він як сповідник і проповідник може отримати з цього приводу одноразове звільнення від цього пункту правил. Але, бачачи, що не вдасться йому нічого вдіяти за допомогою дару переконування, перепросив, кажучи, що піде до єпископа та в нього проситиме дозволу розмовляти зі своїми сестрами у сповідальниці.

Настоятелька вмить написала записку до єпископа, в якій прохала його заради Божої любові не давати дозволу цьому отцеві-єзуїту розмовляти у сповідальниці зі своїми сестрами, бо вважала, що всякі наразі будь-які розмови тих сестер із родичами не доведуть до добра.

Коли наш брат прибув до єпископа, то розповів про все, що побачив у монастирі: про розмову з настоятелькою, про те, як вона заборонила йому розмовляти з його сестрами, та про те, що їхній батько прислав його сюди з того приводу, що наймолодша сестра написала про бажання вийти з монастиря. Намагався люб'язно просити єпископа удостоїти його отримати дозвіл на розмову у сповідальниці, щоб дати своїм сестрам свободу пояснити, що було приводом цього непорядку в думках наймолодшої, та щоб зрозуміти справжню причину такого рішення. Та єпископ не дав дозволу, кажучи, що в цьому монастирі нема звичаю, щоб у сповідальниці був хтось інший, окрім назначеного звичайного сповідника та надзвичайних сповідників, яких запрошують у свій час. Ніколи не дозволяють черницям сповідатись у випадкових сповідників. Така відповідь єпископа зродила ще більшу підозру в нашого брата. Оскільки він був дуже второпним і кмітливим, та одразу відповів: «Добре. Я сьогодні ж поїду до Неаполя, піду до високопреосвященного кардинала Піньятеллі та отримаю від нього дозвіл на розмови з сестрами». Сказавши це, він попрощався.

Єпископ, злякавшись такого рішення, відразу завернув його назад та дав дозвіл на розмову з його сестрами у сповідальниці. Та не лишень це, а й написав записку настоятельці, щоб вона без жодного слова дозволила тому отцеві бути у сповідальниці та прислала сестер, щоб могли з ним розмовляти. Саме так і сталося.

Тож коли наш брат прийшов до сповідальниці, монахиням не залишалося нічого іншого, як тільки покликати нас до нього, але й тоді вони ходили повз нас, голосно виражаючи своє невдоволення, та насміхалися, вимовляючи пристрасні слова зміненними голосами, що не можна було розпізнати жодної черниці. Першою розмовляла з отцем та сестра, котра бажала вийти, тобто – наймолодша. Вона розповіла йому все, підсумовуючи тим, що не хоче тут більше залишатися ані хвилини, бо переживає великий жах і не в стані бачити своєї сестри у такому утиску.

Одразу після неї увійшла я та розказала йому одне за одним все, що Бог вчинив, та про все, що сталося, як і про свої сумніви, страхи та скорботу духа. Мій брат мене потішив, сказав, щоб я чекала на Господа з терпеливістю, бо Він є той, на якого я маю уповати та очікувати, що Він зарадить тому, що тепер мені здається неможливим. Потім я запитала його про пораду щодо тих трьох умов, які монахині мені поставили, бо не знала, якою є воля Бога. Щодо першої умови, тобто не писати до цього дворянина, він сказав мені, що я маю вчинити так, як вони бажають: не писати більше до нього, не продовжувати з ним жодного спілкування. Щодо другої умови – підписання уставу – він порадив, щоб я відповіла їм, що готова виконувати все, що прийняла спільнота, без жодного впертого тримання за своє, але що підпису свого не поставлю під тим, що мені дадуть підписати. Перепросивши, я мала пояснити, що є ніким у спільноті, а тільки бажаю служити Богові та дотримуватися того

¹⁰⁷ Ascoltante – функція, що бувала в західних монастирях перед Ватиканським собором.

уставу, який приймають всі інші у святій простоті, і не хочу ні в що втручатися. Однак щодо третьої умови, що я маю скласти обіт підданства духовному отцеві, як того прагнуть монахині, то він сказав, щоб я ніколи не складала такого обіту, бо це є проти всякої справедливості і було би великою помилкою, якби я на це погодилася, та щоб сказала монахиням, що мені вистачить сповіді у звичайного сповідника монастиря.

Також брат порадив мені сповідатися у звичайного сповідника просто, не представляючи йому справ, які стосувалися б духовного проводу. Я мала зберігати мовчання аж доти, поки Бог не відкриє інший шлях. Радив також більше не бути під проводом духовного отця монахинь у справах своєї душі, та говорив, що я вчинила дуже погано, що не покинула цього духівника вже на початку своїх страждань та сумнівів.

Так, він випитав усіх трьох сестер, чи дві інші також мають намір вийти з монастиря, як це вирішила зробити третя сестра. Але ми дві не вважали, що волею Божою є втікати від хреста та страждань, тому не прийшли до такого рішення. Ми відповіли йому, що ні (не хочемо виходити), очікуючи допомоги від Господа та розпізнання Його волі щодо цього випадку. Тоді наш брат попросився з нами, кажучи, що розмовлятиме з батьком, аби той послав забрати лише наймолодшу сестру, що наполягала на виході з монастиря. З такою постановою він від'їхав до Неаполя.

РОЗДІЛ 51

Розділ 14

Про те, як монахині повідомили духовного отця про всі події з приводу виходу третьої сестри; про те, як він особисто приїхав до Скалі та власним наказом зібрав капітулу монахинь, і як на цій капітулі з волі Божої було вирішено видалити мене з монастиря разом із моїми сестрами

Так, як про це була мова вище, отець-єзуїт, наш брат, приїхав до Неаполя та пішов до батьківського дому, розповівши поволі те, що, на його думку, можна було розповісти, але промовчав про те, що було головним мотивом (відходу сестри) – так, як сам про це розсудив. Водночас він сказав, що необхідно забрати з монастиря найменшу сестру, бо вона твердо стоїть на своєму і постановила покинути монастир. Та й не міг він вчинити інакше, бо цей монастир був занадто суворий для неї, а сестра занадто слабка у чеснотах, тому краще буде помістити її в такому місці, де вона зможе дотримуватися правил відповідно до своїх сил, жити в мирі та спасати свою душу.

Тоді батько наказав братам поїхати та забрати сестру з монастиря, щоб вже вдома вислухати її волю та знайти відповідні вирішення в її ситуації. Тоді її брат¹⁰⁸ виїхав у напрямку до Скалі та, прибувши, заявив настоятельці, що приїхав забрати свою молодшу сестру, котра хоче вийти з монастиря.

Однак перед тим монахині послали поштового гінця з листом до їхнього духовного отця, в якому повідомили його про прихід нашого брата-єзуїта та про все, що тоді сталося, що підозрюють, що третя сестра скоро покине монастир, як вона вже їм про це заявила. Тож духовний отець негайно прибув до Скалі, щоб самому побачити, що далі буде, і хотів особисто бути присутнім з тої нагоди. До того ж, він почав побоюватись, що третя сестра після виходу повідомить батька про все, що чинять з її сестрою, та які вона муки і переслідування терпить. Знаючи, що батько дуже любив та поважав свою доньку, монахині були впевнені, що він ще раз пришле сюди когось, хто навіть силою чи за допомогою вищих авторитетів, забере мене з монастиря.

Таким чином вони, тобто духовний отець і монахині, зібралися на нараду з приводу того, що в такому випадку мають вирішити та як вчинити. Узгодили, отже, що буде скликана капітула монахинь, в якій я також мала би взяти участь. На тій капітулі вони поставлять мені ці три умови, про які я вже раніше згадувала: щоб я більше не писала до благочестивого дворянина, щоб власноручно підписала устав, написаний духовним отцем, та щоб склала

¹⁰⁸ Це був Мікеле Кростароза, народжений 29 вересня 1680 р. Див.: *Imitazione*, с. 84-85.

обіт залишатися під духовним проводом духівника монахинь. Якщо я відкину бодай одну з цих умов, то монахині капітули виключать мене з монастиря. І це зробили з «політичного» розрахунку, перш ніж батьки, коли вийде молодша сестра, дізнаються від неї, в якому стані знаходиться її сестра в монастирі, про всі ці погрози та переслідування з боку монахинь, бо боялися, що мій батько захоче забрати мене силою з монастиря. Тож перш ніж він це зробить, вони хотіли своїм власним авторитетом вигнати мене під час капітули, яку мали б скликати за вимогою духовного отця.

Отож монахині скликали капітулу з голосуванням¹⁰⁹, на яку покликали і мене. Настоятелька поставила переді мною ці три вищезгадані вимоги, додаючи, що в разі моєї відмови прийняти всі три умови, запропоновані духовним отцем, то вся капітула вижене мене з монастиря, і я зможу виїхати разом зі своєю сестрою, яка якраз збирається вийти та повернутися додому разом із братом. У відповідь я сказала, що у справі листування й контактів з благочестивим дворянином, то більше не маю наміру підтримувати спілкування з ним, ані писати йому. Але щодо другого пункту (підписання уставу) сказала, що я є ніщо і взагалі найменша серед усіх монахинь, тому мені не годиться ангажуватися у справу уставу чи прикладати до нього своє перо, але готова прийняти його і, без жодного незгоди з мого боку, прийму і буду дотримуватися того уставу, який всі інші монахині приймуть і будуть дотримуватися. Що ж до третьої умови я відповіла, що у жодному випадку не можу скласти обіту підпорядкування духовному проводу цього отця, бо маю на це серйозні причини та скрупули сумління, які спонукають ніколи не зв'язувати себе таким обітом.

Тоді настоятелька від імені всієї капітули вилучила мене з монастиря, кажучи, що не личить багато разів відчиняти монастирську браму, тому краще, якщо я вийду з неї разом зі своєю молодшою сестрою. Додала, що вся капітула воліє дотримуватись уставу, написаного слугою Церкви, що він доповнив форму одягу параманом та іншими належними додатками, і що всі сестри готові прийняти їх. Якщо ж я не бажаю підписати цей устав своєю власною рукою і не хочу піддатися проводу цього духовного отця через вищезгаданий обіт, то від імені всього монастиря настоятелька вилучає мене з нього.

Тоді я пізнала, що такою є воля Бога, і прийняла, свій вихід із монастиря без жодного заперечення, заносючи до Бога багато молитов, щоб Він дав мені розуміння, чого Він бажає від мене у цій жажливій бурі. Особливо ж я молилася дев'ятницю до св. Вінкентія Феррера¹¹⁰, щоб Господь утихомирив цю жакливу бурю, щоб дав можливість утихомирити мій дух і вивести його на безпечний духовний шлях і щоб я могла повірити свою душу в руки доброго духівника. Але Господь своїми справедливими присудами постановив так, що якраз в останній день дев'ятниці я вийшла з монастиря. Така була Його воля.

Старша сестра, почувши, що її сестру, яку вона дуже любила, вигнали з монастиря, заявила, що вона прагне піти разом зі мною. Я попросила у настоятельки дозволу написати до свого батька, бо він нічого не знав про те, що діялось у монастирі останнім часом, а лишень вислав брата, який мав забрати наймолодшу сестру, як про це говорилося вище.

Тож я написала коротку записочку, в якій мовилося:

Найдорозжчий татусю,

Хочу повідомити Вас, що ці добрі черниці з огляду на мої недосконалості, вилучили мене та хотіли, щоб я покинула цей монастир. Так розпорядився Господь. Тому прошу Вас, щоб Ви знайшли монастир, у якому ми б могли перебувати стільки, скільки Богу буде вгодно,

¹⁰⁹ Капітула відбулася 14 травня 1733 р. Див.: *Imitazione*, с. 83.

¹¹⁰ Вінкентій Феррер (ісп. Vincent Ferrer, 1350-1419) – католицький святий, домініканський монах з Валенсії (сучасна Іспанія), філософ, богослов, проповідник. Родом з дворянської родини, здобув чудову освіту й у віці 18 років вступив до ордену домініканців, вів надзвичайно суворе аскетичне життя, викладав логіку та філософію в Леріді, написав низку філософських творів. У 1385 по 1390 жив у рідному місті, де очолював богословську школу при кафедральному соборі Валенсії. У Великій західній схизмі підтримував Авіньйонську партію та антипапу Климента VII. З 1391 року був духівником короля Арагона і Валенсії Хуана I. З 1401 року вів доволі успішну місіонерську діяльність серед катарів і вальденсів у Франції, де й помер. У 1455 році канонізований папою Калікстом III. Вінкентій Феррер вважається покровителем Валенсії.

бо не є добре для нас перебувати у світському домі. Прошу Вас, щоб Ви не засмучувались, бо Бог за все подбає. Благословіть мене. Цілую Ваші стопи.

РОЗДІЛ 52

Розділ 15

Про мій вихід з монастиря та про все, що сталося після мого з сестрами виходу

Брат наш, який приїхав до Скалі забрати наймолодшу сестру, не знав нічого про те, що вчинили монахині разом із духовним отцем, тож коли дійшла до нього ця новина, він дуже розгубився і занепокоївся, бо батько нічого не знав про те, що сталося. Тож послав поштового гінця до Неаполя з одним листом від себе та з доданою моєю запискою.

Надіславши листа, він чекав на відповідь батька, щоб якось вирішити справу, бо старий батько був хворий та прикутий до ліжка і не знав нічого про те, що сталося, а прислав його взяти зі собою молодшу сестру, яка бажала покинути монастир. Він думав про те, як засмутиться батько, почувши про такі скорботи, тому чекав у непевності духа, не знаючи, що має робити.

Черниці з монастиря після того, що сталося, наказали мені не залишати келії аж до мого виходу з монастиря. Їм було наказано, щоб жодна монахиня зі мною не розмовляла і не відвідувала мене навіть задля прощання. Все це було виконано з усією суворістю відповідно до цього наказу. І так було зроблено.

Але виконавши всі ці формальності за наказом духовного отця, черниці ходили як приголомшені. А ті з-поміж них, хто був причиною цього страждання, ходили наче мертві, поблідлі та заморожені. Інші сестри, що не мали вини, але були примушені настоятелькою та духовним отцем, гірко плакали. Вони становили більшу частину, але не сміли сказати ні слова зі страху перед тими, які були в згоді з вищезгаданими.

Мій брат, добре розваживши над ходом подій, самостійно прийняв рішення, інтерпретуючи волю батька, перш, ніж надійшла відповідь від нього з Неаполя, та перед прибуттям гінця. Не маючи більше терпіння ходити до монастиря і назад і не бажаючи мати справу з тими черницями, він вирішив відразу поговорити з настоятелькою та сказати їй, що наступного ранку хоче забрати з собою всіх трьох своїх сестер без зволікання, бо думав, що ми мали би жахливо терпіти в цьому місці, і це була правда. Настоятелька ж відповіла йому, що він, звичайно ж, сам може вирішувати, але додала, що нам не можна вийти звідси в габітах цього монастиря, тому він мусить спочатку подбати про вбрання для нашого відходу. Ця справа була ще одним ускладненням для брата, бо він не знав нікого в цьому місті, а його власний дім знаходився в Неаполі. Потрібно було багато часу, щоб поїхати до Неаполя і повернутися назад. Врешті-решт він вирішив сказати про це протоієреєві¹¹¹, капеланові монастирської церкви, який був доволі похилого віку та знав про все, що трапилось зі мною. Тож брат звернувся до нього за порадою. Цей священник сказав йому, що можна спробувати дістати габіти в одному з тих монастирів, які є в місті Скалі. Співчуюючи йому, він пообіцяв, що сам подбає про ці габіти, а водночас запропонував йому погостювати у своєму домі, де б він міг привести своїх сестер, поки не повернеться гінець з Неаполя. Там ми змогли б перебути аж до часу свого виїзду. Щобільше, старенький капелан виявив готовність супроводити нас у подорожі до монастиря, до якого ми мали би вступати. І виконав це.

Тож наш брат, діставши нарешті габіти завдяки тому священнику, як той і обіцяв, рановранці наступного дня, що був другим днем Зелених Свят 1733 року, о 9 годині, ще перед сходом сонця¹¹², згаданий протоієрей і наш брат прийшли до монастиря. Ми зняли наші габіти та одягли позичені габіти від монахинь з монастиря св. Катальда¹¹³ бенедиктинського

¹¹¹ Дон Нікола Соррентіно.

¹¹² Це був день 25 травня 1733 р. Оскільки в той час відлік часу починали не з півночі, а від заходу сонця, 9-та година відповідала 5-ій годині ранку.

¹¹³ Св. Катальд (бл. 400-480) – катوليцький святий ірландського походження, єпископ Тріма, покровитель Таранто. Згідно з його житієм, ірландський монах Кательд був другом святого Патріка. Він ступив до

ордену міста Скалі. Коли ми переодягнулися, то відвідали ще Найсвятіші Тайни, і я все склала в Божі руки, жертвуючи себе благоволінню Господньому, щоб розпоряджався мною так, як Йому буде вгодно. Тоді ми спустилися до брами монастиря, де стояла настоятелька і майже вся спільнота. Поцілувавши руку настоятельці та обійнявши всіх без винятку, ми довірилися їхнім молитвам і мовчки вийшли з монастиря. Як ми відходили, монахині завелися сильним плачем, бо більшість із них, майже всі, не були причетні до цього нещастя, але були присилювані духовним отцем. Натомість ті, які були причиною цього неспокою, стояли наче тіні смерті, бліді та мовчазні. А ми, отже, подались до дому вищезгаданого протоієрея і пробули там аж до наступного ранку.

Близько полудня прийшов відвідати нас вікарій Скалі. Почав, отже, дискутувати з нами та сказав, що якщо ми хочемо знову повернутися до цього монастиря, то він залагодить це з єпископом і з духовним отцем, щоб дозволили нам заново вступити, за умови, що ми будемо просити прощення в духовного отця та в монахинь і таке інше. Але я відповіла йому, що це вже не час, що це було б занадто легковажно, що треба було спочатку думати, а потім діяти, та що я вже пізнала, що саме такою є воля Божа. Вікарій тоді додав: «Добре. Духовний отець монахинь передає вам таке: “Навіщо ж тоді залишатися в цьому місті? Якщо ви не бажаєте повернутися до монастиря, виїжджайте негайно!”» Але я йому сказала, що відносно місця і часу нашої від'їзду, то буде так, як Господь розпорядиться, і ми з ним попрощалися.

Мої обидві сестри, залишалися у стані великого страху, особливо ж старша сестра, яка навіть після виходу з монастиря мимоволі постійно оглядалася позад себе, бо їй здавалося, що за нею постійно слідкують шпигуни, як це було у монастирі, коли за сестрами спостерігали, чи вони бува не ходять розмовляти зі мною. За своєю вдачею вона залишалася сильно наляканою цим суворим випробуванням і навіть сказала, що якби ця гроза продовжувалася далі, то вона напевно б зійшла з розуму, настільки її ум засмучений, а природа паралізована страхом через такі страшні муки, спричинені дияволом, за Господнім допущенням.

РОЗДІЛ 53

Розділ 16

*Про все, що сталося під час подорожі,
аж поки я не потрапила до монастиря в Ночері де Пагані*

Коли мій батько отримав листа, якого написав мій брат та іншого від мене, терплячи недугу та інші клопоти, стривожився вельми в душі, коли почув про те, що сталося з його доньками-черницями. Та все це він відніс до Божого провидіння, бо ж був добрим, побожним християнином та Божим слугою. Думав, що треба знайти якийсь вихід, а тоді закликав найстаршого свого сина, нашого брата¹¹⁴ і велів йому податися до Ночери де Пагані, місця, що було на відстані близько 20 миль від Неаполя, бо у нього було багато впливових і шанованих друзів у цьому регіоні. Тож батько сказав йому, щоб той поїхав і дізнався від них про монастирі, які були в цій місцевості, яку він вважав найкращою і найвідповіднішою для нас, а також щоб узгодив оплату проживання нас трьох, але тільки три місяці, поки він не знайде відповіднішого та зручнішого місця, для нашого постійного перебування, яким би він, добре обдумавши, міг бути задоволений і де би нас добре прийняли на нашу втіху.

Після того батько відповів своїм донькам через того самого гінця та повідомив про все, що вирішив робити. Він також написав, щоб ми не покидали монастир поки наш найстарший брат не приїде з Ночери забрати нас, бо після його прибуття обидва наші брати супроводять нас прямо до монастиря в Ночері, як він це вирішив. Батько також просив нас, якщо вже

монастиря в Лісморі (Ірландія), де став абатом, а згодом був обраний на єпископа Тріма в Ірландії. Прагнучи присвятити себе життю на самоті, він подався на прощу до Єрусалиму. На шляху назад зі Святої землі Катальд потрапив у кораблетрощу біля міста [Таранто](#) (Апулія, Італія). Місцеві жителі обрали Катальда своїм єпископом. Згодом він став архієпископом. З його іменем пов'язують чудесні визволення Таранто від епідемії та потопів.

¹¹⁴ Франческо Кростароза, народжений 25 вересня 1678 р.

довелося нам вийти з монастиря, то щоб ми забажали, задля його втіхи, приїхати додому на кілька днів, а вже потім податися до нового монастиря – щоб розрадити його в хворобі і клопотах. Але, отримавши цього листа, ми погодилися на ці батьківське прохання, але рішуче настоювали на тому, щоб їхати прямо до монастиря, і так тоді й зробили. Так ми запланували виїжджати зі Скалі наступного ранку.

Наступного дня ранесенько ми спустилися гірським схилом Скалі та дісталися до Амальфі. Як тільки ми прибули туди, про наш приїзд довідалися монахині з монастиря Пресвятої Трійці, що був обителлю для дворянок міста Амальфі, і їм було страшенно цікаво дізнатися про ці всі речі, які Господь вчинив у тому монастирі, бо ці монахині були добре поінформовані про всі діла Господні вікарієм Скалі, який був надзвичайним сповідником їхнього монастиря. Тому вони від початку знали про все, що Бог вчинив у скалянському монастирі та мали велику пошану до Діла Господнього. З цього самого джерела вони знали навіть про недавні труднощі, тобто про деякі з них. Тож, як тільки ми прибули, ці монахині вислали нам назустріч свого прокуратора щоб нас зустріти та привітати та запропонували нам у розпорядження свій будинок для гостей, що прилягав до їхнього монастиря. Це був знак Провидіння Господнього, бо ми не знали нікого в цьому краї. Тож ми прийняли це як дар долі від Господа у нашій нагальній потребі. Бо ми, бідні, не мали грошей, ані наш брат: він мав із собою суму грошей, якої б вистачило тільки на подорож одним екіпажом. Так Боже Провидіння подбало про необхідні нам речі, без того, щоб ми мали їх купувати.

Таким чином провели ми у цьому гостинному домі амальфійських монахинь десять днів. Ці добрі черниці утримували нас за власний кошт та обдаровували надзвичайною гостинністю та добротою, так що я, така винищена та хвора під час мого виходу з монастиря, почала відновлювати свої тілесні сили. Господь так розпорядився, що гостинний дім монахинь знаходився біля моря, тож завдяки морському повітрю та духовному спокою, повернулись мої сили. Ми ходили до монастирської церкви, що прилягала до гостинного дому, і там причащалися та слухали святу Месу. І там ми перебували доти, поки не приїхав наш найстарший брат з Ночери де Пагані, щоб завести нас до того монастиря, який Господь нам приготував.

Тим часом ці черниці, а особливо настоятелька¹¹⁵ разом із монахинями, так полюбили мене, що усильно благали залишитися і погодитися бути настоятелькою їхнього монастиря, заявляючи, що вони хочуть облектися у габіт нового Інституту та прийняти його новий устав. Але я за будь-яку ціну не хотіла приймати обов'язок настоятельки, ані за жодних умов не погоджувалася на таку зміну, бо не знала, чи на це є воля Божа. Треба було докласти чималих зусиль, щоб переконати сестер не писати до Риму прохання про дозвіл на мій вступ, незважаючи на те, що всюди поширювалися вісті про мене як про зведену. Не було місця, де б не говорили про те, що трапилося зі мною, а моя неслава розповсюджувалася через уста кожної світської чи релігійної особи. Але чим більше зневажливих слів у мій бік чули ці монахині, тим більше просили і благали мене, щоб я погодилася залишитися з ними, що прагнуть прийняти новий устав та бути під моїм проводом на духовному шляху. Але я ні за що не хотіла прийняти таку пропозицію, бо не пізнала в тому волі Божої. Здавалося мені, що Господь хоче, щоб я жила в погорді себе самої й упокоренні, а без виразного знаку волі Божої не добре є приймати настоятельства та обов'язку опіки над душами, тож я твердо відреклася від того всього.

Тоді ми захотіли відвідати церкву св. Апостола Андрія, де спочивають його святі мощі, з яких у чудесний спосіб випливає дорогоцінна рідина, наче пахуче миро. Тож ми прийшли до цієї церкви, де висповідалися та причастилися, й отримали велику втіху від відвідин цієї святині. У цій церкві Господь розрадив мене, даючи мені велике духовне просвітлення в нутрі. Я вже багато часу перебувала на межі відчаю та опущена в душі, у багатьох сумнівах і страхах щодо свого внутрішнього шляху, досвідчивши стільки зовнішніх скорбот, скільки можна було їх бачити в ході цієї розповіді. Але Господь захотів потішити та підкріпити мене на душі. Коли я була на святій Месі в каплиці славного святого апостола, Господь показав

¹¹⁵ Сестра Марія Магдалина Боніто, абатиса від 1731 р.

мені дивний шлях, що від землі простягався аж до неба. На початку цей шлях був повний терня та хрестів, а в кінці його була дорога безмежна, ясна, приваблива, що здавалося, ніби бачу рай. І я йшла, не ступала, а летіла, несена вгору силою Божою, у супроводі багатьох душ, що були вибрані зі мною. Тоді я зрозуміла, що ці душі будуть спасенні за моїм посередництвом. І Господь мовив, що хоче послужитися мною в багатьох своїх ділах для спасіння душ. Тоді я надзвичайно скріпилася в душі, але після того вмить вернулося моє почуття посухи та духовної покинутості.

Урешті, приїхав із Ночери найстарший брат і розповів, що батько послав його до Ночери де Пагані, дізнатися від друзів про цю місцевість, щоб могли помістити нас бодай на три місяці у монастирі без клявзури, і що його поїздка була успішною для досягнення цієї мети, бо ж у цій місцевості є багато монастирів. Але один монастир видавався йому особливо відповідним для нашого тимчасового побуту там. Це була консерваторія для дівчат-сиріт¹¹⁶, але добре забезпечена й оснащена кількома майстернями, і кількість черниць в цьому монастирі не перевищувала 24. Тими монахинями опікувалися три світські управителі: першим був постійний управитель і ним був місцевий парох, а двоє інших були миряни. Одного звали дон Ніколо Вілліані – лікар та надзвичайно шанована людина в тому краї, котрий був великим другом мого батька. Другий – Франческо Антоніо Сальваті – також визначний громалянин та добрий приятель батька. Коли вони дізналися від нашого брата про мету його приїзду до Ночери, то з великою радістю і старанням просили йому, щоб якнайшвидше привіз своїх сестер-черниць саме до того монастиря, хоча вісті про мої проблеми дійшли також і до Ночери де Пагані.

Тож ми відразу попрощалися з амальфійськими монахинями, які з волі Господа так нас полюбили, і наступної ночі о шостій годині¹¹⁷ вирушили в морську подорож і кораблем прибули до Салерно. Звідти, взявши екіпаж, ми попрямували прямо до Ночери де Пагані, що є близько 26 миль від Неаполя. Там, як ми отримали благословення від місцевого єпископа-ординарія¹¹⁸, ці черниці, а також дворяни-опікуни прийняли нас із великою радістю та втіхою, кажучи, що сам Бог прислав нас до цього монастиря, та що їм здається, що Господь прислав трьох ангелів з неба з огляду на потребу, в якій знаходився цей монастир, як про це буде сказано далі.

РОЗДІЛ 54

Розділ 17

Про те, як Господь розпорядився у зв'язку з нашим прибуттям у вищезгаданий монастир, і як ми знову облеклись у габіти Найсвятішого Спасителя, та про інші речі, що сталися у цей час

Через кілька днів, як ми з моїми сестрами прибули до цього монастиря, приїхав нас відвідати з Неаполя благочестивий дворянин. Він привіз книгу уставу, написану мною, яку він, з волі Божої, зберіг у себе, не бажаючи віддати її у власність духовного отця монахинь відтоді, як почалися негаразди у монастирі в Скалі. Це було Боже розпорядження, бо згодом цей устав послужив започаткуванню нового монастиря, якого Бог прагнув, як про це розповім у відповідному місці.

Благочестивий дворянин, побачивши, що ми одягнені у габіти св. Венедикта, а не в наші габіти Найсвятішого Спасителя, запитав про цю зміну одягу. Я ж розповіла йому про те, як черниці з нашого монастиря роздягнули нас, що ці ось габіти позичено з милосердя у певному монастирі у Скалі, і я мушу їх повернути, але наразі немає можливості пошити

¹¹⁶ Мова йде про Консерваторію Благовіщення Пресвятої Богородиці в Пареті, біля Ночери де Пагані, засновану в 1709 році для бідних дівчат. Її засновником був Сімон Торре. Це був монастир домініканського уставу, де носили габіти білого кольору. Див. *Imitazione*, с. 87.

¹¹⁷ Тобто о другій після півночі.

¹¹⁸ Місцевим єпископом з лютого 1718 року був Ніколас де Домінічіс (1664-1744). Див. RITZLER – SEFRIN, V, с. 294.

власних габітів, бо через ці проблеми наш старий батько мав останнім часом надзвичайно багато видатків, і хоч його дім влаштовано з усіма вигодами, як належить високопоставленій особі, але тепер через багато труднощів та хворобу він знаходиться у скруті. Більше того, ми не мали можливості, бо монахині з нашого монастиря не дали нам ніяких речей, не отримали ми назад нічого з того, що ми внесли з посагом: ні білизни, ні постілі, ні скринь, які ми привезли з батьківського дому. Проте, ми були цілком задоволені, бо бачили себе вбогими та подібними до нашого Жениха Ісуса Христа.

Тоді цей благочестивий дворянин дав нам кілька золотих цехінів¹¹⁹, за які б ми змогли пошити собі габіти та ще деякі необхідні речі. Отож, ми негайно купили (матеріал) і пошили габіти і мантиї та одяглися в одяг Найсвятішого Спасителя за милостиню, як правдиві учні Ісуса Христа. І найдивовижніше було те, в чому видно Боже Діло, що ніхто не противився цій зміні габітів: ані єпископ, ані опікуни обителі. Ніхто не робив перешкод, хоч знали про всі мої минулі труднощі, більше того – всюди мене вважали зведеною і про це говорилося прилюдно.

Незважаючи на те, що новий устав викликав стільки спротиву і ще не був затверджений Святим Престолом, до того ж був затемнений стількома негараздами, єпископ все-таки дав дозвіл одягнути святий габіт Найсвятішого Спасителя, щоби більше, з великою привітністю особисто приїхав відвідати нас, як це буде описано в наступному розділі. І все це було справою Божого Провидіння.

Тоді ми не мали ліжок, ані необхідної білизни. Тож ці черниці позичили нам ліжка, а деякі побожні та благоговійні особи заради милосердя дали нам також всілякі потрібні речі: білизну на зміну і матраци, тобто сінники, як вимагав устав. І тих необхідних речей ми не просили ні в кого, але, без жодного клопоту з нашого боку, провидіння Господнє у чудесний спосіб подбало про все необхідне для нас. У тих подіях я переживала особливу втіху, бо здавалось, що більше не на словах, а на ділі воістину здійснюються в мені [плоди життя нашого Господа Ісуса Христа](#). І як спочатку Господь дав мені устав у слові, так тепер, здавалось, Він реалізує його в сутності, у моєму власному житті, бо тепер я досвідчувала убогість, зневагу та загальне приниження.

Внутрішньо я й надалі залишалась опущеною, перебувала в самотності та жахливій духовній залишеності, немічна тілесно та повна сумнівів і страхів, і демон воював проти мене тисячами видів спокус. Усі ласки, які я отримала від Господа, здавалися мені сном, і виглядало, ніби Бог покинув мене у моїй нікчемності. Тож у цьому монастирі я переважно проводила час у своїй келії або в хорі, молячись до Господа та благаючи Його божественного просвітлення. Я не наважувалася відкривати свого внутрішнього життя жодній людині, бо ж не знала, чи є хтось в цій місцевості, здатним задовольнити мої духовні потреби, тим більше, що всі привселюдно говорили про мої ілюзії. Тому я зберігала строге мовчання, щоб ще більше не заплутатись у духовних сумнівах, вибираючи недосвідченого духівника, бо ж тоді не знала нікого в цьому місці. Так я продовжувала мовчати і молитися до Господа.

РОЗДІЛ 55

Розділ 18

Про те, як мене, що знаходилась у вищеописаному стані, єпископ призначив настоятелькою цього монастиря в ім'я святого послуху, і як Господь реформував цей монастир за нашим посередництвом

Коли я перебувала у такому сум'ятті та непевності духа, Господь розбудив у серці місцевого єпископа-ординарія разом із опікунами цього монастиря велике прагнення реформувати цей монастир, в якому я знаходилась і який перебував у стані руїни великою мірою через невторопне урядування попередніх настоятельок, які керували цією обителлю.

¹¹⁹ Цехіни – назва золотих венеційських дукатів, масою 3,49 г високопробного золота, що карбувалися у 1284-1797 рр. і були в обігу в талійських державах, на Апенінському півострові, а також у мусульманських країнах Азії та Північної Африки та в міжнародній торгівлі.

Дійшло до того, що ці монахині деградували до жалюгідного стану, бо з їхнього монашого життя залишилися хіба що габіт і назва: вони не дотримувались уставу, і хоч мали якісь-там правила і носили домініканський габіт, проте жили у великій сваволі. Не було вже й сліду монашого способу життя. Вони мали особливі стосунки з людьми ззовні, які їх протегували як представники місцевого дворянства¹²⁰. [А що ще гірше, там був певний звичайний сповідник із місцевої знаті, який мав ... з деякими з цих черниць]¹²¹. Зрештою, дійшло до такого занедбання звичаїв, що та обитель стала для всієї околиці приводом до загального скандалу, бо там не тільки не було ніякого послуху та пошани до настоятельки, але одна з черниць навіть мала намір отруїти тогочасну настоятельку через те, що та викрила якийсь її негідний вчинок. Тож, з волі Божої настоятелька настільки втратила повагу, що її публічно зневажали і погорджували нею без жодної пошани.

Це був допуст Божий, бо від початку свого урядування настоятелька дозволяла собі вечорами виходити з монастиря та в супроводі інших черниць йти до помешкань своїх світських друзів-чоловіків. Хоча цей монастир, був також притулком для дівчат-сиріт, ніхто з сестер ніколи не ходив збирати для них милостині, як це було зазвичай в інших місцях, бо монастир був надто добре матеріально забезпечений й не мав такої потреби. З року в рік Надмір річного доходу щороку зростав, так-що сестри фальсифікували цифри про отримані прибутки. Настоятелька ввела ці зловживання в монастирі через свою надмірну простоту та необізнаність, однак її виходи з монастиря були дуже згубними, бо й решта черниць почали жити свавільно й виходити вночі не те що без дозволу, а й потаємно. Ці скандали стали публічно відомими на всю околицю.

Ані єпископ, ані опікуни не знали, як зарадити цьому лихові. Вони сказали мені, що Бог послав мене сюди, щоб я допомогла цим душам, і що це випробовування, яке я пройшла, було розпорядженням Господа, щоб я вийшла зі свого монастиря і могла послужити цим убогим загубленим душам, навертаючи їх на святе служіння Йому. Але я не знала, що маю робити, і чи дійсно це воля Божа - зв'язуватися з тим монастирем через настоятельство. Бо ці черниці були іншого Чину, а я була покликана Господом для Діла нового Інституту Найсвятішого Спасителя. Тому я сумнівалася, чи зв'язувати себе обов'язком настоятельки у цьому монастирі. Тож я перепросила опікунів і єпископа, кажучи, що прибула сюди тільки на три місяці, про що вони знали, щоб потім відійти на постійне місце, куди Бог мене покличе.

Проте, ця відповідь нічого не дала, бо єпископ разом з панами-опікунами особисто прийшли до монастиря та відразу почали переконувати мене стількома серйозними аргументами та сильними доказами, що я змушена була схилити голову. Єпископ рішуче наказав мені в ім'я святого послуху прийняти обов'язок настоятельки без відмовок та без жодних оправдань, [кажучи,] що такою є воля Божа, і що він в Його ім'я запевняє мене в цьому, що він зобов'язує мене до цього служіння тільки на три роки, а потім – залишає за мною вибір, чи я хочу посвятити себе іншому ділу Бога, чи зостатися тут назавжди. Він дозволив мені сповнювати цей обов'язок, не знімаючи свого габіту, та надав мені свою душпастирську владу: що я маю право карати (карцером) неслухняних, а тих, хто чинитиме опір, я мала владу також виганяти з монастиря. При тих словах були присутні всі черниці, які, налякані словами єпископа, виявили готовність мене слухатися.

Настоятелька, яка досі виконувала це служіння, через численні гризоти, яких зазнала від монахинь, з волі Божої, і вже доволі тривалий час намагалася покинути цей монастир, і виїхати в інше місце, впала переді мною на коліна, плачучи та благаючи, щоб я заради Бога прийняла цей тягар служіння, бо вона вже більше не має сили та мусить перейти до іншого монастиря. Тож я була змушена схилити шию під ярмо нового настоятельства.

¹²⁰ Два наступні рядки перекреслено чужою рукою, з яких можна відчитати наступне: «А що гірше, був там звичайний сповідник, також місцевий дворянин, який був ... з деякими з-посеред тих черниць».

¹²¹ Ці два рядки в квадратних дужках закреслені чужою рукою (так само це стосується і наступних змін у цьому розділі). Тому вважаємо доречним зберегти тут це речення.

В усіх цих обставинах я пізнала, що в цьому є Божа воля і прийняла служіння настоятельки в цьому монастирі. Єпископ **дав мені володіння** і вибрав мою старшу сестру вікарією, щоб вона допомагала мені в ділі Божому. І з Божої волі монахині дуже полюбили свою новообрану настоятельку. Делікатною поведінкою я здобула їхню прихильність та почала з розвагою кликати їх по одній на приватні розмови та іспитувати стан їхніх душ. Кожна з них відкрилася переді мною і виявила стан своєї душі та свої душевні рани. Таким чином, я від них самих дізналася про всю їхню вади.

Тоді я почала допомагати їм з лагідністю та любов'ю. Сказала всім, що хочу сама провести для них духовні вправи. Оскільки я не знала, чи знайду серед сповідників цього місця якусь ревну та духовну особу, то й не хотіла спочатку просити в єпископа жодного сповідника. Отже, я почала проводити серйозні розважання про одвічні істини та проповідувати покаєння. Зачерствілі душі монахинь почали сокрушатися і вони самі попросили про надзвичайного сповідника. Тоді я послала до єпископа з проханням, щоб підшукав надзвичайного сповідника, який був би Божим слугою. Єпископ прислав одного отця із згромадження св. Франциска з Паоли¹²², чоловіка утвердженого в доброму житті [тому що священники з цієї місцевості не користувалися довір'ям в тому монастирі]¹²³. Так сестри приступили до сповіді й почали духовний шлях зі страхом Божим.

Тоді я звільнила всіх відповідальних у цьому монастирі осіб, призначених попередньою настоятелькою, та призначила вікарію, свою сестру, фіртянку та ключницю, а з нею – двох помічниць, які були черницями цього монастиря і завжди відзначалися зразковим життям у цьому місці.

Тоді я вставила ґрати та закрила браму, а також призначила сестер-слухачок, коли монахині ходили до ґратів на розмови з родичами. В дійсності, всі нездорові контакти вдалося усунути, хоча¹²⁴ довелось докласти багато зусиль, щоб покласти край цим зовнішнім приятельським стосункам. завдяки благодаті Господній усе вдалося подолати і допровадити монастир до такого порядку, що спільнота почала досягати добрий стан спільного життя та дотримання монаших правил. І аж донині там зберігається приємний запах монашого послуху за благодаттю Господа нашого Ісуса Христа.

Згодом реформа звичаїв у цій обителі призвела до того, що її приємний запах почав розходитись повсюди в цій околиці, бо ж, як про це вже згадувалось, перед тим цей монастир був приводом публічного згіршення. Тепер, натомість, зростала його добра слава, та в кожному закутку люди говорили про цю зміну. Ця новина довела до того, що багато місцевих людей і знатних жінок приходили до мене на духовну раду.

Поміж ними з'явився один молодий дворянин, що багато років вів розпусне та скандальне життя. Один із опікунів цього монастиря так переживав за нього, що привіз із собою до монастиря, щоб той познайомився та порозмовляв зі мною. Врешті цей молодик таки почав розмовляти зі мною, а Бог так подіяв на його серце, що він пообіцяв змінити своє життя. Він приступив до сповіді, залишив лихі звички, став людиною молитви та зразкового і чеснотливого життя, і перебував під моїм духовним проводом увесь час мого перебування в цій обителі. Та й тепер він надалі прямує цією доброю дорогою на збудування усієї місцевості.

У той час, як в Ночері Господь зливав милості на свої душі, до місцевого єпископа надійшов лист від духовного отця монахинь зі Скалі, написаний його власним почерком, в

¹²² Цих кілька слів у квадратних дужках є викреслені чужою рукою.

¹²³ Тут знову кілька слів перекреслено іншою рукою: «Бо священники цієї околиці з підозрою ставилися до цього монастиря».

¹²⁴ У рукописі тут слідує сім рядків, як є викреслені, але не рукою Челести: «Але цей звичайний сповідник, який від початку був у цьому монастирі [...] з деякими черницями тієї обителі, він також прийшов до монастиря та виявляв мені багато люб'язності, будучи авторитетом цієї околиці. Ця обставина принесла велику шкоду душам тих черниць. Тож я розважила, що заради слави Божої мушу закликати його приватно і з найбільшою [...] і покорою, сказала йому, що я вже [...]; тож з повагою і покорою я просила його, щоб заради любові до Бога не приходив більше до монастиря, та щоб не кликав тих черниць на розмови; тоді він почав говорити так, наче сповідався зі своїх провин і гріхів, які поповнив. Тож він послав заяву до Риму, і...».

якому той казав, що дізнався про прийняття цієї дієцезією певних черниць і вважає за свій обов'язок повідомити єпископа, що вони – волоцюги та дармоїди, що лише ходять по монастирях. Тому він радив йому вигнати їх зі своєї дієцезії, поки вони не завдали шкоди його монастирям, а також запевняв, що з великою пошани вирішив попередити його, щоб той не давав тим сестрам притулку у своїх монастирях¹²⁵.

Цей лист єпископ передав мені (котру призначив настоятелькою монастиря в Ночері), і зробив це з великою делікатністю та конфіденційністю. Він послав конверт через свого секретаря, а я, прочитавши і відразу впізнавши почерк колишнього свого духовного отця, усміхнулась. Але цей лист став для єпископа причиною того, що він не тільки не розчарувався в нас, а й сказав: «Воістину, бачу, що Господь випробовує цих добрих черниць, а демон переслідує їх за посередництвом людей». Отож він відповів на цього листа, кажучи, що дуже вдячний за пораду, але його особистий досвід, який він вже набув у спілкуванні з нами, є цілком протилежним до того, що є написане, і що Верджіліо, м'ярко кажучи, – брехун. Він сказав так тому, що у цьому листі було написано, наче певний священик на ім'я Верджіліо подав про нас багато негативної інформації. Єпископ Ночери також додав, що дуже виразно видно, що все це – наклеп на цих черниць, адже каже Господь: «*Ex fructibus eorum cognoscetis eos*»¹²⁶, і що вчинки згаданої монахини є цілком відмінні від тих, про які той його повідомив. І таким чином Господь утвердив єпископа в його переконанні, що йдеться про діло Боже. А Господь діяв так, що всю мою неславу, яка була на устах усіх, та про що вільно говорилося на кожній околиці, обернув мені на добро, і ті плітки вже більше не були перешкодою для Божих діл у Ночері, на Його славу і на користь душ.

РОЗДІЛ 56

Розділ 19

Про втрату довіри до духовного отця серед монахинь зі Скалі; про зневаги та гоніння, яких досвідчили браття зі згромадження, і про те, як Господь допустив, що їх вигнано з Трамонті; про страждання та тривоги, які терпіли монахині зі Скалі багато років з волі Божої

Після того, як мене вигнали з монастиря у Скалі, монахині залишались у пригніченому стані та неспокої. Через багато дій, зроблених за радою духовного отця та його прибічників, усередині було просто пекло, бо ж ці черниці, котрі не були задіяні в усі інтриги, що діялися в монастирі, ані не стали співницями цього, з волі Божої почали вголос висловлювати свою недовіру та підняли бунт. Вони мали сильні докори совісті¹²⁷.

¹²⁵ Цей лист Фалької не зберігся. Але натомість є певні згадки в листі Фалької, якого він написав до Альфонса у квітні 1735р: «Незважаючи на те, що Ви маєте проїжджати через Ночеру, не належить Вам розмовляти з Челестою, за будь-яку ціну. Ох, як би вона зробила добре, коли б одягнулась як домініканка та дала собі спокій». Та в листопаді: «Щодо спілкування з сестрою Марією Челестою, коли будете проводити місії в Рокка[п'ємонт], то залишаю це на Ваш розсуд та Вашу відповідальність; будьте за нею обережний, коли це трапиться, і повідомляйте мене про все...». Див.: *Lettere...*, с. 268 і 321.

¹²⁶ Лат.: «По плодах їхніх пізнаєте їх» (Мт 7:20).

¹²⁷ Напруга між монастирем та монсенсьйором Фалькою почалася у 1738 році, що виявилось у зміні настоятельки та сповідника. Настоятелькою стала с. Марія Емануїла Воплочення († 1750) з числа засновниць, які вступили до монастиря у 1720 році. Звичайного сповідника П'єтро Романо заступив Андрей Асмодео, хоча Фалькою хотів, щоб П'єтро Романо і надалі виконував обов'язки капелана монахинь. Після цього Фалькою також залишив духовний провід цього монастиря (О. GREGORIO, *Mons. Tommaso Falcoia...*, с. 282-283). Листи Фалької виявляють його глибоке розчарування: «Вважаю за глупість те, що я не покинув їх [монахинь] за тих умов, які вони мені пропонували» (лист до Спортеллі від липня 1738 р. у: М. Т. FALCOIA, *Lettere*. С. 381). «Сину мій, не цікавлюся монахинями, ні Інститутом, взагалі нічим. Дбаю лише про те, щоб прийняти Божу волю. Потім нехай діється, що Він хоче, Монахині та Інститут не є моєю справою, але справою Божою» (лист до Мацціні від липня 1738 р. – Див. там само, с. 382). Див. також: R. TELLERIA, *San Alfonso*, с. 284; О. GREGORIO, *Mons. Tommaso Falcoia*, с. 282.

Місцевий єпископ прислав до них духівників, щоб провели реколекції¹²⁸, прийшло також туди кілька отців із згромадження, але цей неспокій не вдалося втихомирити. Самого ж духовного отця, що розповсюдив інформацію про мою оману, тепер, з Божого розпорядження, критикували та зневажали всі люди та церковні особи, які говорили йому прямо, що саме він і є причиною такого скандалу та неспокою, і то з двох причин: або ця черниця була доброго духа (і тоді чому він так привселюдно дискредитував її?), або й справді вона була зведена (але чому ж тоді він затвердив Діло та поставив його на ноги, а після того, як зробив усе це, почав говорити про ілюзії? Спочатку вихваляв цю черницю перед усіма: якщо вона не від Бога, чому ж благословляв її?). І багато подібних речей говорили розумні й освічені люди, так що він аж не міг з'являтися їм на очі, та й самі побожні трударі ганьбили його перед усіма, через що з волі Божої він зазнав погорди від усіх.

Також і монахині, коли почалася між ними велика незгода, а також з інших дотичних причин, ще більше розчарувались (у духовному отці) і зірвали з ним відносини¹²⁹. Через багато років він помер у погорді і позбавлений пошани, і повсюди тоді говорили, що це він – перший зведений. З волі Божої це сталося якраз тоді, коли я від'їжджала засновувати новий монастир у місті Фоджі, як про це буде сказано згодом, рівно 6 років після того, як я за його наказом вийшла зі скалянського монастиря¹³⁰.

Однак навіть після його смерті монахині зі Скалі не оправилися після стількох потрясінь і надалі перебували у гіркоті духа, а в монастирі тривав безлад згідно з відомостями, які я отримала від о. Альфонса де Лігуорі. Прибувши на святі місії до Фоджі¹³¹, цей отець розповів мені, що ще досі немає миру між сестрами у Скалі, і про те як вони розчарувались у духовному отці і ще перед його смертю усунули його від духовного проводу цього монастиря. Все це допустив Бог у Його справедливих присудах.

Отець Альфонс і його товариші, коли стався поділ між братами, як це було описано в минулих розділах, покинули Скалю, тому що єпископ не хотів дати дозволу на заснування дому через чутки, які ширилися про мене, як було сказано¹³². Тож вони були змушені виїхати та податися до Трамонті, за кілька миль від міста Скалі, де єпископом був їхній добрий приятель і де кілька років тому о. Альфонс проводив місії¹³³. Там він розмістився в одній із місцевих церков разом із товаришами, що подвизалися з ним¹³⁴. Хоча там вони вели зразкове

¹²⁸ Ці духовні вправи провів у 1738-1739 рр. отець зі Згромадження побожних трударів Людовіт Саббатіні з Анфори. Тоді монс. Санторо написав до монс. Фалької листа з проханням, щоб той знову взявся за духовний провід монастиря. Див. там само, с. 283.

¹²⁹ Напруга Фалької у відносинах з монастирем монахинь у Скалі тривала від 1738 р. до 1741 р., коли настоятелькою було вибрано с. Марію Раффаеллу і коли помер єпископ Санторо. Тоді Фалькоя налагодив духовні відносини з монастирем, які залишались добрими аж до його смерті (O. GREGORIO, *Mons. Tommaso Falcoia...*, с. 284).

¹³⁰ Шість років Челеста подає правильно, якщо йдеться про її виїзд до Фоджі, але неточно щодо смерті Фалької, Марія Челеста прийшла до Фоджі 6 травня 1738 р., а Фалькоя помер 20 квітня 1743 р. (тобто не через 6, а через 10 років після її виходу з монастиря у Скалі).

¹³¹ Отець Альфонс де Лігуорі проводив місії у Фоджі від початку грудня 1745 р. до 6 січня 1746 р. Див.: *Incontri*, с. 145-150; R. TELLERIA, *San Alfonso...*, с. 384.

¹³² Перші редемптористи покинули Скалю за власним рішенням 27 серпня 1738 р. і переїхали в Чорані, і то не через відсутність дозволу єпископа, а через погані умови у «Домі Анастасія» (Casa Anastasio), а також тому, що міський голова не виконав умов щодо підтримки спільноти місіонерів, до яких зобов'язувався. Єпископ Салерно дав дозвіл на заснування фундації в Чорані 12 вересня 1735 року.

¹³³ Челеста тут плутає події і говорить про труднощі, які спіткали братів у Віллі дельї Ск'яві в Лібері (провінція Казерта, дієцезія Каяццо), як такі, що мали місце у Трамонті (див. Th. REY-MERMET, *Della fondazione...*, с. 180-207). Місце цієї фундації ідеально надавалося для місій, бо в його околицях знаходилося багато містечок і сіл, де можна було такі місії проводити. Взимку 1733 року редемптористи проводили там місії і монс. Вігілянте, єпископ Каяццо, запросив їх заснувати там фундацію. Альфонс де Лігуорі хотів відгукнутися на запрошення єпископа, але монс. Фалькоя мав свої застереження до цього. Врешті багатий мирянин Фраческо Ксаверій Россі, який мав намір вступити до згромадження, матеріально підтримував цю фундацію, і вона почалася у Віллі дельї Ск'яві і проіснувала там три роки. Там фактично відбувалася формація братів редемптористів.

¹³⁴ Альфонс де Лігуорі, Вінченцо Маннаріні та Джоан Баттіста ді Донато в 1733 році перед Великим постом вели місії в Трамонті. Маннаріні та його прихильники відділилися і скористалися пропозицією заснувати дім у

життя покути, у чеснотах та християнській покорі, але всі зневажали їх і насміхалися з них, що вони зведені та лицеміри, навіть із амвонів. Отець Альфонс не міг з'являтися в Неаполі через постійний публічний осуд, якого він зазнав від деяких богословів і шанованих осіб цього міста, до тої міри, що його привселюдно критикували і називали лицеміром і зведеним навіть у катедральній церкві Неаполя¹³⁵. Упокорений, у глибокому смиренні й мовчанні, все зносив терпеливо і без жодних оправдань, та з радістю і лагідністю був витривалим у Ділі Господа.

Врешті священики трамонтської церкви вигнали їх звідти з образливими словами¹³⁶. Братів висміювали всі освічені люди, бо ж вони самі дискредитували Діло, публічно оголосивши черницю, яка його отримала, зведеною, тобто устами духовного отця монахинь, з яким о. Альфонс був пов'язаний, як вже було сказано. Отож, після того, як їх вигнали з Трамонті, були вони у розгубленості та небезпеці ліквідації, бо згромадження, яке тільки зароджувалося і з такою дискредитацією Діла, ледве чи могло знайти місце в іншій дієцезії. Тож вони віддалися в руки Господа.

Тим часом духовний отець монахинь, що був також духівником о. Альфонса, як про це вже була мова, думав, як зарадити тому лиху. Він знав одного священика, який у нього сповідався, на ім'я дон Дженнаро Сарнеллі¹³⁷, людину виняткової чесноти і християнської досконалості. Він був знатного роду й отримав у спадок маєток у Чорані¹³⁸, поблизу Неаполя, а місцевий єпископ був його добрим другом¹³⁹. Тож духовний отець порадив отцю Дженнаро заснувати згромадження в цьому місці. Тоді цей священик вирішив приєднатися до о. Альфонса де Лігуорі, і так вчинив. Там засновано перший дім чоловічого згромадження¹⁴⁰.

Інші священики, які відділилися від о. Альфонса та духовного отця монахинь, бо не поділяли їхньої думки, як уже говорилося в попередніх розділах, коли почалися незгода поміж братами згромадження, відійшли від решти й осіли при церкві в Теано, декілька миль за Неаполем. Були це отці Вінченцо Маннаріні, Джоан Баттіста ді Донато та їхні товариші. Вони дали початок іншому згромадженню Інституту Найсвятішого Спасителя.

Трамонті (в околицях Скалі), який однак, змушені були незабаром покинути під тиском місцевого духовенства. Див.: R. TELLERIA, *San Alfonso...*, с. 220.

¹³⁵ У Неаполі Альфонс стикнувся із сильним спротивом. У 1732-1733 рр. особливо гостро виступали проти нього його колишні співбрати з Апостольських місій. Але їхнє ставлення швидко змінилося на прихильне і їхня повага до нього все більше зростала.

¹³⁶ Редemptористи покинули Віллу дель С'яві під тиском групи хабарників, а не через священиків чи єпископа. Це сталося у 1737 році, через три роки після заснування дому. Див.: R. TELLERIA, *San Alfonso...*, с. 277-278.

¹³⁷ Дженнаро (Януарій) Сарнеллі (1702-1744) – великий апостол Неаполя, друг о. Альфонса ще з часів їхньої спільної адвокатської практики, співпрацював із ним в апостолаті у “вечірніх каплицях”, які о. Альфонс організував для служіння найбільш занедбаним верствам неапольського суспільства. Священіччя свячення прийняв 7 червня 1732 р. Його духівник, о. П. Мануліо, єзуїт, не дозволив йому відразу приєднатися до згромадження, заснованого о. Альфонсом. Сарнеллі зробив це щойно в середині липня 1733 р. У 1735-1736 рр. він провів кілька місій разом з о. Альфонсом уздовж Амальфійського узбережжя. У 1736 р через погіршення стану здоров'я він повернувся до Неаполя і в дусі місійної харизми редemptористів розпочав душпастирську працю серед жінок, що віддавались проституції, наverting їх. Посвячував себе опіці над хворими, старшими людьми та в'язнями. Був видатним письменником. 2 грудня 1907 р. папа Пії Х видав декрет про героїчний ступінь його чеснот, а 12 травня 1996 р. папа Іван Павло II проголосив його блаженным. Детальніше про Сарнеллі див.: AA VV, *Gennaro Maria Sarnelli protagonista della vita ecclesiale e civile nella Napoli del Settecento* (Campania Sacra: studi e documenti: rivista di storia sociale e religiosa del Mezzogiorno, 27), Roma: Dehoniane, 1996 (матеріали конгресу в Неаполі 24-26 листопада 1996 р.); F. CHIOVARO, *Il beato Gennaro Maria Sarnelli Redentorista (1702-1744)*, Materdomini 1996; A. MARRAZZO (ред.), *Gennaro Maria Sarnelli. Il Cristo dato agli ultimi. Cronaca e documenti della Beatificazione*, Materdomini 1997.

¹³⁸ Чорані – околиця Меркато-Сан-Северіно, у регіоні Кампанія, в дієцезії Салерно, 45 км на схід від Неаполя. Дім у Чорані був заснований у березні 1736 року завдяки підтримці родичів Януарія Сарнеллі. Згромадження отримало завдяки родичам Януарія Сарнеллі. Його батько, барон Анджело Сарнеллі, подарував маєток, а брат Януарія, священик Андреа Сарнеллі (висвячений 3 червня 1733 року в Кастеллямарі), призначив для цього маєтку річний дохід у 200 дукатів, а після його смерті – 100 дукатів з його спадкових маєтків.

¹³⁹ До березня 1738 р. архиєпископом був Джованні Фабріціо де Капуа (1685-1738); його наступником став Казимиро Россі (1685-1758). Див.: RITZLER – SEFRIN, VI, с. 363.

¹⁴⁰ Фундація в Чорані існувала у 1735-1736 рр. Див. Th. REY-MERMET, *Dalla fondazione*, с. 199-203.

Обидва ці згромадження, і від о. Альфонса де Лігуорі, і від о. Вінченцо Маннаріні, мали устав, уклали свої правила та конституції на основі уставу, який я отримала від Господа, і того листка паперу, який я написала для чоловічого згромадження. Але оскільки серед братів були відмінності у поглядах щодо способу дотримання того уставу, то кожен вирішував відповідно до власних поглядів. Таким чином кожна з груп написала свої конституції з такими визначеннями, які здавалися їм найбільш доцільними. Ці відмінності не стосувалися суті правил, а радше зовнішніх речей, як-от те, чи обов'язково молитися церковне правило спільно у хорі; чи повинні брати тримати школи; чи засновувати дома згромадження у містах чи подалі, у відлюдних місцевостях, і таке подібне.

Таким чином усі ці речі стали причиною поділу братів згромадження. І кожна група написала свої конституції: о. Альфонс де Лігуорі разом з духовним отцем монахинь в Скалі написали свій устав, а згромадження о. Маннаріні – свій. Проте щодо суті це був той самий устав, що його дотримувалися монахині – усі конституції були написані на його основі та всі (ці нові спільноти) його дотримувались¹⁴¹. З того видно, що Господь бажав, щоб усі ці згромадження постали на солідних основах смирення, не лише на словах, а й у ділах, і в погорді до себе. Всі ці заходи премудрого Провидіння, всі ці поділи, незгоди та страждання, які трапились, – все це було розпорядженням Божого Провидіння, щоб Інститут було засновано на солідному фундаменті смирення Сина Божого, на взір божественного Учителя, який на цьому фундаменті Свого найглибшого смирення забажав дати початок Своїй Церкві у своєму пресвятому й предивному житті. Тож Він хотів, щоб у Його Інституті всі ті, хто мав дати початок новому Ділу, пройшли те саме, і бажав, щоб основи Інституту були закладені на погорді до себе, упокореннях, на хрестах і стражданнях. Через усі махінації, які робили пекельні демони, щоб це Діло знищити, зруйнувати та затьмарити стількома стражданнями, дійшло до того, що все задумане було розтерзане і майже зовсім загине – на межі повного зникнення. Але з усіх тих непорядків Господь вивів добро – смирення, і дозволив, щоб зійшли в морок усяка слава і честь, які процвітали перед обличчям світу на початках Діла. Ціле свого життя я залишалась у неславі та погорді серед усіх братів згромадження та сестер ордену, та й перед усіма людьми світу. В усамітненні й тиші свого власного приниження, у віддаленні від будь-якого людського спілкування, я більше не шукала себе в жодній речі, але, перебуваючи так, була задоволена і повна втіхи, що саме так воно є. І просила я Господа, щоб дав мені жити і вмерти на цій такій дорогоцінній дорозі покори, щоб могли стати не на словах, але в ділах і плодах дійсно переображеною в життя свого Улюбленця, та щоб Він міг звершити в мені те, що обіцяв, коли давав мені новий устав.

Це усамітнення для мене було дуже дорогим, як безцінний скарб, отриманий від Господа, але пізніше, багато літ опісля, коли я вже була на новій фундації, як це буде описане далі, Господь відкрив мені та об'явив ціну та вартість упокорень та погорди до себе і пояснив їй їхню цінність, і згодом, в кінці цієї книги буде дане стисле вияснення цього¹⁴², бо це може послужити для добра монаших душ Інституту, щоб вони знали, що фундамент правдивої духовності Інституту Найсвятішого Спасителя, закладений на упокореннях Сина Божого, нашого Вчителя і Господа.

РОЗДІЛ 57

Розділ 20

Як Господь дав мені духовного отця, який зрозумів мене й потішив після стількох страждань, і як почалися розмови про заснування нового монастиря, якого Він бажав у Фоджі

Коли я займалася реформуванням монастиря в Ночері де Пагані, ця реформа звичайних монахинь, як вже було сказано, все більше поступала вперед, бо монахині все більше

¹⁴¹ Аж до папського затвердження в 1749 році зі зміною назви на Чин Найсвятішого Ізбавителя.

¹⁴² Сестра Марія Челеста так і не написала про це. Її «Автобіографія» залишилася незавершеною й обривається 1743 роком.

віддавалися правилам спільнотного життя. Також я порадила тому молодому новонаверненому дворянину з тої місцевості відбути генеральну сповідь із усього свого життя, яке вів аж до цього моменту, бо він конфіденційно розповів мені про всі гріхи його дотеперішнього життя аж досі. Здобувши його прихильність, я переконала його, щоб він відважився на цю генеральну сповідь, і він не тільки пообіцяв мені, що вчинить це негайно, а навіть піддався моєму духовному проводу на дорозі молитви так довго, як я перебуватиму в цих околицях. Тож він також пішов шукати священика, який був би Божим слугою, і знайшов отця, якого єпископ призначив ректором семінарії в Ночері, людину виняткового способу життя, якому Господь уділив дар найвищої надприродної молитви. Жив він у цій семінарії в усамітненні, не спілкуючись ні з ким, але перебувавав там у своєрідному затворі, ведучи самотницьке споглядальне життя.

Ім'я його було дон Бернардіно Соммандіко, і тому що слава про його святе життя рознеслася по всій околиці, навернений юнак хотів відбути свою генеральну сповідь саме перед ним, а потім залишитися під його духовним проводом, як я йому радила. Демон нападав на нього з сильними плотськими спокусами, тому він мав велику потребу в доброму сповіднику. Тож він подався до цього священика, відбув у нього генеральну сповідь і сказав йому, що відтепер вирішив жити в чистоті та служити Богові. Той добрий священик, впізнавши його і знаючи, що він був причиною скандалу на всю околицю, а тепер так змінився, запитав у нього, яким шляхом Господь просвітив його. Тоді юнак розповів про все, що сталося з ним, коли він зустрівся з настоятелькою монастиря Ночери. Він також просив дозволу, щоб могли й надалі радитися в мене щодо духовних справ і черпати з мого духовного проводу. Цей добрий священик дозволив йому радитися зі мною у справах душі, а до нього приходити сповідатися.

Того духовного отця не оминули чутки про мою неславу та мої ілюзії, про що говорили привселюдно, але він також чув і про те, що Господь вчинив – і про реформу в монастирі, і про навернення розпусного юнака. Тож він забажав відвідати мене і познайомитися зі мною¹⁴³. Господь внутрішньо просвітив його і дав йому пізнати стан моєї душі і як мене гнобили сумніви та страхи вже багато років. Отож той отець сказав цьому юнакові передати мені, що він хоче прийти познайомитися зі мною, а також сказав цьому юнаку, що моя душа потребує розради.

Тож якось уранці о. Соммандіко в супроводі вищезгаданого юнака прийшов до монастиря та покликав мене. Як тільки він побачив мене, то сказав, щоб я радувалась, бо Господь не залишив мене, як мені здавалось, але все сталося за розпорядженням Божого Провидіння. Я аж застигла з подиву, усвідомлюючи, що все моє нутро відкрите перед особою, якої я не знаю, бо аж досі я не звіряла своєї душі жодній людині в світі.

Розуміючи, що Господь об'явив цьому Божому слугі стан моєї душі, я почала відкривати йому свої духовні сумніви та страхи, залишеність і духовне опущення, які я переживала, та спокуси, які пропонував мені ворог, про те, як багато років мене мучили сумніви з приводу духівника та як зазнала від нього різного роду страждань, і що сумніваюся, чи це було волею Божою залишити цей духовний провід, чи ні.

Божий слуга сказав мені, що я зробила дуже погано, не залишивши цього проводу вже на початку, але всім цим керував Господь задля мого добра та духовного зросту. Він наказав мені в ім'я святого послуху, щоб я більше не роздумувала над тим, що вже сталося, запевнив мене в ім'я Бога, що все було Його волею та постановою Божого Провидіння.

Тоді я розповіла йому про свій духовний шлях, яким вів мене Бог. Він запевнив мене, що цей шлях від Бога та сказав мені не боятись, але бути обережною, щоб не відкривати з легкістю свого нутра, бо дуже мало є (осіб), яким Бог дав благодать пізнання стану душ і

¹⁴³ Зустріч з о. Соммандіко була надзвичайно важливою для Челести також із тої причини, що її оскаржували у невластивих стосунках зі світським чоловіком. Натомість у цьому випадку інший світський молодий чоловік представив її о. Соммандіко як таку, що допомогла йому на шляху до його навернення. Соммандіко не лише зауважив позитивний вплив Челести на середовище довкола монастиря, а й вважав доречним, щоб той новонавернений юнак і надалі користав з її духовного проводу. Див.: *Imitazione*, с. 89-90.

Його предивних доріг. Тоді я просила його, щоб зволив прийняти мене за свою духовну доньку, бо вже сам благословенний Бог обрав його як мого духівника. Він охоче прийняв мене та наказав, щоб я не писала, ані не розмовляла ні з ким про справи, що діються в моїй душі, без його виразного дозволу, і так я й робила. А Господь почав обдаровувати мене миром і певністю після стількох страждань і болів, як внутрішніх, так і зовнішніх¹⁴⁴.

У той час, як я виконувала обов'язки настоятельки у вищезгаданому монастирі, проводячи реформу серед тих черниць, Господь представляв багато можливостей заснування нової обителі. Мене запрошували заснувати монастир свого Інституту в місті Перуджі, інша можливість була в Роккап'ємонті¹⁴⁵ біля Ночери, ще інша – в Аверсі, місті неподалік Неаполя. Але в усіх цих пропозиціях було багато суперечностей, і я не знала, якою є воля Божа. Мій духівник говорив мені, щоб я уділила ще трохи часу на допомогу цим душам, а тоді Господь об'явить свою волю. Але наразі немає Його волі, щоб я залишила ці душі, які все ще є новачками та незрілими на духовній дорозі та ще слабкі у християнських чеснотах. Тож я сповнювала свій обов'язок, до якого Господь мене поставив.

Одного дня прибув до Ночери канонік з міста Фоджі на ім'я дон Джузеппе Тортора¹⁴⁶, який, будучи громадянином міста Ночери де Пагані, виконував обов'язки єпископа Фоджі, святої і блаженної пам'яті монсеньйора Кавальєрі¹⁴⁷, який пізніше надав йому титул каноніка¹⁴⁸ кафедрального собору цього міста. Цей канонік мав звичай час від часу приїжджати на якийсь час до Ночери де Пагані, своєї рідної землі, щоб побачитися зі своїми родичами. Тож одного разу, будучи у Ночері, під час розмови в одній із крамниць він почув як деякі люди обговорювали останні новини про той монастир, в якому я була, і про зміни, які в ньому відбулися, та як вся околиця тепер дякує Господеві за те, що з цього монастиря зникли всі скандали та згіршення, а також розповідали про добро, яке ці добрі черниці робили.

У цього каноніка виникло бажання відвідати монастир та познайомитися зі мною, обговорити деякі сумніви свого сумління. При цій розмові був присутній один з опікунів цього монастиря, дон Франческо Антоніо Сальваті, який повідомив каноніка про все, що нова настоятелька зробила в монастирі. Він також розповів про всі мої клопоти у зв'язку з новим уставом, який я отримала від Господа, і як Господь через усе це розпорядився про моє прибуття до Ночери.

¹⁴⁴ У своїх «Бесідах душі з Ісусом» (*Trattenimenti*, IX, с. 118-120) Марія Челеста каже, що день 29 червня 1737 року був днем, коли вона врешті звільнилася від «пекельного неспокою», в якому вона жили впродовж 5 років.

¹⁴⁵ Челеста пише назву цієї місцевості, так як чує, трьома окремими словами: Rocca Pie Monte.

¹⁴⁶ Про нього див.: *Imitazione*, с. 96; M. C. NARDELLA, *Il contesto storico-culturale del Settecento nel Regno di Napoli e la condizione femminile* // T. SANNELLA (ред.), *Atti del Primo Convegno di Studi Crostarosiani*, Foggia 1991, с. 19-31.

¹⁴⁷ Монсеньйор Еміліо Кавальєрі (Emilio Cavalieri, 1663-1726) був єпископом дієцезії Трої (Troia) у 1694-1726 рр. Він був старшим братом матері о. Альфонса, Анні Кавальєрі. Фоджа входила до його дієцезії. Про нього див.: G. ROSSI, *Della vita di Monsignor D. Emilio Giacomo Cavalieri della Congregazione de' Pii Operarii Vescovo di Troja*, Napoli 1741.

¹⁴⁸ Канонік (або крилошанин) – вищий титул священника у Католицькій Церкві. Найчастіше каноніки проживали поблизу резиденції єпископа, належали до єпископської капітули і носили спеціальні відзнаки. Каноніки поділялися на регулярних та секулярних. Головними обов'язками регулярних каноніків була допомога єпископу в служінні у храмі, супровід єпископа в його поїздках до священного престолу, причащення єпископа піз час хвороби тощо. Усі регулярні каноніки отримували від єпископа пребенди – земельні угіддя, маєтки чи грошове утримання, які забезпечували їхній добробут. Тридентський собор (сесії 22-23) встановив вимоги для каноніків: оскільки цей катедральний сан є призначений для утвердження та покращення церковної дисципліни, то каноніками можуть бути лише ті, хто відзначається особливим благочестям і є взірцем для інших; також оскільки каноніки мають допомагати єпископу в його служінні та праці, то ними можуть бути лише ті, хто здатний виконувати ці функції, Необхідними кваліфікаціями для каноніків були: законне народження, властивий вік, свячення, відповідна освіта, вміння григоріанського співу, добра вдача і репутація. Секулярні каноніки творили капітулу колегіальної церкви, яка формально підпорядковувалася єпископові, але реально утримувалася за рахунок світських (представників знаті і навіть королів). Секулярними каноніками могли бути також світські особи. Вони не складали обітів, але жили спільно й отримували ренту з доходів церкви.

Від цих слів канонік ще більше забажав прийти до монастиря та просив того опікуна, щоб він сам завів його туди для приватної розмови зі мною про деякі справи своєї душі. Опікун з радістю пообіцяв особисто привести його до монастиря. Коли я дізналася про прагнення цього побожного чоловіка і оскільки він хотів говорити про важливі духовні справи, я прийняла його за дозволом свого духовного отця, який також знав його як уродженця цього місця та мужа побожного й доброго життя.

Отож одного дня канонік у супроводі опікуна прийшов та покликав настоятельку. Опікун, залишивши каноніка при ґратах пійшов у своїх справах. А той канонік довго розмовляв зі мною, бажаючи для власного утішення знати від мене самої про все, що Господь у Своєму милосерді вчинив у цій обителі. Потім розмова перейшла на те, що він чув про мої страждання та про новий устав, про труднощі та як усе це було Божим Провидінням. Зворушений духом, він потішив мене, кажучи словами Святого Письма: «*Viriliter age et confortetur cor tuum et sustine Dominum*»¹⁴⁹. Потім він радився зі мною у справі деяких сумнівів свого сумління, а я підбадьорила його. Так між нами зав'язалася духовна дружба. Тоді цей канонік просив мене, щоб дозволити йому й далі радитись зі мною у справах своєї душі, пишучи листи з Фоджі.

Потім канонік сказав, що оскільки монастир, в якому я є тепер, не живе за моїм уставом, ані не належить до мого Чину, та краще би було мені податися до Фоджі та заснувати там монастир для осіб середнього класу з цього міста¹⁵⁰, бо там нема монастиря для міщанок, і особи цього середовища не мають куди посилати своїх дочок. Бо у Фоджі знаходились лишень два монастирі для дворянок, а два інші – один для каяниць і один для сиріт – обидва були консерваторіями для бідних. А міщани не мали жодної обителі, і це було ще більше нагальним, бо середній клас купців та землевласників у місті Фоджі був дуже численний. Він також казав, що в нього є племінниця, дочка його брата, і якщо я приїду закласти фундацію в цьому місті, то вона би була одною з перших кандидаток, які вступили би під мій провід.

У відповідь на все це я сказала йому, що якщо Господь так розпорядиться, то я готова слідувати за Божою волею. Але на разі я не можу їхати звідси, поки не мине якийсь час і ці черниці не утвердяться в реформі їхнього монашого життя. Сказала я також, що отримала багато інших запрошень на нові фундації, але мій духовний отець ще наразі не дозволяє мені покидати монастир, щоб засновувати інший, поки не утвердиться тут реформа, якої хотів Господь.

Тоді канонік відповів, що треба довести до кінця вже почате діло Господнє, але коли я вважатиму, що вже час їхати на нове місце, то маю написати йому, а він займеться полагодженням потрібних дозволів у місті, які необхідні для заснування нового монастиря. Так він попрощався зі мною та повний радості виїхав з Ночери де Пагані.

Коли він прибув до Фоджі, то зустрівся зі своєю братовою на ім'я донна Гаєтана Розеллі, яка залишилася вдовою з трьома дітьми: двома синами і однією донькою, і розповів їй усе, що сталося, та що він сподівається, що з часом тут постане монастир для осіб міщанського походження, куди можна буде віддати його племінницю. Матір дуже втішилась і постійно заохочувала каноніка, свого швагра, до реалізації Діла.

КНИГА ТРЕТЯ

РОЗДІЛ 58

Розділ 1

Про те, як Господь розпорядився про заснування нового монастиря у місті Фоджі, та про все, що сталося в цей час

¹⁴⁹ «Очікуй Господа, будь мужнім, зміцни серце своє і тримайся Господа» (Пс 27(26):14).

¹⁵⁰ В оригіналі: «*persone civili*», тобто середні верстви населення на протипагу дворянському стану. Див.: R. TELLERIA, *Spic. hist.* 12 (1964) 86, прим. 11.

Проводячи реформу в монастирі Ночери, я отримувала багато листів із запрошенням на фундацію в Перуджі, а також багато листів від каноніка Тортори з Фоджі; і були ще герцог і герцогиня з Роккап'ємонте¹⁵¹ – усі вони заохочували мене до справи фундації. Але я й досі не отримала від Господа жодної ясності, і за таких обставин провела ще шість років свого служіння у сумнівах, якою є воля Господня щодо тих трьох запропонованих мені місць, де би міг постати монастир Його Інституту.

Оскільки до Перуджі мене кликали не лише задля нової фундації, а й тому, що перуджанський єпископ отримав від Папи дозвіл на те, щоб я після заснування нового монастиря за своїм уставом, я би мала повноваження виходити (з нього) і входити до всіх монастирів його дієцезії, маючи за наказом Папи апостольську владу реформувати всі ті монастирі, які були у стані занепаду та духовної руїни. Це була справа на велику славу Божу, а тому вимагала тривалих молитов. Я отримувала багато листів, які спонукали мене до виїзду. Мені навіть прислали кошти на оплату екіпажів і ночівлі під час подорожі. Але з волі Божої мої родичі перешкодили виконанню цього, тому що ця подорож займала дванадцять днів, і так далеко від Неаполя вони не могли бути певними щодо свого благополуччя, і в той час противилися цій пропозиції.

Щодо фундації в Роккап'ємонте – землі, що була власністю герцога, то з тим в мене були неабиякі труднощі, бо такі дворянські маєтки, подаровані монастирям, зазвичай узалежнюють монастирі від власника, як я це досвідчила у Марільяно, де розпочала монаше життя, а потім, як це було описано вище, змушена була вийти через негаразди, які там виникли. Тож я залишалась у душевній нерішучості щодо волі Божої відносно тої фундації¹⁵².

Та одного ранку, після святого Причастя, коли я представляла цю справу Господеві, почула внутрішній голос: *«Ідь до Фоджі, тому що бажаю, щоб там постав новий монастир; тепер напиши до каноніка Тортори та скажи, що ось надійшов відповідний час на заснування, якого він так прагнув»*.

Після того я нічого не говорила моєму духівникові про те, що почула у своєму нутрі, але просила у нього поради, де, на його думку, є воля Божа щодо реалізації нового монастиря, та назвала всі ці місця, куди мене запрошували. Він, під впливом внутрішнього поруху (що походив) згори, сказав мені: *«Ідь до Фоджі: така є воля Божа!»*. Тоді я виявила

¹⁵¹ Про спробу в Роккап'ємонте, див.: S. MAJORANO, *Documenti relativi alla permanenza di suor Celeste Crostarosa a Roccapiemonte (1735 - 1738)* // *Spic. hist.* 29 (1981) 3-19.

¹⁵² Монастир у Роккап'ємонте, про який Челеста пише в «Автобіографії», як про одну з пропозицій, таки був заснований. Однак Челеста всі події, які відбулися від її виходу зі Скалі в травні 1733 р. аж до прибуття до Фоджі у березні 1738 р. описує як такі, що відбулися в Пареті (одному з 36 сіл Ночери де Пагані). Насправді, у Пареті вона провела тільки 2 роки і п'ять місяців (1733-1735), а в Роккап'ємонте – 2 роки і чотири місяці (1735-1738). Фундація в Роккап'ємонте була започаткована на початку листопада 1735 р. Воевода з Роккап'ємонте Вінкентій Раваск'єрі та абат Кави Плачідо Аппузо, мали намір закласти новий монастир. Сестра Марія Челеста винайняла на рік будинок, який був маєтком дружини доктора Михаїла де Ноли, і 7 листопада 1735 року переїхала туди разом із двома своїми сестрами, помічницею Урсулою Янноною та двома ученицями Анною та Урсулою Прімічеріо. Через 5 днів абат дозволив їм прийняти ще одну помічницю як конверзку. 28 листопада Челеста вислала абатові один примірник уставу на затвердження і просила про дозвіл прийняти ще одну нову ученицю, 11-річну Патріцію. Однак 22 січня 1736 року Михаїл де Нола поставив абату вимогу, щоб той оголосив світською нижню частину дому, яку монахині вживали під каплицю. Хоча рік винайму ще не закінчився, однак цю оренду довелося припинити. Найбільш ймовірно, що сестри винайняли інший дім, хоча про це нічого невідомо. Із листів монс. Фалької випливає, що о. Альфонс відвідував с. Марію Челесту в Роккап'ємонте в листопаді 1736 року, але невідомо, чи вони зустрілися. Під час перебування сестер у Роккап'ємонте, у липні 1737 року, єпископ Скалі монс. Санторо попросив абата Аппузо, щоб всі три сестри Кростарози виступали свідками в інквізиційному процесі проти Сильвестро Тосквеза, зобов'язуючи їх до повної таємниці. Мовчанка Челести про фундацію в Роккап'ємонте в її «Автобіографії» можливо пов'язана саме з тою таємницею, до якої вона була зобов'язана Апостольським Престолом у зв'язку з процесом Інквізиції в Каві. Цей процес, правдоподібно, розпочався внаслідок оскарження Фалької який оскаржив Тосквеза перед Святим Офіціумом у квієтизмі. Свідчення сестер не дали жодних підстав до звинувачення Тосквеза. Однак той процес спричинився до погіршення стосунків між Кростарозою та абатом Аппузо і врешті привів до того, що Марія Челеста покинула Роккап'ємонте, як тільки з'явилася для цього нагода. Детальніше про це див.: R. TELLERIA, *San Alfonso*, с. 257-259; O. GREGORIO, *Falcoia*, с. 233-235; *Radici*, с. 427-477).

йому те, що сталося після святого Причастя, та як Господь дав мені знак. Так, повна втіхи, я написала листа до каноніка Тортори, де розповіла те, що мені було відкрито, бо й той канонік часто писав мені про справи, які стосувалися його сумління, та радився у своїх сумнівах як духівник монастиря каяниць у місті Фоджі, бо з приводу деяких причин хотів залишити цей обов'язок.

Як тільки канонік отримав від мене листа, то відразу прийшов до своєї братової, Гаєтани Розеллі, що залишилась вдовою з трьома дітьми, як я про це вже писала: її донечці було 10 років, саме її вона хотіла посвятити Господеві у монашому стані в якомусь монастирі.

Тоді канонік разом зі своєю братовою, загорілися ревністю та вирішили докласти старань, щоб можна було започаткувати цю фундацію, якої вони так бажали. А що цей канонік мав вплив на єпископа і був людиною здібною і талановитою, то єпископ доручав йому багато важливих справ, а капітула каноніків послуговувалася ним для переговорів у колегіальних справах. Усі його дуже шанували, і багато дворян цього краю були його друзями.

РОЗДІЛ 59

Розділ 2

Як протягом півтора місяця завершилося заснування монастиря; як був швидко винайнятий дім на початках; як ми отримали всі потрібні дозволи та прийняли багато дівчат для першого вступу. Як пізніше демон намагався перешкодити Ділу Господньому

Тим часом канонік почав розмовляти з впливовими дворянами цієї землі та з міською владою, зокрема з головним адвокатом міста, дуже талановитим та вченим чоловіком на ім'я дон Франческо Антоніо Річчарді¹⁵³. А щоб жоден монастир, ані чоловічий, ані жіночий, не противився його планам, він вирішив започаткувати цю фундацію без того, щоб просити чи то в міста, чи в приватних осіб якоїсь дочасної підтримки, але для початку планував винайняти помешкання, а посаг дівчат, які будуть вступати, мав би покрити витрати. І в ім'я Боже саме так це й було розпочато.

З волі Божої ця ідея сподобалася всім, бо ж протягом місяця зголосилося 25 дівчат-міщанок, готових до вступу. Тож канонік знайшов великий дім у цьому місті, що належав отцям єзуїтам з Ортанови, і винайняв його, віддаючи все в Божі руки. Відразу ж після того він написав листа до мене в Ночеру, кажучи, що все вже готове і залишилося тільки отримати письмовий дозвіл від єпископа, що вже 25 дівчат середнього класу зголосилися вступити до обителі на всезагальну втіху всіх мешканців міста. і що вже винайнято дім, щоб якнайшвидше започаткувати Діло. А пізніше він подбає про властиве місце відповідно до того, що Господь постановить. Отож ми вже могли збиратися у подорож до Фоджі. Я отримала цього листа п'ятнадцять днів після того, як написала до каноніка і склала подяку Господеві за це.

Тоді канонік поїхав у Трою до місцевого єпископа-ординарія, якого звали дон Джованні Факколлі¹⁵⁴, єпископа Трої та Фоджі, і в день св. Антонія Великого, тобто 17 січня 1738 р., він отримав не тільки письмовий дозвіл на заснування монастиря, а ще й широкі повноваження для **будівництва** нової церкви. Тож канонік щотижня через листи повідомляв мене в Ночері про все, що було зроблене в цьому напрямку.

¹⁵³ Франческо Антоніо Річчарді був головним юристом Фоджі у 1740-1741 та в 1751-1752 рр. Див.: М. С. NARDELLA, *Il contesto storico-culturale del Settecento nel Regno di Napoli e la condizione femminile*, с.31, прим. 21.

¹⁵⁴ Монс. Джованні Факколлі (Giovanni Faccogli, 1669-1752) став єпископом Трої 11 вересня 1726 р. як наступник монс. Еміліо Кавальєрі. Заснував монастир без згоди короля і проголосив його церковною власністю. У 1766 році міністр Карло де Марко (див.: *Imitazione*, с. 97, прим. 363) інформував головного управителя Анджело Граніті, що король міг скасувати цю фундацію, але «у своїй побожній милості та доброті» вирішив, що «як побожне і мирянське місце не буде підлягати владі єпископа», але найвищому капеланові королівства. Див.: О. GREGORIO, *Falcoia*, с. 235, прим. 47.

Протягом усього цього часу Господь сподобив дати мені певні звукові знаки в монастирі, в якому я перебувала, бо ці листи приходили у четвер по обіді через одного візника з Фоджі. Тоді в середу було чути ці звукові знаки в клявзурі: це був певний звук, схожий на звучання дзвоників, але маленьких, таких, які можна почути на свято. Цей звук чули всі черниці, але не знали, що це і звідки приходить. Вони почали уважно прислухатися, щоб дослідити походження цього звука, і зауважили, що він виходить із моєї келії, де біля ліжка був образочок на пергаментному листку з маленьким зображенням Найсвятішого Спасителя. Звідти було чути цей звук та виразне дзвеніння. Це було чути і в інших кімнатах, навіть якщо це звучання було досить тихе. Подібний звук видавав і образ св. Пасхалія¹⁵⁵.

На початку ми не знали, що може означати це явище, яке виходило зі святих зображень, але переживали в собі дивну духовну радість, коли чули ці звуки. Потім ми зауважили, що цей звук починається в середу ввечері й триває доти, поки не прийде лист з Фоджі – у четвер вдень. Тож ми зрозуміли, що в такий спосіб Господь завчасно повідомляє нас про надходження цих листів, бо канонік продовжував писати увесь цей час аж до самого нашого виїзду. Коли ж справа заснування монастиря звершилася, цей образ більше не видавав тих звуків, а тепер монахині нового монастиря зберігають його з великим благоговінням.

Врешті, як справи Діла Господнього були вже полагожені, а у Фоджі зібралося 25 дівчат, як про це вже згадано вище, на спільну радість каноніка і міщан, тоді демон, який ніколи не спить, але постійно чуває та намагається перешкоджати і шкодити ділам Господнім, учинив так, що батьки тих дівчат, які мали бути першими кандидатками до нового монастиря, побачивши, що це буде винайнятий будинок без жодного маєтку, який би приносив сталий дохід, почали побоюватися та змінили свою думку якраз тоді, коли Діло вже мало звершитися. Диявол послужився деякими особами, які подалися до батьків, доньки яких йшли до монастиря, що тільки-но мав розпочати своє існування, та говорили їм багато різного, через що батьки почали відмовлятися від свого наміру.

Бідний канонік дон Джузеппе Тортора написав мені про все, що неприємно вчинив після того, як йому вдалося винайняти дім та отримати всі необхідні дозволи. Тож я, бачачи дію ворога, написала йому, щоб він завершив усе і поспішив швидко і таємно організувати нашу подорож до Фоджі, бо так хоче Бог. Тоді канонік зі своєю братовою вирішили, що приїдуть забрати нас вже наступного місяця, тобто в березні.

Я вважала, що повинна повідомити як опікунів, так і єпископа Ночери про свій відхід із монастиря, щоб єпископ своїм особистим авторитетом забезпечив управління цими черницями. Тож я дала їм знати, що надійшов визначений Богом час, щоб я залишила це місце. Єпископ особисто приїхав до монастиря для розмови зі мною, і в своїй доброті просив мене висловити свою думку про те, що має бути зроблене. Я попросила його, щоб він вибрав нову настоятельку, яка б управляла монастирем у майбутньому, та щоб не шукав особи ззовні, щоб не стало гірше, ніж було. Тоді його преосвященство наказав мені вибрати нову настоятельку та вікарію, бо ж я знаю спільноту зсередини, я здатна оцінити, кому з черниць можна довірити цей обов'язок, щоб він міг бути впевнений у доброму духовному проводі цих черниць. Тоді я запропонувала єпископові двох добрих сестер цього монастиря, жінок із зразковим життям, добрими чеснотами та второпністю. Єпископ, як і опікуни монастиря схвалили цей вибір на велику радість і мир усієї спільноти. І благодаттю Божою ці вибрані добрі настоятельки донині зберегли монастир у доброму дотриманні монаших правил і в душі реформи, і той монастир зберігає добру славу та монаші чеснот продовжує розсівати

¹⁵⁵ Пасхалій (або Паскуаль) Байлон (ісп. Pascual Baylón, 1540-1592) – іспанський католицький святий, францисканець, духовний письменник, родом з простої селянської родини, самостійно навчився читати і писати. До 24 років був пастухом, потім став вступив у конверзом францисканському монастирі. Жив у монастирі зі строгим уставом. Служив на фірті і відзначався суворим аскетичним, добротою до убогих та особливою побожністю до Євхаристії. Якось у Франції Паскуаль вступив в полеміку з [кальвіністами](#) щодо реальної присутності Христа в Святих Дарах і переміг у суперечці, але його ледве не вбили. Автор двох повчальних творів. Беатифікований папою Павлом V 19 жовтня 1618 р., канонізований папою Олександром VIII 16 жовтня 1690 р. Культ Паскуаля Байлона особливо поширений в Іспанії та в Латинській Америці. В 1897 р. св. Пасхалій був проголошений покровителем євхаристійних конгресів.

приємний запах монаших чеснот на збудування всієї околиці. Нехай буде за все це слава Богові.

Утім, я і моя сестра, що виїжджала на нову фундацію,¹⁵⁶ були немало втомлені від плачу та виразів прив'язання черниць цього монастиря. Велика частина з них бажала поїхати разом з нами та ніяк не могли заспокоїтись. І не лише монахині в монастирі, а й міщани та дворяни цього міста не хотіли, щоб ми від'їжджали. Так само і єпископ з опікунами монастиря сильно нас полюбили, що ми мусіли довго їх переконувати, аж врешті-решт вони змирилися з волею Господа. Черниці з монастиря намагалися сльозами змусити нас залишитися, і багато днів, аж до самого нашого виїзду, безустанно плакали, і треба було докласти немало зусиль, щоб цей опір подолати.

РОЗДІЛ 60

Розділ 3

Про подорож вищезгаданих монахинь до міста Фоджі і про те, як Господь навідав мене в дорозі, та про інші речі, що трапилися з нами під час прибуття

Після того, як канонік Тортора отримав мого листа, він зібрався в дорогу до монастиря в Ночері разом зі своєю братовою, на ім'я Гаєтана Розеллі, яка дуже ревно прагнула допомагати в реалізації цього Діла, бо ж бажала помістити у монастирі свою доньку, яка, до речі, була дочкою блаженної пам'яті брата згаданого каноніка, якого звали Доменіко Тортора. Тож він поспішив виїхати до Ночери, та забрати нас двох для початку такої довгоочікуваної фундації. Тож вони вирушили до Ночери де Пагані, і як тільки прибули до дому іншого брата каноніка, дона П'єтро Тортори, що був адвокатом у Ночері, а це було 3 березня 1738 року, то відразу послали [гінця] повідомити нас про своє прибуття, щоб ми приготувалися до від'їзду.

Тоді прийшов до мене мій духовний отець і уділив мені своє благословення. Він наказав мені, щоб без його дозволу я нікому не розповідала про справу моєї душі. І якщо я буду стикатися з труднощами, то маю писати йому, і що тепер я можу без страху йти шляхом, яким веде мене Бог, бо Він буде мене провадити далі, так, як я це вже це досвідчила. Цей святець мав таку чесноту від Бога, що все, що він говорив моїй душі, Господь у чудесний спосіб підтверджував ділом у моєму дусі, так що його слова мали глибокий вплив на мою душу. Отож, він сказав мені, щоб я з радістю вирушала, що Господь бажає бачити мене у Фоджі.

Наступного ранку я з моєю старшою сестрою, у товаристві каноніка, його братової та нашого рідного брата, досить рано з великою втіхою вирушили в подорож до Фоджі. З нами була також одна світська дівчина з Ночери, яка під проводом каноніка, бажала долучитися до нового монастиря, на ім'я Матильда. Все товариство зайняло три екіпажі.

У перший день нашої подорожі була дуже погана та дощова погода, а тому що негода тривала вже кілька днів, дороги були пошкоджені. Не мали змоги відкласти подорож, бо вже були замовлені екіпажі, але саме в ранок нашого від'їзду, як тільки ми вирушили в дорогу, Господь благоволив змінити погоду – вийшло сонце. Та все ж вода в ріках дуже сильно піднялася, і в дорозі ми пережили багато страхів і небезпек, але Господь допоміг щасливо це все подолати. Кілька разів було так, що води сягали під голови коней, але ми віддалилися під опіку Пресвятої Богородиці та завдяки тому були збережені від усякого лиха. Ще в нас були труднощі через велике болото, бо ми мусіли вручну штовхати колеса екіпажів, які зав'язли аж до половини, а коні не були в силі їх витягнути. Але Сам Господь своєю божественною поміччю допоміг нам подолати ті всі проблеми.

¹⁵⁶ Сестра Марія Челеста виїхала з Роккап'ємонте до Фоджі зі своєю старшою сестрою Марією Ілюмінатою. Молодша сестра Марія Євангелистка залишилася у Роккап'ємонте ще 20 днів, а опісля, 24 березня 1738 року, попросила генерального вікарія з Кави про дозвіл виїхати наступного дня. Її найстарший брат Франциск та одна з її сестер (Агата або Розалія Барбора) завезли її до міста Л'Аква, де вона вступила до Монастиря св. Хреста, в якому й залишилася до смерті.

Але я мало, або й зовсім не відчула ті труднощі, бо Господь навідав мене в дорозі та дав мені особливе зосередження, показуючи Божу безмежність, і бачила я дивовижні речі, яких неможливо передати людськими поняттями. Здавалося мені, що бачу величезну дорогу, таку простору, що на ній вміщалися всі істоти та сотворені речі; дорогу, освітлену спалахами блискавок. І в тому безмежному просторі, я прямувала в польоті до неба. І хоч це була дорога, я була несена Духом і Божою силою по цьому шляху з такою легкістю, немовби насолода Духа Господнього стрімко підносила мене у цьому польоті. У цій безмежності бачила я також усі нерозумні створіння: вони всі були залучені до того польоту буття до Божої безмежності та величі. Я навіть не зауважила, коли минув цей день подорожі, мені здавалось, що подорожую по небу. Цей досвід я ніколи не змогла забути протягом свого життя. Це сталося на другий день подорожі плоди тієї благодаті тривали в мені ще багато днів.

Нарешті, як ми вже були за декілька миль від міста Фоджі, назустріч нам на чотирьох каретах виїхали кілька знатних людей міста, серед яких була також дружина пана Джузеппе де Анджеліс на ім'я Анджела Роза Розеллі, сестра братової каноніка Тортори, котра мала намір віддати двох своїх дочок до нового монастиря. Її супроводжували донна Анджела Марія Чістерна і донна Анна делла Рокка. Отже, вони взяли нас, двох сестер, з наших орендованих екіпажів і посадили в карети, в яких було кілька вільних місць. Ми, монахині, їхали в серпанках, що також закривали обличчя, з терновим вінцем на головах, з нагрудним розп'яттям, яке висіло на шиї, та в наших мантиях, так, як це приписує устав для монахинь, що йдуть засновувати новий монастир. Прикриті серпанком, ми прибули в місто, і нас одразу завезли до монастиря каяниць у цьому місті. Туди ми прибули рівно о годині 23:30¹⁵⁷ у супроводі великого натовпу людей, які з цікавості поприїжджали туди на своїх каретах, головню тому, що у цьому місті ще ніколи не бачили такого монастиря, в якому б сестри ходили з закритими обличчями на такий манер. Ця новина зчинила в цьому місті велику сенсацію.

Канонік Тортора був звичайним сповідником у цьому монастирі каяниць і вважав, що добре буде нам затриматись у цьому монастирі на пару днів, поки не приєднаються до нас дівчата. і звідти ми мали разом із дівцями урочистою процесією увійти до нового монастиря в супроводі всіх достойників міста. Тож від четверга до неділі ми зі сестрою перебували в монастирі каяниць, де нас відвідувало багато місцевих людей середнього класу. Це було великою незручністю та мукою, бо ми воліли би податися прямо до призначеного будинку та закритися в ньому в той самий вечір нашого прибуття до Фоджі. Та згаданий канонік виявив бажання організувати урочистий вступ, щоб ще більше заохотити жителів міста посприяти Ділу. Тому ми були змушені погодитися з його рішенням: ми не хотіли його засмучувати ані противитися його постанові, бо такою була воля Господня.

РОЗДІЛ 61

Розділ 4

Як у неділю відбулася урочиста процесія та розпочалася нова фундація в ім'я Господа

Як було сказано, канонік Тортора винайняв для нас будинок у отців єзуїтів з колегії в Ортанова. Це місце слугувало як гостинниця цього міста. але вони винайняли частину його, бо той будинок був дуже великий і мав дві брами та дві окремі частини мали незалежні входи. Тож для нас винайняли більшу частину за сто дукатів на рік. Велика брама вела у внутрішнє подвір'я, що було напівпокрите дахом. У ньому знаходився колодязь і два приміщення, які служили за комори. Пізніше сходи вели на головний поверх будинку, де була досить простора кімната,, і що вона була відокремлена, то з неї зробили каплицю для служіння Святої Меси. Там ми обладнали перегородку з ґратами, щоб монахині були відгороджені і вживали це приміщення, як нижній хор. За тою ґратованою перегородкою знаходилася сповідальниця та покій, де приймали святе Причастя та з якого можна було

¹⁵⁷ Тобто о 17:30 вечора.

пройти до розмовниці для монахинь, де була встановлена перегородка з ґратами та внутрішніми дверима.

Все це канонік зробив ще перед нашим приїздом із Ночери. Він посвятив каплицю та відправив там першу Месу, щоб, як приїдуть монахині, все знайшли в порядку. У будинку було вісім досить великих кімнат із двома балконами та багатьма вікнами, на які наклали дуже густі решітки та віконниці, бо з будинку було видно багато вулиць та довколишніх палаців, адже дім наш знаходився в центрі міста.

Закінчивши ці всі приготування та привівши все до ладу, у неділю, 9 березня 1738 року, вищезгаданий канонік Джузеппе Тортора організував вхід нас обох та організував урочисту процесію. На початку цієї процесії йшла вся капітула високопреподобних каноніків із колегіати кафедрального собору. Останнім йшов преосвящений єпископ на ім'я монсеньйор Антоніо Манерба¹⁵⁸, що саме в цей час з огляду на здоров'я перебував у Фоджі (з якої був родом), щоб зачерпнути рідного повітря. Далі йшли все духовенство та достойники міста, а за ними, парами – шестеро дівчат, поряд з якими йшов священник, а перед ними несли хрест, а після них йшли ми з двома місцевими деканами. Ми йшли з покритими обличчями, з терновими вінцями на головах, в мантиях та з великими нагрудними розп'яттями на шії. Священники з капітулою каноніків по черзі співали «Te Deum». Так, йдучи в хорошому порядку, спочатку ми прийшли віддати честь церкві-матері¹⁵⁹, в якій знаходиться чудотворний образ нашої Владичиці «Ікона Ветере»¹⁶⁰. Тут ми разом із сестрою віддалися в жертву Господеві та довірилися під покров Препоблагословенної Діви.

Під час цього дзвонили на прославу в дзвони, так що зібрався весь народ: як знатні, так і простолюди – різні мешканці слідували за нашою процесією з доброзичливістю та сльозами зворушення. Ми всі вийшли з церкви-матері та простували далі до місця, яке було описане вище. Там, перед сходами, монсеньйор Манерба зупинився, і ми з сестрою, як настоятелька та вікарія, ставши на коліна, просили в нього благословення. Монсеньйор Манерба виявив нам ласкавість тим, що був із нами на тому торжестві від імені місцевого єпископа, монс. Фракколлі, який сам не міг бути присутнім, бо перебував поза своєю резиденцією – у Трої, однак уповноважив монс. Манербу виконати цю функцію і супроводжувати нас. Тож ми зі сестрою поцілували його стопи, а він благословив нас та привітав, а ми подякували йому за всю виявлену нам доброту. Після того він пішов, пообіцявши відвідати нас наступного дня, що і зробив. Далі біля дверей розмовниці нас зустріли дві знатні дами міста: донна Елізабетта Фреда та донна Роза Куочі. Ці дві дами прийняли нас і після привітання та відвідин поїхали.

Ось імена тих шести дівчаток, які вступили з нами до нового монастиря:

Габрієла делля Рокка;

Марія Джузеппа Тортора, племінниця каноніка;

Вітторія та Антонія де Анджеліс;

Грація Розеллі та Серафіна Розеллі.

Усі шестеро дівчат були родичками вищезгаданого каноніка Тортори.

РОЗДІЛ 62

Розділ 5

Як диявол боровся проти новоствореної фундації, про рішення придбання власного монастиря і про нещастя, яке трапилося за справою ворога та з допущу Божого, яке мало на меті знищити монастир

¹⁵⁸ Монс. Антоніо Манерба (Antonio Manerba, 1687-1761) був єпископом Сант'Анджело-дей-Ломбарді та Бісаччі (S. Angelo dei Lombardi e Bisaccia). Див.: RITZLER- SEFRIN, VI, с. 84.

¹⁵⁹ Кафедральний собор.

¹⁶⁰ Мати Марія Челеста пише: «Nostra Signora di Conavetere». Насправді назва цього образу звучить Icona Vetere. Цей дуже старовинний і пошкоджений образ вже за часів Челести мав вигляд малого чорного овалу, в якому не видно було жодних рис обличчя, у срібному окладі. За традицією, лик Богородиці в тому овалі був заслонений сімома серпанками. Саме так і звучить інша, народна назва цього образу: «Madonna di Sette Veli» (Мадонна Сімох Серпанків).

Коли ми увійшли до цього винайнятого будинку, знайшли лише голі стіни: не було жодного стільця для сидіння. Не могли ми знайти не було нічого, лише трохи кухонного начиння та кілька лавок і столів у приміщенні, призначеному для трапезної. Знайшли ми також всередині двох старших світських жінок, що вже були практично недієздатні через свій похилий вік. Тож разом нас було десятеро осіб на сам початок, тобто настоятелька з вікарією, шестеро дівчат-хористок та дві світські старі діви. Так, з тих двадцяти п'яти дівчат, яких канонік обіцяв зібрати на початку, залишилось всього лишень шестеро: стільки ворог не допустив до вступу.

Все-таки це не вселило в нас зневіру до Діла, бо в скорому часі кількість кандидаток знову зросла до двадцять шість, навіть якщо ніхто з батьків не хотів віддавати своїх дочок у монахині. Через це демон розпочав таку запеклу війну, що це ледве чи можна розповісти навіть половину з того. А це тому, що батьки тих, які на самому початку не захотіли, віддати своїх дочок до монастиря, відшукали батьків, які вже віддали свою доньку або мали намір це зробити, та наговорили їм багато злих речей, зокрема казали неправду, що монастир не має жодних ресурсів, що їхні доньки помруть там від голоду та що вони знають, що засновниці скоро все це залишать. Були також деякі люди, що знаходили в цьому задоволення і розповсюджували по всьому місту чутки, що черниці вже поїхали собі до своєї батьківщини. Дійшло до того, що люди з вулиці кілька разів викликали зовнішню сестру-помічницю та питали її, чи це правда, що засновниці поїхали геть, тому що тут голодують. Це все наповнило смутком і бідного каноніка Тортору, і нас, настоятельок цієї обителі, та й батьків наших дівчаток.

Але в душі істини було так, що ми мали їжу, та Господь ніколи не дозволяв нам терпіти нестачі у поживі. Посагу, з яким вступали дівчата, дивом вистачало на все, навіть нам лишалось, бо ми почали купувати необхідні меблі та предмети домашнього вжитку. Та плітки зростали, і говорили таке: «Як може існувати цей монастир, коли він не має власного місця, а знаходиться в домі на винаймі?» І в цих словах дійсно була доля правди, бо було дивно, як того невеликих доходу від посагів могло вистачати на всі витрати: на харчування, на необхідні речі для дому, та ще й на оплату оренди – 100 ескудо на рік.

В перших днях ми мусіли позичити котли, мідні баняки та інший необхідний кухонний посуд від пані Гаєтани Тортори. Ми мусили позичали, бо згаданий канонік, з волі Божої, приготував тільки кілька тарілок та глиняних горщиків і більше нічого з інших необхідних речей, і, хоча його власний дім був дуже зручний і добре обладнаний, та з волі Божої, він не дав нам нічого зі свого. І він сам, і його братова пані Гаєтана були дійсно дуже ревні, але скупі: не дали нам ні гроша, навіть ми мусіли з приданого, яке отримали від батьків дівчаток, оплатити всі кошти нашої поїздки до Фоджі. Більше того, він спорядив докладний рахунок всіх витрат, включно зі смолоскипами, які було закуплено на подорож вночі. Зробив також детальний рахунок усіх витрат на обладнання будинку, предмети побуту, глиняний посуд та інші речі, що ми знайшли в кухні. За все це ми заплатили з посагу перших дівчат, які вступили. Це було справді чудо, що попри це все нам нічого не бракувало, а навіть ще був надлишок, і в цей час завдяки Божому милосердю ми не потрапили в борги.

Ми відразу почали займатися впровадженням тих тендітних душ у монаше життя. Рано-вранці була півгодинна умова молитви. Потім ми самі (настоятелька з вікарією) приватно молилися церковне правило, бо на початках дівчатка ще не вміли співати його в хорі. Далі йшла Меса, ми брали часи, а після неї – знову молитва (умова), яка тривала десь годину. Перед полудневою молитвою був іспит сумління, після чого ми йшли на обід. Трапеза за уставом закінчувалася читанням, а потім була година спільної рекреації, після чого дзвін сповіщав про початок мовчання. Після тієї години ми робили півгодинне духовне читання та ще півгодинну медитацію. Відтак аж до вечора був час на рукоділля та навчання мистецьких ручних робіт. Ввечері, протягом тої останньої півгодинної умової молитви, я сама проводила медитацію, подаючи відповідні пункти щоб добре утвердити дівчат у цій вправ умової молитви.

У каплиці в нас все ще не було Найсвятіших Тайн, тому що єпископ сказав, що поки ми не матимемо власного місця, не може нам уділити такого дозволу. Це сповнило нас гіркотою, бо без цієї солодкої присутності ми були як тіло без душі.

Але з тих дівчат-учениць, що вступили на початку, декілька виступило, так що з тих перших залишилось лише дві, але натомість вступило багато інших, аж до двадцяти п'яти, як я вже про це згадувала. Все жодна з них не могла стати монахиною, бо ніхто з батьків не хотів ризикувати, виплачуючи 400 дукатів посагу, як було домовлено, через постійні переслідування, які Діло Господнє терпіло від ворога, що придумував тисячі винаходів, що походили з пекла.

Канонік Джузеппе Тортора та дон Джузеппе де Анджеліс, які були тими, що піклувалися про монастир, бачачи, що кожен наговорював та зневажав цю обитель через те, що вона була у винайнятому домі, вирішили придбати власне місце. В результаті, пішли, щоб порадитися з одним побожним адвокатом, вищезгаданим доном Франческо Антоніо Річчарді, дуже талановитим та побожним чоловіком який тоді був також покровителем монастиря св. Клари у цьому місті. Отже, канонік представив йому всі свої думки, а зокрема сказав йому, що нові монахині в домі отців єзуїтів обтяжені рентою в 100 дукатів на рік і що цей дім не надається до купівлі, бо знаходиться серед добротних будинків, власники яких не мають наміру їх продавати, що унеможливає необхідну розбудову занадто тісного приміщення. Тож дон Річчарді порадив йому, що краще постаратися знайти інше місце, також для винайму, але на вигідніших умовах. Купівля великого будинку під монастир була би нам не під силу, бо вимагала би кілька тисяч ескудо, а потім пристосування такого будинку до потреб монастиря знову потягнуло би великі витрати. Тож вирішили шукати дім на умовах винайму і нічого не купувати.

Тоді дон Франческо Антоніо сказав, що оскільки ніхто не надає допомоги новому монастиреві – ні місто, ні хтось з окремих мешканців міста, ні навіть сам канонік Тортора – і ми живемо виключно з посагів учениць, то він сам постарася знайти відповідне місце, для винайму. Тож він ретельно розвідав про багато помешкань у різних частинах міста та зробив багато креслень з планами тих домів. Нарешті вибрав один, добре розміщений, з якого виходив вид на околицю. Цей будинок знаходився в місці, з якого можна було насолоджуватися краєвидом, а навколо була велика вільна ділянка, яку б можна було придбати в майбутньому. Об'єкт був власністю монахинь св. Клари, за винайм якого вони бажали 33 дукати на рік. Після того, як вищезгаданий адвокат домовився з ними про оренду цього будинку з багатьма кімнатами за 38 ескудо на рік. Довелося знести деякі непотрібні господарські будівлі, що знаходилися на тій ділянці у внутрішньому дворіку, і на цьому місці посаджено прекрасний сад. Ми відновили та пристосували церкву, хор та всі необхідні приміщення. Здавалося, що сам Господь заздалегідь приготував це місце на монастир. Все йшло дуже успішно.

Після того, як уже все було приготовано, (через рік і сім місяців нашого побуту в будинку, що винаймали в отців єзуїтів), 4 жовтня 1739 року, з ласки Господньої ми переїхали на власне місце, де і тепер є монастир¹⁶¹. Нас цілком задовільняв цей новий дім з дуже добре облаштованою церквою. Хоч храм був невеличкий, та все ж міг вмістити достатньо людей. Коли туди принесли Найсвятіші Тайни, ми почали прилюдно відправляти богослужіння. І тоді я почала ретельно впроваджувати устав, маю на увазі той первісний устав, який Господь дав мені в монастирі в Скалі, не додаючи, ані не віднімаючи нічого. Проте через будівельні роботи, ми ще не могли закрити монастир, тобто ввести клявзуру, відповідно до приписів уставу для монастирів, де ще не закінчилися будівельні роботи. До того ж, не було ще затвердження клявзури з Риму, бо канонік Тортора та дон Джузеппе де Анджеліс, які від самого початку були опікунами монастиря, ще не були готові до такого типу закриття та до того, щоб монахині ходили зі закритими обличчями. Властиво, їхній спротив виходив ні з чого іншого, як лишень зі страху, що через занадто велику строгість батьки позабирають

¹⁶¹ Протягом століть місце монастиря багато разів змінювалось, теперішній монастир редemptористок у Фоджі знаходиться у зовсім іншому місці.

своїх дочок, і матері дівчат особливо утверджували в тому каноніка. Ця обставина була величезним випробовуванням для мене. Я багато молилася до Господа про це та багато разів намагалася переконати каноніка, а він казав, що згодом, як назбирається відповідна кількість черниць, подбає про затвердження клявзури.

Здавалося, що все вже стабілізувалось, проте демон не припиняв переслідувати цю новонароджену обитель та Діло Господнє. Послугувався язиками людей, які невгамовно говорили та підбурювали багатьох. Як тільки хтось дізнавався, що якась особа хоче когось зі своїх близьких послати до того монастиря, то навмисне йшов до них, щоб розповісти багато злих речей про обитель, плів такі нісенітниці, що слухачів огортав подив. Серед інформації, яку вони розносили, були небилиці про те, що ми недоїдаємо і що не маємо ні прибутків, ні засобів на проживання, а також що монахиню-засновницю вигнали з інших монастирів, та й новини про мою недобру славу дійшли також і до міста Фоджі. Достатньо сказати, що демона розпирала злість через цю нову рослинку Господню.

Шість місяців після нашого переїзду на це місце сталося таке: під час години післяобіднього мовчання, коли всі ми подалися на спочинок – це був якраз Світлий тиждень 23 квітня 1740 року – впала вежа сусіднього будинку, що прилягав до монастиря. Цей дім був незаселений через великий землетрус, що був у місті Фоджі у 1731 році¹⁶². Відтоді той дім залишився напіврозваленим, як і багато інших руїн у місті. Він був власністю дворянської родини Відман, але тепер був занедбаний, і ніхто в ньому не жив. Отже вежа завалилась просто на приміщення нового монастиря, де в той час якраз відпочивало двоє дівчат-учениць, які спали на ліжку, і так були поховані під грудю каміння. Одна з них була племінниця каноніка Тортори, а друга – найменша донька дона Джузеппе де Анджеліс на ім'я Антонія, і вони обоє були в тій самій кімнаті, на якою зверху впала вежа, так що дах і стеля провалилися під тягарем тої вежі, й обидвоє дівчат опинилися під руїнами. Можна собі уявити, скільки горя викликав цей нещасний випадок, як люди з міста кинулись допомагати витягати дівчат з-під груді щебеню. Племінницю каноніка Тортори витягли з-під каміння мертвою, а донька пана де Анджеліс була жива, але тяжко травмована. Її батько одразу забрав її додому, щоб нею опікуватися, але згодом, після одужання, вона знову повернулася до монастиря., як бідний канонік був сильно засмучений, як можна собі уявити, і мусив розраджувати свою братову в невтішному горі, бо це була її єдина донечка, заради якої вони так ревно працювали над заснуванням нового монастиря у Фоджі. Однак найвищі присуди Божі є для нас як святі та повні слави, так і незбагненні.

Після того негайно поприїжджали до монастиря всі інші батьки дівчаток, бо розійшлися чутки, ніби весь монастир завалився й повністю зруйнований, а більшість дівчат мертві. Отже, невдовзі монастир наповнили батьки і родичі, що голосно кричали, що кожен із них хоче забрати свою дочку додому. Я ж, розпізнавши в тій метушні справу ворога, відповіла всім батькам дівчат, що якщо вони хочуть забрати їх додому, нехай так зроблять у властивий час, тому що Бог не потребує людей для своєї слави. Він сам пришле ті душі, яких Він вибрав для цієї Його обительі.

Якраз в цей час був у нас канонік і Божий чоловік на ім'я Джузеппе Зіккарді, який, побачивши в тому роботу ворога, почав поступово переконувати батьків, що ця трагедія є справою диявола, яку Бог допустив. Він почав заспокоювати душі тих батьків і дав їм зрозуміти, що їхнє обурення викликане пристрастями демона, і так звів нанівець усі його підступи, пояснюючи батькам, що диявол всю свою злість спрямовує на те, щоб знищити цю обитель. І це дійсно була правда.

Господь не дозволив, щоб перемогли злісні підступи ворога. Під час того, як сталися ті речі, Він вклав у серця деяких людей середнього класу бажання прислати до нас своїх дочок. І так поволі Господь почав дарувати новому монастирю міцну основу.

РОЗДІЛ 63

Розділ 6

¹⁶² Під час землетрусу у Фоджі 20-22 березня 1731 р. загинуло бл. 3000 людей.

Про те, як перші дівчата стали монахинями, та про інші події, завдяки яким Господь зміцнював Діло та про смерть пана Джузеппе де Анджеліс та каноніка Тортори

Господь почав присилати багато дівчат-учениць до монастиря, тому ми почали розбудовувати обитель. Вищезгаданий канонік на цю справу дав від себе 200 дукатів (у позику, яку ми мали йому повернути у майбутньому). Нам вдалося добудувати ще одну кімнату, розширити церкву і спорудити ще одне приміщення під майстерню. Отже, ми почали спонукати батьків дівчат думати вже про перші облечини в новіціятський габіт. І з допомогою Божою, батьки узгодили дату на 26 березня 1742 року, що припадало якраз на Світлий тиждень після Пасхи¹⁶³. З волі Божої з тих шести, що перші прийшли до монастиря, залишилась лише одна, яка дійшла до облечин.

Перші новички, що йшли до облечин – це були вісім дівчат, тобто п'ять хористок і три помічниці: першою хористкою була, власне, одна з тих перших шести, донька купця Чезаре делла Рокка з фоджанського ринку. Дівчина ця в миру була Габріелою, а змінивши ім'я, у монашестві стала с. Марією Анджелікою делла Веріта (від Істини). Інші три рідні сестри, що прийняли облечини, – Тереза Парізі, Серафима Парізі та Джузеппа Парізі – в монашестві отримали імена: с. Марія Крочіфісса (Розп'ята)¹⁶⁴, с. Марія Еммануела та с. Марія Коломба (Голубка). Інша, родом з околиць Черіньоли, обрала ім'я с. Марія Роза від Святої Марії¹⁶⁵. Це були перші п'ять хористок, які походили з середнього класу. Також були три помічниці: одна у світі мала ім'я Лючія, друга – Катерина, а третя – Роза. У монашестві вони прийняли імена: сестра Фортуната, сестра Персеверанта та сестра Баттіста. Всіх хористок і помічниць, хто того дня одягнувся в габіти, було вісім.

На прохання і клопотання єпископа приймав облечини тих молодих сестер канонік Тортора, який також був звичайним сповідником цього монастиря. Як представник єпископа він виконував його функції, постригав їм волосся та відправляв урочисту Месу на славу Господню серед загальної радості та втіхи. Квіти цього новонасадженого саду скоро почали видавати приємний Господу запах. Своїм усамітненням і побожним життям, яке вони вели, той благоуханний запах розносився далеко назовні, поміж мирянами.

У Фоджі був також один адвокат на ім'я дон Джузеппе Антоніо Фатіолі, добрий мирянин та побожний чоловік, що вправлявся у молитовному житті та був другом каноніка Тортори. З волі Божої він відчув потребу розпитати свого старого друга щодо цього нового монастиря, заснованого у місті Фоджа. Коли канонік розповів йому про все, як виглядає життя в цьому монастирі, та забажав особисто прийти одного дня та порозмовляти про свої духовні справи зі мною. З цією метою він пішов разом з каноніком Торторою, який завів його до монастиря і пояснив мені, що той бажає обговорити про деякі речі своєї душі. Тож канонік залишив його зі мною, а сам від'їхав. У розмові цей чоловік виявив багато своїх сумнівів і внутрішніх страхів, а потім ми ще довго розмовляли на тему молитви. Після розмови він пішов дуже втішений і відтоді часто приходив на розмови зі мною та дуже прив'язався до нашого монастиря.

Цей чоловік був дуже шанований у Фоджі через своє релігійне життя. Він походив із Фрозолонської землі у Князівстві Абрुццо, був власником маєтку, багатим і єдиним спадкоємцем у своєму домі. І хоча був мирянином, завжди нехтував світом і хотів стати священиком, навіть вже будучи в досить похилому віці. Він так полюбив нашу обитель, що купив дім, який тепер належить до монастиря, як пам'ятку про свою щедрю спадщину, а коли став священиком, то записав його на церкву монастиря. У цьому сусідньому домі він жив, коли приїжджав до Фоджі. За власні кошти він також купив під забудову кілька невеликих ділянок, що були навколо монастиря, та передав їх обителі; багато допомагав нам із забезпеченням продуктами, з запасами зерна та іншими речами; щороку давав нам фінансову

¹⁶³ Сталося це у Великодній Понеділок.

¹⁶⁴ Через 5 років вона була призначена наставницею новичок і виконувала ці обов'язки впродовж 10 років (1747-1757). Див.: *Imitazione*, с. 99, прим. 379.

¹⁶⁵ Була наставницею новичок у 1757 р. (там само).

допомогу відповідно до наших потреб. Тоді єпископ разом із каноніком Торторою, бачачи цю невелику дочасну підтримку, яку Господь давав нам за посередництвом цього побожного мирянина, призначили його покровителем монастиря, щоб заохотити його до ще більшої підтримки.

У першому році, відколи цей чоловік запізнався з монастирем, він був присутнім на обітах перших сестер, що приймали монаший постриг, і ще більше розгорівся любов'ю до монастиря. Але незабаром, дружина дона Джузеппе де Анджеліс під певними приводами вирішила разом із чоловіком забрати з монастиря двох своїх дочок. Та декілька місяців після того їхній батько, дон Джузеппе де Анджеліс, захворів і помер¹⁶⁶.

¹⁶⁶ Кростароза нічого не пише про смерть каноніка Тортори, про яку згадує в заголовку. Її «Автобіографія» раптово обривається. Неможливо дати цьому якесь задовільне пояснення. Про те, що відомо про її наступні роки, див.: *Imitazione*, с. 100-102; *Incontri*, с. 145-150. Марія Челеста померла 14 вересня 1755 року, визнана жителями Фоджі «святою настоятелькою» Про справу її канонізації див.: А. MARRAZZO, *Lo stato attuale della causa di canonizzazione della Venerabile Suor Maria Celeste Crostarosa* // Т. SANNELLA (ред.), *Atti del primo Convegno di studi crostarosiani*, Foggia 1991, с. 87-110.

